

Åpen høring i kontroll- og konstitusjonskomiteen fredag den 6. februar 2015 kl. 9

Møteleder: Martin Kolberg (A)
(komiteens leder)

S a k :

Vedrørende utsendelse av lengeværende asylbarn

Møtelederen: Da er klokken 9 og jeg har gleden av på vegne av Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité å ønske velkommen til denne kontrollhøringen som er et ledd i komiteens behandling av saken om utsendelse av lengeværende asylbarn.

Bakgrunnen for denne saken er avisoppslag først og fremst i avisen Bergens Tidende og statsrådets uttalelser i redegjørelsen som ble holdt i Stortinget 2. desember 2014.

Det er komiteens hensikt og håp at denne høringen skal gi nødvendige opplysninger i saken som bakgrunn for de konklusjonene som Stortinget skal trekke, og som komiteen skal invitere Stortinget til å diskutere.

Komiteen har besluttet at høringen skal omhandle, men ikke nødvendigvis bare begrenses til, følgende tre problemstillinger:

1. Justis- og beredskapsdepartementet endret i sitt tildelingsbrev til Politidirektoratet i 2014 en formulering knyttet til prioriteringen av barn for utsendelse. I Stortinget 2. desember 2014 ble formuleringen, av statsråden, omtalt som «den klare politikkendringen». Spørsmålet er: Hvordan ble formuleringen forstått og implementert av underliggende etater?
2. Hadde departementet grunnlag for å forstå, og/eller burde det ha forstått, at denne endrede formuleringen ikke ble videreformidlet til underliggende etater?
3. Har statsrådets opplysninger til Stortinget vært korrekte og fullgode og i tråd med de faktiske forhold?

Disse problemstillingene er lagt til grunn for høringen og vil være utgangspunkt for spørsmålene fra komiteen.

Komiteen har ønsket å belyse saken på en bred måte og har invitert representanter fra de ulike berørte aktører. Disse er:

- justis- og beredskapsminister Anders Anundsen sammen med statssekretær Jøran Kallmyr og tidligere statssekretær Himanshu Gulati
 - politidirektør Odd Reidar Humlegård
 - sjef for Politiets utlendingsenhet Kristin Ottesen Kvigne
 - tidligere statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet Pål Lønseth
 - tillitsvalgt Geir Petter Pettersen i Politiets utlendingsenhet
 - NOAS ved generalsekretær Ann-Magrit Austenå
 - Advokatforeningen ved Brynjulf Risnes
- Jeg gjør oppmerksom på at komiteen også har invi-

tert tidligere justis- og beredskapsminister Grete Faremo. Som Executive Director for UNOPS oppholder hun seg for tiden i New York og har derfor bedt om forståelse for at hun må melde forfall til høringen. I en e-post til komiteen skriver hun at statssekretær Pål Lønseth i hennes periode som justis- og beredskapsminister hadde det daglige ansvaret for å følge opp innvandringsfeltet på hennes vegne. Hun er derfor innforstått med at han møter i kontrollhøringen uten at hun selv er til stede for å svare på komiteens spørsmål.

Det vil bli tatt stenografisk referat fra høringen, og referatet vil følge som vedlegg til komiteens innstilling til Stortinget.

De prosedyrer som er fastsatt i reglementet for åpne kontrollhøringer, vil bli fulgt. De inviterte får holde sine innledninger. Etter det får først saksordføreren, som i denne saken er Bård Vegar Solhjell fra Sosialistisk Venstreparti, og deretter representanter for de ulike partiene anledning til å spørre ut de inviterte. For at komitémedlemmene skal få stilt de spørsmål som er nødvendig, vil vi be om at svarene blir så korte og konsise som mulig og gjør oppmerksom på at det er en lampe her som vil lyse når det er 30 sekunder igjen av taletiden.

Dog gjør jeg oppmerksom på at jeg som leder kontrollhøringen, vil være fleksibel på taletiden når jeg merker – eller komiteen merker – at vi er på et punkt som det er nødvendig å få belyst grundig. Da kommer ikke klokka til å dominere helt – vi må holde oss sånn noenlunde til det, men jeg kommer til å være fleksibel, slik at vi kan komme til bunns i det som er realiteten i saken.

Etter at vi har hatt den sporrerunden jeg nå har redegjort for, kommer vi til å ha en oppfølgingsrunde hvor komiteens medlemmer får anledning til å stille oppfølgings-spørsmål.

Dette er som alle vet en åpen høring, og det er derfor viktig at alle deltakerne unngår å omtale forhold som er undergitt taushetsplikt. Dersom et spørsmål ikke kan besvares uten å gi opplysninger som er taushetsbelagt, må komiteen gjøres oppmerksom på det, slik at vi eventuelt har anledning til å lukke høringen.

Det er en praktisk side ved dette rommet og dette anlegget. Det er at vi som sitter her, hører hverandre godt, men dette er også en fjernsynsoverføring, og alle fjernsynsstasjonene er avhengig av kameraene som vi har på veggene her. Det forutsetter at vi bruker lydanlegget riktig, ellers forsvinner lyden både til Stortinget og til den eksterne sendingen. Derfor er det på og av. Dere må også huske på å skru av, hvis ikke blir lyden svakere.

Høring med NOAS og Advokatforeningen

Møtelederen: Da er vi klare og vi skal begynne med det første, som er NOAS og Advokatforeningen. Der har jeg allerede introdusert hovedpersonene. Det er, som jeg sa, Brynjulf Risnes som er medlem av Advokatforeningens lovutvalg for asyl- og utlendingsrett. Du er hjertelig velkommen.

Så er det NOAS' generalsekretær Ann-Magrit Austenå – velkommen til deg. Du har med deg to rådgivere i dag. Det er rådgiver Mari Seilskjær og juridisk seniorrådgiver

Andreas Furusetth som er bisittere. Velkommen til dere også.

Dette var formalitetene som vi må gjennomgå ved starten av en slik høring i henhold til Stortingets forretningsorden. Da har vi gjort unna det, og vi skal starte på alle realiteter og begynner høringen ved at Advokatforeningen og NOAS får 5 minutter til å innlede. Det er NOAS som skal starte. Austenå – vær så god, du har 5 minutter.

Ann-Magrit Austenå: Takk for invitasjonen. Hvordan opplevde vi i NOAS 2014 i vårt rettshjelpsarbeid? Jo, det var et ganske normalt år fram til sommeren. I slutten av juni – 25. juni – hadde vi et vanlig kontaktmøte med ledelsen i PU, hvor vi ble informert om at måltall på 7 100 uttransporter lå fast, og at prioriteringen er som før: Det er straffedømte, Dublin-saker, barnefamilier og lengeværende som er prioritert.

1. juli trådte engangsløsningen i kraft. Det var en underlig løsning, syntes vi, men det vi var mest opptatt av, var at det ikke var satt av noen midler til informasjon, veiledning og rettshjelp til familier den kunne gjelde. Samtidig var en ny varig forskriftsordning på høring, som i utgangspunktet var dårlig sett fra vår side. Vi så at det her var et veldig behov for informasjon og rettshjelp til lengeværende familier. 1. juli dro vi i gang en rettshjelpsdugnad, hvor vi samlet inn penger for å ha lønnsmidler til å kunne gi den typen informasjon, veiledning og rettshjelp.

I august informerte vi ut til mottakene om hva NOAS kunne bistå med. Det kom inn veldig mange spørsmål, og det tok seg opp med antall saker utover i august. Vi så særlig at det var afghanske familier som var i bildet, og som tok kontakt med oss.

Dette eksploderte – i september kokte det i NOAS med hensyn til antall saker. Det var masse hastesaker, afghanske familier som ble hentet på fredag og skulle ut på søndag. Vi sendte hasteomgjøringsbegjæringer til UNE, og vi mente at det var flere sterke saker, men vi klarte ikke alltid å hindre utsendelse og få utsatt iverksettelse for å få behandling av saken før barn ble utsendt.

Nettopp dette er det vi har sett som rettssikkerhetsproblemet, at det ikke finnes noen mekanisme i dag som sikrer at det er en oppdatert vurdering av barns situasjon og barns tilknytning til riket før en eventuell utsending.

Og den økningen som vi opplevde i september, kan dere bare se av denne figuren (holder opp en plansje) var ganske massiv spredt i antall saker til oss.

Så hva gjorde vi med det? Jo, vi informerte. Vi gikk sammen med våre samarbeidspartnere i rettshjelpsdugnaden, som var LO, Norsk Folkehjelp og Redd Barna. Vi skrev brev til statsministeren, til justisministeren, til alle partilederne om det vi så. Det brevet gikk ut 9. september. Vi krevde stans i utsendelser, og vi krevde rettshjelp til lengeværende barn. Og vi viste til at vi kjenner til flere afghanske familier med oppholdstid på mellom fire og fem år som har blitt sendt ut de siste ukene. Utsendelsene viser at det er stort behov for å stille i bero sakene fram til det er avklart hvilke familier som får opphold etter de nye reglene. Det brevet har vi ikke fått svar på før nå i januar.

I Dagsrevyen 23. september kommer det fram at 36

barn er tvangsutsendt til Afghanistan så langt i 2014, 20 av dem i august. Vi skriver brev til UNE, hele veien med kopi til Justisdepartementet, UDI og PU, og vi forteller om en afghansk familie som var drøye to uker unna å ha vært i fire og et halvt år. Det er halvannet år siden barna har fått vurdert sin sak, og de blir likevel sendt til Kabul, uten at det blir gjort noen oppdatert vurdering i saken.

Samme dag går vi ut mot statssekretær Gulati som hevder at alle de barnefamilier som nå sendes ut, har ferdigbehandlet sak. Foreldrenes asylsak var behandlet, men det det gjaldt nå, var barns tilknytning, barns beste, etter humanitærinstituttet i utlendingsloven, og det var ikke prøvd før utsending.

Utover i oktober kommer det flere utsendelser og nye tall som viser utsendelsene i september. Vi skriver nye brev til politiet og til UNE, hele veien med kopi til Justisdepartementet, om det vi opplever som et veldig press på retur, og sviktende rutiner, fravær av kvelds- og helgeberedskap, uklar barnefaglig vurdering og manglende informasjonsflyt mellom oss og de instansene som er nødvendige å kommunisere med i PU og UNE.

Så hva har det betydd det som vi har gjort i 2014? Jo, det har betydd mye. Vi har skrevet omgjøringsbegjæringer for 224 barn. Vi har fått svar når det gjelder 212 barn. 121 barn har fått opphold, altså nesten 60 pst. Den grønne delen av denne sirkelen (viser en plansje) viser dem som har fått opphold, den gule viser dem som har fått utsatt iverksettelse, den røde viser avslag og den lille mørkerøde er de som er utsendt. Så situasjonen hadde sett mye verre ut dersom vi ikke hadde dratt i gang denne rettshjelpsdugnaden og hadde hatt mulighet til å sende omgjøringsbegjæringer.

På Trandum har det i 2014 vært internert 250 barn, mot 82 barn i 2013. Den bruken av frihetsberøvelse av barn mener vi er svært alvorlig. I løpet av denne perioden har vi avverget uttransportering av 13 afghanske barn. Åtte av dem har fått opphold, og de resterende har sak til behandling.

Det vi sitter igjen med, er at lengeværende barn har dårligere rettsvern enn kriminelle som har fått utvisningsvedtak. Har de sonet sin straff, og utvisning fortsatt ikke har skjedd etter ett år, er det et krav om ny vurdering av saken. Det foreligger ikke når det gjelder lengeværende barn og deres rettigheter etter humanitærinstituttet i utlendingsloven.

Takk.

Møtelederen: Tusen takk til deg. Da er det Advokatforeningen og Risnes. Vær så god!

Brynjulf Risnes: Takk, komitéleder, og takk for invitasjonen.

Ut fra det jeg har hørt, tror jeg nok Advokatforeningen i hovedsak kan slutte seg til den virkelighetsoppfatningen som NOAS har gitt uttrykk for. Foreningen sitter jo på vesentlig mindre systematisk oversikt over enkeltsakene enn NOAS. Jeg skal derfor prøve å fokusere på enkelte andre aspekter ved den situasjonen som har oppstått i forbindelse med retur av lengeværende asylbarn.

Jeg har først lyst til å si et par ord om bakteppet, for jeg mener at det har nokså stor betydning for å forstå den situasjonen som har oppstått. Veldig forenklet kan man si at historien om lengeværende asylbarns rettigheter kan deles i to. Etter den såkalte berostillingen man hadde i 2006, hvor alle barn som hadde vært i landet i mer enn tre år, fikk sine saker behandlet på nytt, fikk man et generelt regelverk i 2007 med et forsterket fokus på barnets beste i asylsaker. Det var starten på en periode på tre–fire år hvor hensynet til lengeværende barn generelt ble tillagt større vekt. I ettertid kan dette kanskje litt spøkefullt kalles en tøversperiode for asylbarna, for å låne et uttrykk fra andre deler av historien. Men fra omkring 2009 ser man nokså tydelig når man leser vedtakene, at det skjer et skifte i fokus over på de såkalte innvandringsregulerende hensynene. Man ser i enkeltvedtak at nå trumfer innvandringsregulerende hensyn i mange tilfeller både fem, sju og ni års botid for barn i Norge. Det noe overraskende er at det skjer ingen regelendringer som egentlig kan forklare denne innstramningen overfor asylbarna. Det kan kanskje mer beskrives som et klimaskifte, uten at lovgiver – i det minste ikke eksplisitt – har bedt om det. Og som det noe lakonisk heter i den forrige regjeringens stortingsmelding Barn på flukt, fra juni 2012 – og jeg siterer:

«Den senere tids praksis i UNE tyder likevel på at det i en del saker legges mer vekt på innvandringsregulerende hensyn enn hva som ble forutsatt da regelverket ble vedtatt (...).»

Jeg tror man fra Advokatforeningens side kan karakterisere denne uttalelsen som et betydelig understatement.

Praksis på dette tidspunktet hadde etter foreningens syn allerede i en betydelig periode i stor grad neglisjert hensynet til de lengeværende asylbarna. Det ble i den nevnte meldingen signalisert et ønske om en oppmykning, som uteble. Det er Advokatforeningens klare syn at den strenge praksisen, som jeg veldig kort har beskrevet, i realiteten fortsatte helt fram til ut fjoråret, altså helt fram til den permanente ordningen som, etter avtale mellom regjeringen og Kristelig Folkeparti og Venstre, ble vedtatt av Stortinget i desember i fjor.

Så i mangel av en klar lovgivning har egentlig det eneste bøtemiddelet, så å si, for en praksis som etter vårt syn har innebåret menneskerettighetsbrudd mot asylbarna, vært domstolene, som i betydelig grad kan bruke menneskerettighetene, dvs. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og barnekonvensjonen, direkte i sine avgjørelser.

Man må også huske at det er nokså mye fritt skjønn her, så det er begrenset hva domstolene kan gå inn i. Man bør også huske at de lengeværende asylbarna er en nokså sårbar gruppe i denne sammenheng. Domstolsprøvelse krever ressurser, noe verken asylbarna eller deres familier normalt har.

Så vil kanskje noen mene at det tross alt ikke har manglet på omtalte rettssaker på dette området fra pressen, og det er naturligvis sånn at det er mange som har kommet asylbarna til unnsetning. Man har hatt støttegrupper over hele landet, ofte med pengeinnsamlinger til advokathjelp. NOAS og andre organisasjoner har gjort en uvurderlig inn-

sats, og man kan kanskje også i all beskjedenhet trekke fram Advokatforeningens aksjonsgruppe, ledet av advokatene Humlen og Myhre, som har organisert et systematisk pro bono-arbeid for advokater på asylfeltet, som bør være kjent for komiteen har hatt en viss suksess.

De sakene som er brakt inn for domstolen, har nok vært hjørnesteiner i den lille positive utviklingen man har hatt på dette feltet. Domstolen, og også Høyesterett, har relativt ofte – overraskende ofte, vil man kanskje si – tilsidesatt vedtak som strider mot barns grunnleggende rettigheter.

Det er også sånn, og her tror jeg poenget ligger, rettslig sett, når det gjelder problemet med den økte utsendelsestakten: For det første er det liten tvil om, på bakgrunn av det jeg har sagt, at de forserte utsendingene har bidratt til å sende ut flere barn som nettopp ville vært i målgruppen for de endringene som ble innført i desember i fjor. Det følger vel også av det NOAS akkurat har sagt, og jeg tror ikke det er omstridt. Det som kanskje er mer interessant, og det følger for så vidt også av det NOAS har sagt, er at det åpenbart er sånn at man i denne perioden har sendt ut personer som ville fått opphold hvis saken hadde blitt vurdert. Det følger for så vidt logisk av det NOAS har sagt, om at de klarte å stoppe en del utsendelser, og mange av dem de fikk stoppet, fikk opphold.

Et poeng som ikke har kommet så godt fram, som jeg synes er viktig, er at man må være oppmerksom på at denne forserte utsendelsen skjer i kjølvannet av en lengre periode hvor, i hvert fall etter Advokatforeningens syn, hensynet til de lengeværende asylbarna ikke har vært tilstrekkelig vektlagt i forvaltningens vedtak. Så det som er poenget her, er at mange av de utsendelsene som da skjer i et høyt tempo, skjer på grunnlag av vedtak som det åpenbart kan hefte mangler ved, ut fra det som er sagt. Det kommer for så vidt heller ikke som noen overraskelse på noen at det kan være et motsetningsforhold mellom effektivitet og rettssikkerhet. Med omfattende og planlagte utsendelser, som det man har vært vitne til, er det normalt bare noen få timer, eller et par dager, fra pågrepelse til utsending. Det sier seg selv at det er lite rom for rettssikkerhet i denne situasjonen. Det er da desto mer problematisk at denne utsendelsen skjer på grunnlag av vedtak som er truffet over en lengre periode, med en praksis som Advokatforeningen vil beskrive som ikke tilfredsstillende. Det er derfor Advokatforeningens håp at den økte oppmerksomheten som saken med de lengeværende asylbarna nå har fått, kan bidra til en varig styrking av rettssikkerheten for denne gruppen, gjennom både regelverket, domstoler og forvaltningspraksis.

Møtelederen: Da sier vi hjertelig takk også til Risnes.

Da går vi over til utspørringen, og jeg minner komiteen om at i denne fasen av kontrollhøringen er det en noe begrenset taletid.

Da er det sakens ordfører, Bård Vegar Solhjell – 5 minutter.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk, leiari.

Mitt første spørsmål går til Austenå frå NOAS. Du sa i utgreiinga di at i slutten av juni hadde de eit møte med PU,

der de fekk vite at prioriteringane låg fast, inkludert prioriteringa av lengeverande barn. Er du heilt sikker på at de fekk det formidla slik på møtet? Og har de noko referat eller annan dokumentasjon på det?

Ann-Magrit Austenå: Vi har bare de notatene vi har gjort selv. Det har ikke vært noen referatutveksling mellom oss og PU etter det, men jeg er helt sikker på – og vi har diskutert det hos oss – at det som ble referert, var at prioriteringene lå fast, som før, og da er det de prioriteringene som ligger inne.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal du ha.

Då skal eg litt vidare, til september, som du sjølv var inne på. Eg har òg fått med meg gjennom dokumenta at de gjekk ut offentlig den 23. september – var det vel – og varsla om mange utsendingar til særlig Afghanistan. Var de då klar over at det var særleg mange lengeverande barn det var snakk om? Og formidla de det offentlig?

Mari Seilskjær: Det var faktisk enda tidligere. Alle-rede 5. september hadde vi en sak på nettsidene våre, fordi vi da ble kjent med brevet som POD hadde sendt til Justisdepartementet, hvor de har blitt bedt om å utrede en del returforslag, og POD skrev i dette brevet at de foreslagene de da ble presset til å sende, ikke representerer Politidirektoratets, Kriminalomsorgsdirektoratets eller Utlendingsdirektoratets syn eller faglige tilråding. Så vi reagerte på at rettssikkerheten svekkes, og at man i stedet presser fram returforslag. Da pekte vi også nettopp på dette at nå sendes det ut mange barn, og at mange av dem har lang oppholdstid. Og vi pekte på at nå er det nye regler i vente, og at det er veldig problematisk at nettopp disse barna sendes ut nå. Akkurat det samme tok vi opp den 9. september. Da sendte man dette brevet som Ann-Magrit omtalte. LO, NOAS, Redd Barna, Norsk Folkehjelp sendte brev til Justis- og beredskapsdepartementet og til Statsministerens kontor med kopi til alle partiledere og omtalte nettopp dette at i dag risikerer familier som oppfyller vilkårene, å bli sendt ut av Norge før saken er blitt behandlet på nytt, og at vi kjenner til at flere afghanske barnefamilier med lang oppholdstid har blitt sendt ut de siste ukene. Vi framhevet da at det er et stort behov for å berostille utsendelser fram til det er avklart hvilke familier som får opphold etter nye regler. Så det var altså nokså tidlig i september.

Bård Vegar Solhjell (SV): Tusen takk skal de ha. De gjorde altså eksplisitt merksom på det med lengeverande barn.

Og så vidare: Mange vert sende ut til Afghanistan, som de sjølv sa. Skjedde det noko som de kjenner til, i Afghanistan, som gjorde at det opna seg ei moglegheit, eller har de meir eit inntrykk av at det var eit ønske frå norske myndigheiter å sende fleire dit?

Ann-Magrit Austenå: Vi kjenner ikke til at det skjedde noe, men jeg var i Afghanistan, i Kabul, i mai 2013, og da hadde jeg møter med UNICEF, Redd Barna og UNHCR, som alle uttrykte bekymring for det de opplevde

som press fra bl.a. Norge, men også fra andre europeiske stater, for å få til nettopp retur av barn til Afghanistan, retur av familier. Utover det er ikke vi kjent med det. Vi ble i det samme møtet med PU den 25. juni 2014 informert om at Afghanistan og Nigeria var land som det nå kom til å bli returnert mange til.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal du ha.

Så har eg eit spørsmål til dykk begge to, men Risnes først. De var begge to inne på at det var mange saker om lengeverande barn i fjor, samtidig som vi hadde ei ein-gongsløysing og skulle få ei varig løysing, som vi no har. Etter dykkar beste skjøn: I ein del av sakene med lenge-verande barn, kunne barna ha fått opphald etter den nye, varige løysinga som er vedteken?

Brynjulf Risnes: Det er veldig vanskelig å si når man ikke har sett enkeltsakene, og advokater vil jo alltid ta forbehold i en slik sammenheng. Men det følger på en måte logisk av det som er sagt, og også ut fra det lille faktum som NOAS var inne på – at vi fikk stoppet en del utsendelser, og de fikk opphold. Det er ikke noen grunn til å tro at det var flere som skulle få opphold på det tidspunktet som NOAS beskriver, enn det som ville være tilfellet etter de nye reglene i desember, slik at det logiske svaret på det kan bare være ja.

Mari Seilskjær: Vi vil også bekrefte det. Vi har jo sett mange av disse sakene og mener definitivt at det er grunnlag for å gi tillatelse i flere saker – i alle fall etter nye regler, men også etter gamle regler. Så enda tydeligere etter nytt regelverk ville det blitt gitt tillatelse.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal de ha. Då er eg ferdig.

Møtelederen: Da går vi vidare. Det er Arbeiderpartiet og Jette F. Christensen – 3 minutter.

Jette F. Christensen (A): Tusen takk, og tusen takk for at dere kom, og for nyttige redegjørelser.

Vi er her fordi vi er opptatt av å finne ut av om det har skjedd en politikkendring, og derfor er det viktig for meg å spørre dere om en kommentar til følgende sitat fra politidirektør Humlegård, som ble uttalt til Bergens Tidende:

«Gjennomgangen vi har hatt, viser at PU har forstått de politiske føringene om en endring på dette området, til tross for at vi i Politidirektoratet (POD) ikke klarte å få det med i disponeringsskrivet.»

Opplevde dere at den politikkendringen var forstått?

Ann-Magrit Austenå: Nei, i våre møter med PU var det ingen signaler om noen politikkendring. På møtet i juni – vi innleder gjerne de møtene med spørsmål om det vi har oppfattet av politiske signaler, enten det er budsjetter, eller hva det måtte være, og spør hvilke konsekvenser det har for de saker som vi må samarbeide med PU om – fikk vi ikke noen slike signaler, nei, annet enn at det lå et returnmål der på 7 100, som var et absolutt mål.

Jette F. Christensen (A): Når var det siste møtet dere hadde med dette som tema?

Ann-Magrit Austenå: Vi hadde møte igjen den 1. desember med PU, og møtet dreide seg i veldig stor grad om å gjennomgå erfaringene fra høsten, om det vi hadde tatt opp i brevts form tidligere, og om det vi hadde opplevd som et press på hele systemet, hvor vi etterlyste muligheter for å få kontakt med folk på kveldstid og i helger, og hvor vi også stilte spørsmål ved det vi oppfattet som at det var politiet som på det tidspunktet gjorde en del vurderinger av hvorvidt det var grunnlag eller ikke for å be om utsatt iverksettelse. Det var jurister i PU som satt på dette, og vi etterlyste deres kompetanse og hvorfor det nå skulle være de som gjorde denne type vurdering – som var en av diskusjonene. Vil du, Andreas, kommentere?

Andreas Furuseth: Vi har tatt opp med PU i hvilken grad de har kompetansen som Ann-Magrit nevner – og forutsetningene – for å gjøre vurderinger av om det skal gjøres en ny vurdering i en sak hvor det er planlagt uttransportering. De har bekreftet at de ser det ikke som sitt ansvar å gjøre en ny vurdering av en sak som er behandlet av Utlendingsnemnda. De har noen kriterier med hensyn til helt spesielle forhold, kanskje hvis det er en familie som er splittet og det er en forutsetning at familien skal returneres samlet til Afghanistan, hvor far er forsvunnet. Da vil de ta den saken opp med UD. Men i saker hvor det eneste nye er at det har gått lang tid, ser ikke PU det som sitt ansvar, overhodet, å gjøre en ny vurdering eller å forelegge dette for Utlendingsnemnda. Da vil uttransporteringen gå slik den er planlagt, og det så vi også i mange tilfeller da vi fikk stoppet transporter hvor familier var på Trandum og senere ble hentet tilbake.

Møtelederen: Da var tiden til Arbeiderpartiet ute.

Da går vi videre til Høyre og Erik Skutle – eller Michael Tetzschner?

Michael Tetzschner (H): Ja, jeg tror jeg starter – med komitéleders tillatelse.

Møtelederen: Ja, for all del.

Michael Tetzschner (H): Jeg går rett på Ann-Magrit Austenås innlegg, for der kom det jo frem en kritikk av at det ikke er noen etablert mekanisme som skal vurdere barns beste-kriteriet helt opp mot utreise. Den kritikken er ikke ny, vi har snakket sammen om dette før.

Når var det NOAS krevde eller ønsket en slik mekanisme første gang, og hvordan ser man at en slik mekanisme kunne fungert i praksis?

Ann-Magrit Austenå: Det er helt riktig. Vi har etterlyst dette lenge. Grunnen til at vi har tatt opp dette, er jo det vi opplevde som en tilspisset situasjon, med en veldig økning i returene og retur av familier som vi mente det

var grunnlag for å vurdere på det tidspunktet, og som ikke automatisk ble det.

Michael Tetzschner (H): Jeg spurte ikke om begrunnelsen, jeg bare spurte: Når fremmet dere dette ønsket første gang, og hvordan ser dere for dere en mekanisme som kan fungere i hverdagen?

Ann-Magrit Austenå: Det er litt sånn ... Jeg har vært i NOAS siden november 2010, og dette har vært en av de tingene vi har argumentert for lenge med hensyn til lengeværende barn. Men helt sånn konkret har dette vært oppe i forskjellige runder. Som du sier, vi har også diskutert det med dere under den forrige regjeringen, og vi har diskutert det nå.

Michael Tetzschner (H): Takk for det.

Da er neste spørsmål: Hvor stor oppmykning mener NOAS at det ligger i å gå fra kriteriet om å prioritere familier med lengeværende barn, til å gå over på kriteriet å prioritere familier med barn – prioritert for utsendelse? Vi snakker om gruppe 3 – etter dublinere, som er på annenplass, og straffedømte, som er på førsteplass for utsendelse etter at sakene er avklart.

Hvor stor oppmykning mener man det ligger i å trekke ut kriteriet som lengeværende og bare beholde barnefamilier som en prioritert gruppe 3?

Ann-Magrit Austenå: Det er meget uklart.

Michael Tetzschner (H): Takk.

Møtelederen: Da er det Fremskrittspartiet og Helge Thorheim – 3 minutter.

Helge Thorheim (FrP): Takk for det.

Det første spørsmålet er til Austenå. Nå gikk det litt fort, så med forbehold om å gjengi det korrekte, mener jeg du sa at barn ikke har noen rettssikkerhet før de sendes ut, det er ingen oppdatering mv. Jeg oppfattet det slik at når PU skal sende ut, sender de en liste over hvem som da skal ut, til UNE for å se om det er noe som har skjedd den siste tiden som gjør at disse kanskje ikke skal ut. Stemmer det, eller er det slik at det er ingen rettssikkerhet på området?

Mari Seilskjær: Vi har også fått vite at UNE orienteres i forkant av returer, men hva som er de praktiske konsekvensene av det, er også veldig uklart. Det har jo fortsatt oppstått situasjoner hvor familier har blitt hentet og er på vei til å sendes ut, og hvor de etter at vi har sendt inn ny informasjon, stoppes, og hvor de ender med å få tillatelse. UNE har også sagt at de ikke vurderer saken på nytt og skriver ikke en ny beslutning uten at det er sendt inn en omgjøringsbegjæring.

Helge Thorheim (FrP): Men det kan fremstå slik når man sier at man har ingen rettssikkerhet før man skal sendes ut. Vil det ikke likevel fremstå som iallfall noe retts-

sikkerhet når UNE får beskjed om at nå sendes de ut, og får en anledning til overprøving?

Mari Seilskjær: For meg er det veldig uklart hva UNE gjør i disse tilfellene. Iallfall: Rettssikkerheten er ikke godt ivaretatt, all den tid det da faktisk er familier som er på vei til å sendes ut, og som har blitt sendt ut, som kvalifiserer for tillatelse.

Helge Thorheim (FrP): Litt til Risnes. Jeg mener du sa at barnas hensyn ikke blir tilstrekkelig vektlagt. Mener du med det at UDI/UNE ikke utfører sine vurderinger etter de lover, forskrifter og kriterier som foreligger?

Brynjulf Risnes: Jo, det tror jeg nok for så vidt de gjør. Og som jeg var inne på, er litt av problemet at man har hatt litt for lite regler på dette feltet, sånn at kontrollen i all hovedsak har blitt overlatt til domstolene.

Det som jeg var inne på, og som man kan merke, er at det skjer en nokså tydelig praksisendring – i hvert fall sånn som Advokatforeningens medlemmer som jobber på dette feltet, merker – fra rundt 2010, uten at det skjer noen eksplisitt lovendring.

Helge Thorheim (FrP): Jeg oppfatter da ditt svar dit hen at etter de reglene og forskriftene som foreligger, har det gjort det, men du ønsker at det skulle være mer utfyllende bestemmelser på området, altså en sterkere grad av asylopolitikk i det. Er det slik?

Brynjulf Risnes: Ja, for så vidt. Så er det viktig også å tillegge at når faktum er at domstolene i svært mange tilfeller kjenner vedtaket ugyldig fordi de ikke tilfredsstiller kravene til vurdering av barnets beste, er jo det en nokså klar pekepinn på at praksis ikke er i tråd med barnas rettigheter.

Helge Thorheim (FrP): Takk, leder.

Møtelederen: Da er det Kristelig Folkeparti og Hans Fredrik Grøvan.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Takk for det.

Mitt første spørsmål går til Austenå. Du uttrykte det omtrent sånn at lengeværende barn har dårligere rettssikkerhet enn kriminelle. Sett i lys av den kraftige økningen når det gjelder måltall som vi har fått i 2014, hvordan vurderer du utviklingen på dette området? Er dette blitt ytterligere understreket – gjennom det du sier – i 2014, eller har dette vært en mer eller mindre konstant situasjon, ut fra din vurdering, over flere år?

Ann-Magrit Austenå: Det som jeg konkluderte med i mitt innlegg, var bare å vise til det faktum at det ikke er noen mekanisme som sikrer at humanitærinstituttet ivaretas overfor lengeværende barn – at de rettighetene de har etter humanitærinstituttet, ivaretas. De sendes ut på bakgrunn av foreldrene og vurderingen av foreldrenes asylsak, asylinstituttet. Det er mitt poeng.

Dette kom jo veldig tydelig fram når man, i en situasjon for å nå retur tall, sender ut et langt større antall familier, og gjør det uten at man har en oppdatert vurdering av barna i denne familiens rettigheter etter humanitærinstituttet i utlendingsloven.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Takk for det.

Vi får noen beskrivelser av det bildet som danner seg av familier som blir sendt, spesielt til Afghanistan i disse dager. Hva slags risikosituasjon møter barnefamilier som blir sendt til Afghanistan, ut fra deres kjennskap og vurdering?

Andreas Furuseth: Det kommer selvfølgelig litt an på familiens situasjon. Det vi vet, er at den humanitære situasjonen i Afghanistan er forverret. Den har vært svært alvorlig i lang tid. Den har blitt forverret i den siste tiden. Dette er rapportert bl.a. fra Landinfo i et temanotat 4. juni 2014, hvor det vises til at situasjonen for særlig internflyktninger er betydelig forverret, og at barn og kvinner er de som er hardest rammet. Det er vanskelig å skaffe arbeid. Det er vanskelig å skaffe bosted. Det er vanskelig å skaffe tilgang til rent vann for mange. Dette gjelder også i Kabul. Dette var jo også bakgrunnen for at UDI foreslo en praksisendring 1. juli overfor Justisdepartementet. Dette fikk vi da ikke en endelig avklaring på før nå i forrige uke.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Er dette en situasjonsbeskrivelse som PU, POD og Justisdepartementet er godt kjent med?

Andreas Furuseth: Det er de jo best egnet til å svare på selv, men dette er offentlige rapporter som er lagt ut. Og fra Landinfos side er dette offentlige tilgjengelig på deres nettside. Deres rapporter deles jo også med forvaltningen, og det ville overraske meg hvis det ikke ble delt med departementet.

1. juli sendte altså UDI brev til Justisdepartementet med gjengivelse av denne beskrivelsen fra Landinfo, som også har i seg beskrivelse fra UNCHR, fra 2013, som beskriver det samme, og ber om en aksept for at de endrer praksis på dette området. Så det er helt klart at Justisdepartementet har vært kjent med dette fra i hvert fall sommeren 2014.

Møtelederen: Da er det Senterpartiet og Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Hva er NOAS' definisjon av lengeværende barn?

Mari Seilskjær: Det er ingen legal definisjon av lengeværende barn, så det må presiseres. Praksis har jo vært at fire og et halvt år og ett års skolegang er tilknytning som er tilstrekkelig til å begrunne tillatelse. I tidligere offisielle dokumenter har gjerne barn med oppholdstid på mer enn tre år vært regnet som lengeværende barn. Nå er det stadig oftere brukt fire år, så vi har ingen klar definisjon. Vi sier barn med flere års opp-

holdstid – eller presiserer nærmere når vi bruker bestemte tall.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så det er altså en felles forståelse av at det ikke foreligger noen definisjon av hva som er lengeværende barn?

Mari Seilskjær: Nei, det er ikke noen entydig definisjon.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Humanitærinstituttet i utlendingsloven § 38 handler om dette. Er det flere paragrafer dere refererer til når dere snakker om humanitærinstituttet?

Andreas Furuseth: Det er jo § 38 som er dekkende for oppholdstillatelse etter det man kaller «sterke menneskelige hensyn», og man har selvfølgelig også Barnekonvensjonen artikkel 3, som også er en del av norsk lov, og så er det forskrifter.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men dere refererte til utlendingsloven, så da er det § 38?

Andreas Furuseth: Da er det § 38.

Per Olaf Lundteigen (Sp): I første ledd der står det jo da at det skal vurderes med hensyn til

«sterke menneskelige hensyn eller utlendingen har særlig tilknytning til riket».

Og videre:

«I saker som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barn kan gis oppholdstillatelse etter første ledd selv om situasjonen ikke har et slikt alvor at det ville blitt innvilget oppholdstillatelse til en voksen.»

Det er det som er de sentrale avsnittene der.

Dere sier at det ikke er avklart noe om hvem som har ansvaret for å prøve dette når det gjelder lengeværende barn før de blir utsendt, for da kan det ha gått lang tid. Er det korrekt?

Ann-Magrit Austenå: Ja, det er riktig, det er familien selv. I det svaret vi fikk – vi skrev brev 9. september sammen med LO, Redd Barna og Norsk Folkehjelp – fra Jøran Kallmyr i januar, vises det igjen til at regjeringen mener det er uaktuelt å ha noe mer informasjon til gjeldende familier, fordi det finnes informasjon om dette på UDIs hjemmesider.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Betyr det da at § 38 i praksis ikke er virksom?

Ann-Magrit Austenå: Nei, det betyr ikke at den ikke er virksom, men det betyr at det er overlatt til disse familiene selv. Har ikke familien selv på et eller annet vis, enten selv eller gjennom en pro bono-advokat, en støttegruppe, NOAS eller andre, sørget for at det ligger inne en omgjøringsbegjæring i UNE dersom politiet kommer for

å uttransportere familien, blir de uttransportert. Da er det ikke noen mekanisme som sikrer at det på det tidspunktet gjøres en vurdering av barnas tilknytning og barnas beste i tråd med § 38.

Møtelederen: Et siste spørsmål, Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Regjeringa hadde jo en avtale med Kristelig Folkeparti og Venstre, og senere ble det et forlik om dette. Er dette nå avklart, sånn at det blir en annen praksis etter det siste forliket som er inngått mellom regjeringa og Kristelig Folkeparti og Venstre?

Ann-Magrit Austenå: Ikke når det gjelder akkurat dette. Det er fortsatt slik at det er opp til familien selv – barna selv, men gjennom familien – å sørge for om det foregår en oppdatert vurdering av barnas tilknytning ved en eventuell utsending.

Møtelederen: Da er det Venstre og Abid Q. Raja.

Abid Q. Raja (V): Austenå: Det du innledet med i dag tidlig, og som du for så vidt også har utdypet lite grann på noen spørsmål, finner jeg veldig interessant, og det kan vise seg å bli et veldig sentralt punkt for komiteen. Det er uhyre viktig at du er veldig nøye og presis, slik at det ikke er noen tvil rundt dette vitnesbyrdet som du her gir om hva som ble sagt i dette møtet i PU i juni hva gjelder lengeværende barn og prioritet. Vil du gjenta dette, slik at det ikke er noen tvil? Dette kan bli veldig sentralt for den videre høringen.

Ann-Magrit Austenå: Det vi ble informert om, var at prioriteringene ligger fast. Det som ble sagt, var at prioriteringer er som før: Det er straffedømte, det er Dublin-saker, det er barnefamilier og det er lengeværende.

Abid Q. Raja (V): Prioriteringen er som før, hva er det man sammenligner dette med da – når det gjelder lengeværende barn?

Ann-Magrit Austenå: Som vi oppfattet det da, var det de prioriteringene som hadde ligget der siden 2009.

Abid Q. Raja (V): I dette møtet med PU, kan du huske hvem som var på dette møtet fra PUs side?

Ann-Magrit Austenå: Ja, det har vi referat fra, men det var i hvert fall Kristin Kvigne, og det var jurister i PU. Det kan vi finne fram til i papirene, jeg har det ikke akkurat foran meg. Det kan man også spørre PU om.

Abid Q. Raja (V): Men sjefen selv, altså Kristin Kvigne, hun var til stede?

Ann-Magrit Austenå: Ja.

Abid Q. Raja (V): Og de bekreftet altså at det var ingen endring når det gjelder lengeværende barn og hvor-

ledes de skulle prioriteres – disse retningene lå fast fra før?

Ann-Magrit Austenå: Som sagt innledet vi med å spørre om det var noe nytt om hvordan den politiske situasjonen påvirket PUs arbeid. I det svaret var det en understrekning av at måltallet på 7 100 lå der, men at prioriteringene var som før.

Abid Q. Raja (V): Så dere har ikke på noen tidspunkt oppfattet at det har vært en forandring i politiets måte å operere på hva gjelder hvordan lengeværende barn skal prioriteres?

Ann-Magrit Austenå: Nei, ikke utover at man like over sommeren intensiverte utsendingen av nettopp lengeværende barn.

Abid Q. Raja (V): Så tvert om, i forhold til hva justisministeren har sagt, ble det altså – for å sette det på spissen – enda verre for lengeværende barn etter sommeren?

Ann-Magrit Austenå: Slik vi opplevde det: Ja.

Abid Q. Raja (V): Jeg har ett siste spørsmål, og det handler om det politidirektøren har skrevet i sitt brev. Han sier at ut fra hans oppfatning – dette er brev fra 18. desember – så har feilen i deres disponeringsskriv til PU ikke hatt til følge «at noen barn har blitt uttransportert som ikke skulle ha vært det».

Og Risnes, du sa på et av spørsmålene i dag tidlig – for litt siden – at det logiske svaret ville være ja. Men svaret fra Humlegård her er nei – at ingen barn kan ha blitt uttransportert, som ikke skulle ha vært det. Kan det medføre riktighet?

Brynjulf Risnes: Jeg vet ikke om jeg kan si noe mer enn jeg allerede har sagt. Dette er et hypotetisk spørsmål uansett, men vår logiske konklusjon er helt klart den motsatte av det du refererer der.

Møtelederen: Da er det Miljøpartiet De Grønne og Rasmus Hansson.

Rasmus Hansson (MDG): Takk til Austenå. Du har altså nå flere ganger beskrevet en situasjon hvor den praktiske situasjonen med utsendelse og veldig sterkt økende trykk på utsendelse står i direkte motsetning til den informasjonen dere har fått i møter med PU, og for så vidt de signalene som justisministeren sier han har sendt.

I det arbeidet som dere generelt gjør, oppfattet dere via andre kanaler noen signaler om at det faktisk forelå en reell politisk endring, at dette var en intendert, en villet, praksisendring? Hadde dere noen som helst informasjon av den typen?

Ann-Magrit Austenå: Nei, det hadde vi ikke. Det vi opplevde, og det vi oppfattet i de signalene vi fikk i møtet

i PU, var at barnefamilier ville bli sendt ut, og det ble sagt at det ville bli utsendinger til Afghanistan og Nigeria, og det omfattet helt klart barnefamilier. Vi så i de sakene vi da fikk, at det var mange lengeværende i de sakene.

Rasmus Hansson (MDG): Ut fra deres erfaring med saksbehandlingen, oppfattet dere det som sannsynlig at den praksisendringen som skjedde fra ettersommeren og utover høsten, var en følge av direkte politiske signaler? Er dette, etter deres erfaring, noe som PU og andre vil gjøre på egen hånd?

Ann-Magrit Austenå: Nei, det må du spørre PU om. Jeg kan bare gjenta det som var vårt inntrykk i det møtet i juni, at nå vil det bli sendt ut flere familier. Vi var på det tidspunktet ikke klar over – før det faktisk dro seg til i august–september – at det innebar så mange, og så mange lengeværende.

Rasmus Hansson (MDG): Det siste generelle spørsmålet er: Var det noen andre omstendigheter som dere registrerte, som var unormale, eller som kunne passe sammen med denne uventede eller overraskende praksisendringen?

Ann-Magrit Austenå: Nei, vi oppfattet jo ikke at det var noen praksisendring, bare at det var et veldig trykk på utsending som konsekvens av måltall, og at familier utgjør mange. Utsending av en er én, og utsending av en familie er mange. Ergo – det er raskere å nå måltall.

Møtelederen: Da er tiden ute, Hansson.

Da går vi over på den oppsummerende runden – innenfor en ramme på 10 minutter. Ordfører for saken, Bård Vegar Solhjell – vær så god.

Bård Vegar Solhjell (SV): Tusen takk skal du ha.

Eg har berre eit oppfølgingsspørsmål. Du heldt oppe eit slikt kakediagram. Om eg forstod det riktig, galdt det alle sakene de hadde jobba med for lengeverande barn – var det riktig?

Ann-Magrit Austenå: Dette diagrammet (holder opp arket med diagrammet) viser de sakene hvor vi har fått svar fra UNE etter at vi har tatt opp sakene. Og da er det ...

Bård Vegar Solhjell (SV): For lengeverande barn?

Ann-Magrit Austenå: For lengeværende barn, ja.

Bård Vegar Solhjell (SV): Det var det eg vart nysgjerrig på, for eg skjønnte det var ein stor del som då ikkje vart sendt ut, som elles hadde vorte sendt ut. Går det an å talfeste kor mange saker der dei hadde vorte sende ut, men ikkje vart det fordi de jobba med det?

Mari Seilskjær: Nei, vi involverte oss i veldig mange saker fordi vi så at mange ble sendt ut. Da er det et poeng at det blir sendt inn oppdatert informasjon så man må foreta

nye vurderinger. Vi vet jo ikke hvem som ville blitt sendt ut hvis det ikke hadde blitt gjort.

Det vi har helt sikre tall på, er 13 barn som har vært på Trandum, som har vært på vei inn i flyet for å sendes ut, hvor vi har klart å stoppe utsendelsen. Da har flertallet av dem fått tillatelse etterpå.

Vi har involvert oss i saker til omtrent 250 barn – enten i samarbeid med advokater eller at vi selv har sendt inn omgjøringsbegjæringer. Det er stort antall. Det har nok hatt en effekt at det har kommet ny informasjon som må vurderes. Da er det vanskeligere for politiet å pågripe, men vi vet ikke hvor mange av dem som faktisk ville ha blitt sendt ut.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk for gode og nyttige bidrag.

Møtelederen: Da er det Arbeiderpartiets Jette F. Christensens tur.

Jette F. Christensen (A): Mot slutten av innlegget ditt nå, Austenå, sa du at dere opplevde et trykk på grunn av at politiet ønsket å oppnå måltall. I det bildet er det interessant at statsministeren sa til Stortinget den 7. oktober at utsendelsene ikke gjelder barn som har vært her særlig lenge, men relativt kort, og at det skyldes Dublinkonvensjonen. Kan du kommentere det?

Ann-Magrit Austenå: Det har vært en prioritering av Dublin-returer også. Men det er ikke noen tvil om at det har vært barnefamilier og lengeværende barnefamilier som har vært sendt andre steder enn til Dublin-land, som har bidratt til å nå disse returallene.

Møtelederen: Da er det Erik Skutles tur.

Erik Skutle (H): Jeg har et par spørsmål vedrørende møtet med PU i juni. Ordene som ble brukt – var det at prioriteringene var som før, eller ble det eksplisitt sagt at man prioriterte å sende ut lengeværende barn?

Ann-Magrit Austenå: Det ble sagt at prioriteringene er som før, og så ble de kategoriene nevnt.

Erik Skutle (H): De tre kategoriene, både før og nå, er nr. 1: kriminelle, nr. 2: dublinere og nr. 3: alle andre – skal prioriteres.

Så er det en tilleggsnote, der det tidligere sto at innenfor disse gruppene skulle man prioritere familier med lengeværende barn, men dette er nå endret til barn – altså barn generelt.

Da PU snakket om at prioriteringene lå fast – kan det tenkes at vedkommende har snakket om de tre kategoriene, altså kriminelle, dublinere og alle andre, at de ligger fast?

Ann-Magrit Austenå: Nei. Det vi har notert, var det som ble nevnt, og det var det som jeg har referert tidligere. At det er kriminelle, det er Dublin-saker, det er familier, og det er lengeværende.

Møtelederen: Helge Thorheim – vær så god.

Helge Thorheim (FrP): Når dere fokuserer på det spørsmålet – var dere klar over at justisministeren hadde gjort en endring, at prioritering av lengeværende barn ikke lenger skulle være med i retningslinjene, slik som det sto i tildelingsbrevet? Og er dere kjent med det tildelingsbrevet som gikk til POD, der dette sto?

Ann-Magrit Austenå: Nei, vi var ikke kjent med det tildelingsbrevet. Vi hadde ikke fått noen andre signaler om at lengeværende ikke skulle være prioritert lenger.

Møtelederen: Hans Fredrik Grøvan – vær så god.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Dere har en beskrivelse av situasjonen i Afghanistan som betydelig forverret med tanke på å kunne ta imot barnefamilier. Samtidig ser vi en eksplosiv økning i utsendelser siste halvår av 2014. Kjenner dere til om andre land har praktisert den samme økningen når det gjelder antall utsendelser av barnefamilier – andre europeiske land – som det Norge har gjort i 2014?

Andreas Furuseth: Det er begrenset hvor stor oversikt vi har over andre lands praksis. Det vi vet, er at den norske praksisen når det gjelder både behandling av saker og utsendelser, er strengere enn flere andre europeiske land. Vi vet at det er flere europeiske land som i liten grad returnerer til Afghanistan, og som i veldig liten grad henviser til internflykt. Vi har ikke en veldig konkret oversikt over hvert enkelt lands praksis – det er det vanskelig å si noe spesifikt om.

Ann-Magrit Austenå: Kan jeg bare legge til ørlite grann? I et kontaktmøte vi hadde med UDI i november i fjor, kommenterer UDIs leder at det er et paradoks at Norge sender barnefamilier til Kabul, men ifølge en ny dom kan vi ikke sende sårbare barnefamilier til Roma. Og det at Norge er et av de landene med best avtaler med Afghanistan, er det han refererer til som mulig begrunnelse for at det er lettere for PU å returnere barnefamilier til Afghanistan. Men det har vært en diskusjon, og Nederland og Storbritannia er blant de landene – som også ble nevnt i mine samtaler med Unicef og Redd Barna i Kabul i mai 2013 – som har presset på for å kunne returnere barn til Afghanistan.

Møtelederen: Abid Q. Raja – vær så god.

Abid Q. Raja (V): Jeg har to spørsmål, og det gjelder noe av det du sier her, Austenå. Du sier: Det ble sagt i møtet i PU, og noen ganger sier du: De signalene vi fikk. Det er to veldig forskjellige ting. Særlig for komiteens etterbehandling kan det fort bli et poeng ut av at det var et signal man kunne ha oppfattet feil. Det er veldig viktig at du tydeliggjør: Er det slik at noen sa at lengeværende barn fortsatt var en prioritet, eller var det et signal som dere oppfattet?

Ann-Magrit Austenå: Etter beste evne og etter de notatene jeg tok under møtet, ble lengeværende nevnt, det ble sagt. Da jeg sa signaler, var det benektende – vi har ikke fått noen signaler om noe annet enn det som jeg har referert ble sagt i det møtet.

Abid Q. Raja (V): Det var en veldig viktig presisering. Det andre jeg lurer på, er: Ut fra det jeg forstår, hadde dere et nytt møte med PU 1. desember. Høsten hadde vært ganske rik på oppslag om hvor harde man hadde vært. Ble det på dette møtet kommunisert en ny linje, at nå skulle det bli annerledes, eller at nå skulle lengeværende barn ikke lenger prioriteres?

Ann-Magrit Austenå: Nei.

Abid Q. Raja (V): Det er interessant, for det er dagen før dette første oppslaget kommer i BT. Så selv da er det ingen ting som tyder på at man er på vei til å justere noen kurs?

Ann-Magrit Austenå: Nei, det ble ikke sagt noe om at det var noen endring når det gjaldt utsendelse av lengeværende barn – nei.

Møtelederen: Per Olaf Lundteigen – vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du sa det var ingen praksisendring, men trykk på måltallet fra politisk ledelse, slik jeg oppfattet deg. Kan du utdype hvordan det trykket på måltallet kom til uttrykk? Var det et generelt uttrykk for måltallet, eller var det en prioritering av hvilke målgrupper som en måtte prioritere for å nå måltallet?

Ann-Magrit Austenå: Det jeg har notert fra de samtalen vi hadde med PU i juni, var bare at det var økte bevilgninger og krav til retur, at de hadde fått nye stillingshjemler, hadde bra med folk, det var et returkrav på 7 100. Det innebar en retur av 20 personer hver dag. Og prioriteringene var som før. Det var det som ble sagt, og det vi fikk vite.

Erik Skutle (H): Jeg må tilbake igjen til denne prioriteringen og hva som er sagt i møtet med PU. Er det riktig forstått at det er tre kategorier som skal prioriteres, først kriminelle, så dublinere, så alle andre, og så er det en tilleggsnote, at grupper med barn innenfor de tre kategoriene skal prioriteres – at barn ikke er en selvstendig prioritering som er listet opp?

Ann-Magrit Austenå: Barnefamilier er en gruppe som vi har fått listet opp – ja.

Erik Skutle (H): Listet opp?

Ann-Magrit Austenå: Ja, når det refereres til at prioriteringer er som før, så er det straffedømte, det er Dublin-saker, det er barnefamilier, det er lengeværende.

Erik Skutle (H): Og de er listet opp i den rekkefølgen? For det er jo ikke i tråd med det som står i verken tildelingsbrev eller disposisjonsskriv eller andre ting?

Ann-Magrit Austenå: Nei. Den opplysningen som jeg refererer til, er den som jeg noterte under en muntlig gjennomgang.

Erik Skutle (H): Ok. Men da kan jeg iallfall orientere om at det som står i tildelingsbrev, er at en skal prioritere kriminelle, dublinere, alle andre, og at det er en tilleggsnote som sier at innenfor disse gruppene skal man prioritere grupper med barn. Tidligere sto det lengeværende barn, nå står det bare barn. Når man har sagt at prioriteringene ligger fast, kan det da tenkes at det er snakk om den listen på tre – altså kriminelle, dublinere og alle andre – for den ligger jo fast?

Ann-Magrit Austenå: Det som ble sagt, er at prioriteringene er som før.

Møtelederen: Jeg tror ikke vi kommer lenger på dette. Da er det Rasmus Hansson, siste spørsmål.

Rasmus Hansson (MDG): Når dere og diverse andre registrerte en forverret humanitær situasjon i Afghanistan, formidlet dere det i formelle møter eller formelle henvendelser til Justisdepartementet eller PU, og fikk dere noen formell respons på det?

Ann-Magrit Austenå: Jeg har ikke notert at vi har snakket om Afghanistan særskilt i møtet med PU i juni. Vi har tatt opp situasjonen. I møtet i desember snakket vi generelt om det vi hadde erfart gjennom høsten, hvor også utsending av afghanske familier var et tema. Vi har gjennom hele høsten informert ut om det vi har sett, og det vi har av informasjon om en forverret situasjon i Afghanistan gjennom brev til alle partier, og som har vært gjengitt i offentligheten.

Rasmus Hansson (MDG): Men fikk dere noen respons som bekreftet eller bestred den beskrivelsen om en forverret humanitær situasjon?

Ann-Magrit Austenå: Det som vi har vist til i møter, er vår erfaring, det som ligger i Landinfos beskrivelse, som er dokumenter som også PU og UNE anvender i sitt arbeid.

Møtelederen: Takk. Da er spørsmålsrunden slutt, og da er det anledning for de inviterte til å komme med noen korte merknader til slutt. Risnes, vil du begynne? Du kan si det som du nå har lyst til å si.

Brynjulf Risnes: Dere har mange merknader, og som sagt har vi noe mindre innsikt i de prosessene som man har mest fokus på her. Det som vel var et hovedpoeng i mitt innlegg, og som det er all grunn til å understreke, er at vi mener at det er logisk at mange av disse utsendelsene har skjedd på grunnlag av vedtak som det kan hefte feil ved.

Jeg kan jo kanskje da legge til – for det spørsmålet har også vært noe som har vært tatt opp i media – hva med dem som er sendt ut? Det ville jo da være logisk om de som da er sendt ut og som mener at de har blitt utsendt på grunnlag av et uriktig vedtak, kan få sin sak behandlet på nytt, og at det da er mulig med en retur til Norge – for det tilfellet at man finner at det hefter feil ved disse vedtakene.

Møtelederen: Da er det NOAS og Austenå, vær så god.

Ann-Magrit Austenå: Ja, det er også et anliggende som vi deler, og Stortinget har mulighet til det. Det ligger forslag til behandling i Stortinget for nettopp å se på de sakene på nytt igjen, så det vil vi absolutt oppfordre dere til å gå inn i. Så vil jeg bare gjenta det vi har tatt opp tidligere, at vi mener det er behov for en mekanisme som sikrer at det foretas en oppdatering av barns tilknytning og barns beste før en eventuell retur av lengeværende barn.

Møtelederen: Da sier vi tusen takk til dere som har bidratt i begynnelsen av denne kontrollhøringen. Vi takker for at dere kom, og takker for bidragene og svarene.

På grunn av mediene er min erfaring at vi trenger noe tid, derfor sier jeg at vi skal ha et kvarters pause, til kl. 10.20.

Høringen ble avbrutt kl. 10.06.

Høringen ble gjenopptatt kl. 10.20.

*Høring med politioverbetjent Geir Petter Pettersen,
Politiets utlendingsenhet*

Møtelederen: Da fortsetter vi høringen.

Nå har jeg gleden av å ønske tillitsvalgt Geir Petter Pettersen fra Politiets utlendingsenhet hjertelig velkommen til denne høringen i Stortinget. Du har også med deg ditt hovedverneombud, Einar Sagli.

Bakgrunnen, Pettersen, for at du er invitert, er du orientert om i brev. Det er fordi du i offentligheten har uttalt deg om denne saken. Vi kan ikke lese opplysninger bare gjennom mediene, vi må høre det her i Stortinget for at vi skal kunne legge det til grunn for vår vurdering av saken. Derfor er du – eller dere, får jeg si – invitert.

Jeg forstår at dere har fulgt med her bak, så jeg repeterer ikke alle formaliteter, bortsett fra én, som jeg plikter å si. Det er at hvis dere skulle sitte inne med fortrolig informasjon som er nødvendig å gi for å belyse et spørsmål, skal dere ikke si det i åpen høring, men dere skal gjøre oss oppmerksom på at dere har en slik informasjon, slik at jeg eventuelt kan bestemme at vi skal lukke høringen.

Da er vi klare til å begynne, og det er vel Pettersen selv, går jeg ut fra, som skal innlede, og jeg gir ordet til deg. Du har 10 minutter til disposisjon, vær så god.

Geir Petter Pettersen: Takk for det. Jeg vil takke for invitasjonen.

Jeg er her i min rolle som tillitsvalgt, og jeg har uttalt meg på vegne av de ansatte i PU. Jeg vil gjøre komiteen oppmerksom på at min rolle som tillitsvalgt gjør at jeg kan og skal ikke uttale meg om politiske disponeringer og spørsmål. Det som jeg kan uttale meg om, er arbeidsvilkårene for de ansatte i forbindelse med arbeid som PU gjør.

I tillegg kan jeg si at jeg har sittet og hørt på høringsene, og politiets fag og vår rolle i dette er veldig smalt. Vi registrerer, identifiserer og uttransporterer flyktninger og asylsøkere. Vi har ingen – la oss si – bestemmelse, altså vi kan ikke avgjøre hvem som skal ut eller få bli. Det er det alltid UDI og i siste instans UNE som gjør. Det er noe som jeg har lyst til å ha litt fokus på, for det sies jo her at det er politiet som bestemmer hvem som skal ut. Mediefokuset er her veldig på PU og politiet og de ansatte. Dette er det vanskelig for de ansatte å forholde seg til, for de vet at de utfører lovlige vedtak i sakene.

Det er dette jeg vil si i min innledning. Ellers skal jeg prøve å svare så godt jeg kan på spørsmålene dere har.

Møtelederen: Jeg vil bare uttrykke før vi starter høringen, at vi forstår veldig godt din situasjon, men vi har sett dine uttalelser i mediene, og det er det vi vil etterspørre. Men vi forstår veldig godt posisjonen, for å si det slik, og vi respekterer det.

Da starter vi utspørringen, og det er Bård Vegar Solhjell, som er sakens ordfører.

Bård Vegar Solhjell (SV): Tusen takk. Lat meg berre først få ønske deg velkommen og innleie med å seie at eg forstår veldig godt det du beskriv, nemleg at det er Stortinget, eventuelt regjeringa – høgre etatar – som gjer vedtak, og dokker har jobben med å setje dei vedtaka ut i livet, og at du når du har uttalt deg, har uttalt deg som tillitsvald på vegner av dei tilsette. Det er derfor eg vil prøve å stille spørsmål om korleis dokker opplever ulike ting, dokker som jobbar i PU, og som du er representant for gjennom rolla di som tillitsvald.

Det første spørsmålet går på det du uttalte til Bergens Tidende den 6. desember 2014 som tillitsvald. Då sa du:

«Vi har ikke oppfattet noen klar endring i politikken fra Anundsen. Folk spør seg om hva som egentlig er beskjeden fra justisministeren. Hvis han hadde ønsket en klar endring i hvordan vi skulle forholde oss til barnefamilier, så ville vi nok fått vite om det, men det er ikke en beskjed som har nådd frem til oss.»

Eg skal berre begynne med å spørje: Er det framleis eit uttrykk for di oppfatning det du sa til Bergens Tidende for to månaders tid sidan?

Geir Petter Pettersen: Ja, jeg kan spise det litt. Det jeg vil forsøke å få fram, er at de ansatte har også interesse av å vite om det de gjør, moralsk og etisk er helt riktig. Det er vanskelig for dem å uttransportere asylsøkere som har fått endelig vedtak hvis de er i tvil om det er det riktige. Derfor må vi få vite gjennom politiske beslutninger om dette er en forent politikk. Vi får ikke gjort noe med dette, for de vi uttransporter, har som sagt endelige vedtak, så vi

gjør noe som er helt lovlig. Men det moralske og etiske er viktig for de ansatte også i PU.

Bård Vegar Solhjell (SV): Tusen takk. Mitt neste spørsmål er litt i forlenginga: Du har jo fått med deg at diskusjonen her dreier seg om lengeverande barn framleis var ein del av prioriteringa – det var teke ut i tildelingsbrevet – og om det faktisk vart sett ut i livet. I same intervju med BT la eg merke til at du sa: «Det skrevne ord er best, og det har vi ikke mottatt.» Så eg må berre spørje deg: Kjenner du til nokon skriftleg instruks eller beskjed eller noko – altså ei skriftleg, dokumenterbar endring i beskjeden til dokker som jobbar i PU, om ikkje lenger å ha lengeverande barn på lista over prioriteringar ved utsendingar?

Geir Petter Pettersen: Svaret på det er nei.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk.

Då skal eg gå vidare. Det som skjer på seinsommarren – eller i august, rettare sagt, i 2014 – og du er heilt sikkert kjend med det, men eg tek det likevel veldig kort, er at det går beskjedar oppover i systemet frå PU, eg trur det er 14. august 2014, om at det er ei utfordring å nå måltala for retur på 7 100. Så er det møteverksemd – det er møte i departementet den 19., som komiteen ikkje har referat frå, men den 20. går det beskjed frå POD til PU om å lage ein tiltaksplan for å nå måltala. Den skal leverast laurdag ettermiddag den 23. og det vert den, og det er nye møte, og etter kvart vert tiltaksplanen sett ut livet. Eg er interessert i å spørje litt om den. Mitt første spørsmål er: Korleis vil du beskrive at den tiltaksplanen og ein del av tiltaka der påverka prioriteringar og situasjonen for dei som jobbar i PU?

Geir Petter Pettersen: Det kan jeg svare litt på. Det er sånn at i begynnelsen av året får vi et mål, en måloppnåelse, på uttransporteringer av endelige vedtak, og det er det vi styrer mot hele året. Samtidig jobber vi også intensivt med å avdekke ID på dem som har fått endelig avslag på asylsøknaden, og som skal sendes ut.

Det er klart at når vi da får nye måltall, altså høyere måltall, krever det en del ressurser på dette området. Det betyr at for de ansatte blir det større arbeidspress, mer overtid. Kurs og godkjenninger blir satt på vent. I enkelte tilfeller er arbeidspresset så høyt og stort at vi opplever høyere grad av sykmeldinger.

Bård Vegar Solhjell (SV): Tusen takk.

Du sa òg vidare til Aftenposten i eit anna intervju, den 13. januar, der du utdjupe dette litt:

«Veldig mange av de som skal jobbe med de tunge sakene ble satt til å jobbe med enkle saker. De tunge sakene forsvinner ikke. Vi har hatt et for høyt fokus på måltall.»

Kan du forklare kva det er du prøver å beskrive her, litt utdjupe? Kva er dei tunge sakene? Og ikkje minst: Kva er dei andre sakene som det i større grad vart sett av ressurser til?

Geir Petter Pettersen: Jeg kan si at vi jobber jo for at alle de vedtakene vi har fått, skal settes i verk. Men det er sånn at vi også har en del saker som krever merarbeid. Dette er ofte saker der asylsøkeren har valgt ikke å samarbeide med PU, der vi må gjøre undersøkelser som er vanskelige, og der vi f.eks. ikke har returavtale med det landet som vi ønsker å sende dem tilbake til.

Dette er som sagt veldig tunge saker, og det kreves erfarne etterforskere for å jobbe med disse sakene. Som sagt, når måltallet blir høyere, blir det omprioriteringer for å uttransportere dem som vi kjenner identiteten til. Og da blir ofte de etterforskerne som har jobbet med tunge saker, flyttet over fra den ene siden til den andre for å saksbehandle og jobbe med de lette sakene.

Bård Vegar Solhjell (SV): Det du omtalar som lette saker her, er det f.eks. saker med barnefamilial?

Geir Petter Pettersen: Nei, lette saker er saker med folk som vi kjenner ID-en til.

Bård Vegar Solhjell (SV): Det eg då trur eg vil spørje deg om, er: Vi veit jo no at det var ein kraftig auke i talet på lengeverande barn som vart sende ut, i september, rett etter desse endringane. Kan det vere at nokre av dei tiltaka som vart gjennomførte, ressursendringane eller andre ting, førte til at fleire lengeverande barn vart sende ut av landet?

Geir Petter Pettersen: Det har jeg ikke noen forutsetning for å svare på. Det kommer folk i etterkant som kan svare på det – f.eks. min sjef.

Bård Vegar Solhjell (SV): Var det nokon diskusjon hos dykk om korleis dei omprioriteringane ville påverke kva typar utsendingar som vart gjorde, og om det ville medføre endringar som etter dykkar syn og vurdering i det daglege arbeidet var riktige, osv.?

Geir Petter Pettersen: Jeg kan si at de ansatte i PU ønsker å gjøre en god, profesjonell jobb og jobbe sterkt mot de kriminelle – eller de som har blitt kriminelle – med endelige vedtak. Utover det er det litt vanskelig å svare på det du spør om.

Bård Vegar Solhjell (SV): Berre eit siste lite spørsmål. Det har vore mykje merksemd om Afghanistan i denne samanhengen, fordi det er svært mange barnefamilial, og ikkje minst lengeverande, som har vorte sende dit, og fordi det i periodar tidlegare var vanskelegare. Vi ser at tala går veldig opp om hausten. Kjenner du til noko som skjedde i Afghanistan, eller noko de fekk kommunisert som ei grunngeving for at det opna seg ei moglegheit for å sende fleire til Afghanistan?

Geir Petter Pettersen: Ja, det er også et spørsmål som min sjef kan svare på. Men jeg kan egentlig også si at jeg kjente ikke til noen avtale. De blir tatt litt høyere opp.

Bård Vegar Solhjell (SV): Då vil eg berre takke for det og seie igjen at vi forstår godt den situasjonen de er i, og kva di rolle er her, og respekterer det.

Møtelederen: Da går vi vidare, og da er det Arbeiderpartiet og Jette F. Christensen – 5 minutter.

Jette F. Christensen (A): Tusen takk for en tydelig redegjørelse. NOAS, som var her tidligere, sa at de ikke opplevde at dere hadde endret praksis. Det er jo i tråd med det du sier, at dere gjorde ikke det – dere fikk ikke noen skriftlig beskjed om å endre noen praksis, så da er det ikke så rart at PU har et møte med NOAS én dag før denne saken sprekker, der man diskuterer ut fra de prioriteringene som forelå tidligere. Men da er mitt spørsmål til deg, ut fra politidirektør Humlegårds uttalelser om at PU likevel forsto de politiske føringene om en endring. Han sier at fordi man har mange arenaer hvor man utveksler informasjon, har det gått bra.

Hvilke arenaer tenker han på da, tror du?

Geir Petter Pettersen: Ja, det er iallfall ikke den arenaen jeg er på. Jeg representerer de ansatte, og de endringene vi har opplevd, er kun økt arbeidsinnsats og de følgene som har kommet i ettertid, altså omprioriteringene i vårt arbeid.

Jette F. Christensen (A): Så det er altså ingen formelle eller uformelle treffpunkt, arenaer, mellom dere som er i førstelinjen, og POD, hvor det går an å ettergå at dere har fått beskjed om å endre praksis?

Geir Petter Pettersen: Du kan si at ledelsen vår i PU selvfølgelig har møter med ledelsen i POD, og så har de sannsynligvis møter med justisministeren. Men det er ikke noe som vi i tillitsmannsapparatet er med på, så derfor kjenner jeg ikke til noen avtaler og noe som er blitt gjort på det nivået.

Jette F. Christensen (A): Som du sier så klart selv: Deres jobb er å effektivere, ikke å drive med politisk tolkning. Du sier i det sitatet som Solhjell kom med her: «Folk spør seg om hva som egentlig er beskjeden fra justisministeren.» Betyr det at dere diskuterte hva det var justisministeren egentlig mente? Var dette en diskusjon dere hadde? Kan du utdype litt hva du mener med den setningen, og hvilke diskusjoner som ligger i kjølvannet av den?

Geir Petter Pettersen: Jeg har vel for så vidt svart litt på det tidligere. Som sagt, vi er mennesker i PU også, og i politiet. Vi ønsker å gjøre ting riktig her. Vi diskuterer selvfølgelig politiske beslutninger. Mange av PFs medlemmer i PU stiller spørsmål om hvorvidt de gjør de riktige tingene.

Jette F. Christensen (A): Tusen takk. Er det andre oppgaver PU har der mangelen på skriftlighet har vært lik denne?

Geir Petter Pettersen: Nå sier ikke jeg at det er noen mangel på skriftlighet. Jeg sier at vi i tillitsmannsapparatet ikke har fått noen beskjeder eller noe skriftlig. Min kommentar i BT var at jeg ønsket at de politiske beslutningene blir tatt, sånn at vi vet hva vi skal forholde oss til når vi uttransporterer.

Møtelederen: Da går vi vidare. Da er det Høyre og Erik Skutle.

Erik Skutle (H): Tusen takk for det. Det er jo sånn at det er en politisk beslutning hvem som skal sendes ut, og hvem som skal bli, og så er det PUs oppgave å effektivere dem som skal ut. Men hvis den gruppen som skal ut, er større enn det man har ressurser til, må man prioritere. Det er vel en riktig framstilling?

Geir Petter Pettersen: Ja, det er det. Og jeg kan legge til at det er ikke politiet som avgjør dette, det er det UDI og UNE som gjør.

Erik Skutle (H): Men kan du si litt om hvordan prioriteringen foregår i Politiets utlendingsenhet? Rent praktisk, så konkret som mulig: Hvem er det som foretar dette, hvem gjør vurderinger, osv.?

Geir Petter Pettersen: Nei, det kan jeg egentlig ikke ut fra mitt ståsted. Det er det min sjef som kan svare på.

Erik Skutle (H): OK, jeg skjønner. Men er det sånn at de som er i førstelinjetjenesten, gjør noen som helst form for prioriteringer, eller er det en ren effektiviseringsoppgave?

Geir Petter Pettersen: Nei, dette er det ledergruppen som tar stilling til, ut fra de signalene de får politisk.

Erik Skutle (H): Så i et tenkt scenario der en tjenestemann eller -kvinne i førstelinjetjenesten sier at vedkommende ikke har fått med seg en endring i prioriteringer, kan det ha sin naturlige forklaring i at det eventuelt er ledergruppen som skal få de signalene og gjøre de prioriteringene?

Geir Petter Pettersen: Hver enkelt tjenestemann forholder seg til de vedtakene som blir gjort.

Erik Skutle (H): Du snakker om vedtak fra ledergruppen i PU?

Geir Petter Pettersen: Nei, da tenker jeg på vedtakene som UDI har gjort.

Erik Skutle (H): Ja, men når man prioriterer folk for utsendelse som allerede har et utvisningsvedtak, må man jo gjøre en form for prioritering. Er det ledergruppen i PU som gjør den prioriteringen?

Geir Petter Pettersen: Utgangspunktet til PU er at vi prioriterer alle, men jeg skjønner spørsmålet. Du spør om

det er noen vi prioriterer framfor andre, og det har blitt gjort nå. I og med at vi har høyere måltall, så må vi prioritere de lette sakene, som jeg har uttalt meg om før.

Erik Skutle (H): Ja, men det jeg spør om, er: Det som står i det avsnittet i tildelingsbrevet og i disponeringsskrivet, er jo at man først skal prioritere kriminelle, deretter dublinere og deretter alle andre. Så er det en tilleggsnote som sier at saker hvor barn er involvert, skal prioriteres innenfor de kategoriene. Men hvem er det som forholder seg til den teksten og gjør prioriteringene?

Geir Petter Pettersen: Det er ledergruppa.

Erik Skutle (H): Det er ledergruppen. La oss ta et tenkt scenario: Hvis vi her hadde kalt inn en tilfeldig betjent fra førstelinjen, som hadde sagt at disse prioriteringene har ikke jeg fått med meg, så kan det ha sin naturlige forklaring i at dette ikke nødvendigvis er noe man i førstelinjetjenestene skal vite, fordi det er ledergruppen som foretar prioriteringene. Er det en riktig framstilling?

Geir Petter Pettersen: Nei, det er det ikke. Vi blir selvfølgelig informert om hvilke prioriteringer ledergruppa ønsker. Altså: Det er ikke vi som prioriterer, det er ikke arbeidstakerne som prioriterer. Hvis de er i tvil om det – som de ikke skal være – så kommer de til meg. Og det er jo kanskje litt av grunnen til at jeg er her, og at jeg har uttalt meg – fordi de ansatte har begynt å tvile på om det de gjør, er riktig, hvis du skjønner hva jeg mener?

Erik Skutle (H): Ja, de tviler på om den effektueringen de gjør, er i tråd med de ...

Geir Petter Pettersen: Ja. Bakgrunnen for det kan f.eks. være dårlig informasjon.

Erik Skutle (H): Jeg forstår. Men det er ikke nødvendigvis slik at den teksten som jeg nå leste opp med de tre kriteriene, ikke er kommunisert til førstelinjen? Det kan ha sin naturlige forklaring i at det er ledergruppen som foretar prioriteringen i henhold til de kriteriene?

Geir Petter Pettersen: Jeg er ikke helt sikker på hva du spør om lenger.

Erik Skutle (H): Jeg spør om man i førstelinjetjenesten skal være kjent med at det er kriminelle, dublinere og alle andre som er de prioriterte kriteriene, og med tilleggsnoten der det står at man skal prioritere saker der barn er involvert, innenfor disse kategoriene?

Geir Petter Pettersen: Ja, som sagt blir arbeidstakerne informert om prioriteringene fra ledelsen.

Erik Skutle (H): Ok. Og hva er arbeidstakerne blitt informert om, da?

Geir Petter Pettersen: Arbeidstakerne er informert om at vi må gjøre omprioriteringer i forhold til ...

Erik Skutle (H): Jo, men det var for å nå måltallet, og det var jo i høst. Jeg snakker om innledningen til 2014, om hvilke prioriteringer man skulle gjøre gjennom året. Så forstår jeg at det ble gjort endringer i organisasjonen i høst for å nå måltallet, men det er ikke det jeg spør om. Det jeg spør om, er de prioriteringene som ble gjort i tildelingsbrevet fra departementet til POD, og i disponeringsskrivet fra POD til PU. I hvilken grad er det kjent for dem som er i førstelinjetjenesten?

Geir Petter Pettersen: Det er nesten opp til hver enkelt å gjøre seg kjent med det brevet.

Erik Skutle (H): Ok, så det er ingen automatikk i at det kommuniseres ut?

Geir Petter Pettersen: Nei.

Erik Skutle (H): Ok. Takk.

Møtelederen: Da er det Fremskrittspartiet og Helge Thorheim.

Helge Thorheim (FrP): Takk skal du ha.

Du sa at vi har hatt et «for høyt fokus på måltall». Måltallet ligger jo fast fra Stortinget ved inngangen til året. Måltallet var da 6 700, og så kom det til 400 i revidert budsjett – altså til sammen 7 100. I revidert budsjett fulgte det også midler med, slik at man skulle kunne gjøre dette. På hvilket grunnlag kan du uttale offentlig at vi har hatt et for høyt fokus på måltall når tross alt Stortinget selv har vedtatt at måltallet er 7 100 mennesker?

Geir Petter Pettersen: Som du selv sier, så var måltallet lavere fram til sommeren 2014, og det er lett å legge en plan når du vet hva dette er i begynnelsen av året. Men når det kommer høyere måloppnåelse i ettertid, så vil dette gå ut over andre ting i organisasjonen – selv om vi da får tilført midler og mannskaper. Derfor uttalte jeg, med tanke på det, at vi det siste halvåret har hatt et for høyt fokus på måltall.

Helge Thorheim (FrP): Men har dere varslet at dette har dere problemer med – at dere må ha enda mer tilførsel av midler/mannskaper?

Geir Petter Pettersen: Vi i organisasjonen har ikke varslet om dette; det har ledelsen gjort, og de har varslet videre om dette til POD.

Helge Thorheim (FrP): Du sa også at definisjonen av de «lette» sakene er om identiteten er kjent eller ikke, og vi har tre grupper – de kriminelle, dublinere og andre, som sagt – og disse barnefamiliene skulle da prioriteres. Men

når det gjelder dette med kjent ID: Det kan vel like gjerne være en kriminell, en dubliner eller andre? Kan du bekrefte det?

Geir Petter Pettersen: Ja, det kan jeg.

Helge Thorheim (FrP): Ellers har det vært en praksis, slik jeg har forstått det, at når dere i PU får tildelt en gruppe mennesker som skal transporteres ut, så tar man kontakt med UDI/UNE på ny for å sjekke: Er det noe i det aller siste som har skjedd som gjør det vanskelig? Er det en praksis dere følger?

Geir Petter Pettersen: Ja.

Helge Thorheim (FrP): Da har jeg ikke noe mer foreløpig.

Møtelederen: Da er det Kristelig Folkeparti og Hans Fredrik Grøvan.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Takk for det.

Du uttalte til BT at det er «tullprat» fra statssekretærens side å snakke om at det ikke er formålstjenlig å prioritere de tunge sakene – at det bare er et spørsmål om hvor mye ressurser man velger å bruke. Ble de tunge sakene lagt vekk for å kunne konsentrere seg om de såkalte lette sakene, bl.a. om uttransportering av lengeværende familier?

Geir Petter Pettersen: Ja. Jeg uttalte meg – og hadde kanskje en litt flåsete framstilling, at det var «tullprat» – fordi: Selv om vi ikke har returavtale med enkelte land, så er det viktig å jobbe med sakene i tilfelle det skulle åpne seg en mulighet for å returnere folk. Det var grunnlaget for det. Ingen av disse sakene blir noen gang henlagt. De ligger der i systemet. Det er viktig – ut fra senere muligheter – å vite hvem disse personene er, spesielt de som befinner seg i landet.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Du har vært litt inne på det allerede, men jeg vil gjerne at du går litt dypere inn i dette med forskjellen på de såkalte tunge og lette sakene. Du har vært litt inne på dette med fast bopel, identitet osv., men kan du si litt mer om det, sett fra et politifaglig ståsted: Hva er forskjellen?

Geir Petter Pettersen: Som du sier, «politifaglig»: Nå uttaler jeg meg om faglige ting, som jeg i utgangspunktet ikke skulle uttale meg om her. Men for å opplyse folket kan jeg si at når det kommer en asylsøker til oss uten pass og uten noen form for ID, så kan det bli en såkalt tung sak hvis han ikke ønsker å opplyse hvor han kommer fra. Lette saker omfatter de som har med seg passet sitt, ID-dokumenter, og som er åpne om hvor de kommer fra. Det er de lette sakene.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Så det betyr at saker med familier som har en fast bopel, barn som går i en

bestemt barnehage eller skole, er i kategorien lettere saker, ut fra en slik forståelse? Stemmer det?

Geir Petter Pettersen: Det er ikke bare familier som har pass og bopel, og som informerer om skole; det er også enslige. Så det kan være begge deler.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): I din innledning, og også i svarene på et par av spørsmålene her, la du vekt på at dere har ønsket å ha en forvissning om at dere gjør de rette tingene. Den formuleringen har du brukt et par ganger. Lå det noen tvil bak det spørsmålet med hensyn til om dere virkelig prioriterte og gjorde de rette tingene? Er det bakgrunnen for at du sier det slik som du gjør her? Og i tilfelle: Hva var det dere var i tvil om?

Geir Petter Pettersen: Dette er en meget vanskelig jobb. Dette er belastende for de ansatte. Det er belastende for de ansatte å uttransportere familier med barn. Det kan være belastende å uttransportere enslige uten barn også.

Veldig mange av de ansatte i PU er opptatt av å gjøre ting riktig, sånn at de kan gå hjem og ha god samvittighet for at de har gjort en riktig jobb, og slipper å ha dårlig samvittighet, selv om mange sannsynligvis har det. Derfor har det vært viktig for oss å få god informasjon, noe som vi kanskje ikke har fått av vår ledelse når det gjelder dette spørsmålet om asylbarn. Vi har forholdt oss til de lovlige vedtakene, men det er ikke alle de ansatte som er innforstått med hvordan dette gjøres. Vi har mange som ikke klarer å lese dette ut av de redskapene vi har, som DUF – Datasystemet for utlendings- og flyktningssaker – som er vårt og UDIs redskap for å lese om vi i det hele tatt skal uttransportere folk. Da har de vært i tvil og kommet til meg og spurt om de gjør dette riktig.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Et siste spørsmål, hvis jeg får lov, leder: Hva slags informasjon har du savnet fra ledelsen for å kunne gi en bekreftelse på at dere gjør de rette tingene? Hva er det du savner av informasjon?

Geir Petter Pettersen: Egentlig savner jeg informasjon fra den politiske ledelsen om de ønsker å gjøre endringer her – å få den politiske ledelsen til å bestemme seg for om vi gjør en moralsk og etisk riktig god jobb. Det er den informasjonen jeg savner – ikke fra min ledelse i PU eller POD, men det som handler om de politiske beslutningene. Det er det de ansatte også er opptatt av.

Møtelederen: Da går vi videre – Senterpartiet, ved Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jeg vil følge opp litt det du sa om at de ansatte tviler på om det de har gjort, er rett. Her er det jo en styringslinje, og den ender til slutt hos dere som gjør jobben. Er det virkelig sånn at den beskjedne dere får, bare er skriftlig? Det er ikke en kombinasjon av en skriftlig og en muntlig orientering av «flokkene», for å få fortalt og komme med spørsmål om hvordan dette er å forstå? Hva er rutinen for dere som står i førstelinja, med den beskje-

den som har kommet ovenfra, gjennom ulike etater og til dere?

Geir Petter Pettersen: Igjen: Dette er faglige spørsmål, men heller ikke noe som det egentlig er farlig å fortelle om. Vi registrerer dem som kommer til oss gjennom DUF. Kjenner dere til DUF? Det er redskapet vårt når det gjelder å følge med i saken. Videre går saken til UDI, og det blir fattet et vedtak. I enkelte tilfeller kan det være at asylsøkeren, sammen med sin advokat, ønsker å føre saken videre til UNE. Men når det endelige vedtaket er besluttet av UNE, kommer saken tilbake til oss, og så utfører vi det eventuelle negative vedtaket – hvis det blir et negativt vedtak – og der begynner saken hos oss igjen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du misforsto meg lite grann – jeg forsto det. Men når det blir gitt et nytt politisk styringssignal, skal jo det gå nedover i rekka av etater, og det ender til slutt hos dere. Hvordan får dere informasjon om det endrede politiske styringssignalet? Får dere det bare skriftlig, hver enkelt tjenestemann, får dere det samlet, får dere det i sammenheng med et møte hvor dere kan spørre og få utfylt deres tvil og tro? Det er ganske spesielt, synes jeg, at de ansatte tviler på om de gjør rett. Du uttrykte deg på en sånn måte at det ga inntrykk av at det var en utfordring for dere.

Geir Petter Pettersen: Det er alltid utfordrende å uttransportere folk.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det betyr ikke noe mer enn det, altså?

Geir Petter Pettersen: Nei, det gjør det ikke.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ok, hvis det bare er knyttet til at det er en vanskelig jobb, gir det en annen karakter enn det jeg forsto.

Du sa at høyere fokus på måltall gjør at en setter folk på enklere saker, og enklere saker er knyttet til ID. Hva skjer i praksis når en får beskjed om et høyere måltall, samtidig som en har fått beskjed om at enkelte grupper ikke skal prioriteres så høyt for utsendelse som det har vært gjort tidligere? Hvordan takler dere det i praksis? Det framstår for meg som en målkonflikt.

Geir Petter Pettersen: Jeg har sagt at høyere måltall gjør at vi må omprioritere, spesielt når beslutningene om høyere måltall blir tatt midt i et forvaltningsår.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men dere er jo veldig belastet, slik du beskriver det. Og dere har altså problemer med å få fram tilstrekkelig med saker fordi det er mange dere ikke kjenner ID-en til. Vil det ikke i praksis bli sånn at høyere måltall innebærer at en tar fram de sakene der en har ID, uansett om de er i den ene, den andre eller den tredje grupperinga?

Geir Petter Pettersen: Jo, ressurser fra andre steder i PU blir satt på de enkle sakene der en har ID.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så i praksis er det det høyere måltallet som trumfer alt annet?

Geir Petter Pettersen: Ja.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk.

Møtelederen: Da er det Venstre, ved Abid Q. Raja.

Abid Q. Raja (V): Geir Pettersen, det er ingen hemmelighet at jeg har jobbet sammen med dere i PU, og jeg kjenner igjen dette med at det er veldig tungt å uttransportere barn – det er ingen jubelstemning i PU. Og jeg forstår veldig godt det du sier om at PU-ansatte helst vil ha fokus på kriminelle. Da må jeg få lov til å stille spørsmålet: Føltet det urettferdig for dere da dere i september måtte gå på lengeværende barnefamilier og ikke ha like mye fokus på de kriminelle, for å klare å nå de nye, store måltallene?

Geir Petter Pettersen: Ja, det er som jeg sier: Vi ønsker alltid å ha fokus på de kriminelle, og at det skal være prioritet nr. 1. Derfor sa jeg at vi kanskje hadde for høyt fokus på måltallene etter at vi fikk de nye føringene, fordi vi måtte omdisponere. De erfarne etterforskerne, som jobber med tunge ID-saker, ble omdisponert.

Abid Q. Raja (V): For å kalle en spade for en spade: For å nå høye tall må en gå på barnefamilier – er ikke det riktig?

Geir Petter Pettersen: Det er dine ord. Som sagt: Å få høye måltall er å omdisponere og ta de sakene hvor vi har kjent ID og en returavtale.

Abid Q. Raja (V): La meg bruke noen andre ord, sånn at vi kan klare å bruke noen av de samme ordene.

Det er en bestilling knyttet til måltallene for 2014. Det er et dokument om dette med at man skal ha disse måltallene, ikke sant? Når det gjelder Afghanistan, hvis man tar det som et eksempel, hadde man inntil juli – dette møtet finner sted i august – klart å uttransportere 128 stykker. Det nye måltallet innebar en økning på 300 pst. – at man i løpet av resten av året – på de fem månedene – skulle klare 388 stykker.

Etter din beste oppfatning og ut fra den erfaringen du har fra PU – er det i det hele tatt mulig å nå det tallet uten at man samtidig går på barnefamilier?

Geir Petter Pettersen: Det tror jeg ikke jeg skal svare på.

Abid Q. Raja (V): Det kan du svare på, Geir! Når man har klart 128 stykker på sju måneder, det er fem måneder igjen av året, og man skal øke tallene med 300 pst. – og det er Afghanistan og afghanske borgere som skal ut, vi snakker om – er det i det hele tatt mulig

å få det til uten at man samtidig også går på barnefamilier?

Geir Petter Pettersen: Uttransporteringene vil da dreie seg om dem som har ID.

Abid Q. Raja (V): Og veldig mange av dem vil være barnefamilier?

Geir Petter Pettersen: Ja, jeg kan ikke utelukke det.

Abid Q. Raja (V): Og de barnefamiliene, så å si en majoritet av dem, vil gjelde lengeværende barn?

Geir Petter Pettersen: Det må du nesten spørre min leder om.

Abid Q. Raja (V): Er det slik, Pettersen, at organisasjonen føler det slik at dersom det nå viser seg at de lengeværende barna som man har bidratt til å sende ut, egentlig ikke skulle vært en prioritet, at det føles urettferdig i organisasjonen i ettertid?

Geir Petter Pettersen: Jeg tror ikke noen av arbeidstakerne føler at det er urettferdig. Alle med gyldige vedtak, som er returnerbare, vil bli uttransportert. Det er sånn vi ser det.

Abid Q. Raja (V): Også i dette dokumentet er det slik at det kommer fram at man nå skal ... Det står at i jakten på iverksettingsklare saker vil porteføljen bli tømt for mindre komplekse saker, mens de mer komplekse sakene vil gjenstå. Og en utfordring da vil være, står det, at det utfordrer viljen og evnen i organisasjonen til å tenke kvantitet framfor kvalitet.

Sagt litt klarere: mer komplekse saker, mer kvalitative saker, altså litt tyngre saker som også omhandler kriminelle asylsøkere, framfor de lettere sakene, for å nå måltallene, store nye måltall, hvor man altså går løs på barnefamilier.

Geir Petter Pettersen: Du sier tømt. Det vil jo aldri bli helt tømt. Det kommer jo stadig asylsøkere til Norge.

Abid Q. Raja (V): Det er ikke jeg som sier det. Det står i dette ... Jeg sier ikke det. Det står her, altså at i jakten på iverksettingsklare saker vil porteføljen bli tømt for mindre komplekse saker. Så det er ... Men mitt poeng her er at ...

Geir Petter Pettersen: På kort sikt, ja.

Abid Q. Raja (V): ... altså som går på kvalitet, kvalitative saker, som er vanskeligere saker, legge dem bort og så prioritere barnefamilier for å nå de høye måltallene. Er ikke det riktig, Sagli?

Einar Sagli: Jo, det er jo det som har vært førende nå, i den situasjonen vi er i nå.

Møtelederen: Siste spørsmål, Raja.

Abid Q. Raja (V): Takk. Da skal jeg ta noen på oppfølging, men jeg tar det siste nå.

Det du sier, Sagli, er at de siste månedene har det førende egentlig vært at man skal nå de høye måltallene, koste hva det koste vil, og da er det ikke til å komme utenom at man må gå og plukke barnefamilier. Det er ikke mulig å få dette til utenom.

Møtelederen: Raja, er det et spørsmål?

Abid Q. Raja (V): Ja, det er et spørsmål.

Møtelederen: Ok.

Einar Sagli: Det har vært en kraftsamling som har gjort at man da har plukket dem som er returnerbare.

Møtelederen: Da er tiden til Abid Raja ute.

Rasmus Hansson fra Miljøpartiet De Grønne, vær så god.

Rasmus Hansson (MDG): Takk, leder. Jeg fortsetter å grave i det som vi er mest opptatt av, nemlig å få en avklaring på hvor klart det har vært at det man drev med, var å prioritere utsending av familier med lengeværende barn. Jeg forstår veldig godt kombinasjonen av at dette er et veldig tungt arbeid for dem som er involvert i det, og at dere som tillitsvalgte må holde tunga rett i munnen når dere svarer oss. Men det som det til en viss grad gis uttrykk for foreløpig, er at den sterke økningen i utsendelsen av lengeværende barnefamilier er et slags teknisk resultat av en omprioritering for å nå et måltall. Er det slik at dette er en «teknisk tilfeldighet», eller har det vært slik at det har vært en full erkjennelse blant de tjenestemennene som arbeider med dette, hva som faktisk skjer, nemlig at nå er det en prioritering for å få ut disse lengeværende barnefamiliene?

Geir Petter Pettersen: Det er en prioritering som blir tatt av ledelsen i PU, for å uttransportere dem som har mulighet til å dra tilbake til landet de kom fra, enten det gjelder det ene eller det andre landet.

Rasmus Hansson (MDG): Takk. Og dette er altså den situasjonen dere har arbeidet i, samtidig som det var uklart for tjenestemennene hvorvidt dette faktisk var et villet politisk signal eller ikke?

Geir Petter Pettersen: Ja, tjenestemennene leser aviser, og det er vel kanskje litt av grunnlaget for om de var sikre på om dette var riktig moralsk sett.

Rasmus Hansson (MDG): Men bare for å få presisert det: Dere opplevde ikke at det var kommet noen klar, entydig beskjed som eksplisitt skulle føre til denne praksisen, men dere opplevde at dere ble satt i en situasjon som hadde den praksisen som konsekvens?

Geir Petter Pettersen: Ja, det er som jeg sier: Vi forholder oss til de lovlig fattede vedtakene. Det gjør vi.

Rasmus Hansson (MDG): Takk.

Møtelederen: Da er denne delen av utspørringen over, og vi går over til den oppsummerende runden, som er innenfor en tidsramme på 10 minutter.

Da er det Hans Fredrik Grøvan først.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Takk for det. Jeg har bare lyst til å stille et spørsmål når det gjelder dette som du sa om begrunnelsen for å kunne vite at en gjør de rette tingene. Er det da sånn å forstå at du opplevde at det var sprikende politiske signaler, høye måltall, og kan vi formulere det sånn at du savnet klar tale fra politisk ledelse ved statsråden om den politiske prioriteringen og retningen med hensyn til utsendelsespolitikken?

Geir Petter Pettersen: Nå er det ikke vår jobb å tolke politikere. Vår jobb er å utføre et arbeid, og det gjør vi. Men vi ønsker selvfølgelig å gjøre et godt arbeid. Mange av de ansatte følger med, de leser aviser, og synes selvfølgelig synd på mange av dem som vi uttransporterer. Da er det viktig for dem å vite at de har støtte fra den politiske ledelsen, og at det er klare regler for dette – noe det har vært hittil. Men så har jo da avisene kanskje skrevet noe som har fått dem til å tvile på om dette er riktig.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Så dere har savnet den politiske avklaringen av at det dere har gjort, har vært riktig?

Geir Petter Pettersen: Ja, altså, vi vet at vi har gjort det riktige, for vi har forholdt oss til de lovlige vedtakene, men det er jo klart at moralsk og etisk er det også viktig å vite at man har gjort det riktige.

Møtelederen: Da er det Michael Tetzschner og så Abid Raja deretter.

Michael Tetzschner (H): Bare til det siste. Jeg lurte på: Hvorfor er det viktigere med politisk støtte og velvilleg omtale i pressen enn at man kan fatte tillit til det materielle innholdet i forvaltningsvedtakene som dere jobber for å effektivere?

Geir Petter Pettersen: Det er viktig å vite, fordi vi ønsker selvfølgelig å gjøre en god jobb, en profesjonell jobb, og her har jo media skapt tvil om det vi gjør, er bra. Derfor har vi fått kritikk, de ansatte har fått kritikk for at de gjør noe som kanskje ikke er riktig, moralsk og etisk.

Michael Tetzschner (H): Jeg må også stille et spørsmål ...

Møtelederen: Et kort spørsmål, er du snill.

Michael Tetzschner (H): Dette måltallet som Stortinget har vedtatt i revidert, og de tilleggsbevilgninger som ble stilt til disposisjon, de fører jo selvfølgelig til noe omstilling før man får det inn i organisasjonen og ut til vedtak. Men når du i et tidligere svar peker på ressursknapphet: Har du i tidligere år noen gang registrert at dere har måttet skyve på uttransportering fordi dere har manglet budsjettmidler? Og i prioriteringssituasjonen på hverdagsplanet – jeg prøver å danne meg et bilde av det – hva er det eventuelt dere gjør mindre av hvis dere uttransporterer mer?

Geir Petter Pettersen: Jeg har jobbet i PU siden 2008. I tidligere år hadde vi mye større fokus på måltall enn det vi har i dag. I dag har vi større fokus på kriminelle enn det vi hadde før, selv om vi har høye måltall.

Michael Tetzschner (H): Hva gjør dere mindre av i en knapphetssituasjon? Men dere har kanskje ikke knapphet?

Geir Petter Pettersen: Vi har det vi trenger for å gjøre den jobben.

Det er klart at i politiet så er det ikke bare – når vi skal ha høye måltall – å få tilført 50 nye politifolk. Disse skal jo læres opp, noe som også er ressurskrevende. Derfor er det viktig å planlegge på lang sikt når det gjelder måltallene, ikke på kort sikt, som jeg synes vi gjorde nå.

Michael Tetzschner (H): Takk.

Møtelederen: Abid Q. Raja – vær så god.

Abid Q. Raja (V): Takk komitéleder. Jeg har to spørsmål.

Det ene gjelder det sitatet som Solhjell hadde tidligere, altså at dere ikke har «oppfattet noen klar endring i politikken fra Anundsen». Dette var sitatet:

«Folk spør seg om hva som egentlig er beskjeden fra justisministeren. Hvis han hadde ønsket en klar endring i hvordan vi skulle forholde oss til barnefamilier, så ville vi nok fått vite om det, men det er ikke en beskjed som har nådd frem til oss.»

Så all tvil blir borte – alt var altså som før: Det har ikke vært slik i organisasjonen at lengeværende barn ikke lenger skulle være en prioritet.

Geir Petter Pettersen: Var det et spørsmål?

Abid Q. Raja (V): Ja.

Geir Petter Pettersen: Ja ...

Abid Q. Raja (V): Jeg tar det en gang til: Det medfører altså riktighet at beskjeden om at nå skulle man forholde seg annerledes til lengeværende asylbarn, var en beskjed som dere ikke fikk, slik du er sitert:

«Vi har ikke oppfattet noen klar endring i politikken fra Anundsen.»

Geir Petter Pettersen: Nei, det vi var opptatt av, var om det var noen lovendring på gang.

Abid Q. Raja (V): Det andre jeg lurer på, er ...

Møtelederen: Et siste spørsmål.

Abid Q. Raja (V): Ja, det er det siste, og det er: Holdt dere noe igjen overfor noen lengeværende barnefamilier?

Geir Petter Pettersen: Det må du spørre min leder om.

Abid Q. Raja (V): Jeg må bare få presisere dette, Kolberg.

Du representerer jo de ansatte her, og det du må kunne få svare på, er: Det kommer fram her at ytterligere 49 barn kunne ha blitt uttransportert hvis man hadde gått etter – slik noen har kalt det, hvis man ville tømme – å ta alle lengeværende barn. Har dere bevisst valgt ikke å transportere ut disse 49 barna? Har dere blitt bedt om å holde igjen her, eller er det bare tilfeldig at det har blitt igjen 49?

Geir Petter Pettersen: Det har jeg ikke noen kjennskap til.

Møtelederen: Per Olaf Lundteigen – vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du påpekte to ting. Det første og viktigste er at en sjølsagt forholder seg til lovlig fattede vedtak. Samtidig sa du:

Tjenestemenn leser aviser, og det er gjennom media blitt skapt tvil om jobben vår. Det er kritikk mot de ansatte.

Et spørsmål om ledelse: I Forsvaret er forsvarssjefens grunnsyn på ledelse såkalt oppdragsbasert ledelse, som bygger på at det er en felles forståelse av situasjonen – fra førstelinjen og til ledelsen. Det er den som er i førstelinjen, som står i de vanskelige avveiningene, som stoles på fordi vedkommende har en forståelse felles med ledelsen. Gjelder ikke denne ledelsesfilosofien i politiet? Det var en veldig sentral del i forbindelse med kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av 22. juli-saka, hvor det var en flertallsmerknad nettopp om den ledelsesfilosofien. Det du nå beskriver, står for meg som veldig uklart, når media kan skape tvil om hva som er jobben dere skal gjøre – eller har jeg misforstått?

Geir Petter Pettersen: Nei, du har ikke misforstått. Heldigvis tenker folk selv. Og selv om vi har klare retningslinjer og vet hva vi skal utføre, er det helt umulig ikke å la seg påvirke av ting som skrives i media. Sånn er det bare.

Møtelederen: Helge Thorheim – vær så god.

Helge Thorheim (FrP): Takk. Jeg vil tilbake til dette med definisjonen på «lette saker». Det stilte jeg spørsmål

om i stad, og da var definisjonen: «der du har kjent identitet». Så spurte jeg også om det kan være kriminelle, om det kan være dublinere, eller om det kan være andre, og det følte jeg du svarte bekræftende på.

I stad fikk du et spørsmål – som kanskje kunne være både ledende og litt konstatende i sin natur – om dette da betydde en dreining mot barn. Ut fra hvordan du ordla deg i stad: Kan du fortsatt bekrefte at lette saker er kjent identitet, og at det like gjerne kunne være kriminelle som dublinere som andre som var de lette sakene?

Geir Petter Pettersen: Som sagt, de lette sakene er de med kjent identitet og som er returnerbare.

Møtelederen: Jeg vil si, under tvil: Abid Raja, vær så god – ett konkret spørsmål.

Abid Q. Raja (V): Geir Pettersen: Hvis du har høye måltall og kjente identiteter: Det å plukke opp ett individ og det å plukke opp en familie på fem, hva gir best måloppnåelse? Er det slik man tenker når man har fått nye måltall tredd nedover seg?

Geir Petter Pettersen: Det er ikke sånn de ansatte tenker, nei.

Abid Q. Raja (V): Ikke ansatte ...

Møtelederen: Nei, Abid Raja, nei.

Abid Q. Raja (V): Jo, Martin Kolberg, dette blir upresist, for de ansatte ...

Møtelederen: Abid Raja ...

Abid Q. Raja (V): ... tenker ikke sånn. Men er det sånt man får beskjed om å gjøre? Det er jo det viktige spørsmålet å stille, Kolberg.

Møtelederen: Jeg forstår, men Abid Raja, dette tror jeg er belyst. Pettersen behøver ikke å svare mer enn han har gjort.

Da er denne delen av høringen avsluttet, så langt. Da er det slik at Pettersen – primært – har anledning til å si noe til slutt, hvis det er noe du vil uttrykke som du ikke er blitt spurt om, eller som du i det hele tatt har lyst til å si, etter at du nå har sittet her i godt over 1 time. Dere kan begge to si noe, hvis dere ønsker det.

Geir Petter Pettersen: Nei, jeg har egentlig ingenting mer å si. Jeg takker for gode spørsmål og håper at jeg har klart å besvare de spørsmålene som dere har stilt. Takk.

Møtelederen: Sagli, du har ikke noe å legge til? – Nei.

Jeg må få lov til å uttrykke en stor takk til dere. Jeg vil gjenta det som jeg sa i starten, og som også flere av komiteens medlemmer har gitt uttrykk for, at vi selvsagt forstår at dette er en vanskelig situasjon for dere. Allikevel har jeg en sterk følelse av at dere – på deres måte, innenfor de ram-

mene dere arbeider – har belyst saka på en god måte for oss. Vi uttrykker takk for det, og vi ønsker dere lykke til i det vanskelige arbeidet dere har. Tusen takk.

Da er det i henhold til skjema pause til kl. 11.50. Det er lunsjpause for komiteen. Tusen takk.

Høringen ble avbrutt kl. 11.19.

Høringen ble gjenopptatt kl. 11.50.

Høring med sjef for PU, Kristin Ottesen Kvigne, og assisterende sjef for PU, Morten Hojem Ervik

Møtelederen: Da fortsetter vi denne åpne kontrollhøringen som handler om utsendelse av det som kalles for lengeværende barn.

Nå er det seksjon med sjefen for Politiets utlendingsenhet, Kristin Ottesen Kvigne, og med deg har du assisterende sjef, Morten Hojem Ervik, som bisitter.

Dere er hjertelig velkomne begge to.

Jeg forstår at dere har vært på bakrommet og fulgt med på formalitetene, så jeg gjentar ikke alle, bortsett fra: Har dere hemmelig eller fortrolig informasjon som dere mener er nødvendig å si for å belyse et spørsmål, må dere si ifra om det – dere skal ikke si det, men dere skal si ifra om det. Så skal vi eventuelt gjøre en vurdering av om høringen da skal lukkes for å få fram slik informasjon. Utover det forstår jeg at dere skjønner hvordan dette foregår, så jeg repeterer ikke det, det er helt unødvendig.

Da går vi i gang. Jeg regner med at det er sjefen for utlendingsenheten som skal snakke.

Du har 10 minutter til disposisjon – vær så god.

Kristin Ottesen Kvigne: Tusen takk.

Innledningsvis vil jeg gjerne få benytte anledningen til å takke kontroll- og konstitusjonskomiteen for invitasjonen til høringen. Dette er en fin anledning for oss til å bidra til å belyse denne saken.

Som politidirektøren har redegjort for i sitt skriftlige svar, ble aldri Justisdepartementets justeringer i forhold til prioritet knyttet til barnefamilier formidlet til oss i disponeringsskrivet. Jeg har heller ikke, før Bergens Tidende gjorde meg oppmerksom på det, merket meg ulikhetene på dette punkt i henholdsvis departementets tildelingsbrev og disponeringsskrivet fra POD. Det kan jeg bare beklage. Når det er sagt, mener jeg likevel at Politiets utlendingsenhet har forstått politikkendringene knyttet til dette området. Sentralt i dette er regjeringsplattformen med varsel om engangsløsning og en varig forskrift knyttet til barns styrkede rettigheter.

Vi har forstått de nye politiske føringene slik at endringene ville bli gjort henholdsvis gjennom en engangsløsning og ved senere forskriftsendring som ville danne grunnlag for vedtak og beslutninger i UDI, UNE og domstolene så snart de trådte i kraft.

Vi har ikke forstått endringene slik at det har blitt til lagt politiet selv å legge til side saker som omfatter barne-

familier, i påvente av regelendringene. For at dette skulle kunne skje, er vi av den oppfatning at det måtte ha blitt gitt en særlig instruks eller amnesti som tydelig hindret retur for en gruppe etter gitte kriterier.

Ved retur av barnefamilier har vi rutiner som sikrer tett kontakt med UNE. UNE er her besluttsende myndighet for å kvalitetssikre grunnlaget for utsendelse. Dette ble særlig viktig i 2014 for å sikre at vi ikke sendte ut barnefamilier i strid med engangsløsningen. PU har ikke etter eget initiativ lagt bort en sak. I de sakene vi har sett at nytt regelverk kan komme til anvendelse, har vi tatt kontakt med UNE for å avklare den rettslige situasjonen. Videre sendte vi en rekke varsler i saker om uttransport til overordnet myndighet med henvisning til de varslede endringene i regelverket samt til regjeringsplattformen.

PU har ikke på noe tidspunkt mottatt føringer om at gruppen lengeværende barn skulle vernes fra uttransport, og vi har derfor forholdt oss til vedtakene og vedtaksmyndighetene i disse sakene.

Da jeg høsten 2014 uttalte meg til media i forbindelse med retur av barnefamilier, var det med begrunnelse i at det syntes å befeste seg en stadig sterkere påstand om at Justisdepartementet skulle ha gitt uformelle føringer om at lengeværende barn skulle prioriteres enda sterkere, og at dette da muligens var motivert av å komme en forskriftsendring i forkjøpet. En slik uformell instruks var ikke gitt, og jeg ville derfor gjerne rydde opp i denne misforståelsen. Når mine uttalelser nå ses med bakgrunn i at vi faktisk ikke hadde mottatt de nye føringene i disponeringsskrivet, ser jeg at disse kan leses utelukkende som en avvisning av at nye prioriteringer var mottatt. Intensjonen min var altså å understreke at vi ikke hadde fått strengere, sterkere prioriteringer knyttet til lengeværende barn, men at økningen i antall utsendinger og barnefamilier var knyttet til endrede returforutsetninger.

PU's oppdrag er at alle personer med negative vedtak som ikke forlater landet innenfor en gitt utreisefrist, skal tvangsreturneres. Våre hovedprioriteringer er knyttet til personer som er straffet, personer som faller inn under Dublin-regelverket, personer hvis søknader er behandlet etter hurtigprosedyren, samt barnefamilier i alle disse gruppene.

Arbeidet med retur er komplisert og sensitivt og består av mange ulike komponenter. For noen land er det fremforhandlet returavtaler, men dette er ikke nødvendig for å kunne foreta tvangsreturer. Uavhengig av en avtale er alle land forpliktet etter folkeretten til å ta imot egne borgere.

Arbeidet med tvangsreturer skjer på ulike nivåer, henholdsvis på politisk og departementsnivå og på operativt nivå, herunder i PU. Vi samarbeider tett med norske ambassader i utlandet og med lokale myndigheter for å legge best mulig til rette for returer.

Den vanskelige politiske situasjonen i mange deler av verden i 2014 har medført at det er stans i retur til svært mange land. Videre er det en rekke land det er svært vanskelig å returnere til, bl.a. fordi flere land ikke overholder plikten til å ta imot egne borgere. Disse begrensningene gjør seg gjeldende for store grupper som ikke har overholdt utreiseplikten fra Norge. Det er viktig å understreke

at prioriteringsrommet for uttransport med dette vesentlig innskrenkes, og at PU vil uttransportere der det til enhver tid er mulig. Returforutsetninger er først og fremst knyttet til avklart identitet, og at mottakerlandene aksepterer å ta imot vedkommende.

Gjennom 2014 åpnet det seg muligheter for økte returer av både barnefamilier og enslige til Afghanistan og for barnefamilier til Nigeria. Økningen i antall uttransporter av barn med langt opphold refererer seg i stor grad til disse landene.

Idet begrensningene i returforutsetningene var store og målkravene for retur var høye, omprioriterte PU sitt arbeid høsten 2014. Det ble flyttet ressurser internt fra arbeid med landområder hvor returforutsetningene var dårlige eller ikke til stede, til arbeid med saker hvor det var mulig å gjennomføre returer. I tillegg ble det satt av ressurser til å bistå politidistrikt for å intensivere arbeidet med retur av ut- og bortviste. Dette er saker som i stor grad omfatter straffede personer som skal forlate landet.

Det er aldri gitt en føring verken internt i PU eller fra overordnet myndighet om at barnefamilier skal prioriteres foran straffede personer når det gjelder retur. Vi vil alltid ha stor oppmerksomhet knyttet til retur av straffede.

Når det gjelder det såkalte returrestansprosjektet, som er et samarbeid mellom UDI og PU knyttet til personer som befinner seg i Norge til tross for at de har oversittet utreisefristen med mange år, ble det klart at måltallet på 300 ville bli nådd. Dette arbeidet ble derfor nedskalert og ressursene omprioritert til andre oppgaver for å styrke måltallet for øvrig. Det er ikke riktig, som det har vært påstått, at straffede generelt er vanskeligere å returnere enn barnefamilier. Det kan være returforutsetninger knyttet til identitetsfastsettelse og nasjonalitet for begge disse gruppene.

Når det gjelder gjennomføring av retur av barnefamilier, er dette saker vi vet kan være vanskelige for både foreldre, barn og andre personer som har relasjoner til familien. Dette er også saker som gir særlige utfordringer for vår organisasjon. Vi bruker derfor mye tid i forberedelsene av disse for å gjøre returene minst mulig belastende for den enkelte familie.

Møtelederen: Tusen takk til deg. Da går vi over på utspørringen. Det er sakens ordfører, Bård Vegar Solhjell, som starter. Han har 10 minutter til disposisjon.

Jeg skylder å gjøre oppmerksom på at jeg ikke griper inn i utspørringen. Jeg dirigerer ikke utspørringen – disse 10 minuttene er i dette tilfellet til disposisjon for Solhjell.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk for det, leiar, og takk for nyttig og ryddig utgreiing. Lat meg òg seie at eg sjølv tippa heile komiteen forstår kva som er PUs rolle i dette, nemleg at de utøver politikk som andre har vedteke, og vedtak som andre har fatta.

Eg vil begynne med det som har vorte eit sentralt spørsmål, nemleg om den såkalla klare politikkendringa vart forstått og sett ut i livet. Det er heilt riktig at sitatet du har gjeve, har vorte forstått som at de ikkje skjønnte det. Så seier du no at de ikkje hadde fått signal om å leggje til side saker

eller verne saker. For min del har eg ikkje på noko tidspunkt forstått det som at det vart gjeve signal om å verne eller leggje til side. Det som vel er diskusjonen, er nøyaktig det som står i tildelingsbrevet, og som er sagt i Stortinget, at ein i staden for å ha prioritet på saker med lengeverande barn, vart «lengeverande» teke vekk og det stod berre «barn».

Så seier du no at du ikkje fekk det med deg før det vart poengtert i Bergens Tidende. Viss du ikkje fekk det med deg, betyr det då at den presise endringa heller ikkje vart sett ut i livet i praksis av deg som sjef for PU?

Kristin Ottesen Kvigne: Det jeg sier, er at vi har forstått at politikkendringen primært er knyttet til engangsløsningen og til den nye forskriften. Vi har forholdt oss til at det kommer en ny engangsløsning, vi har forholdt oss til at det kommer en forskrift, og vi har lojalt fulgt opp med tanke på kontakt med vedtaksmyndighetene sånn at vi sikrer at det ikke blir sendt ut barn i strid med disse endringene. Sånn sett mener jeg at politikkendringen har kommet til oss selv om vi ikke har fått en endring i disponeringsskrivet.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg fekk òg med meg og skjønnte at de har venta på både eingongsløysing og varig løysing. Det går òg fram av dei rapportane de sendte. Før det skulle det i det daglege arbeidet skje ei endring frå å prioritere lengeverande barn til å prioritere barn. Der bekreftar du at du ikkje hadde fått med deg det.

Kristin Ottesen Kvigne: Nå er det slik, som jeg også sa i min innledning, at for oss er det returforutsetningene som er det sentrale når det gjelder om vi kan gjennomføre returer eller ikke. Det vil si at selv om vi får føring i disponeringsskrivet, er det også andre momenter, andre faktorer, som har en vel så viktig innvirkning på vårt daglige arbeid. Det er altså slik at vi ikke kan returnere til en lang rekke land, og vi søker da mulighetene der hvor vi kan returnere. Når det gjelder barnefamilier, i dette tilfellet, er det ikke hvor lenge de har vært i landet som har vært førende for om de har blitt returnert, men om returforutsetningene har vært til stede. Det er mitt svar på det.

Bård Vegar Solhjell (SV): Ja, men stemmer det, som du sjølv sa i utgreiinga, at du ikkje hadde fått med deg endringa i tildelingsbrevet?

Kristin Ottesen Kvigne: Det stemmer.

Bård Vegar Solhjell (SV): Då vil eg gå over til å spørje om noko anna, og det er dei endringane som du sjølv beskreib rundt august 2014. Den 13. august får de eit brev av Politidirektoratet om korleis de ligg an med tanke på måltal. De svarar grundig på det 14. august og viser til utfordringar med å nå måltala, som er godt grunngeveve så vidt eg kan skjønne. Den 19. august er det eit møte i Justisdepartementet om dette, og ifølgje andre dokument fører det til at det 20. august kjem ei bestilling til dykk om å lage

ein ganske omfattande tiltaksplan med omprioriteringar som du har beskrive, som de sender 23. august.

Eg vil stoppe litt opp ved møtet 19. august, for vi i komiteen har ikkje referat frå det møtet – det er eit av møta vi ikkje har fått referat frå. Det møtet er likevel viktig, for av andre dokument går det fram at det der vert beslutta at måltala skal nås, det skal setjast i verk ein tiltaksplan, ein skal gjere noko for det. Vi har forstått det som at din bitsitjar deltok på møtet 19. august. Er det korrekt?

Kristin Ottesen Kvigne: Det stemmer. Jeg var ikke til stede på det møtet selv.

Bård Vegar Solhjell (SV): Kan eg få spørje: Når det gjeld den delen av møtet som dreia seg om dette, for det var òg andre tema på møtet, kva beskjed får de då frå justisministeren på det møtet?

Morten Hojem Ervik: Det er helt korrekt, som du sier, at det var et møte som inneholdt flere punkter, hvor et av punktene var en redegjørelse fra vår side – litt om de utfordringene vi hadde knyttet til returforutsetninger, og at det således var ganske krevende å nå høye måltall. Da fikk vi den tilbakemeldingen at de måltallene som var satt, var svært viktige, og at vi gjorde hva vi kunne for å nå dem.

Bård Vegar Solhjell (SV): Fekk de nokre konkrete føringar eller signal frå justisministeren eller frå politisk leiing i departementet om kva slags type tiltak som skulle setjast i verk?

Morten Hojem Ervik: Nei, det var ingen – med tanke på dette temaet om kategorier osv. var det ikke tema.

Bård Vegar Solhjell (SV): Då vil eg gå vidare på tiltaksplanen som kom ut av det. Der sette de i verk ei omfattande mengde tiltak, som de sjølve har sagt. Det eg gjerne vil spørje om der, er: Kan det vere sånn at nokon av dei tiltaka har hatt som konsekvens at fleire lengeverande barn vert sende ut av Noreg?

Kristin Ottesen Kvigne: Tiltakene var rettet mot at vi skulle omprioritere til områder hvor det var returforutsetninger, og at vi skulle ta ressurser fra områder hvor vi så at returforutsetningene var små eller ikke tilstedeværende. Det betyr at vi hadde et fokus på særlig Afghanistan og Nigeria med tanke på returer. Når det gjelder Afghanistan, er det åpenbart at det har blitt sendt ut flere barn til Afghanistan nå enn det har vært tidligere, og det skyldes at vi har hatt et fokus på det området – det er ikke tvil om at det var både flere barnefamilier og flere barnerike familier som ble sendt til Afghanistan høsten 2014.

Bård Vegar Solhjell (SV): Når eg spør om det, er det på grunn av denne grafen, statistikken som de heilt sikkert kjenner, der den røde lina er utviklinga i talet utsende lengeverande barn i 2014, og den blå er 2013. Som de heilt sikkert veit, går den kraftig opp i august, men særleg i september, men har i heile haust vore på eit litt høgare nivå.

Det er altså rett etter at tiltaksplanen og møteverksemda vart sett i verk. Eg vil berre spørje igjen: Trur du det kan vere sånn at det at de gjer endringar for å nå måltala og set i verk ei rekke tiltak, kan ha hatt som konsekvens at fleire lengeverande barn vert sende ut?

Kristin Ottesen Kvigne: Den økningen som man ser i september, er særlig knyttet til returer til Nigeria og at det gikk en fellestransport – en såkalt charter – til Nigeria i september. Arbeidet med planleggingen av den startet allerede i mars/april, så den hadde man forhåndsplanlagt for. Det var en charter hvor vi hadde tett dialog med den nigerianske ambassaden i Stockholm og også en tett dialog med alle de familiene som ble uttransportert. Alle familiene var i to omganger nede i Oslo og snakket med den nigerianske ambassaden og fikk tilbud om å reise hjem assistert. Det var ingen som tok imot det tilbudet, og den charteren gikk etter noen utsettelse i september. Det er grunnen til den «hovedpeaken» du ser i september.

Men ja, det forholdet at vi uttransporterte flere personer til Afghanistan på høsten enn det vi gjorde på våren, har også hatt den effekten at flere familier har blitt uttransportert. Det er jo en del av det som også ligger som en føring og en prioritering, at barnefamilier skal uttransporteres.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal du ha.

Når det gjeld Nigeria og den charteren, er det allereie klart på våren at han vil verte sendt, og at mange lengeverande barn vil verte sende ut i september. Mens når det gjeld Afghanistan, skjer det då noko i august, eller rundt der, i Afghanistan, som gjer at det opnar seg ei moglegheit for å sende fleire dit?

Kristin Ottesen Kvigne: Når vi starter året 2014, har vi ca. åtte transporter hver uke til Afghanistan. Det er først i 2014 vi starter returene av barnefamilier til Afghanistan. Selv om det også har vært en mulighet for å gjøre det tidligere, har ikke det skjedd, før da i januar.

Vi øker antall transporter utover våren, dobler dem fram mot sommeren, sånn at vi går fra 8 til 16 transporter i uken, og fra høsten har vi 30 til 40 transporter til Afghanistan per uke. Dette skjer da i tett samarbeid med den norske ambassaden i Kabul, som også har kontakt med afghanske myndigheter.

Det er altså ikke slik at vi uforberedt gjør dette. Det er viktig å få med seg at den type returarbeid som vi driver med, skjer i tett dialog med norsk ambassade og utenlandske myndigheter. Det er altså ikke noe vi gjør på eget initiativ. Vi lytter alltid til ambassadens råd.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eit siste kort spørsmål. Om eg forstår deg riktig: Òg når det gjeld Afghanistan, er det ein planlagt auke, inkludert det at det går fleire lengeverande barn, og ei gradvis opptrapping – altså noko de kjenner til, i alle fall før september.

Kristin Ottesen Kvigne: Som jeg sa, er vårt oppdrag å returnere alle som har vedtak som sier at de skal forlate landet. Det er altså slik at vi benytter muligheten for

retur der hvor returforutsetningene er til stede. Så vi har et planmessig arbeid opp mot returer mot Afghanistan, det er riktig. Men det er ikke slik at vi leter etter lengværende i dette. Dette er altså en planmessighet som går på returforutsetninger, ikke hvilken kategori du faller inn under.

Bård Vegar Solhjell (SV): Tusen takk.

Møtelederen: Da går vi videre, og det er Arbeiderpartiet og Jette F. Christensen, som har 5 minutter til disposisjon.

Jette F. Christensen (A): Tusen takk, og takk for redegjørelsen.

Jeg skal fortsette litt med returene. NOAS, som var innom tidligere i høringen, sa at grunnen til at antall returer økte, først og fremst var oppnåelse av måltall. Det var noe vi også diskuterte med Geir Pettersen, som var her tidligere. Men så har vi hørt statsminister Erna Solberg si i Stortinget at årsaken til at flere barn har blitt returnert, bl.a. har vært Dublinkonvensjonen. Hun har også sagt at dette er barn som har vært her relativt kort tid. Hvem vil du si har riktig beskrivelse, statsminister Erna Solberg eller NOAS?

Kristin Ottesen Kvigne: Det er begge deler. Vi har jo også hatt en økning av Dublin-returene. I hele 2014 har vi hatt et sterkt fokus på å få saksbehandlet Dublin-returene så raskt som mulig. Vi fikk sterk kritikk i 2013 for at dette tok altfor lang tid, og UDI, UNE og PU har jo gått sammen om tiltak for å forkorte tiden for Dublin-oppholdet i Norge. Og det er klart at det er barnefamilier også i Dublin-sakene.

Når det gjelder returene til Afghanistan, har det at man nå kan returnere barnefamilier til Afghanistan og til Nigeria, gitt en økning i antall barn som har blitt uttransportert til disse to landene.

Jette F. Christensen (A): NOAS sa at det først og fremst var for å oppnå måltall at økningen hadde kommet. Er det riktig?

Kristin Ottesen Kvigne: Måltallene er jo satt av Stortinget. Vi har fått et måltall på 7 100 returer totalt for 2014. Innenfor denne kategorien er det da 1 900 som har fått avslag på sin søknad om asyl. Det er klart at vi som organisasjon er opptatt av å møte de kravene som Stortinget setter til oss.

Når det gjelder det å kunne benytte muligheten til å returnere dit hvor det er mulig å returnere, mener jeg at det er en riktig prioritering av ressurser fra PUs side.

Jette F. Christensen (A): Politiet, ved Pettersen, sa også at årsaken til at det var så mye press etter sommeren, var at man skulle oppnå måltallene. Stemmer det?

Kristin Ottesen Kvigne: Som jeg har redegjort for – eller rettere sagt, det var vel Morten som redegjorde for det – var vi i en situasjon sommeren 2014 der vi så at vi hadde problemer med å oppnå måltallene. Vi gjorde noen

prioriteringer innenfor organisasjonen for å møte disse måltallene.

Jette F. Christensen (A): Tusen takk.

På et spørsmål fra Solhjell svarer du bekreftende på at det stemmer at du ikke fikk med deg endringene i brevet, og det henger jo godt sammen med det du uttaler til Bergens Tidende, at «vi har altså ikke fått instruks om endring av praksis (...)» 2. desember. Hvordan kan da politidirektør Humlegård si:

Gjennomgangen vi har hatt, viser at PU har forstått de politiske føringene om en endring på dette området, til tross for at vi i POD ikke klarte å få det med i disponeringsskrivet.

Hvordan kan han framføre det når Pettersen her sier at dette var noe som førstelinjen i politiet ikke hadde fått med seg, og du også sier at dette var noe du ikke hadde fått med deg.

Kristin Ottesen Kvigne: Nå sa jeg vel at vi har fått med oss politikkendringene, fordi vi ser at det er en regjeringsplattform som varsler både en engangsløsning og en forskriftsendring, og at vi ser at politikkendringen kommer gjennom det – og at vi da forholder oss i tråd med det overfor vedtaksmyndighetene, sånn at vi er sikre på at vi ikke uttransporterer i strid med den politikkendringen som er gitt gjennom engangsløsning.

Jette F. Christensen (A): Men førstelinjen oppgir jo ikke at de hadde fått det med seg.

Kristin Ottesen Kvigne: Nå er det jo en linjebehandling her hvor førstelinjen utøver de oppdragene de får. Som Pettersen også sa, forholder man seg jo til lovlig fattede vedtak i denne sammenhengen.

Det har vært helt åpenbart i ledelsen, og jeg tror i store deler av PU, at regjeringsplattformen, at engangsløsningen, er på plass. Det er førstelinjen som også sender disse varslene om at det er transporter av barnefamilier. Det er førstelinjen som har kontakt med UNE i alle disse sakene og forbereder dette. Så førstelinjen har nok oppfattet at det har kommet politikkendring på feltet, ja.

Jette F. Christensen (A): Men det var ikke det han sa da han var her, derfor må jeg ta et oppfølgingsspørsmål på det. Er det disponeringsskrivet politiet forholder seg til, eller er det regjeringsplattformen politiet forholder seg til?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi forholder oss jo til disponeringsskrivet, og vi forholder oss også til tildelingsbrevet. Men, som jeg sa, det er mange andre faktorer som har innvirkning på vårt område, særlig dette med returforutsetninger. Når det gjelder regjeringsplattformen og endrede regelverk, har det også en innvirkning på returforutsetningene, og som sådan er det viktig at vi også har et blikk på regelendringer som skjer.

Møtelederen: Da er tiden ute, og ordet går til Høyre og Erik Skutle.

Erik Skutle (H): Takk for det.

Jeg lurer litt på hvordan prioriteringen i Politiets utlendingsenhet foregår i det daglige, og da tenker jeg ikke på etter møtet i august, men i perioden før det. Kan du si litt konkret om hvordan dere gjør vurderinger?

Kristin Ottesen Kvigne: Det er jo sånn at det – også før august – er returforutsetninger som er hovedinngangen vår med hensyn til hvor vi kan returnere personer til. Det gjelder de individuelle returforutsetningene, altså fastlagt identitet, men det gjelder også om mottakerlandene er villige til å ta imot personer. Så det er grunnlaget for hvordan vi jobber.

Så er det slik at når det gjelder kriminelle, har vi et særlig blikk på dette. Dersom vi får saker hvor personer ikke har lovlig opphold og har begått kriminalitet, er dette en prioritering hos oss.

I tillegg er vi svært opptatt av at Dublin-sakene nå skal effektueres så raskt som overhodet mulig, så de har også en sentral rolle når vi foretar våre prioriteringer.

Erik Skutle (H): Men er det riktig forstått at prioriteringene i stor grad gjør seg selv, på grunn av returforhold i mottakerland, slik at det i liten grad er en operativ vurdering om man skal ta person a eller person b?

Kristin Ottesen Kvigne: Det tror jeg du har veldig rett i. Vi har begrenset prioriteringsrom fordi returforutsetningene vil være det som er helt sentralt for oss. Dette har særlig vært en situasjon i 2014, der vi har sett at den politiske situasjonen i en lang rekke land har gjort det slik at retur har blitt vanskeliggjort, og for noen har også retur stanset.

Erik Skutle (H): Jeg skjønner.

Men du sier at dere har fått med dere politikken, til tross for at det var feil i disponeringsskrivet. Kan du forklare litt om hvilke konsekvenser det fikk for arbeidet i deres organisasjon at dere fikk med dere den endringen?

Kristin Ottesen Kvigne: Det har hatt den konsekvensen at vårt samarbeid med UNE har blitt ytterligere forsterket. Det er slik at vi i alle disse sakene vil ta kontakt med UNE i forkant for å avklare at vedtaksgrunnlaget er til stede. Dersom vi kan se at det er innlevert omgjøringsbegjæringer, vil vi ta kontakt med UNE for å få avklart om disse vil bli tatt stilling til før uttransportering kan skje. For eksempel kan jeg si at når det gjelder Afghanistan-transportene, sender vi over en liste til UNE allerede tre uker før transport og har i mellomperioden der også løpende kontakt med UNE for å sikre at vedtakene kan iverksettes.

Erik Skutle (H): Med andre ord er det en betydelig økt oppmerksomhet på lengeværende barn, og når de skal sendes ut, dobbeltsjekker man at det er 100 pst. riktig, slik at man ikke sender ut noen feil. Er det riktig forstått?

Kristin Ottesen Kvigne: Det er riktig forstått, og det er ikke bare med hensyn til lengeværende barn; det gjelder

alle barnefamilier. Som det helt riktig har vært sagt her tidligere, har ikke «lengeværende» vært noen legal definisjon – nå ligger det for så vidt en type definisjon i den nye forskriften.

Erik Skutle (H): Jeg skjønner.

Så til situasjonen etter det møtet som var i august. Hvilke endringer i organisasjonen ble gjort etter augustmøtet, der det ble klart at man måtte prioritere for å nå måltallene?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi har for så vidt gjennom hele 2014 gjort en større omorganisering av driften i PU. Vi har spisset oss mye mer mot måloppnåelse, fordi vi har sett gjennom de siste årene at måltallene stadig øker, og sett behovet for å bli en organisasjon som er mer fleksibel til å kunne omstille seg enklere med hensyn til hvilke områder vi må ha prioritet mot.

Når det gjelder hva vi gjorde etter augustmøtet, var det det at vi enda tydeligere flyttet ressurser fra de områdene der vi så at det ikke var returforutsetninger, til å jobbe med saker hvor det var det.

Erik Skutle (H): Jeg skjønner.

Siste spørsmål: Det har kommet noen påstander og er stilt kanskje noen ledende spørsmål i retning av at etter augustmøtet gjorde man en prioritering av de lette sakene, med den konsekvens at det ble en rask ekspedering av lengeværende asylbarn ut, på bekostning av kriminelle. Så får vi vite nå at det er en planlagt charter og en planlagt opptrapping i Afghanistan som er årsaken. Kan du kommentere det?

Kristin Ottesen Kvigne: Det er altså slik at for det første er jeg litt usikker på om det gir god mening å skille mellom såkalte lette og såkalte tunge saker, for dette vil ofte være returforutsetninger det er snakk om, slik at det som er lette saker i dag, kan være tunge saker i morgen dersom returforutsetningene endrer seg – og omvendt. Det som har vært de klare prioriteringene, er å se hvor det er potensial for å kunne returnere, slik at vi ikke bruker ressurser på saker som ikke vil føre til retur.

Jeg tenker at endringen, som for så vidt starter før augustmøtet, tenkningen rundt dette, er å fokusere på returene.

Erik Skutle (H): Veldig kort til slutt: Så det at man fikk beskjed om at man måtte nå måltallene – det er ikke derfor man ser den store økningen i september; det er på grunn av chartertransporten til Nigeria og planlagt opptrapping Afghanistan. Så det vil si at den beskjeden, som fikk den konsekvens at mange, mange flere lengeværende barn ble sendt ut, er en feil påstand.

Kristin Ottesen Kvigne: Charteren er som sagt planlagt tidligere. Når det gjelder opptrappingen, er det klart at vi også, både før og etter det augustmøtet, har en løpende dialog for å se om vi kan øke antallet uttransporter til Afghanistan, og i samarbeid med ambas-

saden økes det til mellom 30 og 40 per uke utover høsten.

Møtelederen: Da er tiden ute og vel så det.

Da gir jeg ordet til Fremskrittspartiet og Helge Thorheim.

Helge Thorheim (FrP): Det er mulig du har svart allerede på det, men jeg synes det er viktig allikevel å fastslå hvordan det er. Jeg stilte spørsmål også til den tillitsvalgte om dette med å få lette returer. Da brukte en definisjonen om hvorvidt ID er kjent, og om det var returmulighet. Så stiller jeg spørsmålet: Kan det like gjerne være straffedømte, som dublinere og som andre? Det svarte han, for sin del, bekreftende på – at ja, det kunne det være. Kan du bekrefte det samme?

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, det kan jeg bekrefte. Hvorvidt det er lett retur eller ikke, er primært knyttet til identitetsfastsettelse og returforutsetninger – ja.

Helge Thorheim (FrP): Da NOAS var her, brukte de et uttrykk – jeg husker ikke akkurat i farten – om at det ikke var noe særlig rettsvern for barn og familier når de skulle uttransporteres. Jeg har forstått det slik at når dere er i ferd med å skulle uttransportere personer, tar dere kontakt med UDI/UNE. Er det etter din mening slik at rettsvern for disse er oppnådd gjennom den kommunikasjon dere har, på den måten?

Kristin Ottesen Kvigne: Hva gjelder vår oppgave, som er knyttet til iverksettelse, tar vi denne runden innom UNE for å få bekreftet at returen kan gjennomføres i henhold til det som er regelverket. Når det gjelder hvorvidt regelverket er godt nok, er det ikke opp til meg å kommentere det.

Helge Thorheim (FrP): Men sett at gjeldende regelverk er i orden: Føler du at UDI/UNE foretar en ny vurdering av selve det om de kan være her i landet, eller om de må ut?

Kristin Ottesen Kvigne: Akkurat det spørsmålet synes jeg vel egentlig at UNE burde svare på – hva slags type vurdering de gjør. Vi tar kontakt med dem for å få avklart at vårt grunnlag for å kunne gjennomføre returen er til stede.

Helge Thorheim (FrP): Det har kommet frem en del i media rundt dette med noter fra Afghanistan, som har gått via ambassaden. Du sa at dere har forholdt dere til ambassaden i Kabul når det gjelder Afghanistan. Har dere vært inne i den loopen og vurdert de notene på noen som helst måte?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi fikk en kopi av den noten i november, men vi har ikke gjort noen selvstendig vurdering, og vi har heller ikke vært involvert i noen diskusjoner omkring det.

Helge Thorheim (FrP): Når dere får disponeringsskriv fra overordnet myndighet, som da blir POD, får dere også tildelingsbrevet som POD har fått fra justisministeren, sammen med dette – kopi av det?

Kristin Ottesen Kvigne: Det kom vel ikke samtidig, men det kom etter hverandre, slik at vi har fått begge dokumentene til oss – ja.

Helge Thorheim (FrP): Så når du tidligere brukte den formuleringen at vi har fått med oss politikkenring gjennom regjeringserklæringen, har dere hatt mulighet til å se også den endringen som justisministeren har gjort, ved at han har strøket begrepet «lengeværende barn» som ikke skal prioriteres lenger?

Kristin Ottesen Kvigne: Det stemmer. Som jeg sa, har jeg ikke selv oppdaget den differansen mellom de to brevene.

Helge Thorheim (FrP): Ok.
Da har ikke jeg mer – takk.

Møtelederen: Takk.
Da er det Kristelig Folkeparti og Grøvan.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Takk for det.

Du uttrykte i din innledning – for så vidt har vi også litt av dokumentasjonen på det – skepsis til økningen av måltallene i løpet av sommeren, bl.a. som dere har skrevet i brevet av 14. august. Hvorfor gjorde dere det?

Kristin Ottesen Kvigne: Som jeg har vært litt inne på, så vi sommeren 2014 at det var en lang rekke utfordringer når det gjaldt returområder. Det var flere land som det av ulike grunner ikke lenger var mulig å returnere til. Det gjorde at vi så at måltallet på 7 100 var veldig høyt. Vi så da etter muligheter for å omprioritere vårt arbeid mot der det var mulig å oppnå måltallet. Det inkluderer også den økningen som kom i revidert nasjonalbudsjett knyttet til utviste og bortviste, og vi satte i verk et stort samarbeid med politidistriktene for å nå det måltallet.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Hvordan ble disse advarslene presentert for overordnet myndighet og Justisdepartementet?

Kristin Ottesen Kvigne: De ble presentert i form av et brev til Politidirektoratet. Vi hadde samtaler med Politidirektoratet, og det var også dette møtet med statsråden i august.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Førte disse advarslene fra deres side til noen endring i vurderingen av måltall – eventuelt returområder?

Kristin Ottesen Kvigne: Nei, det gjorde de ikke. Dette måltallet er fastsatt av Stortinget, og vi har respekt for at måltallet skal nås. Vi har også respekt for den beskjeden vi

fikk tilbake om å gjennomgå vår egen organisasjon og se hvor det var mulig å gjøre endringer, slik at måltallet kunne nås.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Du sier at det som var det ledende når det gjaldt retur- og utsendelsespolitikken, ble måltall sammen med returmuligheter og hva som åpnet seg. Hva var forskjellen på situasjonen f.eks. i Afghanistan høsten 2014 og våren 2014?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg skal ikke uttale meg om forskjellen i Afghanistan i den perioden, den vurderingen foretar ikke Politiets utlendingsenhet, vi foretar en vurdering knyttet til hvor mange vi kan returnere til et gitt land.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Du sier at selv om dere ikke oppfattet endringen i prioriteringen, har dere likevel oppfattet det gjennom denne engangsløsningen og forskriftsendringen. Men når sluttet dere å prioritere lengeværende barn?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg vet ikke helt om jeg forsto spørsmålet.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Lengeværende barn var jo en prioritering i tildelingsbrevet i 2013, det står ikke lenger der i 2014, og du sier at dere har oppfattet endringen gjennom den praksisen dere har hatt. Da spør jeg: Når sluttet dere å prioritere lengeværende barn?

Kristin Ottesen Kvigne: Som jeg sa, er dette knyttet primært til returforutsetninger. Vårt disponeringsskriv må ses med bakgrunn i en lang rekke andre faktorer også, særlig hvorvidt det er mulig å returnere eller ikke. Barnefamilier har hele tiden vært en prioritet, og er det fortsatt. Hvis man ser på tallene i 2013, er de lavere for lengevarende barn. Det skyldes at returforutsetningene for å kunne gjøre det samme ikke var til stede i samme monn som de var i 2014.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Men så var jo også måltallene annerledes i 2013 enn i 2014.

Et spørsmål som har vært oppe i dag – når det gjelder opplevelsen av mangel på avklaring fra politisk ledelse overfor ansatte om prioritering med tanke på om de gjør det rette: Hva vil du si om behovet for den type avklaringer hos dem som skal utføre dette arbeidet i praksis? Har de vært til stede, deler du tillitsvalgtes oppfatning her, eller har du et annet syn på dette?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg tror jeg kan si at på mange måter er det krevende å jobbe mot at det skal komme en engangsløsning, og at det skal komme en forskrift. Vi er veldig glade for at forskriften nå er på plass. Den skaper helt klart en tydelighet for oss, og den skaper – på en helt annen måte – en tydelighet for de personene som skal returnere. Jeg må si at det det også hjelper til med, er å stimulere til at folk reiser hjem frivil-

lig. Jeg vil si det har vært en krevende situasjon i løpet av 2014.

Møtelederen: Da går vi videre til Senterpartiet og Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du sa at lengeværende asylsøkende barn ikke har noen legal definisjon, men en typedefinisjon – hvis jeg forsto deg rett. Er det noe dere har bedt om: å få en legal definisjon og ikke bare det du kalte en typedefinisjon?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi ser jo at det som defineres som et lengeværende barn, har vært veldig forskjellig i ulike statistikker. For noen har det vært botid, altså antall år man har hatt opphold i Norge. I andre statistikker har det vært hvor lenge det er siden endelig vedtak om utreise. Det er ikke enkelt, og sikkert ikke enkelt for dere heller, å manøvrere.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Nei, og siden det ikke er enkelt og dere sitter i førstelinja, har dere bedt – oppover i deres system – om at man her bør få en legal definisjon, så vi vet hva vi snakker om?

Kristin Ottesen Kvigne: Nei, så vidt jeg vet, har vi ikke det, men vi har gjort oppmerksom på at definisjonene er forskjellige.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Greit.

Du sa at når en fikk et økt måltall, var det i praksis et begrenset prioriteringsrom, og det er ellers kommet fram at det er ID og mulighet til å returnere som er det krevende. Er det tilsøring av faktum å snakke om at man prioriterer, og at man kan prioritere noe opp og noe ned når det, slik dere presenterer det, i praksis er måltallet som styrer? Kan en da samtidig snakke om prioritering? Gi meg en presis definisjon på hvordan en greier å forene de to tingene: måltall, som går opp, og prioritering, som innebærer at noen grupper ikke skal prioriteres så høyt som andre.

Kristin Ottesen Kvigne: Som jeg sa, gir det en utfordring at man har et mindre spillerom for prioritering, men det vil f.eks. være slik at straffede personer alltid, selv om returforutsetningene kan være problematiske, vil prioriteres hvis det er alvorlige straffbare handlinger. Vi vil alltid søke både å avklare identitet og forsøke å få retur i de tilfellene, selv om det for gruppen kan være vanskelig å se at retur er mulig.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Dere har jo begrensede ressurser, og når dere skal utvise 20 personer hver dag – eller hva det er – er jo det ut fra måltallet.

Samfunnsøkonomisk kan det vel hende at det hadde vært en stor fordel ikke å ha et sånt måltall, men at dere kunne utvise dem som var mest belastende på det norske samfunnet, eksempelvis kriminelle asylsøkere som har utvisningsvedtak, og som gang på gang blir tatt for kri-

minell aktivitet. Det må da samfunnsøkonomisk være en gruppe som en burde ha en slik prioritet på at det overstyrte måltallet.

Kristin Ottesen Kvigne: Der har vi også en prioritet. Det er saker som vi prioriterer.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Mener du at det i praksis blir prioritert over måltallet, sånn at hvis dere kommer ut med et lavt måltall, lav måloppnåelse, som følge av at dere har fokusert på de kriminelle, er det akseptert oppover i organisasjonen?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg mener at innenfor det måltallet vi har nå, og med de ressursene vi har nå, kan vi klare begge deler. Men det vil alltid være avhengig av at måltall, ressurser og mer kompliserte saker spiller sammen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det du nå sier, er det en felles forståelse i din organisasjon – at dere greier å prioritere begge delene?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg tror nok oppfatningen er at vi må nedprioritere en del vanskelige ID-saker, men når det gjelder kriminalitet, tror jeg det i vår organisasjon er omforent at de har prioritet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Til slutt: Du var inne på disse tildelingsbrevene og disponeringsskrivene som kom på noe forskjellige tidspunkter, og du var inne på regjeringserklæring og det dynamiske her. Hvordan blir ledelse utført i din organisasjon? Det er vel et visst antall mennesker som virkelig står i striden? Hvor mange er det, forresten?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi har nå 605 faste stillinger.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Er det da sånn at de menneskene løpende blir drillet i hva det er som er virkelighetsforståelsen, og hva som er situasjonen? Hvis så er, skulle det være helt unødvendig at en ikke er kjent med skriv fra politisk ledelse?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg vet ikke om det er naturlig at alle i en organisasjon er kjent med et skriv fra politisk ledelse, men jeg tenker at alle i min organisasjon er godt kjent med både hva som er måltallene, og hvordan vi jobber for å oppnå disse.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jo, men alle må vel være kjent med tildelingsbrevet og disponeringsskrivet, for det er de overordnede styringsdokumentene for din organisasjon. Det er jo de som er det vesentligste, og som en skal gjøre arbeidet etter hvert eneste år?

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, og dette blir kjent for de ansatte. Dette er ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): På hvilken måte?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi har fellesparoler med alle ansatte, vi har avdelingsmøter, seksjonsmøter og teammøter. Vi bruker intranettløsninger når det gjelder å legge ut brev, informasjon osv. Så det er til stede vi vår organisasjon.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så det skulle ikke være grunnlag for tvil hos dine medarbeidere om hvordan de politiske signalene er?

Kristin Ottesen Kvigne: Det skulle ikke være tvil om det. Jeg hører heller ikke at det er det Geir Petter Pettersen sier. Det han sier, er at det er vanskelig når man får mye presse- og mediefokus på dette området, noe som kan skape usikkerhet om hva som egentlig er de politiske føringene.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk.

Møtelederen: Da er det Venstre og Abid Q. Raja – vær så god.

Abid Q. Raja (V): Jeg går rett på: NOAS sier her at i møter med deg i juni og 1. desember skulle det være som før hva gjelder lengeværende barn – ingen endring her. Du skriver i en sms, Kvigne, til BT i en sak referert 2. desember, at dere ikke har fått instruks om endring av praksis. Her sier du at det er returforutsetningene som er avgjørende for retur – altså har dere på ingen måte latt være å prioritere lengeværende barn. Prioriteringene forble som de var før. Riktig?

Kristin Ottesen Kvigne: Som jeg sa, er det returforutsetningene som er avgjørende for hvordan vi har prioritert, ikke om personer har vært her lenge eller ikke. Og barnefamilier var en prioritet, uavhengig av om jeg hadde forstått denne endringen eller ikke.

Abid Q. Raja (V): Nå er vi ved kjernen av dette, for hvordan kan dere ha skjønt at lengeværende barn *ikke* skal være en prioritet, når dere *ikke* har fått en instruks om dette? Jeg regner med at selv om dere leser aviser, plukker dere ikke opp den slags fra aviser, men forholder dere til instruks, dokumenter og den slags, som er førende for deres prioriteringer?

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, og det er der jeg sier at politikkendringen har vi oppfattet gjennom at det kom en engangsløsning, og at det kom en forskriftsendring, og at det er der vi ser at politikkendringen kommer – ikke at politikkendringen er slik at politiet på eget initiativ skal legge til side saker.

Abid Q. Raja (V): Jeg har forstått dette med engangsløsning og forskrifter – det er to separate saker. Det er noe annet enn at lengeværende barn ikke lenger skal være prioritert. Det du sier, er: Det avgjørende er returforutsetningene.

ger. Da er det som før, altså om en er lengeværende eller ikke-lengeværende – det er en like prioritert gruppe som tidligere.

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, barnefamilier er en prioritert gruppe. Det har ikke vært styrende i vårt arbeid med retur hvorvidt de har vært her lenge eller ikke. Det har ene og alene vært returforutsetningene.

Abid Q. Raja (V): Dermed spiller det egentlig ikke noen rolle om den instruksjonen hadde nådd fram eller ikke, fordi deres prioritering hadde vært den samme uansett?

Kristin Ottesen Kvigne: Som jeg sa: Disponeringskrivet er viktig for oss. Men det er også mange andre faktorer som er vel så viktige i vårt arbeid, og herunder særlig returforutsetningene.

Abid Q. Raja (V): Det har vi skjont, men det justisministeren har sagt, er at det har vært en klar politikkendring – nå skulle man ikke lenger prioritere lengeværende familier. Det du sier, er at den instruksjonen ikke nådde fram til dere. Det du sier til NOAS, er at det blir som før, altså at lengeværende barn er like høyt prioritert som før – det er ingen forandringer der. Det du sier her, er at det er returforutsetninger som er avgjørende – altså har man ikke valgt å prioritere lengeværende barn annerledes enn før, det har vært som før.

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, igjen: Politikkkendringen mener vi at vi har fanget opp gjennom det som har vært endringer i regelverket.

Abid Q. Raja (V): Gjennom regelverket, ja – det har jeg skjont. Men regelverket kom litt senere enn det.

Jeg har et spørsmål også til Ervik i den resterende tiden min. Hvem bestemte at det ikke skulle føres referat 19. august?

Morten Hojem Ervik: Dette var et møte hvor jeg kom inn under det punktet som gjaldt oss. Så forlot jeg møtet, så hva som var strukturen for øvrig i det møtet, kjenner jeg ikke til.

Abid Q. Raja (V): Dette er et møte hvor man gir marsjordre. Du sier selv at en skal gjøre alt som kan gjøres for å nå måltallene, og her føres det altså ikke referat fra et slikt møte.

Morten Hojem Ervik: Som sagt – jeg kom inn i et møte og gikk ut av et møte, og hva strukturen var rundt det møtet, møteledelsen, referater osv., det har jeg ingen kjennskap til.

Abid Q. Raja (V): Et spørsmål til til deg: Dette er et avgjørende møte hvor man gir beskjed om at man skal nå disse måltallene – jeg kaller det en marsjordre – du sa at man skulle gjøre alt man kunne for å nå måltallene. Det er det justisministeren har lagt trykk på. Det ble også skrevet i

en e-post. Dere skisserer en økning på 300 pst. til Afghanistan for å nå disse måltallene i de resterende fire måneder av det året, fra september og utover. Og ettersom dere tydeligvis har skjont at lengeværende barn ikke lenger er en prioritet, ble det fra 19. august gjort om på det. For ellers kunne man vel ikke nå måltallene?

Morten Hojem Ervik: Nei, men i den grad jeg skal svare på dette, synes jeg det har festet seg en oppfatning rundt dette med lette og vanskelige saker og at vi la bort straff ...

Abid Q. Raja (V): Ikke det nå, for det er en avsporing.

Morten Hojem Ervik: Ja vel.

Abid Q. Raja (V): Det jeg vil inn på, er at dere nå sier at dere hadde skjont dette at barn ikke skulle prioriteres, eller at lengeværende barn ikke skulle være en prioritet. Det er det Kvigne forsøker å si.

Morten Hojem Ervik: Barn skulle fortsatt være en prioritet.

Abid Q. Raja (V): Ja, men fra 19. august, da dere økte måltallene så dramatisk, med 300 pst. til Afghanistan innenfor de neste fire månedene – da må man vel ha gjort om på det? Dere må vel ha kommunisert til justisministeren og Justisdepartementet eventuelt at hvis man skulle nå disse nye måltallene nå, måtte man gå bort fra den føringen som dere åpenbart må ha skjont gjennom avisene?

Morten Hojem Ervik: Nei, jeg synes du legger noen premisser her og blander noe som jeg ikke helt kjenner meg igjen i.

For det første vil jeg si at det at vi fikk beskjed om å oppfylle det måltallet som Stortinget hadde satt – det var ikke noe ekstraordinært i det. Det forholder vi oss selvsagt til. Det vi gjorde, og som jeg synes vi har beskrevet godt, er at vi la om ressursbruken i vår organisasjon, slik at man gikk fra å prioritere de sakene hvor vi fikk resultat, det som nå har blitt beskrevet som lette saker, hvor det var forutsetninger for retur og ID var fastsatt. Det gjaldt også mange av disse familiene.

Så vil jeg bare legge til, for det ser ut som det har festet seg et inntrykk av at det å gå etter familier er noe enkelt, og at det blir veldig høye tall av det. For vår organisasjon er disse sakene særdeles krevende. Det er et stort apparat som skal til for å følge en familie. Dette er en familie i krise, i stress. Våre mannskaper må være beredt på det. Vi må forberede det. Det er nær kontakt med barnevern, vi har barnefaglige representanter osv. knyttet til dette. Så det å danne et bilde av at dette er en enkel sak for oss, at vi la om og begynte å løpe etter barnefamilier, det er en sannhet vi ikke på noen måte kjenner oss igjen i.

Møtelederen: Da er det Rasmus Hansson fra Miljøpartiet De Grønne.

Rasmus Hansson (MDG): Jeg fortsetter å forsøke å forstå hvordan denne asylpolitikken knyttet til utsendelser faktisk blir styrt. Her har vi altså enighet om at det er sendt et signal fra politisk ledelse, som vel mange av oss synes man må være orakelet i Delfi for å skjønne hva egentlig innebærer, men PU har gjennom generell forståelse av politikken likevel forstått hva det signalet innebærer.

Så kommer det et økt måltall. PU gjør sine prioriteringer, og en av konsekvensene er at antall utsendelser av lengeværende asylbarn går rett i været. – Så langt er vi tilsynelatende enig.

Men ettersom det er den motsatte effekten av det som det i utgangspunktet skulle være politisk enighet om at man skulle få, blir spørsmålet: Hva slags politisk signal måtte PU ha fått hvis dere skulle ha agert på en måte som hindret at man faktisk fikk en kraftig økning i utsendelser av lengeværende asylbarn, i strid med det som var hensikten med det politiske signalet?

Kristin Ottesen Kvigne: Det sa jeg vel litt om i innledningen min, at vi kan ikke etter eget tiltak unnlate å effektivere vedtak. Vi må effektivere vedtak som er lovlig fattet, i tur og orden og der vi har mulighet for å gjøre det.

Dersom man hadde ønsket at vi skulle slutte å uttransportere lengeværende barn, måtte det ha kommet et amnesti eller en forskriftsendring som ga oss klare kriterier for hvem som ikke skulle uttransporteres.

Rasmus Hansson (MDG): Vil du si at det resonneret du kom med nå, er allment kjent, og at alle som har vært involvert i asyларbeid, fra departementstopp og nedover gjennom systemet, vil vite at det er slik?

Kristin Ottesen Kvigne: Nå er det vanskelig for meg å ta det allmenne. Det som er sagt, er at lengeværende ikke er vernet for uttransport, og det er det vi forholder oss til. Når vi har vedtak som er klare til iverksetting, er det det vi forholder oss til. Vi forholder oss til at vi skal effektivere der hvor det kan effektiviseres, der hvor returforutsetningene er til stede, og det er ikke gitt et vern for lengeværende mot uttransport.

Rasmus Hansson (MDG): Et siste spørsmål: Det er mulig vi har vært inno m dette i løpet av alle de spørsmålene som har vært her, men ble det fra deres side sendt noe eksplisitt signal om akkurat det faktum at konsekvensen av kombinasjonen med økt måltall osv. var den motsatte av det overordnede politiske signalet, som dere jo sier dere hadde forstått?

Kristin Ottesen Kvigne: Nei, det ble det nok ikke. Det ble ikke problematisert fra vår side at det ville være flere familier som ville sendes ut, men det vi var klare på, var at det ville bli en dreining i hvor uttransportene ville skje, og det ville bli Afghanistan og Nigeria primært. Det er jo for så vidt kjent at når det gjelder Afghanistan, er det mange barnefamilier i den gruppen som ble returnert fra Norge.

Rasmus Hansson (MDG): Kan jeg få et spørsmål til, leder?

Møtelederen: Vær så god.

Rasmus Hansson (MDG): Er det en kultur for å underkommunisere politikk og politiske konsekvenser i asylsystemet? – Vi har et politisk signal som alle er enige om er så svakt at det har avfødt hele denne situasjonen som vi sitter i nå, og vi har en konsekvens som er det motsatte, og som du sier at du ikke har kommunisert tilbake. Snakker man ikke vanlig norsk til hverandre oppover og nedover i dette systemet?

Kristin Ottesen Kvigne: Nå tror jeg du la mer i det jeg sa, enn det er belegg for. Vi har naturligvis kommunisert til overordnet myndighet hvem som returneres. Vi sender månedlige statistikker over returer, så det er ikke slik at vi ikke kommuniserer hvordan returarbeidet går. Vi følges svært tett, vil jeg si, i Politiets utlendingsenhet fra overordnet myndighet når det gjelder måloppnåelse, slik at det er ikke noe problem i den kommunikasjonen.

Rasmus Hansson (MDG): Takk, leder.

Møtelederen: Da er Rasmus Hanssons tid ute. Vi går over til oppsummerende runde, og da går ordet først til Bård Vegar Solhjell.

Bård Vegar Solhjell (SV): Ein liten detalj, men likevel. Du skreiv i ein kronikk i VG 16. januar at det ikkje var ope for retur av barnefamiljar til Afghanistan i 2013. Så oppfatta eg no at du sa at det var ope, men moglegheita vart ikkje brukt, eller i liten grad. Kva er riktig?

Kristin Ottesen Kvigne: Når jeg sier åpent, er det snakk om mer enn hvorvidt det er avtaler som ligger til grunn. Når jeg sier åpent, gjelder det muligheten, og som jeg sa, er det en dynamisk prosess når det gjelder returavtaler og retursamarbeid. I 2013 var det ikke aktuelt å returnere barn, av flere grunner, men den muligheten er altså til stede fra 2014.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg har berre to korte spørsmål til.

Møtelederen: Vi er jo ved sakens kjerne her, slik at her bruker vi den tiden vi trenger.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg vil kort tilbake igjen til august 2014, for i den tiltaksplanen de laga, vart de øg bedt om å lage nye måltal land for land, og de laga det for gruppa asyl heilt ned på månadsnivå. Det er ein del av bakgrunnspapira til komiteen. Eg vil berre ha ei stadfesting, for der går det fram at særleg for to land er måltala de opererer med, veldig mykje høgare frå august av enn før. Det er Nigeria, men ikkje minst Afghanistan – så vidt eg kan sjå er det ei tredobling i månadlege mål. Er det riktig?

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, jeg var vel litt innom det tidligere, utviklingen gjennom 2014 når det gjaldt returer til Afghanistan: ca. åtte per uke i starten av året og 30–40 per uke fra høsten av. Som sagt er det en utvikling som har skjedd i nært samarbeid mellom PU og den norske ambassaden i Kabul, som har kontakten med afghanske myndigheter.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg skjønner det, men måltala kom i den prosessen, og dei vart auka kraftig frå august av – det er riktig, ikkje sant? Eg spør berre fordi det går fram av det dokumentet vi har fått frå dykk.

Kristin Ottesen Kvigne: Måltallene våre er generelle, de måltallene som gis fra Stortinget, er generelle og går ikke på grupper. Vår oppgave er å uttransportere dem som det er mulig å uttransportere innenfor det, slik at vi får ikke føringer på at det skal være så og så mange fra det landet eller så og så mange fra det landet. Det som ble gjort i denne runden, var å lage en gjennomgang av hvor potensialet, returpotensialet, kunne være for høsten 2014.

Bård Vegar Solhjell (SV): Og da ser dere at det er Afghanistan?

Kristin Ottesen Kvigne: Da ser vi at det er Afghanistan.

Bård Vegar Solhjell (SV): Siste spørsmål, om eg får lov, komitéleiar: Du seier at du ikkje hadde fått med deg endringa i tildelingsbrevet, men de har forstått politikken endringane, seier de, via at det må vere ei eingangsløysing eller ei varig forskrift som kjem. Men kan eg då forstå det slik at de seier at dersom det skal få betydning i praksis, må det kome på den måten, ikkje at ei ordendring i eit tildelingsbrev ikkje ville fått konsekvensar i praksis?

Kristin Ottesen Kvigne: Innenfor det prioriteringsrommet vi har, er det slik at når barnefamilier fortsatt er en prioritet, vil det være slik at vi returnerer der hvor det er mulig å returnere.

Møtelederen: Da er det Michael Tetzschner, og så Jette F. Christensen.

Michael Tetzschner (H): Nå skal jeg ikke stille dere et spørsmål om Stortingets måltall, for det ville være å sette dere i en situasjon hvor dere potensielt kunne komme i et motsetningsforhold til samtlige partier som er representert her som har stemt for disse måltallene. Derimot har jeg to faktaspørsmål. Det ene er: Er det slik at Politiets utlendingsenhet følger de samme prinsipper som ellers i arbeidslivet, at det er den som representerer arbeidsgiver, som også utøver arbeidsgivers styringsrett ved å tilrettelegge, organisere og prioritere arbeidet?

Kristin Ottesen Kvigne: Det stemmer.

Michael Tetzschner (H): Det er altså en ledelsesoppgave å utøve den arbeidsgiverfunksjonen slik at det ikke blir den enkelte medarbeider som prioriterer selv?

Kristin Ottesen Kvigne: Det er riktig.

Michael Tetzschner (H): Takk. Så vil jeg peke på at du sa at de politiske signalene var kommet frem, og du viste til forskriften. Den har nå trådt i kraft, og den vil sikkert glede alle som ønsker en reell liberalisering. Var det slik at da dere fikk høringsbrevet i begynnelsen av april, begynte dere å ta høyde for denne politikken? Det var jo bare et høringsbrev, det var ikke formelt vedtatt ennå. Begynte dere da å innstille organisasjonen på varsomhet for å kunne innføre politikken i dette høringsbrevet?

Kristin Ottesen Kvigne: Nei, igjen er det slik at vi forholder oss til de vedtak som til enhver tid er gjeldende. I disse sakene er det UDI og UNE som vil være vedtaksmyndighet, og det er vedtaksmyndigheten vi har forholdt oss til når det gjelder om det har vært grunnlag for retur eller ikke.

Michael Tetzschner (H): Bare til sist, oppsummerende: Betyr det at det er viktigere at UNE leser denne forskriften, enn at dere leser den?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg tror det er langt viktigere at UNE leser den forskriften.

Møtelederen: Da er det Jette F. Christensen.

Jette F. Christensen (A): Det er riktig at dere er flinke til å rapportere statistikker oppover, og ikke bare statistikk og tall, men dere har også sendt en del varslingsbrev til Justisdepartementet. Ett av disse dreide seg om en familie som hadde vært her i fem år. Det var et brev som ble sendt i januar. Der skrev dere:

«Det er imidlertid mulig at det faktisk at en barnefamilie tvangsreturneres, i og for seg kan skape medieoppmærksomhet eller andre reaksjoner, særlig mht. Regjeringsplattformens og Firepartiavtalens varsel (...) overfor visse barnefamilier. PU har imidlertid ikke mottatt føringer om tilbakeholdenhet overfor denne gruppen, og gjennomfører derfor uttransporter som planlagt.»

Hvor mange slike varsler sendte dere?

Kristin Ottesen Kvigne: Der er jeg litt usikker. Men utgangspunktet for disse varslene er at vi sender varsler til overordnet myndighet i saker som kan avstedkomme særlig medieinteresse, så det er ikke bare barnefamilier det dreier seg om. Dette er ikke noe som er nytt for 2014, dette er noe man har gjort også tidligere år. Dette er ikke en advarsel, det er et varsel om at det kan komme mediehenvelser knyttet til dette. Hvor mange vi har sendt, er jeg litt usikker på. Den statistikken tror jeg kanskje også ble

lagt ved til dokumentasjon, men det tallet kan vi eventuelt komme tilbake til.

Jette F. Christensen (A): Du sier at det var presseoppslaget som skapte den usikkerheten for politiet, at det var det Pettersen mente da han var her. Men jeg opplevde Pettersen som at det var politikken som manglet, særlig når han sier: Jeg savner informasjonen fra den politiske ledelsen om hvor de vil her. Jeg lurer også litt på når du på slutten av utspørringen sier at dere hadde oppfattet politikkendringen, når dere gjorde det. Det må jo ha vært etter 2. desember, da du uttalte til Bergens Tidende at dere ikke hadde gjort det.

Kristin Ottesen Kvigne: Nå føler jeg at du stiller spørsmål om to helt forskjellige ting. Det ene er om vi oppfattet politikkendringen. Den oppfattet vi allerede da regjeringsplattformen ble lagt frem i 2013. Da ser vi at det varsles om en engangsløsning, det varsles om en forskriftsendring, det varsles om et sterkere vern for barn. Den oppfattet vi allerede da.

Når det gjelder forskjellen mellom disponeringsskrivet og tildelingsbrevet, er det helt riktig at den oppfattet jeg ikke før Bergens Tidende gjorde meg oppmerksom på det i desember.

Møtelederen: Da går vi videre – Helge Thorheim.

Helge Thorheim (FrP): Jeg har to spørsmål. Det ene går litt tilbake til dette med prioritering. Jeg ser av media at i 2014 ble det uttransportert over 7 200 utlendinger, og over «2800 av dem hadde ilagt straffereaksjon (nærmere 40%), som er langt mer enn tidligere år». Hvis den prosenten med straffedømte skulle vært høyere, betyr det at det hadde vært problem med å sende ut flere av dem – det var ikke ID, og det var ikke mulig å returnere enda flere av dem selv om prosenten er høyere enn den har vært før?

Kristin Ottesen Kvigne: Det vil være utlendinger som er straffet i Norge, som vi ikke kan returnere enten fordi vi ikke vet hvem de er, eller at det er returforutsetninger som ikke er til stede. Det vet vi at det er saker knyttet til. Men det jeg kan si, er at de sakene hvor det er straffedømte, har en særlig prioritet hos oss. Det vil si at vi jobber med å klare å fastlegge ID på disse, særlig de som er straffet for alvorlig kriminalitet, og at vi jobber med å få dem returnert, også om det er vanskelig å returnere en hel gruppe til angjeldende land.

Helge Thorheim (FrP): Stortinget har vedtatt at totalt 7 100 skal ut. Tillitsvalgt har tidligere uttalt at det har vært et for stort fokus på måltall. Er det også etatens offisielle syn?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg tror ikke det er noen tvil om at vi har høye måltall, og at det setter organisasjonen på prøve, kan man si. Samtidig ser vi at vi gjennom det strukturerte omorganiseringsarbeidet som vi har gjort, kan ta ut større ressurser av organisasjonen enn det vi har gjort til

nå. Så vi kan jobbe mer effektivt opp mot alle typer saker som vi har.

Jeg tenker at det vil være en utfordring for alle offentlige etater at måltallene er høye, og ressursene skulle man kanskje ønske var høyere overalt.

Abid Q. Raja (V): Som underliggende etat skal dere jo følge opp instruks som dere får ovenfra. Jeg har en stor utfordring ut fra det du har forklart her, Kvigne: Hvorfor og hvordan har dere skjønt at lengeværende barn ikke skal være prioritert, når dere har fått skriftlig direkte instruks om det motsatte?

Kristin Ottesen Kvigne: Det jeg har sagt, er at vi har oppfattet politikkendringen gjennom det som kommer i engangsløsningen og forskriften. Så har jeg også sagt at vi ikke har fått endringen i disponeringsbrevet, men at i de sakene hvor uttransport skjer, er det returforutsetningene som setter rammen for det.

Abid Q. Raja (V): Det har vi hørt før. Men det jeg stiller spørsmål om, er at det dere har fått, er at lengeværende barn skal prioriteres. Det er den instruks dere har fått. Så sier du her at dere har plutselig nå skjønt at lengeværende barn ikke skulle vært prioritert allikevel. Når du ikke har fått noe annet skriftlig enn det du faktisk har fått, hvordan velger dere bare å bestemme dere for å følge noe annet enn det dere har fått direkte instruks om?

Kristin Ottesen Kvigne: Nå har jeg vel ikke sagt at jeg «plutselig» har skjønt noe som helst. Det jeg har sagt, er at vi allerede fra regjeringsplattformen kommer, ser at det er signaler om politikkendring knyttet til dette feltet, og det har vi forholdt oss til i forhold til at vi har hatt tett kontakt med vedtaksmyndighetene i disse sakene.

Abid Q. Raja (V): Men hvordan forholder du deg til det skriftlige som du faktisk har fått, hvor det faktisk står at lengeværende barn skal prioriteres? Hvordan forholder du deg til det skriftlige som du har fått?

Kristin Ottesen Kvigne: Igjen er det slik at disponeringsskrivet er viktig for oss, men det er andre faktorer som er like viktige. Dette har jeg gjentatt flere ganger nå. Det er på en måte der vi er i forhold til at prioriteringsrommet vårt er slik at det er returforutsetningene som vil sette prioriteringene for hvordan vi klarer å nå de måltallene som er gitt. Barnefamilier er fortsatt prioritert, og det er ikke gitt noe eksplisitt vern for lengeværende barn.

Møtelederen: Et siste konkret, kort spørsmål.

Abid Q. Raja (V): Jeg skulle gjerne ha boret mer i dette, men jeg skjønner at jeg kanskje ikke kommer umiddelbart langt på det.

Men jeg vil gjerne stille et spørsmål om Afghanistan hvis jeg får lov. Du har sagt at det ble mulig å uttransportere til Afghanistan. Jeg bare lurer på: Hvordan ble det mulig utover at det var norskinitiert, eventuelt et taktisk hensyn,

for å nå måltallet. Hva nytt var det som skjedde for at det plutselig ble mulig å uttransportere flere til Afghanistan?

Kristin Ottesen Kvigne: Dette var en utvikling gjennom 2014 med hensyn til hvor mange vi kunne returnere. Dette har vi gjort i samarbeid med den norske ambassaden, som også har hatt kontakter til afghanske myndigheter.

Abid Q. Raja (V): Det står noe i kontrast ...

Møtelederen: Nei ...

Abid Q. Raja (V): Martin, hvis jeg bare får si én ting: Det står noe i kontrast til ...

Møtelederen: Nei, du får ikke lov til det. Vi må stoppe der.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Jeg konstaterer ut fra det som du har sagt i dag, Kvigne, at det var måltall og returnmulighetene som var de eneste viktige forutsetningene som var styrende for de tallene som en oppnådde på uttransportering, og at prioriteringsendringen, som vi har vært opptatt av, og som justisministeren har klart kommunisert til Stortinget, har vært helt uinteressant og betydd ingenting for dere, utover den engangsløsningen som kom på plass i juli, og forskriftsendringen i desember.

Samtidig har jeg lyst til å vise til de varslingsbrevene som du selv fortalte om, og som vi har sett i dokumentasjonen, som ble sendt, hvor en sa fra at enkelte saker kunne bli vanskelige å takle fordi de hadde en spesiell karakter, ofte saker som innbefatter familier med lengeværende barn, sånn som jeg oppfattet det. Men i varslingsbrevene ble det nettopp henvist til politiske signaler som ikke var materialisert i noen forskrift eller annen lovendring. Hvordan henger det sammen med at en der legger til grunn politiske signaler, men en gjør det ikke når det gjelder praktiseringen av en uttransporteringspolitikk som nettopp har og burde ha sitt utgangspunkt i den prioriteringsendringen som kom i tildelingsbrevet fra justisministeren? Med andre ord er mitt spørsmål: Velger en å lytte til de politiske signalene som en selv synes, litt ut fra hvilken situasjon en står i?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg tror ikke man kan tolke det på noen måte dit hen. Disse varslingsbrevene er, som jeg sa, medievarslingsbrev. Der peker vi på hvilke punkter som kan være av interesse dersom denne saken skulle få medieoppmerksomhet. Da er regjeringsplattformen bl.a. aktuell å peke på når det gjelder lengeværende barnefamilier eller barnefamilier for øvrig.

Når det gjelder hvorvidt det er uinteressant hva som blir sagt i våre disponeringsbrev, er det naturligvis ikke sånn. Disponeringsbrevene er det som danner grunnlaget for vårt arbeid. Men som jeg har sagt før: Det er andre faktorer også, og prioriteringsrommet vårt ble betydelig innsnevret i 2014 på grunn av manglende returnmuligheter til mange land.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Bare ett siste spørsmål. Er det da rett oppfattet av meg at dere la til grunn den politikken endringen når det gjelder det dere oppfattet som den praksisen en hadde hatt fra 2013, og som ble videreført i 2014, for å oppnå måltallene, og brukte regjeringserklæringen – eller samarbeidsplattformen, som du henviste til – med hensyn til varslingsbrevene, men at en valgte likevel ikke å praktisere uttransporteringspolitikk på grunnlag av det, men kun ut fra det som hadde vært praksis i 2013, bortsett fra den engangsløsningen og forskriften?

Kristin Ottesen Kvigne: Når det gjelder uttransporteringer, forholder vi oss til lovlig fattede vedtak hvor det er en utreiseplikt, og hvor en utreisefrist er oversittet. Det er det som er vårt mandat. I disse sakene har vi da tatt kontakt med UNE for å forsikre oss om at vi ikke uttransporterer i strid med en engangsløsning. Det er den politikken endringen som vi har oppfattet.

Møtelederen: Da er det Gunvor Eldegard, så Erik Skutle.

Gunvor Eldegard (A): Du sa i stad til eit spørsmål frå Venstre at lengeverande barn ikkje var styrande for dykk, det var det meir returnmoglegheitene som var. Så les eg, og eg siterer:

«Det er en satsing som ligger i bunn, og den lå der også under den forrige regjeringen, om at vil skal få ut lengeværende familier. Vi uttransporterer der vi kan.»

Det seier politimester Kristin Kvigne til Dagsavisen den 10. november i fjor.

Kan du kommentera det – stemmer det?

Kristin Ottesen Kvigne: Det var det jeg forsøkte å kommentere også litt i min innledning, at da jeg ble spurt om dette, var ikke jeg klar over forskjellen på disponeringskrivet og tildelingsbrevet. Det jeg kommenterte, var at det hadde festet seg et inntrykk av at det var et enda sterkere press, altså at det ble fokusert på at vi nærmest skulle komme forskriften i forkjøpet, at det var gitt en uformell instruks fra Justisdepartementet i så henseende. Det var det jeg egentlig ville imøtegå, men jeg ser jo at når man leser det i lys av at vi ikke har lest tildelingsbrevet, blir dette noe annerledes. Men det var altså den misforståelsen jeg hadde lyst til å rydde av veien, at Justisdepartementet på noen måte hadde presset på for at man skulle fokusere ytterligere på lengeværende for å komme forskriften i forkjøpet.

Møtelederen: Nå er jeg som komitéleder helt klar over at tida er overskredet for lenge siden, men det er vi som bestemmer. Jeg bare sier det på den måten fordi vi må gjennom alt dette, og jeg ser at komitémedlemmene ber om ordet hele tiden. Da må jeg bare si til dere: Vi må gjøre det slik at vi blir helt ferdig, for vi er hele tiden ved kjernepunktet.

Da er det Skutle først, og så er det Lundteigen.

Erik Skutle (H): Takk for det. Jeg har et spørsmål som jeg egentlig føler at jeg har fått svar på, men jeg er nødt til å ha det helt tydelig.

Du har jo vært åpen på at differansen mellom disponeringskrivet og tildelingsbrevet ikke ble oppdaget. Men du har også sagt at man har oppfattet de politiske signalene. Betyr det da at det at man ikke oppdaget differansen, ikke fikk noen betydning fordi man uansett har fått signaler, sånn at den glippen fikk ingen konsekvenser? Er det riktig forstått?

Kristin Ottesen Kvigne: Jeg mener at uansett hva som hadde stått i det disponeringskrivet, hadde de samme personene blitt uttransportert i 2014, som ble det – ja.

Møtelederen: Da er det Lundteigen, så Rasmus Hansson.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jeg har to spørsmål. Måltallene er styrende, ikke hvem som blir sendt ut. God måloppnåelse er et spørsmål om antall utsendte. Er det korrekt?

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, vi måles jo på antall utsendte. Det gjør vi.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Punkt 2: Du sa at det er naturlig kommunisert – og da forsto jeg: med overordnet myndighet – hvem som returneres. Er den kommunikasjonen sånn at det er enkelt å gruppere, med hensyn til prioriterte grupper, hvem som er utsendt?

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, vi gir en månedlig statistikk til overordnet myndighet hvor det framkommer bl.a. hvor mange barnefamilier som er blitt uttransportert.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk.

Møtelederen: Så er det Rasmus Hansson, og deretter har jeg tegnet meg selv.

Rasmus Hansson (MDG): Takk, leder.

PU gjør det klart at returforutsetninger er et stikkord som styrer ganske mye av deres prioriteringer. Så har vi tidligere i høringa fått klar beskjed om at når det gjelder den humanitære situasjonen i Afghanistan i den perioden da returforutsetningene av dere ble oppfattet som gode, ble det kommunisert klart og tydelig, også innenfor forvaltningen, at de humanitære forholdene var vesentlig dårligere. Hvordan vurderer dere en sånn faktor – dårligere humanitære forhold – i forhold til totalbildet returforutsetninger?

Kristin Ottesen Kvigne: Når det gjelder hvor det kan returneres til, forholder vi oss til om det er åpent for retur, eller om det er stans i retur. Det blir stadig innført stans i retur til ulike områder i verden, og da forholder vi oss til det – da returnerer vi naturligvis ikke dit. Dersom det ikke er stans i returene, er vår oppgave å returnere personer med lovlig fattede vedtak. Vi foretar ingen vur-

dering av humanitære forhold i de landene vi returnerer til.

Rasmus Hansson (MDG): Kan jeg følge opp med et spørsmål?

Møtelederen: Vær så god.

Rasmus Hansson (MDG): Til det siste du sier nå: Når dere oppfatter noe som gode returforutsetninger, og humanitære forhold i det landet ikke er en del av deres vurdering – er det helt avklart i styringskriv, fordeling av oppgaver osv. at dere ikke skal ta sånne hensyn?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi sitter ikke på kompetansen til å kunne ta den type vurderinger. Det er det andre enheter i statlig forvaltning som har ansvar for å gjøre.

Møtelederen: Kort, Rasmus.

Rasmus Hansson (MDG): Forventer dere å få noen type instruks? Er det noen rutine på at dere får instruks og informasjon om hvordan dere skal ta inn humanitære forhold i deres vurdering av returforutsetninger – altså fra disse andre organene som sitter på kompetansen: Er det noen rutiner for hvordan det foregår?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi får beskjeder når det er stans i returer. Da får vi beskjed om det øyeblikkelig, sånn at vi ikke returnerer til områder hvor det er stans i returene. Dette skjer stadig vekk, og det var noe av det jeg også prøvde å si i min innledning. Vi forventer ikke at vi skal få noen instruks knyttet til humanitære forhold, vi forventer at det skal plukkes opp når det gjelder om det blir stans eller ikke, om det gir grunnlag for opphold på humanitært grunnlag, etc. Dette er altså opp til vedtaksmyndigheter og andre myndigheter å avgjøre.

Rasmus Hansson (MDG): Takk.

Møtelederen: Nå er vi i den situasjon at praktisk talt hele komiteen har bedt om ordet på nytt. Da sier jeg det slik at da tar vi den runden, og så er det den siste runden.

Jeg har da tegnet meg selv, som jeg annonserte, og mitt spørsmål til sjefen for Politiets utlendingsenhet er slik: Kan du forklare oss i denne høringen hva som har vært den klare forskjellen i utlendingsenhetens praksis når det gjelder lengeværende barn, etter regjeringskiftet?

Kristin Ottesen Kvigne: Den klare forskjellen har vært forholdet til engangsløsningen og den kommende forskriften. Det har vært det som er den klare ulikheten fra tidligere. Vi har forholdt oss til regelverksendringene, og vi har forholdt oss til vedtaksmyndighetene i den sammenheng.

Møtelederen: Da går vi videre. Da er det Hans Fredrik Grøvan.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Jeg oppfatter at det du sier, er at den politikkendringen som det ble gjort rede for i regjeringsplattformen, er blitt oppfattet, men at dere aldri har praktisert dette på grunnlag av prioriteringsendringene i løpet av 2014. Eller har den fått noen betydning? Kan du svare konkret på det?

Altså: Dere har oppfattet politikkendringen i regjeringsplattformen, som du har gitt uttrykk for, men dere har aldri praktisert uttransporteringspolitikken i løpet av 2014 på grunnlag av prioriteringsendringen som ble gjort kjent i tildelingsbrevet fra statsråden? Er det korrekt oppfattet?

Morten Hojem Ervik: Jeg tror det er viktig å klargjøre – og det har for så vidt også kommet godt fram – at mye av politikkendringen går til vedtaksmyndighetene. Altså: Det er UDI og UNE som fatter vedtak. Politiet kan ikke på eget initiativ ta stilling til om saker skal legges til side eller ei. Da må vi få en instruks, eller det må gis et generelt amnesti. Det kan vi forholde oss til, men utover det er det UNE og UDI som utøver politikken, vedtakene, ut fra f.eks. en humanitær situasjon, eller hva nå enn det måtte være. Dette er ikke noe som vi i PU tar stilling til, det er ikke vårt mandat – vi følger opp. Og måten vi sikret at det ble tatt høyde for politikkendringen, var at vi hadde veldig tett kontakt med UNE i disse sakene som vi antok var berørt av en kommende forskrift og engangsløsning.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Det betyr at endringen i prioriteringen ikke har hatt noen betydning for deres praksis?

Morten Hojem Ervik: Nei, ikke i stor grad. Men igjen: Det er jo ikke slik at et disponeringsskriv er uvesentlig for oss. Det er jo et grunnlag for vårt arbeid. Men så synes jeg vi har redegjort ganske godt for, og særlig i 2014, at slik situasjonen utviklet seg på en rekke områder i verden – det var politisk situasjon i flere land, og det var ebolautbrudd osv. osv. – så snevret det inn fra land til land muligheten for å returnere. Da blir returforutsetningen nokså førende for det arbeidet vi gjør.

Møtelederen: Da er det Abid Q. Raja.

Abid Q. Raja (V): Takk, komitéleder.

Jeg har to spørsmål, og det ene er veldig teknisk og kort: Jette F. Christensen var inne på disse varslingene som dere har sendt. Vi har fått 25 kopier av dem, som ligger i en perm der oppe, det kan hende at det er flere. De varslingene går fra 9. januar til 3. november. Så er det en setning som går igjen der, i disse 25 varslingene, som er interessant, og det er altså dette med at PU ikke har blitt bedt om å vise noe tilbakeholdenhet overfor den gruppa. Så forsvinner den setningen ut etter 3. november – da gjentar den seg ikke. Hva er det som skjedde? Fikk dere noen ny informasjon som gjorde at dette avsnittet med amnesi og avtale med Kristelig Folkeparti og Venstre – alt dette – forsvinner ut? Ikke noen ny informasjon, det bare forsvinner ut?

Morten Hojem Ervik: Nå har ikke vi sittet med alle disse varslene, men jeg tror ... De blir utformet fra gang til gang, og noe er selvfølgelig kopi av den forrige osv., men det er ikke slik at vi har fått noen andre føringer som gjør at dette har endret seg. Dette er ment som varsler – og ikke advarsler, som det ble sagt her – om hva som kan komme i pressen.

Abid Q. Raja (V): Det er greit.

Mitt siste spørsmål er til Kvigne: I det tildelingsbrevet som dere har fått, det som dere faktisk har fått, altså det som har kommet fram, der skal lengeværende barn prioriteres. Så har du sagt at dere har skjont at lengeværende barn ikke skal være en prioritet likevel, så man har da valgt å se bort fra det man har fått skriftlig. Så sier du her at det vi gjør, det er slik vi gjør det, og det er mange grunner til det. Og i november sa du til Dagsavisen: «Det er en setning som ligger i bunn, og den lå der også under den forrige regjeringen, om at vi skal få ut lengeværende familier.»

Det du altså i sum sier her, er at det Anders Anundsen sier nedover i systemet, er egentlig ikke så veldig mye verdt, for det ville blitt gjort slik dere har gjort det, uansett. Sluttresultatet ville blitt det samme.

Kristin Ottesen Kvigne: Det er jo å trekke det veldig, veldig langt. Nå føler jeg vel at vi har gjentatt ganske mange ganger at disponeringsskrivet er en viktig del av det vi jobber med – det er en viktig premissleverandør for vårt arbeid – men at det her også finnes andre faktorer som er viktige for hvordan vi løser den oppgaven vi har fått, i forhold til det måltallet som er gitt. Det er klart at disponeringsskrivet, med fokus på barnefamilier, har vi også overholdt i 2014.

Abid Q. Raja (V): Jeg skjønner det rett og slett ikke. Det er ...

Møtelederen: Nå skal ikke jeg være den som avbryter deg hele tiden, men hun har svart det hun har svart.

Abid Q. Raja (V): Det er ikke svart, men det er greit.

Møtelederen: Nei, men hun har svart det hun har svart.

Da er det Michael Tetzschner.

Michael Tetzschner (H): Dere er jo en praktisk gjennomføringsetat for forvaltningsvedtak truffet andre steder. Denne foreleggingsrutinen dere innførte overfor UNE, var med tanke på at man var sikker på at jussen var i orden, før dere så gjennomførte de siste forberedelsene til en uttransportering, hvis jeg forstår det riktig?

Kristin Ottesen Kvigne: Det stemmer.

Michael Tetzschner (H): Innvirket dette da i det daglige på praktiske utsendelsesplaner, eller var det full harmoni mellom dere og UNE?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi har jo gode rutiner knyttet til dette. Som jeg sa, sender vi over lister tre uker i forkant av uttransporteringer til f.eks. Afghanistan. Vi har også en tett dialog med UNE i det daglige, så det innvirket for så vidt ikke på den måten. Men det er klart at dersom UNE sier at det her er grunnlag for å se at vedkommende faller inn under regelverket, så returneres jo ikke vedkommende.

Michael Tetzschner (H): Da satte dere den returneringen på hold?

Kristin Ottesen Kvigne: Da stanser vi den returen, ja.

Morten Hojem Ervik: Kan jeg få føye til et lite punkt?

Møtelederen: Ervik.

Morten Hojem Ervik: I tillegg til at vi sender over disse listene i god tid i forveien, kan det også hende at det dukker opp momenter senere. Så det er også eksempler på at vi har kontakt med UNE nærmest hvor noen «sitter på gate», så vi er trygge på ... i den grad vi fanger opp noe som vi bør bringe videre.

Møtelederen: Da er det Helge Thorheim.

Helge Thorheim (FrP): Takk.

Da justisministeren lagde tildelingsbrevet, så tok han vekk dette med lengeværende barn, og ved en glipp – kan man kanskje si – så oppfattet ikke dere det. Så sa du at dersom man hadde visst det, ville det likevel blitt de samme personene som ble transportert ut. Slik jeg trekker konklusjonen, så har ikke dette hatt noen betydning for saken med tanke på hvem som ville blitt sendt ut. Er det rimelig å trekke den konklusjonen?

Kristin Ottesen Kvigne: Det er rimelig å trekke den konklusjonen ut fra at vi har hatt den kontakten vi har hatt med vedtaksmyndighetene, at vårt oppdrag ikke er å sette saker på vent av eget initiativ, og det ville jo også vært en svært uheldig praksis, må jeg få lov til å tillegge. Og vi har vært oppmerksomme på engangsløsningen, vi har vært oppmerksomme på forskriftene, og barnefamilier skulle returneres, og det var ikke gitt en føring på at lengeværende skulle vernes spesielt.

Møtelederen: Da er det Jette F. Christensen, og så er det Lundteigen.

Jette F. Christensen (A): Takk.

Når dere sier både at disponeringsbrevet er viktig og at det ikke betyr så veldig mye om det står det ene eller det andre der, så er det ikke så rart at vi dveler ved det. Vi er nødt til å forholde oss til skriftlighet, til ting vi kan ettergå – referater fra møter osv. Og når vi nå sitter i en høring og hører at det i sommer ble sagt fra PU at utsendelsesprioriteringen er som før, at PU også har sagt i møter – så sent som dagen før denne saken sprakk i BT, som er grunnen til at vi sitter her – at utsendelsesprioriteringene er som før på grunn av at det samme står i de bre-

vene som dere forholder dere til, forholder dere dere mest til skriftlighet, eller til tolkning av regjeringsplattformen?

Kristin Ottesen Kvigne: Vi forholder oss naturligvis til skriftlighet, men vi forholder oss også til andre prioriteringer, som kommer i andre kanaler, dvs. at engangsløsningen, forskriften, som går til vedtaksmyndighetene, også vil være viktige signaler inn i vår organisasjon når det gjelder retur. Jeg har beklaget, og jeg må bare si at jeg så ikke den forskjellen mellom disponeringsskrevet og tildelingsbrevet – det har jeg beklaget gjentatte ganger – men jeg mener at ut fra hvordan vi har agert i forhold til de andre politikkendringene som er gitt, så har ikke dette hatt en betydning for hvem som har blitt returnert i 2014.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Bare for å oppsummere på min måte: Disponeringsskrevet er feil i forhold til tildelingsbrevet, men har ikke hatt noen betydning for PUs virksomhet, samtidig som departementet har vært løpende orientert om hva PU har gjort.

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, det er vår oppfatning.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk.

Møtelederen: Da er det Bård Vegar Solhjell til slutt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg forlova meg openbert i stad då eg sa at det snart var slutt, men det dukka opp ein viktig ting, bl.a. frå Abid Q. Raja, som eg må spørje om. Det handlar om måten Stortinget har vorte informert og opplyst om saka på. Vi har gjentekne gonger fått høyre og fått vite at det opna seg ei moglegheit for retur, bl.a. til Afghanistan. Du brukte òg den formuleringa.

Vi har i løpet av utgreiinga di no fått vite at vi, frå norsk side, planla ein gradvis auke av returar, det gjaldt mange grupper, men òg barnefamiliar, som de skjønnte. Vi har òg fått vite at i august, då de gjorde den gjennomgangen, auka de måltala for gruppa med asylsøkjjarar frå Afghanistan kraftig frå og med august. Det har vi òg dokumentasjon på. Men eg er ute etter kva som skjedde på afghansk side, for formuleringa «det opna seg ei moglegheit» gjev jo òg inntrykk av at det skjedde noko der. Eg spør fordi NOAS fortalde oss at dei meinte at den humanitære situasjonen vart verre. Og så skriv de, Politiets utlendingseining, til Politidirektoratet så seint som den 14. august:

«Den generelle politiske situasjonen i Afghanistan kan påvirke uttransporteringssituasjonen for PU i negativ retning, selv om dette per i dag ikke påvirker PUs arbeid.»

Det er altså ein del av grunngevinga for at det kan verte vanskeleg. Ni dagar seinare mangedoblar de måltala for Afghanistan. Så konkret som mogleg: Kva skjer i Afghanistan, som gjer at det opnar seg ei moglegheit for fleire returar?

Kristin Ottesen Kvigne: Det som skjer, er jo den kommunikasjonen vi har med ambassaden med tanke på om vi kan øke antallet returer til Afghanistan eller ikke. Det er en dialog vi har med ambassaden. Ambassaden sier at det

kan man gjøre. Vi er veldig – hva skal man si – bevisste når det gjelder sensitivitet ved uttransporter, og at vi skal ha en uttransporttakt som ikke er i strid med det hjemlandets myndigheter ønsker. Den kontakten er det ambassaden som har med afghanske myndigheter. Og når de sier at 30–40 i uken til Afghanistan vil være mulig uten at det forrykker balansen her, bruker vi det mulighetsrommet. Vårt oppdrag er å få uttransportert flest mulig mennesker som har oversittet sin utreiseplikt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Men du kjenner ikkje til noko konkret som skjer? Det er ambassaden som seier det til dykk?

Kristin Ottesen Kvigne: Ja, vår kontakt er med ambassaden, og ambassaden har kontakt med afghanske myndigheter.

Møtelederen: Da er vi ved veis ende når det gjelder utspørringen.

Da har dere muligheten til å si noen korte bemerkninger til slutt om ting som dere eventuelt ikke skulle være spurte om, eller ting som dere gjerne vil si. – Vær så god.

Kristin Ottesen Kvigne: Det har vel blitt spurt om det meste, tror jeg. Jeg vil gjerne takke kontroll- og konstitusjonskomiteen for anledningen til å utdype vårt syn, og jeg håper at vi har bidratt til å belyse saken også for dere.

Vi er nok av den oppfatning at det ville vært vanskelig om det skulle ligge til politiet å overprøve lovlig fattede vedtak på eget initiativ og sette noe til side. Så vi mener at vi måtte hatt en nærmere instruks eller et amnesti for at vi kunne gjort det. Vi forholder oss til de prioriteringer som gis av overordnede myndigheter, men igjen: Vårt område begrenses av de til enhver tid foreliggende returforutsetningene. Dette har vært særlig utfordrende i 2014, og det er også bakgrunnen for det resultatet når det gjelder uttransport som vi sitter med. Takk.

Møtelederen: Da uttrykker vi en stor takk til dere. Dere har på en god måte opplyst i svarene på de spørsmålene vi har stilt.

Da er det pause, men la meg si til alle som berøres av dette, at vi er en halv time forsinket når vi begynner igjen, og det vil sikkert forplante seg videre. Så alle kan innrette seg deretter. Jeg tviler veldig sterkt på at vi greier å hente inn noe av forsinkelsen.

Nå blir det pause til kl. 13.45.

Høringen ble avbrutt kl. 13.35.

Høringen ble gjenopptatt kl. 13.47.

*Høring med politidirektør Odd Reidar Humlegård,
Politidirektoratet*

Møtelederen: Da begynner vi høringen på nytt, og da er vi kommet til vår politidirektør, Odd Reidar Humlegård,

hjertelig velkommen. Jeg vet at du har vært her lenge, så dette er en lang dag for deg, som for oss. Du har for anledningen også med deg seniorrådgiver Robert Lalla. Hjertelig velkommen også til deg. Jeg regner med at dere vet om alle formalitetene, så jeg hopper rett og slett over dem. Jeg gir ordet til deg, Humlegård, slik at du kan innlede dine betraktninger innenfor en tidsramme på ti minutter. – Vær så god.

Odd Reidar Humlegård: Takk for det, komitéleder, saksordfører og komitémedlemmer. Takk for invitasjonen til å kunne belyse saken.

Nå er det slik at sjefen for Politiets utlendingsenhet har vært her lenge. Hun har orientert om de mest sentrale punktene i saken, og jeg skal derfor ikke trette komiteen med mange gjentakelser. Som kjent har vi i disponeringskrivet gjort en feil. Det har jeg beklaget. Det kan jeg gjenta her. Det er et eksempel på dårlig praktisk styring og for dårlig grundighet, og det er mitt ansvar.

Det er imidlertid ikke slik at vi ikke har fulgt med på de politiske prosessene og fokus på utlendingsområdet. Vi forsto politikken, og vi har ventet på engangsløsningen for lengeværende barn og deretter en varig forskriftsendring som på nærmere vilkår skulle gi opphold til en nærmere definert gruppe av lengeværende barn. Engangsløsningen og den varige forskriftsendringen er regelverksendringer for vedtaksmyndighetene UDI og UNE i deres arbeid. Politiet har som kjent ingen rolle i avgjørelsen av hvem som skal få opphold.

Høringsuttalelsen på engangsløsningen fra april, tertialrapportering til departementet, referat fra styringsdialog med departementet og rapportering utover våren viser at vi er godt kjent med fokuset på lengeværende barn og den varslede engangsløsningen.

Vår oppmerksomhet og vårt fokus var rettet mot den kommende engangsløsningen og forståelsen og etterlevelsen av denne. PU hadde derfor regelmessig kontakt med vedtaksmyndighetene for ikke å uttransportere barn som kunne komme inn under engangsløsningen, både før og etter at den trådte i kraft.

Så er det slik at barn generelt skulle prioriteres for uttransport i 2014, som i mange av de foregående år. Det var ikke gitt instruks om at lengeværende barn skulle skjermes, og noen av de lengeværende barna ville heller ikke omfattes av verken engangsløsningen eller den kommende varige forskriften.

Jeg mener at Politiets utlendingsenhet har hatt gode rutiner for å sjekke med vedtaksmyndigheten, altså UDI eller UNE, før uttransportering, nettopp for å avklare om vedtakene er endelige, og at uttransporteringene skal gjennomføres, eller om saken skal stilles i bero, som også har skjedd ved flere anledninger. Politiets rolle er, slik jeg ser det, begrenset til det.

Jeg vil gå inn for en kort landing. Jeg vil understreke at det ikke er kun prioriteringene og føringene i tildelingsbrevet som alene er avgjørende for hvor mange og hvem innenfor hver gruppe som faktisk blir uttransportert. Det er helt vesentlig. Jeg har så langt i høringen hørt at det er mye snakk om disponeringskrivet og tildelingsbrevet,

men dette er vesentlig: det totale måltallet gjennom året, returforutsetninger – som avklart ID og at det er aksept fra mottakerlandene. Sammensetningen av gruppen av utreisepliktige betyr også svært mye. Disse faktorene kan endres i løpet av året og er viktige og til dels avgjørende for hvem som faktisk blir uttransportert.

At det i fjor ble uttransportert flere lengeværende barn enn tidligere år, skyldes altså først og fremst høyere måltall enn noen gang, at det åpnet seg returmøjligheter til Afghanistan og Nigeria, at det fra disse landene er mange lengeværende barn, og at det ikke var slik at det var gitt føringer om at noen skulle skjermes for uttransportering, heller ikke lengeværende barn.

Jeg tror jeg avslutter der, komitéleder. Takk.

Møtelederen: Takk for det. Jeg forstår godt dette, for ellers kan det bli mange gjentakelser, som du selv sier.

Da går vi over på utspørringen. Bård Vegar Solhjell – vær så god.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal du ha.

Takk for ei nyttig utgreiing. Du har heilt rett, vi har hatt sjefen for Politiets utlendingseining her både vel og lenge. Vi får òg moglegheit til å spørje politiske myndigheiter seinare, så eg skal spørje om nokre forhold som spesielt vedkjem Politidirektoratet.

Det første eg må spørje om, er: Det er jo slik – som du sjølv har beklaga og gjentok no – at de ikkje vart formidla eller fekk med dykk denne endringa i tildelingsbrevet, og dermed ikkje sende ho vidare i disponeringsskrivet. Så har vi høyrte no: PU-sjefen fekk det ikkje med seg. Dei tillitsvalde seier at dei ikkje fekk det med seg. NOAS har formidla til oss at dei på eit møte fekk eit signal om – og det vart vidareformidla – at det får fortsetje som før med lengeverande barn. Likevel har du skrive til Justisdepartementet, og det har vorte vidareformidla til oss:

«Vi vil likevel understreke at politiet har forstått og lagt til grunn Justisdepartementets føringer i tildelingsbrevet for 2014 når det gjelder uttransporter.»

Korleis kan det ha seg at det er forstått, når ingen har fått det med seg?

Odd Reidar Humlegård: Med det mente jeg – og som også PU-sjefen har understreket – at dette startet for oss allerede i september i 2013, med samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene og de to samarbeidspartiene. Så har vi fulgt nøye utviklingen på dette politikkområdet og den kommende engangsløsningen. Dette kommer jeg til å måtte gjenta mange ganger i løpet av den tiden jeg skal sitte her: Det har vært avgjørende for oss. All vår oppmerksomhet har vært knyttet til det. Det har fått som konsekvens at vi heller ikke har prioritert uttransportert lengeværende barn. Det er slik sett i tråd med den intensjonen.

Fra og med det første møtet i begynnelsen av desember i 2013 – utover våren – deltok vi og Politiets utlendingseining aktivt i utarbeidelsen av denne engangsforskriften. Det er det vi har rapportert på. Det er det jeg mente med det.

Vi har altså forholdt oss til det vi mente var politikken- ringen på området, og så har vi vært oppmerksom på – PU

særlig i alt sitt arbeid – at man ikke skal uttransportere barn i strid med engangsløsningen, både før og etter at den kom.

Bård Vegar Solhjell (SV): Du er einig i at verken du eller PU-sjefen har fått med seg den konkrete endringa?

Odd Reidar Humlegård: Det har vi ikke fått med oss. Det er også slik at vi i et brev til departementet i mars spør om dette. Det viser at vi ikke har sett denne nyansen, og at vi har hatt vår oppmerksomhet rettet mot engangsløsningen – at vi har forstått politikken- dringen på den måten. Vi fulgte heller ikke opp da vi fikk et svar fra departementet – da vi kanskje burde forstått at de ikke forsto at vi ikke hadde forstått, for å si det som det faktisk er.

Bård Vegar Solhjell (SV): Viss ein hadde forstått kvarandre, hadde vel problemet vore løyst tidlegare.

Eg vil berre spørje om ein ting til i tilknytning til dette. Det er eit møte som hittil ikkje har fått noka merksemd: I desember 2013 er det eit dialogmøte mellom departementet og dykk. Du delte ikkje, men eg trur at bititjaren er med på det møtet. Der spør Politidirektoratet eksplisitt: Kva for føringar vil samarbeidsavtalen få for politiet sitt arbeid med lengeverande barn? De får som svar at det må ein kome tilbake til, og at det vil ein få ein instruks om. Førebels kan ein fortsetje som før.

Kan det vere at det de då gjorde, då de ikkje fekk det med dykk, var at de fortsette som før, og venta på eingangsløysinga som ville kome, og at ting faktisk fortsette som før, inntil då?

Odd Reidar Humlegård: Ja, vi fortsatte som før, på den måten at vi fulgte de prioriteringene og ventet på tildelingsbrevet. Det er jo det vi skulle hatt større oppmerksomhet rettet mot, da det kom, og da vi skulle omarbeide det til et disponeringsskriv. Det gjorde vi ikke.

Men poenget er nok en gang at det er vårt arbeid og bidrag inn i denne engangsløsningen. Vi begynner da å rapportere på den og ha veldig oppmerksomhet rettet mot det, for at vi ikke skal sende ut noen i strid med intensjonen i det. Det er på en måte den måten vi har fulgt – skal vi si, som en indirekte konsekvens – det som står i tildelingsbrevet fra departementet, men vi har ikke sett den forskjellen. Det er det ingen tvil om.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal du ha.

No skal eg bruke litt tid på tala her. Det er fordi det er de som har ansvar for å rapportere det. Eg har fått tilgang til basematerialet dykkar. Vi har no fått bekrefta frå Justisdepartementet at tala vi har, er korrekte. Ut frå det har eg fått andre til saman med meg å berekne og sjå på: Korleis har det gått med talet på og delen utsende lengeverande barn? Her er det tre ulike definisjonar ein brukar. Politiets utlendingseining snakka tidlegare om dei som har oversete fristen med to år. Så vert det brukt ein definisjon – bl.a. av dykk – om at ein har vore i Noreg i fire år eller lenger, og i den nye forskrifta er det tre år som er grensa. Så tre år eller lenger vert brukt i diskusjonen.

Eg har sett på og berekna med alle dei tre definisjonane. Så vil vi gjerne ha dykk med på at vi er einige om det. Så vidt eg kan sjå, er det slik at uansett kva for definisjon ein brukar, gjekk talet på lengeverande barn som vert sende ut av Noreg, kraftig opp i 2014 samanlikna med 2013.

Odd Reidar Humlegård: Ja, det må være riktig.

Bård Vegar Solhjell (SV): Så har eg vidare sett på delen – for det er sjølvsagt òg veldig interessant – av det totale talet på returar. Vi finn at det er ein klar auke i delen av lengeverande barn av det totale talet på returar i 2014 samanlikna med 2013 – med alle definisjonar. Er det òg riktig?

Odd Reidar Humlegård: Det er riktig. Vi er omtrent tilbake på 2012-nivå. Det var vel 1,5 prosentpoeng høgere i 2014 enn i 2012. Men det er riktig, totalt sett har også andelen økt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Viss vi samanliknar delen av lengeverande barn i 2014 med snittet av 2010–2013, som de har rapportert om til oss, er det òg riktig?

Robert Lalla: De tallene dere har fått tilgang til i brev av 8. desember fra oss, er beregnet på en metode som senere er blitt forbedret, og der er også det avviket som først ble rapportert, med 76 barn, oppgradert til 80 lengeværende barn. Det kommer av den forbedringen.

Den samme kvalitetsjekken og forbedringen er gjort for 2013, men ikke for tidligere år, i det materialet som dere har. Så en sammenligning med snittet fra 2010 til 2013 er metodisk noe mer vanskelig, men indikasjonen kan være den samme.

Bård Vegar Solhjell (SV): Lat det liggje, men berre for å teste det siste: Dersom vi samanliknar delen av lengeverande barn med barn totalt – det kan òg vere relevant i denne saka, sidan ein skulle gjere ei endring – er det òg sånn at ei auking ikkje er like klar, men det er ei klar auking i delen av lengeverande barn av barn totalt i 2014, enn i 2013? Er de einige i det?

Eg spør om det fordi det er sentralt for saka at same korleis ein snur og vender på det, er resultatet på bakken vorte at same kva for definisjon, same kva delen har vore, har fleire lengeverande barn vorte sende ut i 2014 enn i 2013. Da lurer eg på: Når – omtrent – vart Politidirektoratet klar over at vi ville få den utviklinga på tal og delar?

Odd Reidar Humlegård: Bare så jeg ikke har nikket til noe som er feil, at jeg ikke misforsto saksordføreren: Andelen barn av de uttransporterte er ikke høyere enn før, den har vært høyere tidligere, langt høyere tidligere enn det den var i fjor, men av de lengeværende er det riktig.

Så til spørsmålet om når vi forsto at dette ville øke. Vi følger nøye med og får månedlige rapporteringer på dette fra PU. Så vi har vært klar over at tallet har økt. Når vi forsto at dette ville bli vesentlig høyere, disse sammenlig-

ningene, er jeg ikke helt kjent med, hvordan vi eventuelt har rapportert på det ...

Bård Vegar Solhjell (SV): Men de får med dykk dei spesielt høge tala i september, vil eg tru?

Odd Reidar Humlegård: Unnskyld?

Bård Vegar Solhjell (SV): De får med dykk dei spesielt høge tala i september?

Odd Reidar Humlegård: Ja, og det var, som tidligere nevnt, en lengre tids planlagt charter, og det var et resultat av et større fokus på å nå måltallet for 2014. Da gikk både transporten av lengeværende barn og også transporten av straffede kriminelle opp. Det var også en kraftig økning der utover året.

Bård Vegar Solhjell (SV): Tusen takk.

Møtelederen: Vær så god, Lalla, hvis du har noe å legge til.

Robert Lalla: Jeg vil bare legge til, på det spørsmålet du ikke stilte og den sammenligningen du ikke gjorde, om andelen lengeværende barn av antall lengeværende barn som var i populasjonen, kontra andel barn av antall barn totalt i populasjonen. Det blir veldig teknisk, men siden du åpnet for det tekniske, så er det en mye lavere andel lengeværende av totalt antall lengeværende som var tilgjengelig, enn det som gjelder for barn for øvrig. Det sier noe om prioritering.

Odd Reidar Humlegård: Det var altså slik at det var flere lengeværende barn ved utgangen av året i Norge enn det var da vi gikk inn i året, da vi startet. Det var vel 23 pst. av den totale populasjonen ved inngangen av januar, og så var det 32 pst. da vi gikk ut av året. Så det har altså vært en økning. Det kan det være greit å vite når man snakker om at det har vært en prioritering av lengeværende barn. Så er det vel også slik at det er en langt lavere andel, forholdsvis, uttransporterte av de lengeværende barna i sin gruppe, nemlig ca. 25 pst., under det, ett av fire, mens annenhver av dem med kortere botid enn fire år har blitt uttransportert. Slik at det bildet som enkelte har tegnet, er ikke riktig, at det har vært en vesentlig økning i gruppen internt i 2014, og heller ikke i forhold til barna med kortere botid enn fire år. Det er en stor forskjell.

Møtelederen: Da sier vi takk så langt. Da er det Jette F. Christensen.

Jette F. Christensen (A): Tusen takk for redegjørelsen – og beklagelsen. Det var høvelig.

Når man driver med politikk, er det sånn at man er opp-tatt av resultater og konsekvensene av politikken. Det er derfor man holder på. I forbindelse med det lurer jeg på om du kan vise til noen form for praksisendring som skjedde

i kjølvannet av den politikkendringen som ble varslet av Anders Anundsen i Stortinget.

Odd Reidar Humlegård: Ja, det er en klar politikkendring for oss at en gruppe skal få særskilt vern, nemlig engangsløsningen. Det er en klar politikkendring. Det pågående arbeidet gjennom 2014 med en varig forskriftsendring er en klar endring, slik vi ser det.

Jette F. Christensen (A): Beklager, jeg mente ikke engangsløsningen. Jeg mente det at han gjorde om på prioriteringene av utsendelsene.

Odd Reidar Humlegård: Du mener altså at det ikke sto i tildelingsbrevet at lengeværende barn skulle prioriteres? Jeg fikk ikke med meg spørsmålet – unnskyld.

Jette F. Christensen (A): De konkrete praksisendringene som ble satt i verk i forbindelse med akkurat den politikkendringen, som er kjernen.

Odd Reidar Humlegård: Det vi har forsøkt å si, som også PU-sjefen ga uttrykk for, og som jeg fullt ut slutter meg til, er at vår forståelse av politikkendringen er knyttet til denne engangsløsningen og den kommende varige forskriftsendringen. Det er det vi har forsøkt å innrette oss mot. Vi har ikke hatt den tilsvarende oppmerksomheten på endringen i tildelingsbrevet, og det er jo det vi har beklaget. Det er jo det som nær sagt har startet hele denne saken.

Jette F. Christensen (A): Mens vi er inne på politikk og politiske signaler, er det slik at jeg forstår Pettersen, som var inne her tidligere, når han mener at det skriftlige ord er best. Det forstår jeg, det er konkret, og det er enkelt å forholde seg til. Han sier at det ikke er mottatt, og da forstår jeg også at det er enklere å forklare at det ikke har skjedd noen praksisendring på bakken. Det er jo det vi har sittet og hørt her tidligere i dag. Men spørsmålet mitt er – når det kommer til politiske signaler og tolkning: Hva er din kommentar til statsministerens uttalelse i Stortinget, der det står: «Jeg mener at det er et eksempel på dårlig ledelse når man ikke har klart å ta de politiske styringssignalene»?

Odd Reidar Humlegård: Jeg må først få kommentere en premiss for første del av ditt spørsmål, om at de politiske signalene på bakken ikke er mottatt. Det kan jeg ikke si meg enig i. Det er nettopp det jeg forsøker å si. Det er mottatt på bakken, i den forstand at vi har fulgt dette nøye, hvor PU har avklart med vedtaksmyndigheten, altså UNE, i hvert enkelt tilfelle. Det er det vi har rapportert på. Det er eksempler på, som PU-sjefen var inne på, at saker har blitt stilt i bero som en konsekvens av at man har vurdert dem i UNE, at dette barnet kan komme inn under den kommende engangsløsningen. Det er for meg et eksempel på en politikkendring som har materialisert seg på bakken. Om det ikke er den enkelte polititjenestemann eller -kvinne i PU, så er systemet lagt opp slik, og det er jo de som skal følge de vedtakene som fattes av UNE. Så jeg synes disse signa-

lene er kommet fram dit de skal, nemlig at vi sjekker med UNE for å være sikre på at vi ikke gjør noe feil.

Så til andre del av spørsmålet, om statsministerens uttalelser om dårlig ledelse, hvis jeg forsto spørsmålet riktig: Jeg må si at i det situasjonsbildet som da var i media, forstår jeg at dette kom som en kritikk til hvordan vi – og til syvende og sist jeg – har utøvd den praktiske styringen av underliggende etat.

Det vi nå bruker tid på i dag, og det vi har brukt mye tid på, er å rette opp i og forklare hva vi gjorde, og hva vi ikke gjorde. Det er ingen tvil om, som jeg sa i min innledning, at det var et eksempel på dårlig praktisk styring og manglende grundighet i styringen av underliggende etat. Det er mitt ansvar. Det er heller ikke jeg fornøyd med. Jeg synes det er kritikkverdig at vi ikke fikk til dette håndverket. Det skulle vi klart gjort. Jeg reagerte derfor ikke på at statsministeren sa det hun sa, om at dette var et eksempel på dårlig ledelse. Jeg har sagt at jeg synes i hvert fall det er et godt eksempel på dårlig styring, og det er mitt ansvar.

Jette F. Christensen (A): Jeg har lyst til å hefte litt ved spørsmål nr. 1, om Pettersens uttalelser, både her og i avisen. Han er politioverbetjent i Politiets utlendingsenhet. Han er tillitsvalgt. Han sier: Vi savner styringssignaler. Han sier: Vi har ikke fått beskjed om endret praksis. Han sier: Vi kan ikke gi oss inn på å tolke hva politikerne sier, Anundsen burde vært mer direkte, detaljert og presis. Er du uenig i det?

Odd Reidar Humlegård: Nei, jeg kan ikke være uenig i det som han har sagt om hvordan han oppfatter dette. Mitt svar må være at med den manglende effektueringen av tildelingsbrevet, som vi tar kritikk for, sier ikke jeg at ikke PU, som underliggende etat, har fulgt nøye opp og detaljert rapportert om hva de har gjort, opp mot oss og opp mot departementet. Jeg tror ikke det er et område i politiet hvor det er mer detaljert styring enn på nettopp dette området. Det er nesten slik at når denne saken er ferdig og komitéinnstillingen kommer, så er dette grunnlag for meg til å se på om styringen er riktig fra oss til PU, og også mellom PU og oss og opp mot departementet. Det er svært detaljert, det er nesten daglige oppfølginger, det er grundig dokumentasjon som komiteen har fått seg oversendt, slik at skriftligheten rundt styringen og rapporteringen fra PU er vel kanskje heller i overkant. Hva den enkelte polititjenestemann og -kvinne har fått med seg av dette, kan ikke jeg svare på, men det viktigste er at politikkendringen har truffet der den skal, regelverksendringen til UNE, og at vi har fulgt opp vår del av det. Og samarbeidet mellom PU og UNE ser ut til å ha fungert godt – og det er det viktigste.

Møtelederen: Da går vi videre. Det er da Høyre og Erik Skutle.

Michael Tetzschner (H): Da har det skjedd en liten glipp i vekslingen. Vi kan komme inn senere.

Møtelederen: Da går vi til Helge Thorheim og Fremskrittspartiet – vær så god, Thorheim.

Helge Thorheim (FrP): Da justisministeren lagde til-delingsbrevet, tok han vekk dette med at lengeværende barn ikke lenger skal prioriteres. Så skjedde det en glipp, ved at dette ikke ble med videre nedover. Dette har justisministeren beklaget fra Stortingets talerstol. Du har også beklaget det – her. Det har for så vidt også Ottesen Kvigne beklaget – at man ikke har oppfanget det. Men det var veldig mange andre politiske føringer, signaler, som dere har tatt i politiet.

Det som PU-sjef Ottesen Kvigne sa – og det spurte jeg igjen om hun bekrefter – var at den glippen i realiteten ikke har hatt noen konsekvenser for hvem som ble transportert ut, at når man har sett tilbake, ville det bli omtrent de samme personene som ville ha blitt transportert ut, uansett, fordi det lå et sett andre politiske føringer også. Kan du bekrefte det?

Odd Reidar Humlegård: Det kan jeg bekrefte, og det kan være krevende både å erkjenne og kanskje høre at disponeringsskrivet ikke har større betydning enn det. Men som PU-sjefen har redegjort godt for: På dette området er det andre rammebetingelser, eller faktorer, som betyr mer. Og som også jeg var inne på i min innledning: Vi har gått grundig gjennom dette og kan ikke se at det som har blitt resultatet, er påvirket av at det ble gjort denne feilen ved at tildelingsbrevet ikke ble kopiert riktig over i disponeringsskrivet. Så svaret er ja.

Helge Thorheim (FrP): I media er det fremkommet påstander om at barn blir prioritert utsendt før kriminelle, bl.a. som følge av at returrestanseprosjektet ble nedprioritert. Man får jo høre at man lar de kriminelle være, og at barn kastes ut. Kan du kommentere dette litt?

Odd Reidar Humlegård: Det er feil. Det er nok blitt fremstilt slik at for å nå måltallene omdisponerte PU sine ressurser. Det er riktig, det må man gjøre skal man nå et mål. Det er jo heller ikke særskilt spesielt for dette området. Vi har jevnlig møter med statsråden eller departementet når det gjelder måloppfølging, naturligvis, på dette området som på andre områder – restansenedbygging, økt fokusering på dommeravhør, osv. Det går fortløpende gjennom året. Så det at vi har økt fokusering på måloppnåelse, er naturlig.

Det er ikke riktig at dette med utsendelse av lengeværende barn var i konkurranse med utsendelse av kriminelle. Jeg mener å huske at det frem til september ble sendt ut 230 kriminelle i måneden. Fra september og ut var det økt til 242, så det var en kraftig økning i utsendelse av lengeværende barn i fjor – og på høsten – men det var også en klar økning i utsendelse av kriminelle. Og som det er sagt tidligere, er det ikke slik at det nødvendigvis er lettere, enklere, eller mer ressursbesparende for politiet å sende ut barnefamilier. Det er svært krevende å tilrettelegge for å gjennomføre en transport med – og av – barn. Mange ganger er det vesentlig enklere å uttransportere enslige kriminelle, og de er også i fjor uttransportert i et stort antall, og 40 pst. av dem som er uttransportert, er straffet.

Helge Thorheim (FrP): Da vi hadde NOAS inne, fokuserte de litt på dette med at når man skal sende ut, vil en del av disse barna kunne være litt rettsløse. Vi har samtidig hørt at når PU skal sende ut mennesker, tar de ny kontakt med UDI/UNE. Kan du kommentere hvordan du oppfatter dette med rettssikkerhetsbegrepet i den sammenheng – er de rettsløse, eller får de en overprøving på nytt, før man sender ut?

Odd Reidar Humlegård: Jeg tror ikke jeg skal begi meg inn på en beskrivelse av hvilket rettsvern eller hvilken rettshjelp man har som asylsøker, men vi gjør i hvert fall en grundig jobb opp mot vedtaksmyndigheten for å forsikre oss om at grunnlaget for uttransportering, nemlig et gyldig vedtak som gjør at man er utreisepliktig, er gjeldende. Det er nesten slik i debatten at det er viktig å understreke at for dem som vi uttransporterer – og som er vår eneste rolle i dette – er det lovlig fattede vedtak. De har en utreiseplikt, de er her ulovlig, og mange av dem har vært her i mange år – og også ulovlig. Hvilken rettshjelp de får – om den er god nok – kan ikke jeg kommentere, men jeg synes vårt samarbeid med UNE er betryggende og godt.

Helge Thorheim (FrP): Takk, leder.

Møtelederen: Da er det Michael Tetzschner fra Høyre.

Michael Tetzschner (H): Takk, da er vi å jour.

Første spørsmål: Vi har jo hørt i dag at skillet mellom vanskelige, tunge saker og ikke fullt så tunge saker ikke følger familiekriteriet – helt ut, i hvert fall. Er det også slik at det i den gruppen som skal returneres fordi de er straffedømte kriminelle, også er barn, og videre: at det i neste gruppe som er prioritert for utsendelse, nemlig de som skal returneres etter Dublin-avtalen, også er barn? Jeg antyder ikke at barna er kriminelle, men at begge gruppene henger i sammen, i kompleks med hovedpersoner, referansepersoner.

Odd Reidar Humlegård: Jeg vet ikke om vi har akkurat prosentandelen, men det er klart at det også er mindreårige under 18 år som er straffedømt, som blir uttransportert. Lalla kan kanskje gi noen prosenter og tall.

Robert Lalla: Det er sikkert her – jeg skal ikke bla det frem – at brorparten av de straffede finner man i kategorien bort- og utviste. Jeg mener å huske fra den evalueringen vi hadde i fjor, at det var rundt 70 pst. av de straffede som lå innenfor den kategorien, og så er det omtrent en lik andel i både asylkategorien, dvs. tidligere asylsøkere, og Dublin-saker.

Michael Tetzschner (H): Takk, det var meget klargjørende.

Jeg går nå litt inn på kommunikasjonen i styringslinjen, hvor det ser ut til at det er uproblematisk når det gjelder departementets beskjeder til dere, og kanskje ikke helt uproblematisk videre.

Hvordan er det rent praktisk når dere sender dispone-

ringsskriv – blir da også tildelingsbrevet sendt samtidig til underliggende etater?

Odd Reidar Humlegård: Det var vel slik i fjor at tildelingsbrevet gikk noen dager etter, men både politidistriktene og særorganene har fått både tildelingsbrev og disponeringsskriv. Det bekrefter også PU. Men det er altså slik at selv om man har fått det, har man ikke lest og sett denne forskjellen, og det er det som selvfølgelig er vanskelig å forstå – det forstår vi. Men sånn har det vært, og vi har heller ikke vært tilstrekkelig oppmerksomme på denne forskjellen. Det tror jeg det er viktig å understreke. Det er ikke bare PU som har glippet på dette – også vi.

Michael Tetzschner (H): Men hvis man får to brev om det samme, er det vel også slik at tildelingsbrevet i rang, altså ved motstrid og tolkningstvil, er av høyere «karat» enn disponeringsskriftet?

Odd Reidar Humlegård: Det er det naturligvis. Tildelingsbrevet fra departementet til oss er det som trumfer. Disponeringsskrivet til politidistriktene og særorganene er vår – skal vi si – bearbeidelse av det som står i tildelingsbrevet og direktoratets føringer til underliggende etat. Så det er riktig, det er i rang over.

Michael Tetzschner (H): Så man er klar over at man har kildedokumenter tilgjengelig hvis man lurar på noe og det er strid mellom ordlyden i de to dokumentene?

Odd Reidar Humlegård: Det er riktig.

Michael Tetzschner (H): Da vil jeg inn på styringsdialogmøtet som fant sted 20. juni 2014, der det i referatet heter at politiet ikke vil foreta uttransportering av familier som kan komme inn under den nye bestemmelsen fra 1. juli om opphold for lengeværende barn, jf. forskrift som har vært på høring om dette.

Vil du kommentere dette nærmere?

Odd Reidar Humlegård: Ja, det var jo et styringsdialogmøte. Vi har flere av dem med departementet gjennom året, og dette var ett av mange områder vi berørte. Vi går da gjennom alle våre resultatmål, og da ble det opplyst videreformidlet fra PU-sjefen. Jeg mener det står i referatet at det er hun som opplyser til oss at det ikke vil bli gjort, de siste dagene, og det er det vi videreformidler i vårt møte med departementet i styringsdialogen den 20. juni.

Michael Tetzschner (H): Kan dette utlegges som en indikasjon på at politiet fanger opp signaler som gjelder politikkendringer, og at dere har systemer og rutiner for det?

Odd Reidar Humlegård: Som jeg forsøkte å si i min korte innledning, og som også Ottesen Kvigne har vært inne på, er det slik at vi nettopp har fulgt dette området svært nøye, og vi har på et vis antasert det som skulle komme ved å være nøye utover våren. Det har vi også rap-

portert på: at vi har vurdert hvorvidt de som har blitt uttransportert av lengeværende barn, kunne komme inn under ordningen som skulle komme med engangsløsningen. Det er altså konkret vurdert, og det er det som er kjernepunktet for oss når vi snakker om at vi har forstått politikkendringen, forsøkt å etterleve den og ikke har prioritert lengeværende barn. Snarere har de blitt viet en spesiell oppmerksomhet for at vi ikke skal trå feil på dette området – både før engangsforskriften trådte i kraft, og også i arbeidet etterpå.

Michael Tetzschner (H): Takk for det.

Møtelederen: Da er det Kristelig Folkeparti og Hans Fredrik Grøvan.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Humlegård – du sier at det er sendt et brev til Justisdepartementet i mars om forståelsen av prioriteringene i tildelingsbrevet. Oppfattet du svaret dere fikk, som rimelig avklarende for det dere spurte om – med bakgrunn i årsaken til at dere spurte?

Odd Reidar Humlegård: Nei. Og det er der vi skulle ha spurt på nytt. Vi mente at vi ikke fikk svar, men vi har slått oss til ro med at det nok en gang er arbeidet og forberedelsene med denne engangsløsningen om den varige forskriftsendringen som har vært avgjørende. Det brevet ble skrevet først og fremst for å avklare interne prioriteringer mellom det såkalte returrestanseprosjektet og den nye føringen, punkt 4.2, hvor det står at nye saker skal også prioriteres. Da var det vanskelig for oss å vite om nye saker betydde nye ankomne, eller om det var nye saker som hadde kommet inn til oss.

Så litt enkelt forklart: Det brevet var sendt i en litt annen hensikt enn å avklare prioritering i tildelingsbrevet. Svaret vi fikk tilbake, ga ikke noe mer informasjon på spørsmål nummer to i det brevet. Det burde vi da fulgt opp, men vi har slått oss til ro med svaret om at barn skal prioriteres, og det er et kriterium som er slått fast i mange år – som kjent.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Det har vært uttrykt skepsis fra PUs side når det gjelder den kraftige økningen av måltallene sommeren 2014. Delte POD litt av den samme skepsisen som PU hadde med hensyn til å kunne nå de nye måltallene?

Odd Reidar Humlegård: Det har vi nok gjort i både 2013 og 2014. Det har vært en stor vekst i uttransporteringer hvert år gjennom flere år. I flere av de siste årene har det også blitt lagt på noen ekstra uttransporteringer i revidert budsjett, så også i år. Det er krevende. Det er også en prosess som jeg tror komiteen har fått dokumentert i oversendelsen av sine dokumenter som gjelder for 2015, at det er et stort fokus på uttransporteringer. Det har mange gode sider ved seg: ivareta asylinstituttet, og ikke minst for å få ut tungt kriminelle. Men det er krevende å følge det opp, og det er, som det ble sagt tidligere, en utfordring med hensyn til å planlegge ressursmessig og bygge opp nok kapasitet til å håndtere det. Det har vi støt-

tet PU i, men de har hatt god dialog med departementet.

Så er det også slik, må jeg tillate meg å erindre i dette rom, at måltallet er satt av Stortinget, pengene er bevilget der, både til det opprinnelige budsjettet og også for revidert nasjonalbudsjett.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): NOAS har i dag gitt veldig tydelig uttrykk for skepsis når det gjelder forholdene i Afghanistan. Likevel opplever vi at utsendelsen nettopp til dette landet ble kraftig økt høsten 2014.

Hva slags vurderinger har dere gjort dere når det gjelder å kunne uttransportere barnefamilier til et land som er forbundet med så stor usikkerhet, mangel på stabilitet osv.? Har dere eventuelt kommunisert deres bekymring for nettopp den type forhold inn mot Justisdepartementet og justisministeren spesielt?

Odd Reidar Humlegård: Til det må jeg svare at vi nok en gang må forholde oss til vedtaksmyndigheten, som da først og fremst har landkompetanse på dette. Vi iverksetter de lovlige vedtakene som er gjort, og så lenge det ikke blir omgjort, mener vi det er land man kan returnere til. Når landet selv heller ikke har sagt stopp, vurderer vi ikke det. Det er utenfor vår kompetanse og våre fullmakter å vurdere dette. Det er noe som helt klart, etter min vurdering, ligger til vedtaksmyndigheten, ikke til politiet.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Men når det ble resultatet at Afghanistan ble et av de landene som man uttransporterte veldig mange til, bl.a. barnefamilier, må dere vel ha gjort dere en vurdering av forholdene i dette landet, knyttet til de rådene dere fikk, og også bidratt til å gi justisministeren råd og anbefalinger om dette. Han henviser her bl.a. til POD i en del av kommunikasjonen.

Odd Reidar Humlegård: Jeg kan ikke nå si hva vi har eller på hvilken måte vi i så fall har varslet om det. Som sagt mener jeg dette er noe som UDI og UNE har et klart ansvar for. Varslingen kom vel også i et brev fra UDI. Vi må forholde oss til de vedtakene de fatter, og vi kan ikke overprøve dem. Det har vi verken formalkompetanse eller kunnskap nok til å gjøre.

Møtelederen: Da er det Senterpartiet og Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Har jeg forstått det riktig når jeg sier at dersom man skulle ha endring i praksis, altså verne lengeværende barn mot utsendelse, måtte man hatt en klar forskriftsendring, instruks eller et amnesti?

Odd Reidar Humlegård: Det er korrekt.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Er det noen i styringslinja fra topp til bunn som er uenig i denne virkelighetsforståelsen?

Odd Reidar Humlegård: Opp til meg og til og med mitt nivå tror jeg ikke det er det. Så lenge det står i tildelingsbrevet at barn skal prioriteres, er det dette som må til, og som vil gjøre en endring og en begrensning – utover det jeg har nevnt som kommer av den engangsløsningen og etterlevelsen av den.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Har dette vært en erkjennelse – hvis vi går tilbake i tid – som ikke er ny, men som har vært der tidligere også?

Odd Reidar Humlegård: Det vil jeg mene. Det har tidligere vært gitt slike føringer om amnesti for en sånn gruppe. Men det har vi ikke nå. Det ville gjort en stor forskjell, naturligvis.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Betyr det du nå sier, at den distinksjonen mellom barnefamilier generelt og lengeværende spesielt – og det som vi nå snakker om: den feilen som dere har gjort – kommer inn under det du vil karakterisere som en klar politikkendring?

Odd Reidar Humlegård: Jeg vil si at det vi har forstått med en klar politikkendring, er knyttet til engangsløsningen, som jo er en klar politikkendring i den forstand at den gir vern til en bestemt gruppe på særskilte vilkår, så også den varige forskriftsendringen. Det er politikkendringen på området, slik vi har opplevd det.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men da har politidirektøren en annen virkelighetsforståelse av hva som ligger i klar politikkendring, enn det statsråden har. Statsråden har i sitt svar til Stortinget ikke referert det på den måten du nå sier det.

Odd Reidar Humlegård: Jeg har forsøkt å si at vår etterlevelse av denne engangsløsningen og intensjonene i den gjør at vi også følger endringene i tildelingsbrevet – at lengeværende barn ikke er prioritert. Det er vel det svaret jeg kan gi på det.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk.

Møtelederen: Da er det Venstre og Abid Q. Rajas tur.

Abid Q. Raja (V): PU-sjefen har sagt at de ikke har fått instruks om endring av praksis. Så sier du at PU likevel har forstått at lengeværende barn ikke lenger skulle prioriteres – selv om den skriftlige føringen til dem er at lengeværende barn skal prioriteres. Kan du dokumentere at PU skjønte det?

Odd Reidar Humlegård: Jeg tror ikke jeg kan det utover det PU-sjefen selv sa, og som jeg har forsøkt å repetere her. Det er altså, nok en gang, knyttet til vår etterlevelse, oppfølging og også bidrag inn i arbeidet med denne engangsløsningen som gjør at vi har forstått det på den måten. Når resultatet blir at politiet ...

Abid Q. Raja (V): Jeg må stoppe deg der – jeg har forstått at man har vært inne på engangsløsningen.

Lengeværende barn er mer enn kun de barna som kommer inn under engangsløsningen. Har dere skjønt det? Den klare politikken, at lengeværende barn ikke skal prioriteres, det gjelder flere barn enn kun dem som kommer inn under engangsløsningen. Skjønner du det? – Dere har ikke skjønt det, dere.

Odd Reidar Humlegård: Jeg vet ikke hva ... – du må gjenta det kanskje.

Abid Q. Raja (V): Lengeværende barn – er det ensbetydende med de barna som kan komme inn under engangsløsningen?

Odd Reidar Humlegård: Nei, som jeg vel sa i min innledning, ser vi at engangsløsningen ikke omfatter alle lengeværende barn. Det gjør heller ikke den varige forskriftsendringen.

Abid Q. Raja (V): Poenget er at dette ikke er bare slik at når man skulle se på dem som kom inn under engangsløsningen – den klare politikken – skulle det ikke gå utover de lengeværende barna. Har dere forstått dette, og når ble det helt klart for dere at det var det styringssignalet var – at lengeværende barn ikke lenger skulle prioriteres på samme måte som før?

Odd Reidar Humlegård: Det er mulig jeg ikke er klar nok i mine svar. Men jeg mener at vår etterlevelse av det har utgangspunkt i arbeidet med denne engangsløsningen og etterlevelsen av den, som jeg forsøker å si. Og vi ser altså at det har hatt som konsekvens at noen vi mente kunne uttransporteres, ikke har blitt uttransportert, men sakene har blitt stilt i bero ...

Abid Q. Raja (V): Ja, det har jeg skjønt. Dere forholder dere kun til engangsløsningen?

Odd Reidar Humlegård: Nei, og la meg få legge til at når det er slik at det ikke er gitt noe signal om at lengeværende barn skal skjermes, er det heller ikke slik at det skal vises noen særlig tilbakeholdenhet med det. Dermed har også lengeværende barn blitt utsendt – også de, naturligvis, som verken omfattes av engangsløsningen eller den varige forskriftsendringen.

Abid Q. Raja (V): Så det skal ikke vises noen tilbakeholdenhet når det gjelder det.

Det jeg prøver å forstå, er: Når – kan du datofeste dette, politidirektør – forsto dere at styringssignalet nå var at lengeværende barn ikke lenger skulle prioriteres, slik de ble tidligere?

Odd Reidar Humlegård: Nei, jeg kan ikke datofeste det.

Abid Q. Raja (V): Kan du si ca. i hvilken måned? Når skjønte dere dette?

Odd Reidar Humlegård: Utover våren ble det en veldig oppmerksomhet, som jeg sier, mot denne engangsløsningen, og at lengeværende barn og de som ble omfattet av den, skulle vi være særlig oppmerksomme på. Men det betyr ikke at lengeværende barn ikke skulle uttransporteres. De som ikke ville omfattes av engangsløsningen, skulle vi uttransportere – det hadde vi ...

Abid Q. Raja (V): Hva med de barna som ikke kan komme inn under engangsløsningen? Hva med de lengeværende barna?

Odd Reidar Humlegård: De kan også uttransporteres. Så lenge barn kan prioriteres, kan de også uttransporteres. Skulle man vist noen tilbakeholdenhet med det, måtte det ha kommet i en instruks eller forskrift.

Abid Q. Raja (V): Så det var ikke noen klar politikken, endring når det gjaldt prioriteringen av lengeværende barn, utover dem som kunne komme inn under engangsløsningen?

Odd Reidar Humlegård: Nei. Vi har ikke noen dato for når vi forsto det, hvis jeg forstår spørsmålet riktig.

Abid Q. Raja (V): Nå er jeg ikke på jakt etter en dato, men jeg sier for å forstå deg riktig nå: Utover de barna som kan komme inn under den engangsløsningen som dere har hatt særskilt fokus på, så var det ingen klar politikken, endring for de lengeværende barna?

Jeg kan ta dette en gang til, så det blir helt klart: Dere hadde fokus på de lengeværende barna som kunne komme inn under engangsløsningen. For de andre barna, selv om de var lengeværende, har det ikke vært noen klar politikken, endring på at de ikke lenger skal prioriteres, slik det var før?

Odd Reidar Humlegård: Det kan jeg ikke svare på – når det var, eller om det var. Poenget mitt er at de er ikke gitt noe særskilt vern ...

Abid Q. Raja (V): Jeg har ikke spurt om når! Var det slik, spør jeg – jeg spør ikke om når. Var det slik at deres fokus var på de barna som kan komme inn under engangsløsningen – at det var fokuset, og her skulle dere ikke kjøre på? Men når det gjelder de andre lengeværende barna, der er det ingen endring, der skulle man kjøre på som tidligere?

Odd Reidar Humlegård: Ja, der var det også hjemmel til å uttransportere dem, fordi disse barna omfattes av den generelle prioriteringen, nemlig at barn skal prioriteres.

Abid Q. Raja (V): Dermed var det altså for de andre barna, som ikke kan komme inn under engangsløsningen, bare å kjøre på.

Bare et spørsmål til, komitéleder, hvis du tillater?

Møtelederen: Jeg tillater ett konkret spørsmål.

Abid Q. Raja (V): Du forsikrer i brev av 8. desember at ingen barn har blitt uttransportert som ikke skulle ha blitt det. Jeg lurer på hva poenget med styringssignalet er, om politiet uansett har tatt poenget, og hvordan stemmer dette overens med at justisministeren bare noen dager i forveien i Stortinget sa at man skulle foreta en grundig gjennomgang for å forsikre seg om at det ikke har fått noen konsekvenser?

Odd Reidar Humlegård: Vi har gått gjennom dette en rekke ganger gjennom de siste to månedene. Vi ser ikke at det er noen som er blitt uttransportert som ikke skulle vært uttransportert. Det er, nok en gang, ikke vi som bestemmer hvem som skal uttransporteres, det er det vedtaksmyndighetene som gjør. Det er det vi har gjentatt gang på gang – og det er det jeg også må svare denne gangen.

Møtelederen: Da er det Rasmus Hanssons tur.

Rasmus Hansson (MDG): Jeg er opptatt av forholdet mellom de politiske styringssignalene som blir gitt til Politidirektoratet, og resultatet av dem, og Politidirektoratets ansvar for å informere politisk ledelse om den faktiske konsekvensen av den politikken som blir gjennomført. Vi har altså denne situasjonen hvor justisministeren hevder det er gitt et sterkt styringssignal, POD har ikke oppfattet det, og tatt kritikk for det, men hevder at de likevel har skjønt den overordnede politikken, samtidig som dere registrerer at i fjor høst var, i hvert fall i et kort tidsperspektiv, resultatet det motsatte – flere utsendte lengeværende asylbarn.

Er det ikke noe punkt i styringsdialogen, styringsdialogmøtene, hvor denne typen ting eksplisitt blir tatt opp? Du bekrefter at dere driver og tolker politikk. Dere driver og forstår hva regjeringen egentlig mener, og legger det til grunn for arbeidet deres. Er det likevel ikke noe punkt i styringsdialogen hvor det faktisk at det kortsiktige resultatet er det motsatte, blir eksplisitt tatt opp med statsråden?

Odd Reidar Humlegård: Det er det eksempler på at vi gjør – konsekvensene av det. I denne saken er det slik at økningen i måltall er såpass stor at for oss er det en, skal vi si, naturlig konsekvens, gitt disse andre faktorene/rammebetingelsene, at også lengeværende barn ville øke i antall. Jeg vil minne om at vi er omtrent på samme nivå prosentvis, andelsvis, som vi var tilbake i 2012, da det heller ikke skulle prioriteres å utsende lengeværende barn, slik at det i seg selv var nok ikke noe varsko som var stort nok for oss til at jeg i hvert fall, i min dialog med statsråden, skulle varsle særlig om det. For som sagt, økningen i måltall var det som har dratt opp dette, prosentvis er vi omtrent tilbake på 2012-nivå – jeg tror det er halvannet prosentpoeng i forskjell.

Rasmus Hansson (MDG): Betyr det at dere når dere får, eller iallfall oppfatter, dette styringssignalet fra regjeringen, ikke er klar over at det er resultat av en ekspli-

sitt politisk avtale på Stortinget som har det formål å få ned antall utsendelser av lengeværende asylbarn, at det er det formålet justisministeren refererer til når han informerer Stortinget og offentligheten om at han har gitt klare signaler?

Odd Reidar Humlegård: Jeg vet ikke om jeg har noe godt svar på det eller kan kommentere det. Vi har som sagt ikke meg bekjent sett noen grunn til at dette er så i strid med eller avviker så mye fra det man kan forvente, gitt de forutsetningene, at det var naturlig å varsle statsråden eller embetsverket om det. Så er det viktig å være klar over at rammebetingelsene eller faktorene som påvirker sluttresultatet når det gjelder hvem som blir uttransportert, endres ganske mye i løpet av året, og at sammensetningen av dem som skal uttransporteres, er vanskelig å forutsi når året starter. Så det er en del inngangsverdier her som er avgjørende for sluttresultatet, som verken Politidirektoratet, PU eller politisk ledelse har fullt ut hånd om.

Møtelederen: Da er vi ferdige med den første delen av utspørringen, og går over til den oppsummerende delen. Vi begynner med saksordføreren, Bård Vegar Solhjell.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eit par korte spørsmål. Det første gjeld det møtet som vi har vore innom før, som vart avvikla den 19. august hos Justisdepartementet, og som det ikkje er referat frå, eller som vi ikkje har fått referat frå. Men møtet vert omtala i andre dokument, og det viser seg altså at det vert bestemt at ein skal halde målalet og setje i verk / lage en tiltaksplan – gjere veldig mykje for å nå det. Du var til stades der, politidirektør, iallfall på den delen av møtet som omfatta det. Kan du seie kva for politisk signal og kva for budskap det er de får om målalet der?

Odd Reidar Humlegård: Jeg har ikke sett noe referat fra det møtet. Jeg var på møtet, og det jeg veldig klart erindrer fra det møtet, var statsrådens klare fokus på å nå måltallet, 7 100. Og det kjenner jeg igjen fra min dialog med ham på andre områder, som jeg nevnte. Det kan være at restansene på dommeravhør skal gå ned, at restansene på straffesaker skal gå ned – han er like tydelig. Det ble ikke nevnt noe om hvordan dette skulle fordeles i de forskjellige gruppene som vi nå har fått, i 2014. Det hadde vi ikke tidligere, altså asyl, Dublin osv., og det ble heller ikke nevnt noe om detaljer, annet enn at det var 7 100 som han forventet skulle bli levert. Og det er jo det vi har fått penger til, så vi har forståelse for at vi skal levere det Stortinget har bevilget oss penger til.

Bård Vegar Solhjell (SV): Berre ei kort oppfølging. Naturlegvis vert det halde ei rekkje møte i eit departement som det ikkje er referat frå, men dette var eit møte som det var kalla inn til på førehand, med sentrale politikarar og toppembetsfolk, om ei rekkje viktige tema. Eg finn det litt underleg at det ikkje finst eit referat frå det møtet. Kva er di erfaring med den typen møte og referat?

Odd Reidar Humlegård: Jeg har, skal vi si, rikelig erfaring med både mange møter og altfor mange referater – nær sagt. Dette møtet opplevde ikke jeg som veldig forberedt eller tungt, det ble vel tatt snarere i forlengelsen av et annet møte jeg var i der oppe – det kunne fort blitt gjennomført uten meg til stede. Men budskapet var enkelt og klart, og som sagt, jeg kjente det igjen fra statsrådets fokus på måloppnåelse fra andre sektorer vi rapporterer på. Sånn sett var det ikke noe spesielt, men han var veldig tydelig på 7 100.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk for det – eg har for så vidt lese nok referat i mitt liv, eg òg. Eit kort siste spørsmål: Det har kome fram her at ein gjorde kva ein forsiktig vil kalle ei skjerming av dei som kom inn under eingangsløysinga. Gjorde de ei liknande skjerming – for det har ikkje eg funne noko spor av – av dei som kunne kome inn under den varige løysinga?

Odd Reidar Humlegård: Den kom senere. Det tok tid å få opp denne forskriften, den varige forskriften, for så vidt også engangsløsningen, og vi har fulgt med på Stortingets votering rundt forslag om å gi lengeværende barn et særlig vern. Vi har først og fremst konsentrert oss om denne engangsløsningen og hvordan vi skulle følge opp det. Noe mer om hvordan vi nå har innrettet oss for å få til den varige ordningen, har ikke jeg – det er jo noen forskjeller her, som kjent. Men det kjenner ikke jeg til.

Møtelederen: Da er det Jette F. Christensen.

Jette F. Christensen (A): Da statsråd Anders Anundsen sto i Stortinget og beklaget at de politiske signalene ikke hadde kommet fram, adresserte han disponeringsbrevet. Det var der den klare politikkendringen var å finne, ifølge den redegjørelsen han hadde – det var det han beklaget ikke kom fram. I lys av det vil jeg hefte litt ved den konsekvensløsheten som blir framført her, at det blir sagt at det blir sendt ut like mange nå som det ville blitt hvis det disponeringsskrivet hadde kommet fram. Men saken er den at det er asylsøknadene man får avslag på, det blir ikke gjort noen oppdatert vurdering om hvorvidt man har lang tilknytning, har vært her lenge, osv. Derfor er det veldig underlig at det ville blitt sendt ut akkurat like mange hvis man hadde tatt det brevet til etterfølgelse. Et eksempel på det er at på Trandum satt det 13 barn. Utsendelsen av dem ble stoppet fordi NOAS mente at her var tilknytningen mye sterkere. Hva er din kommentar til den historien i det bildet av at det ikke ville ha fått noen konsekvenser?

Odd Reidar Humlegård: Jeg legger til grunn det PUsjefen allerede har orientert om, og når jeg sier at det ikke ville fått noen konsekvenser, har vi i hvert fall gått igjen og sett at de prioriteringene og PUs måte å jobbe på og avsjekk mot vedtaksmyndigheten har blitt forsterket ved fokus på denne engangsløsningen. At man hadde fått en føring i disponeringsskrivet, nær sagt i tillegg til det, ser ikke jeg ville endret noe på hvordan vi samlet sett hadde jobbet opp mot denne vedtaksmyndigheten. Og nok

en gang, det er det vedtaksmyndighetene som bestemmer. Vi forholder oss strikt til de vedtakene som kommer, og vi har mer enn noen gang konsentrert oss om å ha tett dialog med UNE om nettopp disse sakene.

Møtelederen: Michael Tetzschner.

Michael Tetzschner (H): Hvert år får dere tildelingsbrevet i forbindelse med statsbudsjettet fra departementet, og de ligner hverandre selvfølgelig på punkter hvor det ikke er politikkendring. Det vi egentlig diskuterer her, er bortfallet av et ord: «lengeværende» i forbindelse med barnefamilier. Endringene består altså i at man skal uttransportere barnefamilier som før, men ikke legge vekt på om de har vært her lenge eller kortere. Var dere klar over at denne fine nyansen var kjernen i en ny og mer liberal holdning til barnefamiliene? Var dere klar over politikken i dette adjektivet?

Odd Reidar Humlegård: Nei, og hvis jeg forstår spørsmålet riktig, er det ikke den endringen vi har hatt fokus på. Men det har på et vis blitt forsterket gjennom et vesentlig større fokus på at det nå for første gang på flere år skulle gis et særlig vern for lengeværende barn. Det er en stund siden, og det er det vi har opplevd som denne politikkendringen, ikke den nyansen som du nevner. Det har blitt et viktigere, tyngre og kraftigere budskap for oss å lytte til og bidra også til dette arbeidet og forberedelsen og etterlevelsen av denne engangsløsningen.

Møtelederen: Jeg har tegnet meg selv.

Jeg sitter med en undring som vi må oppklare. Sjefen for utlendingsenheten har egentlig, helt i tråd med hva du har gjort, både tidligere og nå her i denne høringen beklaget at dere ikke har oppfattet signalene og videreført dem slik som dere skulle. Men dette er altså en nyanse på ett ord, slik som Tetzschner er inne på: «lengeværende» eller «ikke lengeværende». Så sier både du og sjefen for utlendingsenheten at hvis dette skulle hatt noen betydning, måtte dere fått mye tydeligere signaler, da kunne dere fått en forandring på bakken. Hvorfor beklager dere da så sterkt denne nyansen, som er helt åpenbart for alle – og dette er et veldig profesjonelt panel. Det er vanskelig å se. Hvorfor beklager dere dette så sterkt? Vi må alle huske på at det gikk jo månedvis før dette ble en aktuell problemstilling. Det var først da det ble løftet fram i mediene, at dette ble en aktuell problemstilling.

Jeg lurar på: Gjør dere dette for å dekke statsråden? Er det den gode embetsskikken vi opplever her? Gjør dere det av den grunn? Eller er det en realitet i det når dere sier – at skal vi få en forandring, må vi ha helt andre typer instruksjoner? Dette gir jeg deg sjansen til virkelig å oppklare, for dette er viktig for oss å ha klart for oss.

Odd Reidar Humlegård: Jeg gjør ikke dette av embetsplikt. Jeg synes det er pinlig at vi ikke har klart å se den endringen. Det mener jeg virkelig. Det burde vi, som har mer fokus på styring og ledelse enn noen gang før, ha endret på. Vi burde også ha fulgt opp dette i det brevet som

vi skrev i mars til departementet. Når vi ikke fikk svar på det vi var usikre på, burde vi fulgt opp det. Det er dårlig håndverk fra vår side, og det har ikke noe med vårt forhold til statsråden å gjøre.

Når vi likevel beklager det, er det et uttrykk for manglende profesjonalitet rundt det, men det er også fordi det har fått en del konsekvenser, i hvert fall mye støy, men vi mener også at det ikke har fått en reell konsekvens på bakken, som vi har snakket om flere ganger.

Det er også slik, som det har vært nevnt her tidligere, at definisjonen av «lengeværende barn» er fraværende. Vi har ikke visst hva man mener med «lengeværende barn», nær sagt før i det siste, hvor det da først er tre år og så fire og et halvt år. Det har vært krevende. Vi har valgt å sette det til fire år i vårt tallmateriale nå når vi har jobbet med det, men det har altså ikke vært klart.

Så er vi tydelige på at skulle det blitt en reell endring ettersom det står at barn skal prioriteres, måtte det vært en skjerming. For det kan leses litt sånn med en juridisk fortolkning, når man tidligere, altså i 2013, hadde en prioritering av lengeværende barn, og det så faller bort og man sier at barn skal prioriteres, at det skal utvides. Det kan også forstås slik. Det har ikke vi forstått, men det er en – skal vi si – utydelighet rundt det. Jeg beklager allikevel at vi ikke har fått med oss dette på en god måte. Det er litt dårlig forvaltningsskikk.

Møtelederen: Men jeg vil ikke slippe det helt. Jeg tar til etterretning hva du sier, men her også, i dette panelet, sitter det folk med regjeringserfaring, iallfall fra forvaltningen, på statssekretærnivå osv., inklusiv meg selv, for å si det rett ut. Jeg forstår ikke at det går så lang tid, når dette er en del av regjeringserklæringen, som jeg ikke har noe med som sådan og heller ikke avtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre. Men det er jo noe som man har hatt tydelig fokus på. Dere har dialogmøter med departementet, og så er det aldri noen som spør: Hvordan følger dere opp dette? Er dere klar over at vi har ment noe med at det ordet er tatt ut? Snakker dere ikke med hverandre, eller har de ikke snakket til deg eller utlendingssjefen eller noen andre om dette? Det virker helt uforståelig for meg at det ikke har funnet sted. Hva sier du om det? Synes du det er greit at de bare sender deg et brev hvor de utelater et ord og forventer at du skal skjønne det, og attpåtil gir deg skylden i stortingssalen for ikke å ha fulgt opp? Synes du det er greit?

Odd Reidar Humlegård: Jeg synes det påhviler meg et ansvar for å kopiere over i disponeringsskriv det som står i tildelingsbrev – det synes jeg, og det er det jeg beklager. Men så sier jeg også at det er ikke slik at det er det som ville endre på resultatet – tvert om. Det ville ikke ha noen praktisk betydning. Det er likevel viktig for meg – og reelt ment – å kunne beklage at vi ikke har gjort dette. Men det hadde ikke hatt stor betydning, som vi har snakket om flere ganger. Vi har hatt desto større oppmerksomhet på hvordan vi skal etterfølge det som vi har forstått som politikkendring på området, nemlig denne engangsløsningen.

Møtelederen: Jeg skal nesten slutte, men jeg vil bare si at når det ikke har noen betydning, som du nå har understreket flere ganger, er det desto mer alvorlig at både justisminister og statsminister i stortingssalen gir deg, nærmest på vegne av hele politietaten, skylden for dette, som handler om ett ord i et såkalt tildelingsbrev, når du og din underliggende sjef sier at dette ikke har noen betydning. Da er vi ved sakens kjerne, og det er derfor jeg stresser dette. Jeg hører hva du sier, så du behøver nesten ikke å svare videre på dette.

Da går vi rett og slett videre, for jeg tror ikke vi kommer videre, og jeg skal ikke stresse det videre, for jeg forstår hva du sier.

– Da er det Hans Fredrik Grøvan.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Litt i forlengelsen av det som du sa nå: Du sier at du oppfattet prioriteringsendringene utover våren 2014, uten at en akkurat har datofestet dette. Når diskusjonen foregikk sommeren 2014 om økningen av måltallene og den nye, reviderte mål- og tiltaksplanen, var det sånn at du heller aldri tok opp spørsmålet igjen om forståelsen av denne prioriteringsendringen som du hadde oppdaget hadde skjedd utover våren, eller ble det tatt opp og ikke kommentert fra Justisdepartementets side?

Et spørsmål til i forlengelsen av det: Du sier at en sånn prioriteringsendring ikke ville fått noen praktisk betydning, hvis jeg oppfattet deg rett, ut fra resten av de forningene som ligger på uttransporteringspolitikken for 2014. Men hvordan skulle en sånn prioriteringsendring eventuelt ha fått praktisk betydning? Hva slags utforming måtte den ha hatt? Og hva slags gjenstand for fokus måtte den ha hatt fra justisministerens side overfor POD og politietatene for at den skulle fått betydning?

Odd Reidar Humlegård: Jeg tror svaret på det første spørsmålet ditt er nei. Det er riktignok mye dialog mellom departement, direktorat og PU om dette, og det går også litt på avdelings-/seksjonsnivå, uten at jeg deltar på det. Det er også litt vanskelig for meg å tidfeste eller være mer konkret enn det jeg nå er, fordi det er mange mennesker som kanskje på litt forskjellig tidspunkt har fått en erkjennelse av og forståelse for dette.

Til det siste: Hvis jeg forsto spørsmålet riktig, er det slik at skulle vi fått en reell endring, altså at lengeværende barn, gitt et visst antall år, definert som det, skulle fått et særlig vern, måtte det ha kommet gjennom en forskrift eller en klar instruks. Det er vel dette som også har vært votert over i Stortinget ved et par anledninger, hvor man ikke har valgt å gjøre det.

Abid Q. Raja (V): Jeg har to veldig korte spørsmål. Jeg har tidligere sagt at man må nærmest være drømmetyder for å skjønne hva justisministeren ville, og det har du antakelig fått med deg. Men det lagt til side.

Du sier her på spørsmål fra Martin Kolberg at det har ikke hatt stor betydning. Da stiller jeg meg spørsmålet: Hva er da poenget fra justisministerens side når han sier at

han har bebudet en klar politikkendring? Det må jo være at det skulle ha hatt en betydning.

Odd Reidar Humlegård: Jeg har fått en forståelse av at politikkendring – det mener i hvert fall PU og jeg og vi – handler, nok en gang, om denne engangsløsningen. Det er der den klare politikkendringen ligger, og det er da virkelig også en endring. Det er et vern som gis for noen, og en varig løsning. Det er den klare politikkendringen, slik vi har forstått det, og begrenset til det.

Abid Q. Raja (V): Jeg skjønnte det i stad. Det var veldig bra at du sa at det var knyttet til engangsløsningen.

Jeg har ett spørsmål til, og det er: Du var inne på brevet av 14. mars, og tidligere sa du at utpå våren begynte det å bli klart hva man egentlig ville. Så sier du her at dere burde kanskje bedt om enda en klargjøring, for her stiller dere jo spørsmålet om denne føringen og hvilken betydning den skal få for lengeværende barn som er involvert. Så sier du samtidig at dere egentlig ikke helt visste hva lengeværende barn er.

Var det ikke på noe tidspunkt noen som tenkte at kanskje vi skal be om å få en tydelig klargjøring av både hva det er justisministeren vil med disse lengeværende barna, og hva det er han egentlig legger i det? Skjønnte han ikke selv på noe tidspunkt – ut fra alle de varslingene som er gått via dere til han – og burde det ikke ringt en bjelle om, selv i Justisdepartementet, at dette har de virkelig ikke skjönt; hvis jeg vil ha en klar politikkendring, har de ikke skjönt det – for nå har jeg fått 25 varsler hvor det står at de ikke har skjönt det.

Odd Reidar Humlegård: Jeg har litt vanskelig for å forklare hva Justisdepartementet har forstått på forskjellige tidspunkter, men vi har fra PUs side – da gjennom oss – tidligere brukt oversittet utreisefrist på to år til å rapportere på dette med lengeværende. Så har vi endret det til at man har hatt botid på fire år.

Vi skulle sikkert ha spurt mer om dette, og det er det jeg sier i min innledning og ved et par av spørsmålene som er stilt her: at jeg synes dette er noe av det vi har lært av dette. Det er – til tross for detaljert rapportering, detaljert styring og mange møter – på noen områder ikke blitt klart nok. Det har vært en læring for i hvert fall meg, og jeg har gått grundig inn i dette området nå disse to månedene – mer enn noen gang, må jeg erkjenne – og sett på hvordan vi gjør dette i praksis. Her har vi også et betydelig ansvar for å avklare ting opp mot vårt departement, som i andre saker.

Møtelederen: Nå har jeg fire av komiteens medlemmer igjen. Det er Helge Thorheim, Per Olaf Lundteigen, Rasmus Hansson og Bård Vegar Solhjell til slutt. Da stopper vi med det.

Da er det Helge Thorheim og så Lundteigen.

Helge Thorheim (FrP): Dette er en sak som har vært omfattet av veldig stor oppmerksomhet i mediene – og i befolkningen også, vil jeg tro, så mye som det har vært i

mediene. Dette med tillit er viktig, og ordet «tillit» har også vært kastet inn i denne debatten.

Nå har vi hørt PU, vi har hørt deg, vi har hørt NOAS og noen tillitsvalgte. Men jeg kunne godt tenke meg å spørre deg – og se vekk fra denne glippen nå, jeg spør mer på generelt grunnlag: Saksgangen fra Justisdepartementet til Politidirektoratet, til PU, UDI, UNE – eventuelt ambassadene – hvordan oppfatter du dette? Er det en forsvarlig tjeneste vi har? Mener du den er godt ivaretatt – nå tenker jeg litt overfor vår befolkning? Hva tenker politidirektøren om dette?

Odd Reidar Humlegård: Jeg mener definitivt vi har det. Det som kanskje er noe av det jeg synes er vanskeligst i dette, er at det framstår som ganske rotete. Det er det jeg har beklaget. Men dette er samtidig et område som er veldig nøye regulert, hvor det er en rapportering som jeg tror savner sidestykke på noe annet område som jeg har et ansvar for. Det er flere myndigheter som er inne, forskjellige kompetansetilgjenger, UNE, UDI, PU, innvandringsavdelingen og politiavdelingen i departementet. Så det er mange kompetente mennesker som gjør, etter min vurdering, en grundig jobb. Dem vi til slutt får i oppdrag å sende ut, må vi kunne si har vært underlagt en svært, svært grundig vurdering og forsvarlig behandling, sånn jeg ser det.

Møtelederen: Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ja takk.

Du har tatt ansvar for den kopieringsfeil – som du beskrev det som – at det ikke var samsvar mellom tildeleingsbrev og disponeringsskriv. I stortings salen er begrepet «slike feil skal ikke forekomme» blitt brukt. Det betyr etter min vurdering at det er flere feil – «slike feil skal ikke forekomme» – for det henger sammen med det som står foran, nemlig politikkendring. Er det andre feil som du som politidirektør har gjort i dette? Og er det den feilen som du nå har erkjent, som etter din vurdering er årsaken til denne høringa?

Odd Reidar Humlegård: Jeg håper ikke det er noen andre feil jeg har gjort, som jeg ikke har beklaget. Hva som er årsak til høringen, skal ikke jeg driste meg inn på for mange vurderinger av, men vi synes nok – som også PUsjefen avsluttet sitt innlegg med – at det er skapt klarhet i en del områder som har vært uklare. Samtidig har det også blitt hengende igjen et inntrykk som er uriktig. Så hva som egentlig har vært det viktigste, skal ikke jeg kommentere. Men jeg synes det har kommet godt fram gjennom spørsmål som har blitt stilt, det som er sakens realiteter her i dag.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk.

Møtelederen: Da er det Rasmus Hansson og så Bård Vegar Solhjell til slutt.

Rasmus Hansson (MDG): Det er én aktør her som har gitt uttrykk for at man oppfattet, eller følte uro for, at det

var et avvik mellom de politiske signalene som var gitt, og den praksis som ble ført, og det er tjenestemennene og tillitsmannsapparatet. Har dere i Politidirektoratet, og nedover i systemet, noen systemer for å fange opp den typen reaksjoner på politikk, nettopp som en del av å legge et bedre grunnlag for at dere kan respondere tilbake til Justisdepartementet – har dere altså faktisk i etaten hatt den riktige reaksjonen et sted?

Odd Reidar Humlegård: Jeg forsto at bekymringen hans var knyttet til at de var opptatt av å gjøre en jobb som var kvalitativt god. Jeg forsto det også slik at han mente at det hadde de gjort, men at det også var krevende å stå i det og få kritikk på en del enkeltsaker som de mente de hadde gjort en solid jobb i. Det er jeg vel kjent med. Det er krevende, og det er krevende å uttransportere særlig barnefamilier. Det er en veldig krevende jobb som krever stor profesjonalitet. Det synes jeg PU utviser på en god måte. Men når kritikken kommer i enkeltsaker i by og bygd, er nok det krevende å stå i for mange lojale medarbeidere i PU og andre steder i politiet.

Møtelederen: Da er det Bård Vegar Solhjell til slutt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg synest nesten vi berre må få gått heilt inn i og avklart spørsmålet om forholdet mellom ei politikkendring og tildelingsbrevet, for det er der saka startar og sluttar, for å seie det sånn. Så då skal eg berre lese opp nøyaktig den setninga justisministeren sa i Stortinget den 2. desember om dette. Han seier:

«Politidirektoratet har, som underliggende etat, ikke fulgt opp den klare politikkendringen som ligger i tildelingsbrevet for 2014.»

Han omtalar dette tildelingsbrevet i liknande ordelag andre gonger i Stortinget.

Så har du fortalt oss – på ein ryddig og ordentleg måte, synest eg – at skal det bli noka politikkendring på bakken, må det skje gjennom instruks eller forskrift eller på andre måtar. Du har òg forklart at måten du forstod ei politikkendring på, var eingongløyisinga og den varige løyisinga. Difor må eg berre få spørje deg: Betyr det at ingen frå politisk leiing, eller andre i Justisdepartementet, har formidla til deg at det skulle ligge ei klar politikkendring i tildelingsbrevet på dette feltet?

Odd Reidar Humlegård: Nei, som jeg har forsøkt å si: Vi har nok lest denne engangsløsningen, som er en klar politikkendring, slik at det har fått den effekten som for så vidt står beskrevet i tildelingsbrevet, som en konsekvens, men ikke vært, nær sagt, bevisst på å sammenligne med tildelingsbrevet fra året før, og i fjor, og også da med disponeringskrivet som ble sendt ut. Men det har da også fått den konsekvensen at vi har etterlevd det litt likevel.

Bård Vegar Solhjell (SV): Men ingen har formidla – gjennom samtalar og telefonar, brev, instruksar eller på annan måte – at det skulle vere ei klar politikkendring i tildelingsbrevet direkte om lengeverande?

Odd Reidar Humlegård: Nei, det kan jeg ikke si, at det har kommet til uttrykk på den måten, men vi har som sagt forstått budskapet, og oppmerksomheten vår har vært veldig rettet mot å etterleve det.

Møtelederen: Da er utspørringen slutt, og Humlegård får anledning til å si noe til slutt, hvis han vil det – vær så god.

Odd Reidar Humlegård: Nei, jeg tror jeg avslutter dette med å takke for gode spørsmål, og håper også at svarene har vært til noe hjelp i det videre arbeidet. Jeg imøteser komiteens konklusjoner og kommentarer. Takk.

Møtelederen: Da sier vi tusen takk til Humlegård, og da er det pause til kl. 15.25.

Høringen ble avbrutt kl. 15.10.

Høringen ble gjenopptatt kl. 15.27.

Høring med tidligere statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet Pål Lønseth.

Møtelederen: Da fortsetter vi denne åpne høringen. Når det gjelder den sekvensen vi nå skal gjennom, så har komiteen ønsket at også noen som hadde ansvaret for dette feltet i den forrige regjeringa, kom hit til høringen og forklarte oss hvordan de håndterte de tingene som her er berørt.

Jeg har overfor Lønseth gjort den tydelige avgrensningen at han selvfølgelig ikke skal komme inn på de realiteter som denne høringen konkret handler om, men han skal fortelle oss om hvordan man håndterte sakene i den forrige regjeringa, slik at vi har det som et bakteppe. Det har vært et ønske fra komiteen, og vi er glad for at Pål Lønseth, tidligere statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet, har kommet til oss og er på plass.

Jeg formoder, Lønseth, at du kjenner formalitetene, så jeg bruker ikke tid på det, og når vi nå får full ro rundt bordet, så gir jeg ordet til deg, og du kan ha din innledning på inntil 10 minutter – vær så god.

Pål Lønseth: Takk for det, komitéleder.

Takk for invitasjonen. La meg innledningsvis for ordens skyld nevne at jeg møter her i full forståelse med tidligere statsråd Grete Faremo, som er forhindret fra å delta. Selv om arbeidsfordelingen mellom statsråd Faremo og undertegnede gjorde at jeg i det daglige håndterte utlendingsfeltet og derfor kjenner sakstemaet for komiteen godt, er det naturligvis slik at det var etter fullmakt og under statsråd Faremos konstitusjonelle ansvar.

Så vidt jeg kan forstå ut fra temaet som er til behandling, ønsker komiteen fra undertegnende å få belyst hvordan politisk ledelse i Justis- og beredskapsdepartementet under forrige regjering styrte Politiets utlendingsenhet, kommunikasjonen vi hadde med Politiets utlendingsenhet

og mer spesifikt prioriteringene innenfor tvangsretur de siste to årene og eventuelt endringer i disse prioriteringene, som vi foretok.

Siden komiteen helt sikkert er veldig godt kjent med hvordan POD/PU er og ble styrt i form av formelle dokumenter fra departementets side, skal jeg fatte meg i kort-het om det og heller kanskje bruke et par minutter mer på styringssignalene knyttet konkret til tvangsretur.

Sentralt i styringen vår, som det også var før vår tid, og som det selvfølgelig også var etter vår tid, var naturligvis de årlige tildelingsbrevene til POD, der de aktuelle årenes prioriteringer og resultatmål generelt for politiet ble nedfelt, herunder også for Politiets utlendingsenhet. Forut for tildelingsbrevene er det naturligvis omfattende kontakt mellom departementet og POD/PU i forbindelse med budsjettprosessen. Etter RNB kommer det naturligvis også tillegg til tildelingsbrev til POD, og i den grad det fordeles midler til PU i RNB, vil det også der fremkomme føringer for PU.

Ved siden av tildelingsbrevene kan det gjennom året i skriftlig form gå både instruksjer og brev med styringssignaler ned i linjen, og det gjorde det også i vår tid. Fire ganger i året ble det gjennomført såkalte styringsdialogmøter med POD, hvor statsråden selv normalt deltok. Alle tildelingsbrev til POD ble selvfølgelig nøye gjennomgått og klarert i politisk ledelse, så vidt jeg husker, av samtlige statssekretærer og helt sikkert av statsråden selv.

Dette er jo det sentrale – hvordan man ga de formelle styringssignalene. Ved siden av dette var det selvfølgelig omfattende og løpende kontakt med POD/PU. Embetsverket hadde f.eks. faste, kvartalsvise møter med POD/PU, og i den grad det var nødvendig, også med forutgående avklaringsnotater opp til politiske ledelse.

Jeg husker selv at jeg ved flere anledninger også hadde møter med POD/PU utenfor den faste møtestrukturen, gjerne om mer avgrensede, spesielle temaer.

POD/PU på sin side rapporterte månedlig til oss, bl.a. på retur tall og returfordringer som løpende oppsto, og de hadde dessuten en stående instruks om at departementet skulle varsles i forkant av potensielt mediaeksponeerte pågripelser eller uttransporteringer.

Jeg forstår at komiteen nå er spesielt opptatt av styringssignalene knyttet til tvangsretur. La meg aller først, hvis tiden strekker til, si at returarbeidet – herunder tvangsreturarbeidet – var sentralt for regjeringen Stoltenberg II under hele min tid. Vi var opptatt av å ha en konsekvent og forutsigbar praksis og med et tydelig budskap om at avslag på asyl- og oppholdssøknad også innebar et krav om retur. Også barnefamilier med avslag hadde krav på seg til å returnere og risikerte tvangsretur om de nektet.

Jeg kan raskt kanskje lese fra stortingsmeldingen om barn på flukt, hvor det fremgår at:

«Barn har et særlig behov for forutsigbarhet og stabilitet, og den tiden som tilbringes i usikkerhet mellom vedtak og utreise bør være kortest mulig. Det legges derfor vekt på at vedtak som berører barn skal gjennomføres uten unødig opphold.»

Vi satte opp måltall i forhold til bevilgningene og fastsatte hvilke kategorier av personer PU skulle prioritere

i forbindelse med tvangsretur. Embetsverket hadde jevnlig dialog med PU om ressursbruk på returene, herunder om prioriteringene var adekvate. Og vi ba som nevnt om månedlig rapportering om måloppnåelse. Jeg har sett på de siste to årene, ved å få departementet til å hente ut dokumenter for meg, og i 2012 var måltallet 4 600 i tildelingsbrevet. Da var prioriteringen mellom personkategoriene, som sikkert komiteen kjenner til, følgende:

1. Straffedømte/utviste
2. Personer som skal returneres i henhold til Dublin II-forordningen
3. Saker med ikke utsatt iverksettelse
4. Saker som omfatter barn

I 2012, i tillegg til tildelingsbrevet, altså etter RNB, ble det måltallet økt. Det ble også gitt særskilte instruksjer om hva de ekstra midlene skulle brukes til.

I 2013 ble måltallet økt til 4 700, og etter RNB økt til 5 100.

Prioriteringen mellom personkategoriene var da:

1. Utviste straffedømte
2. Personer som skal returneres i henhold til Dublin II-forordningen
3. Utlendinger med avslag som ikke har fått utsatt iverksettelse

Så er det nevnt, uten tallprioritering:

«Saker som omfatter barn som har oppholdt seg lenge i Norge uten tillatelse (...)»

Som komiteens medlemmer da vil ha registrert, ble prioriteringen endret fra 2012 til 2013. Endringen besto for så vidt av to elementer. For det første er barn ikke en del av den nummererte prioriteringen, og for det andre var formuleringen i 2013 «saker som omfatter barn som har oppholdt seg lenge i Norge uten tillatelse», mot 2012-formuleringen «saker som omfatter barn».

Årsaken til at barn falt ut av den nummererte rekkefølgen, har jeg sporet gjennom dokumenter, som nevnt etter forespørsel i Justisdepartementet, og bakgrunnen for at barn ble tatt ut av tallprioriteringen, var at man så at barn også falt inn i kategoriene 1–3 foran. Og man mente at det ikke var nødvendig å ha et eget punkt 4 med prioritering på barn i seg selv, men i stedet si i et eget punkt, uten nummerering, at saker som omhandler barn, skulle prioriteres.

Når det gjelder den andre endringen, nemlig omformuleringen fra «saker som omfatter barn» til «saker som omfatter barn som har oppholdt seg lenge i Norge uten tillatelse», har jeg ikke funnet noen dokumenter på det, og jeg har ingen veldig konkret erindring av hvorfor den endringen ble foretatt, men når jeg tenker tilbake, var jo dette et tidspunkt da politikken overfor de lengeværende var fastlagt gjennom stortingsmeldingen om barn på flukt. Og jeg vil tro at det skjedde en endring fordi man ikke ønsket ytterligere forsinkelser av utsendelser av barnefamilier som uansett lå an til å bli sendt ut. Man ønsket ikke at barn i returpliktige familier skulle få enda sterkere tilknytning til Norge før de likevel ble sendt ut.

Endringen fra 2012 til 2013 ble kommunisert til POD/PU, og man gjenfinner også endringen i PODs disponeringsskriv til PU samme året.

Jeg tror jeg nøyer meg med det, og så ser jeg fram til eventuelle spørsmål fra komiteen.

Møtelederen: Vi sier hjertelig takk for den oversikten. Da er det Bård Vegar Solhjell.

Bård Vegar Solhjell (SV): Først: Tusen takk for ryddig gjennomgang.

Sentralt i denne saka er begrepet «klar politikkendring», altså at det er gjennomført ei klar politikkendring. Du har jo sete som statssekretær på dette feltet og gjennomført politikkendringar. Lat meg først spørje: Korleis ville du ha gått fram for å setje ut i livet ei politikkendring som du oppfattar som klar og viktig? Korleis gjorde du det i dette tilfellet, som er samanliknbart, eller eit anna tilfelle du kan hugse?

Pål Lønseth: Det er i alle fall slik at man må tydelig kommunisere den politikkendringen, naturligvis, ellers kan man jo ikke forvente at den etterlevs. Det gjøres gjennom tildelingsbrevet eller spesifikt gjennom andre instruksjer, i form av formelle brev, som gjerne følges opp i dialog med POD/PU. Det ble gjort da endringen fra 2012 til 2013 ble gjort. Forutgående for den endringen var en diskusjon – som man kan se av saksdokumentene jeg hentet fra Justisdepartementet – hvor Justisdepartementet hadde vært bekymret for om punkt 4 i prioriteringen fra 2012 faktisk var til hinder for en effektiv returpolitikk. Man var da i en dialog med POD og PU om hvordan dette skulle håndteres, og falt ned på å ta det ut av nummereringen. Dette kan man se var kommunisert også i møtene med POD/PU.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal du ha.

Så har eg lyst å spørje lite grann om Afghanistan, for det er òg sentralt i denne saka. Viss det eg har funne ut gjennom desse dokumenta, er riktig, var det i mange år veldig vanskeleg å sende ut nokon som helst til Afghanistan. Men einslege menn vart i nokre tilfelle sende ut, og i alle fall frå januar 2013, då du var statssekretær, vart det mogleg å sende ut barn. Så kjem ein ny periode om sommaren, der ein igjen åttvarar mot det, og det vert sett ein stoppar for det, og det vart igjen berre einslege menn som vart sende ut. Frå august 2013 vert det igjen mogleg. Men så vidt eg kan skjønne, vert det ikkje gjort, eller det vert i alle fall utvist veldig stor aktsemd og varsemd med det.

Kan du seie litt om kvifor – når det er mogleg å sende ut barn til Afghanistan, og det vert kommunisert frå Justisdepartementet – det likevel ikkje vert gjort?

Pål Lønseth: Ja, igjen må jeg ta forbehold om hukommelsen, naturligvis, men det er jo sånn at den avtalen, den såkalte trepartsavtalen med Afghanistan, ble inngått så vidt tidlig som i 2005 – trepartsavtale fordi det var mellom Norge, Afghanistan og UNHCR, så vidt jeg husker. Og den åpnet for så vidt for retur av... Det var ikke noen begrensninger for hvem som kunne returneres, så vidt jeg husker, men det var likevel slik at det var et klart signal

fra afghanske myndigheter om at man ikke ønsket retur av barnefamilier.

Vi forsøkte vel å utfordre det på et tidspunkt, men samtidig visste vi at dette var et meget ømtålig tema i Afghanistan, fordi retur, tvangsretur, av særlig barnefamilier der er veldig innenrikspolitisk omstridt, ikke uvanlig for den type land. Det ble i hvert fall lenge utvist forsiktighet med retur, fordi man ikke ville sette denne avtalen på prøve. Jeg vet at på et tidspunkt sa afghanske myndigheter, det var vel i mai 2013, at man ønsket å reforhandle avtalen, og at man forutsatte at det ble full stopp i disse returene fram til man hadde reforhandlet den avtalen. Det er jo bare en indikasjon på at dette var veldig omstridt i Afghanistan, og at vi i hvert fall i noen grad utviste forsiktighet.

Bård Vegar Solhjell (SV): Og det hadde du og departementet kunnskap om, høyrest det ut som på deg no?

Pål Lønseth: Ja, det hadde vi.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg har berre eitt siste spørsmål, og det gjeld det at du omtalte desse rapportane eller kva skal ein kalle dei, desse varsla som de fekk om særleg kontroversielle saker, eller saker det kunne verte medieoppmerksemd om, som tydelegvis – eller det verkar i hvert fall sånn – er det same som det framleis er no, under den noverande regjeringa. Det eg lurar på, er: Las du dei, såg du på dei, sånn at du kjente til innhaldet i dei når dei kom? Og eg vil leggje til: Hende det at du vidareformidla dei på ein eller annan måte til statsråden din?

Pål Lønseth: Det kunne nok være litt forskjellig. Noen av beskjedene leste jeg nok ordrett selv. I andre tilfeller fikk jeg det referert fra embetsverket. Litt avhengig av hvordan saken lå an, orienterte jeg naturligvis også statsråden, i den grad min vurdering var at saken faktisk ville få stor medieoppmerksomhet. Så det varierte nok litt fra sak til sak.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal du ha.

Møtelederen: Da går vi videre. Da er det Arbeiderpartiet og Jette Christensen, vær så god.

Jette F. Christensen (A): Tusen takk skal du ha. Takk for redegjørelsen. Jeg kan begynne der saksordføreren sluttet. For å ta den tråden om de varselbrevene lite grann videre: Dere, som den nåværende regjering, mottok slike brev. Hva var det som gjorde at du valgte å diskutere det med ministeren de gangene du gjorde det?

Pål Lønseth: Det var rett og slett en vurdering av om saken var av en sånn karakter at den kunne bli politisk vanskelig for regjeringen, for statsråden, og i et slikt omfang at den ikke enkelt kunne håndteres av statssekretæren.

Jette F. Christensen (A): Og det skjedde flere ganger mens du var statssekretær at du gjorde det, eller var det et unntak?

Pål Lønseth: Nei, igjen kan jeg anslå at det kanskje var halvt om halvt.

Jette F. Christensen (A): Det er greit. Det å ønske seg, som minister, en politikkendring, en klar politikkendring, og å bruke disponeringsskriv for å oppnå det er jo ikke så underlig at man antar er en måte å oppnå en klar politikkendring på. Hvilke andre måter er det som er klarere enn disponeringsskrivet?

Pål Lønseth: Disponeringsskrivet ligger i bunnen, og også tillegg til disponeringsskrivet ligger i bunnen. Og selvfølgelig: Vi lever i en dynamisk verden, sånn at ting kan endre seg, faktum kan endre seg, verden kan endre seg, og politikken kan endre seg, slik at det er jo behov for å kunne gi styringssignaler utover de tildelingsbrevene. Det gjøres gjennom brev og instruks' form og gjerne en påfølgende samtidig dialog med POD og PU.

Jette F. Christensen (A): La meg si det litt klarere: En omformulering av utsendingsprioriteringene i disponeringsbrevet, er det å anse som en klar politikkendring, eller er det ikke det? Bør man som mottaker av et sånt brev i politiet anse det som en klar politikkendring?

Pål Lønseth: Jeg synes ikke det er riktig av meg på en måte å sette meg til doms over håndteringen til sittende statsråd. Det var iallfall slik i vår tid at skulle man ha en politikkendring, så måtte den selvfølgelig tydeliggjøres for dem som skulle utføre denne politikken i virkeligheten, altså politiet, men i hvilken grad et ord eller to eller en setning eller flere er tilstrekkelig for det, det kommer naturligvis an på situasjonen, hvor mye kontroversielt det er i politikkendringene, selvfølgelig, eller om det er ting som er forholdsvis ukontroversielle. Så det er litt forskjell, naturlig nok, på hva som vil være veldig viktig å formidle tydelig. Med andre ting vil man kanskje nøye seg med bare å ha en liten endring i tildelingsbrevet.

Møtelederen: Da er det Høyre og Michael Tetzschner.

Michael Tetzschner (H): Gjør det noe med ditt politiske selvilde at kritikken mot den nåværende justisministeren grunnleggende sett egentlig går på om han dyktig nok og iherdig nok har fjernet sporene av deg og Grete Faremo når det gjelder rekkefølgen på utsendingen av barn?

Pål Lønseth: Nei, det synes jeg sittende statsråd og regjering kan stå helt fritt til, og jeg har egentlig ikke noen formeninger om det er verken rett eller riktig. Jeg synes ikke det er naturlig for meg å gi meg inn på den diskusjonen. Jeg har et veldig avslappet forhold til det.

Michael Tetzschner (H): Ja, selvfølgelig kan en ny regjering føre en ny politikk. Men du har ikke gjort deg noen refleksjoner om at det blir politisk storm fordi man grunnleggende sett ikke klarer å legge om politikken fra den linjen du og dere sto for?

Pål Lønseth: Jeg vet ikke helt hvor representanten vil hen, men jeg opplever at jeg har ingen problemer med å stå inne for, heller ikke i dag, den politikken vi førte den gangen.

Michael Tetzschner (H): Vel, jeg skal ikke bruke mer tid på det. For det er det jeg kommer inn på nå, fordi denne prioriteringen av barnefamilier, av lengeværende barn, den kom i deres tid?

Pål Lønseth: Ja, det er riktig. Det er endringen fra 2012 til 2013 du tenker på.

Michael Tetzschner (H): Og da var det vel en gjenomtenkt endring, for ellers kommer jo ikke slike endringer? Kan jeg spørre om det barnefaglige grunnlaget for å fremheve denne gruppen, hvor det var særlig viktig å få en rask retur?

Pål Lønseth: Det som er viktig for alle barn som er i en situasjon hvor familien har fått avslag, er selvfølgelig at man får en rask retur av hele familien, og i den grad det heller ikke er utsikter til at noen lengeværende skulle få bli, er det selvfølgelig også viktig for de lengeværende å ikke ytterligere få utsatt returen.

Michael Tetzschner (H): Det er lett å forestille seg at vi kan være enige om det som en generell holdning til alle barn, men hvorfor er det spesielt humant å sende ut dem som har vært her lengst, først?

Pål Lønseth: Jeg vet ikke om jeg skal gå inn på begrepet «humant». Men min opplevelse er at når man er i en situasjon hvor man har en politikk hvor barnefamilier skal returneres og barn skal returneres, og man ønsker det skal skje forttest mulig, og man ikke er i en situasjon hvor man har sagt at det er amnesti for lengeværende – men det var ikke vi – er det naturligvis slik at det er viktig å få returnert de barna som har avslag, men som ikke har beskyttelsesbehov, så fort som mulig. Det gjelder egentlig barn som ikke er i en lengeværende situasjon. Det gjelder også barn som er i en lengeværende situasjon, slik at ikke ytterligere tilknytning til Norge kan skje. Dette ville jo være veldig uheldig.

Michael Tetzschner (H): Det er det generelle, men det jeg spurte om, var: Hvorfor er det viktig å få ut dem som har vært lenge, først? Var det noen barnefaglige tilråninger som tilsa det, noen forskning som gjorde at dere tok det standpunktet og nettopp fremhevet denne gruppen?

Som en forlengelse av det: Vil du si at det ligger en liberalisering i at man ikke lenger ser på det som noe relevant kriterium, men at man nå uttransporterer barne-

familier, uansett om de har vært her lengre eller kortere tid?

Pål Lønseth: Jeg kan ikke huske at det lå noen forskning bak. Min opplevelse – igjen – er at vi hadde en avklart politikk. Når man først var i en situasjon hvor også mange lengeværende skulle returneres, var det absolutt nødvendig også å presisere at de kunne være en prioritet.

Michael Tetzschner (H): Jeg legger til grunn at det er barnas beste som er et viktig motiv for at dere gjorde denne regelen. Det kan umulig – vil jeg tro – være fordi man skulle gjøre tilværelsen vanskeligere. Da må man ha hatt en oppfatning om at det er best at de som har vært her lenge, kommer ut først – nettopp ut fra et liberalt syn på mennesket – og at man ikke holder dem tilbake lenger enn nødvendig.

Pål Lønseth: Igjen: Jeg husker ikke detaljene i vår endring fra 2012 til 2013. Men det er klart at når noen barn har vært her lenge – man må jo ha flere tanker i hodet samtidig: Prioriteringene i 2013 fra 1 til 3 skulle opprettholdes, og barnefamilier med avslag skulle sendes ut så fort som mulig, uten at det ble en lengeværende situasjon.

Samtidig var det selvfølgelig viktig at også de som hadde vært her – skal vi si – mer enn tre år, som gjerne var definisjonen på lengeværende, og som ikke lå an til å få oppholdstillatelse likevel, raskt ble sendt ut. Det er absolutt riktig.

Michael Tetzschner (H): Takk.

Møtelederen: Fremskrittspartiet og Helge Thorheim – vær så god.

Helge Thorheim (FrP): Takk. Jeg vil også litt tilbake til endringen fra 2012 til 2013, at man nå skulle prioritere lengeværende barn. Vil du betrakte det som en vesentlig endring av politikken at man nå skulle prioritere akkurat denne gruppen?

Pål Lønseth: Det er jo en endring. Om den er vesentlig, vet jeg ikke – jeg vet ikke helt om jeg skal karakterisere den som det. Men det er klart at det er iallfall en endring – en klar endring.

Helge Thorheim (FrP): Jeg kan spørre igjen: Vi har ellers en endring som går på kriminelle, vi har dublinere og andre, også barn, som skal prioriteres, men nå fokuserer man på lengeværende barn. De skal prioriteres. Du oppfatter ikke dette som å være en vesentlig dreining av politikken for utsending av mennesker?

Pål Lønseth: Igjen: Det var ikke bare lengeværende som skulle sendes ut. Også barn som ikke var i den situasjonen, var det viktig å sende ut. Det var viktig å ha to tanker i hodet samtidig.

Men det er klart at det er en endring i form av en ønsket vridning mot at Politiets utlendingsenhet foku-

serte mer på lengeværende enn på dem som ikke var det.

Helge Thorheim (FrP): Kan du si at den endringen i realiteten fikk noen effekt? Ble det slik at flere lengeværende barn ble sendt ut?

Pål Lønseth: Det tror jeg ikke. Det har jeg iallfall ikke oversikt over her, så det vet jeg ikke.

Helge Thorheim (FrP): Vurderte regjeringen noen gang å gjøre ytterligere en endring, altså endre dette tilbake, eller regnet man med at dette ville bli politikken fremover? La oss nå si at man hadde fortsatt i regjering – det er selvfølgelig hypotetisk, men ut fra hvordan du oppfattet situasjonen – ville dere fortsette med å prioritere lengeværende barn?

Pål Lønseth: Jeg tror det jeg kan si om det, er at dette var til løpende diskusjon. Embetsverket var også opptatt av dette, fordi man ønsket at disse prioriteringskriteriene skulle være adekvate – i form av å ha en effektiv ressursutnyttelse. Så dette var på en måte gjenstand for en løpende vurdering i embetsverket og helt sikkert også forelagt politisk ledelse.

Helge Thorheim (FrP): Dette med noter fra Afghanistan har vært berørt. Dere – så vidt jeg forstår – fikk også en del noter fra afghanske myndigheter. I et brev av 10. juni til Politidirektoratet har dere omtalt en note der afghanske myndigheter ber om at Norge stanser returer. Man sier fra Justisdepartementet:

«Inntil nærmere avklaring foreligger, gjelder følgende føringer for retur til Afghanistan: Returer opprettholdes og gjennomføres som før notene ble mottatt.»

Kan du huske det? For meg indikerer dette at man enten ikke tok notene seriøst, eller at innholdet i dem kanskje var av en sånn karakter at det ikke var nødvendig å ta dem høytidelig.

Pål Lønseth: Kan du gjenta datoen på den noten?

Helge Thorheim (FrP): Jeg husker ikke datoen på selve noten, men Justisdepartementet svarte på dette i brev av 10. juni 2013 til Politidirektoratet. Der sier dere:

«Returer opprettholdes og gjennomføres som før notene ble mottatt.»

Pål Lønseth: Ja, men på det tidspunktet – så vidt jeg erindrer – returnerte man ikke barn og barnefamilier. Så det var en fortsettelse av retur av særlig enslige menn.

Helge Thorheim (FrP): Så man bare kjørte på, som før?

Pål Lønseth: Ja, når det gjaldt enslige menn, er det mulig man gjorde det.

Det man var opptatt av, var: Man hadde holdt igjen med

hensyn til barnefamilier. Man hadde for så vidt absolutt et ønske om å returnere barnefamilier, fordi man anså det som politisk nødvendig, men man hadde ikke gjort det. Men vi var jo opptatt av at noen skulle returneres, og det var spesielt – så vidt jeg husker – enslige menn som var i den kategorien som var prioritert da.

Helge Thorheim (FrP): Jeg har et spørsmål til, leder. Kan jeg ta det?

Møtelederen: Vær så god.

Helge Thorheim (FrP): Dere hadde en stopp til Afghanistan frem til august i 2013, men så ble den stansen opphevet. Betyr det at dere hadde fått signaler, enten fra ambassaden eller fra andre steder, om at det nå var greit – greie forhold – i Afghanistan til å kunne returnere mennesker fra Norge?

Pål Lønseth: Det husker jeg ikke konkret, men jeg kan ikke tenke meg at Afghanistan spesifikt hadde sagt at det var greit at vi sendte hvem som helst til Afghanistan.

Helge Thorheim (FrP): Men det må jo ha vært noe som gjorde at man sier: Ja, nå kan man oppheve stoppen.

Pål Lønseth: Som sagt: Det var et ønske fra oss hele tiden også å returnere til Afghanistan barnefamilier med avslag. Det kan kanskje ses i lys av det ønsket.

Helge Thorheim (FrP): Takk, leder.

Møtelederen: Da er det Kristelig Folkeparti og Hans Fredrik Grøvan – vær så god.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Takk for det. Jeg fortsetter litt der Helge Thorheim sluttet.

Til dette med å kunne åpne en returavtale igjen, som vi var vitne til fra august 2013: Hva slags påtrykk øvde Norge i den sammenheng for å få åpnet denne avtalen – eller var dette et resultat av at det var endringer i Afghanistan som gjorde at de var mer positive til fortsatt å kunne ta imot familier, enslige osv.? Kan du si noe om de vurderingene som blir gjort i forbindelse med at en gjenåpner en returavtale, og hvem er det som øver påtrykk, osv.?

Pål Lønseth: Jeg mener bestemt at vi på et eller annet tidspunkt – jeg husker ikke når – ga uttrykk for at man skulle utvise en viss forsiktighet med retur, særlig av barnefamilier. Nå har ikke jeg den instruksjonen foran meg, men når vi da gjorde dette, er det vanskelig å si noe annet enn at det var en generell vurdering av at nå burde man forsøke å få utnytte den avtalen fullt ut, og man ønsket å forsøke det. Jeg vet det var en ambisjon at man skulle igangsette med retur av barnefamilier den høsten. Jeg tror ikke vi kom dit før regjeringsskiftet. Det var nok en vurdering av at vi ville utnytte avtalen fullt ut. Jeg kan ikke tenke meg at det lå elementer i den vurderingen av at afghanske myndigheter

nå eksplisitt hadde gitt uttrykk for at de var positive til retur.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Som du sikkert kjenner til, ble det sendt et brev fra Afghanistan til Norge i november i fjor, hvor det ble gitt uttrykk for uro ved mottak av familier. Nå finnes det flere oversettelser av dette brevet, så det kan vel tolkes litt forskjellig. Det ble i alle fall vist til at her var det en sikkerhetssituasjon som måtte tas på alvor, det var vanskelig å integrere barn og familier på en god måte – barns skolegang osv. Var det vanlig å motta den type brev fra land som Afghanistan, eventuelt fra andre hvor man hadde en returavtale, eller hører dette til sjeldenhetene?

Pål Lønseth: Jeg kan ikke huske at vi spesifikt i min tid konkret har mottatt den type brev, men det er åpenbart at tvangsretur generelt og tvangsretur av barn og barnefamilier spesielt til en rekke av de utviklingslandene som vi har returavtale med, er politisk meget omstridt i de landene.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Litt over til et annet tema: Du har selv vært inne på dette med tildelingsbrev med prioriteringer med hensyn til disponeringsskriv innad i politiet og måltall. Ut fra din erfaring, hva er det som vil styre politiets uttransporteringspolitikk? Er det prioriteringene eller er det måltallene som på en måte vil være det som gir incentivene når det gjelder hva slags politikk en skal ha på dette området?

Pål Lønseth: Det er nok en lang diskusjon om politiet er tilbøyelig til å velge det rimeligste alternativet for å oppfylle måltall lettest mulig. Jeg opplever vel at politiet gjennomgående prøver å forholde seg til de føringer som gis. Jeg har ingen indikasjoner på at de ikke gjorde det i min tid – fulgte de prioriteringene som var satt opp.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Det betyr at det er måltallene som egentlig gir det største utslaget og det sterkeste incentivet i forhold til det man oppfatter som offisiell politikk, og som er villet av departement og regjering?

Pål Lønseth: Jeg vil si at marsjordren for politiet er å oppfylle måltallet innenfor de prioriteringskategorier som de er gitt. Det kan sikkert mange ganger være vanskelig, men det er det som er marsjordren.

Møtelederen: Da er det Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du sa at det årlige tildelingsbrevet var et resultat av en forutgående god kontakt. Den styringsdialogen som var der, var du som statssekretær med på den?

Pål Lønseth: Utformingen av tildelingsbrev var alle statssekretærer ganske dypt involvert i.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det er greit – å kvittere ut tildelingsbrevet som statsråden sender, det er en del av

statssekretærens arbeid. Men det var den forutgående prosessen som var mitt spørsmål: Var du med i den forutgående prosessen mellom underliggende etat og embetsverket i departementet, sånn at du kjente til hva som lå inne i tildelingsbrevet?

Pål Lønseth: Jeg kjente jo til hva som lå i innholdet ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): ... men hva som ble presentert for deg, for du fikk jo en ganske stor bunke papirer hver dag, du hadde jo rimelig mye å gjøre.

Pål Lønseth: Ja, jeg kjente til det gjennom det jeg fikk servert av embetsverket, men jeg deltok ikke i møtene. Det var embetsverket som holdt det forberedende møtet knyttet til budsjettprosessen, med satsingsforslag og diskusjoner med underliggende etat.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men embetsverket presenterte da, eller du presenterte, det som lå an, og så tok du eventuelt inn det at punkt 4 ble tatt vekk, og at man fikk inn legeværende – det hadde du en aktiv rolle inn i?

Pål Lønseth: Jeg tør ikke svare verken ja eller nei på det, for jeg husker det ikke, og jeg har bedt departementet gå tilbake og se om de kunne finne avklaringsnotater på akkurat den endringen. Det har ikke departementet funnet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Betyr dette egentlig at disse tildelingsbrevene blir behandlet med en litt for lemfeldig hånd i departementet?

Pål Lønseth: Nei, jeg opplevde det ikke som det i min tid, i hvert fall. Det var ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men dette er jo til kjernen av det som du måtte jobbe med senere, så det var jo viktig at du virkelig hadde et godt grep om det, for du skulle jo da sjekke om det ble fulgt opp videre?

Pål Lønseth: Jeg sier ikke at vi ikke var inne i det, tvert imot er det nesten helt sikkert at dette var politisk klarert. Det er jeg ganske sikker på.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men du husker det dårlig?

Pål Lønseth: Jeg husker det dårlig.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ok, det var en ulempe.

Hvor lang tid ville du trenge for å kunne få klarhet i om underliggende etat fulgte opp det som lå i tildelingsbrevet? Ville du hatt behov for et kvartal, eller ville du hatt behov for et halvt år?

Pål Lønseth: I min tid var det månedlige rapporteringer på returallene.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jo, men det er ikke naturlig at underliggende etat greier å komme i gang i løpet

av en måned, en må jo ha litt tid for å få full fres på maskinen.

Pål Lønseth: Jeg husker ikke konkret, vi fortsatte vel med å be om at de rapporterte månedlig på disse tallene.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men du husker ikke hvor lang tid du trengte for at du kunne sjekke om det som var i tildelingsbrevet, ble praktisert?

Pål Lønseth: Nei.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du var inne på dette forholdet mellom måltall og prioriteringsrekkefølge. Forsto jeg deg der sånn at i praksis var det også i din tid måltallet som var styrende? Dere hadde høye måltall, store krav til det, og dermed hadde politiet en oppgave som var sånn at en måtte bruke de muligheter som returmultipliciteter og ID ga?

Pål Lønseth: Ja, men skulle man fravike prioriteringene i et stort antall saker for eventuelt å oppnå returmål, måtte det klareres med departementet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Var ikke problemet hele tida å greie å nå de høye ambisjonene dere satte i måltallene?

Pål Lønseth: Jo, men vi hadde vel helt klart en ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Kunne dere sendt ut flere enn det som var måltallene?

Pål Lønseth: Det kunne vi nok ikke, vi ba spesifikt ved flere anledninger POT/PU om også å rapportere til oss muligheter for flere returer ved omprioriteringer – så vidt jeg husker.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Hva legger du i begrepet «lengværende»?

Pål Lønseth: I forhold til styringssignalene som er gitt, mener jeg bestemt at vi fastsatte det til mer enn tre års oppholdstid.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Hvorfor definerte ikke dere det klart og tydelig, slik at det var et operasjonelt juridisk begrep?

Pål Lønseth: Jeg tror det var forholdsvis klart og ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du tror at det var forholdsvis klart? Betyr det at det står et sted, at du kan gå tilbake og finne det? – Ikke finn det nå, det kan vi ta senere.

Pål Lønseth: Ja, det mener jeg bestemt.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ok. Du var statssekretær fra 23.10.2009 til 16.10.2013, og i den perioden fikk vi

§ 38 i utlendingsloven, som Justisdepartementet har ansvar for. I den står det i første setning:

«Det kan gis oppholdstillatelse selv om de øvrige vilkårene i loven ikke er oppfylt dersom det foreligger sterke menneskelige hensyn eller utlendingen har særlig tilknytning til riket.»

Og det er fulgt opp med «barn» lenger ned.

Hvorfor var det ikke en rutine at de som var lengeværende, og det altså hadde gått lenge fra de ikke fikk opphold og til de skulle sendes ut, fikk en ny vurdering når det er premisset som ligger i loven og det er departementet som har ansvaret for loven?

Pål Lønseth: Loven sier ikke noe om at man automatisk skal ha en ny vurdering. Loven sier at hvis man har vært her så og så lang tid, skal det være tungtveiende. Det er sånn at det framsettes omgjøringsbegjæringer, og det er de som behandles.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ja, men det står her at det er et spesielt premiss at dersom en har «særlig tilknytning til riket» – dess lenger tilknytning en har til riket, dess mer skal en legge vekt på det i positiv forstand for den det gjelder, nemlig å få mulighet til å være i riket.

Dere fant ikke noen grunn til å lage et system hvor en fikk inn en praksis der, slik at det ble hensyntatt før en ble sendt ut da det hadde gått lang tid fra en hadde fått avslag.

Pål Lønseth: Nei, men jeg kan opplyse om at PU regelmessig ved utsendelse forespurte Utlendingsnemnda om det var forhold i saken som tilsa at man ikke burde foreta den utsendelsen.

Møtelederen: Da er tiden ute, Lundteigen.
Da er det Abid Q. Rajas tur.

Abid Q. Raja (V): Jeg skal prøve å formulere spørsmålene noenlunde sånn at du ikke skal komme i en sånn situasjon at du skal felle en dom over nåværende regjerings behandling osv., men det er ikke til å komme utenom at litt sånn blir det allikevel. Men vi får ta høyde for det.

Man kan gi noe man mener er et forsøk på en klar politikkendring, eller man kan formulere det man selv omtaler som en klar politikkendring. Hvis man gir noe som man omtaler som en klar politikkendring – er det vanlig, slik du husker det fra din tid, at man sjekker om dette faktisk etterfølges i praksis, eller bare legger man til grunn at det faktisk gjøres?

Pål Lønseth: Man har selvfølgelig tillit til at det gjøres, men samtidig er det omfattende rapporteringskrav fra underliggende etater, og det vil bli kontrollert gjennom de rapporteringene om det skjer.

Abid Q. Raja (V): Jeg kan stille deg spørsmål om noen av disse rapporteringene. Også i denne saken har PU sendt noen. Jeg vet ikke hvor godt du kjenner saken, om du har lest alle saksdokumentene?

Pål Lønseth: Nei, ikke komiteens dokumenter. Jeg kjenner kun saken fra mediene.

Abid Q. Raja (V): Jeg skal bringe deg litt inn i det.

PU har i denne saken sendt en god del varslinger. Jeg har telt gjennom noen av dem – det er rundt 25 som har en slik formulering som går i retning av at dette kan bli problematisk i pressen fordi dette er litt vanskelig sett i forhold til den samarbeidsavtalen man har med samarbeidspartiene, men for øvrig står det noe slik som at PU ikke har blitt bedt om å vise noen tilbakeholdenhet overfor dette, så de uttransporterer.

Disse varslingene antar jeg du så også i din tid? Hvordan forholder man seg til slike varslinger som kommer fra PU?

Pål Lønseth: Som jeg svarte på Jette F. Christensens spørsmål, er det forskjellig med hensyn til hvilken karakter dette varslet har. I noen tilfeller ser man at her kan det bli en stor storm, i andre tilfeller er det et varsel hvor man kanskje opplever at politiet har vært vel forsiktige.

Abid Q. Raja (V): Orienterer man statsråden på et vis? Snakker man om dette, eller er det, siden du har ansvaret for denne porteføljen, en kunnskap du har?

For øvrig: Leste du disse varslingene grundig, eller er det en rutine at det tikker inn og man bare klikker av på e-posten – den er kommet inn. Hvor grundig er det? De er kanskje litt masete disse varslingene?

Pål Lønseth: Nei, det synes jeg ikke – jeg vil ikke si det. De har fått en instruks om å gi oss dem, så det får departementet tåle.

Men det varierte nok i hvilken grad jeg fikk dem levert til lesing, og i hvilken grad jeg fikk det referert fra embetsverket, så vidt jeg husker.

Abid Q. Raja (V): Så det gikk ikke direkte i din e-postkasse?

Pål Lønseth: Nei, det gjorde det ikke.

Abid Q. Raja (V): Det er rundt 25 slike varsler. Alle har noenlunde samme avsnitt om at dette er litt problematisk med hensyn til deres samarbeidsavtale, og for øvrig uttransporterer de som ellers, fordi de ikke har fått noen andre føringer. Når du samtidig har gitt en klar politikkendring – når begynner normalt varsellampene å blinke? Kan du si noe om det uten å felle en dom over nåværende regjering?

Pål Lønseth: Jeg synes kanskje du var vel ledende i tilnærmingen!

Igjen – jeg har ikke lyst til å si at på det og det tidspunktet burde varsellampene blinke, fordi jeg ikke har lyst til å være noen dommer over sittende justisministre.

Det er klart at når man ber om varsler, må man også forutsette at de registreres, leses og vurderes. I noen tilfeller vil den vurderingen innebære at man forbereder seg på

mediehenvelser og debatt, og i andre tilfeller føler man at dette antakelig ikke vil være omstridt.

Abid Q. Raja (V): Jeg rekker et siste spørsmål. Du var inne på at noen ganger følger man opp en slik klar politikkendring ytterligere, i brevs form, osv. Rett før deg var politidirektøren her, og han var inne på at de skrev et brev 14. mars hvor de spør: Hvordan påvirker prioriteringene av de nyeste sakene de øvrige prioriteringene, særlig føringen om at saker der (lengeværende) barn er involvert, skal prioriteres – altså føringen om saker som gjelder lengeværende barn skal prioriteres. Han spør.

Så sier han her i høringen at de fikk ikke noe klart svar på dette. Dette var det som var den klare politikkendringen. Han påtar seg selv skylda og sier at de burde kanskje ha bedt om en ytterligere klargjøring. Når dere får slike brev som ber om en klargjøring, påhviler det da departementet et ansvar å gjøre dette klart og tydelig, eller hvordan går man fram da? Når skal man bli ekstra aktsom – hvor er aktsomhetsnormen? Hvor vil du legge den terskelen?

Pål Lønseth: Det er sånn at jeg ikke kjenner alle omstendighetene mellom politisk ledelse og Justisdepartementet og POD i dette tilfellet, så jeg synes ikke jeg er på trygg grunn til å gi en vurdering av hva som da burde ha skjedd. Jeg kjenner åpenbart ikke alle opplysningene.

Generelt er det klart at hvis PU, POD eller et annet underliggende organ i hvilken som helst sammenheng, egentlig, spør om hva som er politikken, og hva deres gjøren og laden skal være sett i forhold til det, må de kanskje forvente at Justisdepartementet og andre departementer gir et svar på det.

Møtelederen: Da er tiden ute.
Da er det Rasmus Hanssons tur.

Rasmus Hansson (MDG): Dette er bare en kort oppfølging av flere andre spørsmål.

Du nevnte at i din tid da det ble gitt et signal som innebar en politisk endring, ble det fulgt opp. Spørsmålet er da: Hva var rutineene for hvordan signaler om politisk endring ble formidlet? Ble det lagt stor vekt på å formidle den skriftlig på en presis og grundig måte, eller ble det gjort i en kortform som kan ligne på den veldig korte endringen som er noe av utgangspunktet for denne saken vi har her, nemlig at et ord ble fjernet uten at det var veldig mye skriftlig utdyping av hva det innebar? Var det sånn i din tid også at man gjorde det kort og fyndig skriftlig, og så fulgte man opp på andre måter, eller ble det brukt mer plass på skriftlige presiseringer?

Pål Lønseth: Igjen vil jeg si at det kommer jo veldig an på hvilken politikkendring man snakker om. Er man inne på et veldig kontroversielt område? Er det en stor endring? Er det en mindre endring? Det vil påvirke, naturlig nok, hvordan dette kommuniseres. Er det slik at man skal ha en omlegging av politikken, så er det klart at da formidles det tydelig.

Rasmus Hansson (MDG): Og med tydelig mener du skriftlig?

Pål Lønseth: Ja.

Rasmus Hansson (MDG): Det andre spørsmålet gjelder din forventning til tilbakemelding fra etatene. Vi har hatt mange spørsmål om i hvilken grad POD og PU oppfattet og meldte tilbake om konsekvensen av den politikkendringen som var varslet, og om i hvor stor grad de følte en forpliktelse til å presisere tilbake overfor politisk ledelse at man faktisk var i en situasjon hvor praksis ble den motsatte av det som det politiske signalet skulle innebære. Hva slags forventning hadde dere til at underliggende etater skulle være aktive når det gjaldt å informere dere om de reelle effektene av slike signaler som dere ga dem?

Pål Lønseth: Jeg ville ha forventet som en del av politisk ledelse at underliggende etater rapporterte på ting som de følte var f.eks. vanskelige og problematiske å oppfylle på en eller annen måte, eller som opplevdes som uklare.

Rasmus Hansson (MDG): Og det var en aktivt uttrykt forventning?

Pål Lønseth: Nei, vi gikk ikke ut og sa det, men det er på en måte, synes jeg, naturlig at underliggende etater må melde de utfordringer som eventuelt oppstår. Dette er ikke spesielt for justissektoren, etter mitt syn.

Rasmus Hansson (MDG): Ok. Takk.

Møtelederen: Takk for det. Da er denne runden over. Jeg ser ingen som ber om oppfølging. – Jo, Lundteigen, vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Mitt spørsmål gikk på § 38 i utlendingsloven. Litt mer omkring det: Du sa at PU hadde et ansvar for å informere UNE om det er oppstått forhold som må tas i betraktning før utsendelse, hvis jeg husker deg riktig.

Pål Lønseth: Så vidt jeg husker, var det praksis at de kontaktet UNE for å se om det var nye forhold, omgjøringsbegjæringer som måtte hensyntas, eventuelt, foran hver tur.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men det er sagt tidligere i høringen her at § 38 er det sentrale i det som heter humanitærinstituttet, altså nettopp hvilken tilknytning disse ungene hadde til landet, og at det var en selvstendig sak. Det er der jeg vil spørre. Den delen, var ikke det noe som politiet hadde noe med å melde noe på?

Pål Lønseth: Nei.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men hvorfor ble ikke det som en rutine? For det er jo noe av det som har skapt veldig mye av den politiske debatten, at folk flest føler at når de

har hatt tilknytning til landet så lenge, vil det være urimelig å tvangsutsende disse familiene med disse ungene. Hvorfor kom det ikke da en operativ oppfølging av § 38 i din tid, når det er i din tid den loven som vi har i dag, ble effektiv?

Pål Lønseth: Hele ordningen med oppholdstillatelse, enten det er på asyl eller annen oppholdstillatelse, baserer seg på søknad, en fortrinnsvis grundig behandling av den søknaden og en kvalitetsmessig god behandling av søknaden, og så må vedkommende forholde seg til det svaret som gis. Personlig mener jeg det ville ført altfor langt av sted hvis man skulle pålegge utlendingsmyndigheten på eget initiativ å gjenoppta saken etter f.eks. tre år hvis avslaget var gitt.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så å følge opp den paragrafen er avhengig av klaging fra den det gjelder?

Pål Lønseth: Ja.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk.

Møtelederen: Flere har ikke bedt om ordet. Da er vi ferdig med utspørringen, Lønseth. Har du noe å tilføye, eller vil du si noe som du hadde planlagt å si, som du ikke har sagt, så har du sjansen nå.

Pål Lønseth: Nei takk, jeg takker for oppmerksomheten og er fornøyd.

Møtelederen: Tusen takk for at du kom, og for ditt bidrag!

Da trenger komiteen en god pause, og jeg vil foreslå 25 minutter – jeg tror det vil være fornuftig nå. Kl. 16.50 starter høringen på nytt.

Høringen ble avbrutt kl. 16.26.

Høringen ble gjenopptatt kl. 16.50.

Høring med statsråd Anders Anundsen, statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet Jøran Kallmyr og tidligere statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet Himanshu Gulati

Møtelederen: Da ønsker jeg velkommen til den siste delen av denne høringa. Jeg ønsker velkommen til justisminister Anders Anundsen – hjertelig velkommen! Komiteen har anmodet om at også statssekretær Jøran Kallmyr skal være med, og at tidligere statssekretær Himanshu Gulati, nå statssekretær ved Statsministerens kontor, også møter sammen med statsråden.

Jeg sier dette spesielt nå, idet jeg – som Anundsen godt vet, men jeg sier det allikevel – minner om reglementet for åpne høringer, som regulerer gjennomføringa av høringa, der komiteen anmoder om at embets- og tjenestemenn også møter. Det er altså tilfellet her. Ifølge reglementet stil-

les det spørsmål til statsråden, og statsråden avgjør hvem som skal svare. Dette hindrer naturligvis ikke komiteens medlemmer i å anmode om at embets- eller tjenestemenn også svarer. Dersom statsråden ikke tillater at det stilles spørsmål direkte til statssekretæren, har komiteen mulighet til å avholde et lukket møte og bestemme at spørsmålet kan stilles direkte til statssekretæren. Jeg bare leser dette – jeg tror neppe det kommer til anvendelse, men jeg leser det allikevel for at det skal være korrekt gjort.

Jeg ønsker også velkommen til dine to bisittere, som er departementsråd Tor Saglie og ekspedisjonssjef i Politivdelingen Thor Arne Aass.

Hjertelig velkommen til dere alle sammen.

Dere kjenner formalitetene, så jeg tar dem rett og slett ikke. Jeg regner med at dere kan dem. Da går vi rett i gang, og jeg gir ordet til justisminister Anders Anundsen, som har 10 minutter til disposisjon – vær så god.

Statsråd Anders Anundsen: Tusen takk for det.

Kjære komitéleder, saksordfører og komitémedlemmer. La meg få lov til å takke for invitasjonen til å sitte på denne siden av bordet. Jeg vil forsøke å belyse denne saken ut fra det jeg oppfatter som komiteens kontrolloppdrag innenfor de rammer som komiteen har trukket opp i de angitte problemstillingene. Jeg viser for øvrig til mine skriftlige redegjørelser og oversendt dokumentasjon i saken.

Regjeringen bygger sin asyl- og innvandringspolitikk på samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre. Innholdet i den avtalen er ikke en del av denne høringen, men jeg vil likevel understreke at det har vært – og er – svært viktig for meg å sikre at avtalen etterleves i praktisk politikk, og det er viktig at partene i avtalen står sammen om alle oppfølgingspunktene.

Det har vært viktig å sikre at hensynet til lengeværende barn ivaretas bedre enn under den rød-grønne regjeringen. Vi har tatt grep for at barn i mindre grad skal være ofre for sine foreldres handlinger. Etter mange år i Norge med etablering av nettverk, skolegang og vennskap må hensynet til barna på et eller annet punkt gå foran. Det er bakgrunnen for viktige deler av avtalen mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti.

1. juli trådte engangsløsningen i kraft, som så langt har gitt om lag 60 lengeværende barn opphold de trolig ellers ikke ville fått. 8. desember i fjor trådte den varige ordningen i kraft, som også vil gi flere lengeværende barn opphold. Formålet er å sikre sterkere vektlegging av barns situasjon, herunder deres tilknytning til Norge gjennom lang botid. Dette er klare politiske endringer, som jeg er fornøyd med.

Før jeg går inn på de konkrete problemstillingene, vil jeg også gjøre oppmerksom på at tildelingsbrevet fra departementet til Politidirektoratet for 2014, punkt 4.2, angir hvilke kategorier saker som skal prioriteres når politiet skal fordele sine ressurser i det innledende arbeidet som er nødvendig for retur. Utviste straffedømte er førsteprioritet, retur etter Dublin-forordningen er andreprioritet, og utlendinger med avslag som ikke har fått utsatt iverk-

settelse, er tredjeprioritet. I tillegg står det at saker som omhandler barn, skal prioriteres.

Det står videre at det er viktig at returene skjer så raskt som mulig etter endelig avslag, som også er en endring i forhold til tildelingsbrevet for 2013.

De to tingene er etter min mening en politikkendring i forhold til den forrige regjeringen ved at en i 2014 for det første skulle prioritere arbeidet med barn generelt, ikke lengeværende spesielt, for det andre at en generelt skulle fokusere mer på rask retur etter endelig avslag. Det var fordi vi mente at det ville være uheldig å prioritere arbeidet med saker som involverer lengeværende barn, fremfor andre barn.

Bakgrunnen for den endringen var at vi arbeidet både med en engangsløsning og en varig ordning der hensynet til barnets tilknytning til Norge skulle tillegges mer vekt enn etter dagjeldende regelverk. Å aktivt prioritere utsendelse av lengeværende barn foran andre barn i et år hvor regelendringer var på vei, ga ikke god mening.

Samtidig er det i disse sakene flere dilemmaer. Å sørge for at saker som omhandler barn der det er gitt avslag, blir prioritert, er viktig, fordi selve oppbruddet og uttransporten fra Norge kan oppleves som vanskeligere jo lenger de har vært i og fått tilknytning til Norge. Endringen var imidlertid ikke et signal om at lengeværende barn ikke skulle uttransporteres eller skjermes fra retur.

Tildelingsbrevet går fra Justis- og beredskapsdepartementet til Politidirektoratet. Politidirektoratet sender egne disponeringsskriv, som komiteen er godt kjent med, til politidistriktene og særorganene. I disponeringsskrivet fra Politidirektoratet er ikke endringen i tildelingsbrevet kommet med. Det er en feil som ikke skal skje. Jeg har ansvaret for alt som skjer i de underliggende etatene, og jeg har overfor Stortinget beklaget denne feilen.

I all statlig styring må det imidlertid legges til grunn at føringer fra overordnet organ følges opp. Det motsatte vil gi et helt uholdbart kontrollregime og være helt uforholdsmessig med en tillitsbasert ledelse. For ordens skyld gjør jeg oppmerksom på at rutinene i departementet nå gjennomgås med sikte på en grundigere oppfølging av disponeringsskrivene i underliggende etater, særlig der det gjøres politikkendringer.

Politidirektoratet opplyser at de i tillegg til disponeringsskrivet sender ut tildelingsbrevet. Det har politidirektøren vært inne på tidligere i denne høringen. PU og politidistriktene skal således vært gjort kjent med innholdet i begge dokumentene, tildelingsbrev og disponeringsskriv. Tildelingsbrevet er overordnet disponeringsskrivet. Det må forutsettes at ledere i politiet faktisk leser disse dokumentene.

Så til spørsmål 2: Hadde departementet grunnlag for å forstå og burde vi forstått at formuleringen ikke ble viderefremmet til underliggende etater? Politidirektoratet sendte ut sitt disponeringsskriv til distrikter og særorgan 19. februar 2014. Dagen etterpå sendte de en kopi til departementet. Disponeringsskrivet ble imidlertid ikke lest av departementet med sikte på å oppdage mulige forskjeller fra tildelingsbrevet. I den sammenheng viser jeg også til brevvekslingen mellom Politidirektoratet og departemen-

tet om det som egentlig var returrestanseprosjektet, hvor det også gis avklaringer på forståelsen av tildelingsbrevet, jf. dokumentene 25 og 26. Der omtaler Politidirektoratet også forståelsen av prioriteringen av barn, der de har satt «lengeværende» i parentes.

Departementet presiserer i sitt svar at det er barn som skal prioriteres. I tillegg er det ikke vanskelig å se at denne presiseringen burde vært tydeligere.

Som følge av økt satsing og større bevilgninger ble også flere uttransportert i 2014. Det har medført at flere barn ble uttransportert. Andelen barn samlet sett som ble uttransportert i 2014, er imidlertid lavere enn for tilsvarende periode 2010–2013, men andelen lengeværende barn er økt noe.

Departementet har mottatt varsler fra Politiets utlendingsenhet via Politidirektoratet om enkeltsaker som kan skape medieinteresse. Eksempler på slike rapporter finnes i dokument 41. I 2014 fikk departementet om lag 70 varsler, som omfattet ca. 150 mindreårige. Andelen varsler utgjorde således omtrent 24 pst. av sakene. Varslene sendes departementet for å forberede eventuelle medie-henvendelser knyttet til reiser o.l., og som dere hørte tidligere statssekretær Lønseth sa, en praksis som også har vært gjeldende i mange år.

Vi har også fått månedlige rapporter fra Politiets utlendingsenhet hvor de har rapportert om både antall utsendte mindreårige totalt og antall uttransporterte mindreårige som har vært mer enn to år i Norge etter utreisefristen. Eksempler på slike rapporteringer finnes i dokument 96. Rapportene viser at det jevnt over er relativt få lengeværende barn som er returnert, sett i forhold til det totale antallet barn som er returnert. Det er imidlertid et avvik i september, da det ble gjennomført en større uttransportering til Nigeria. Det har i 2013 vært vanskelig å gjennomføre slike returer til Nigeria. Jeg viser til redegjørelsen fra PU på dette punktet.

Det er denne måneden, september 2014, som skiller seg ut vesentlig i forhold til de øvrige rapporteringene. I tillegg er det flere måneder da ingen som har oversittet utreisefristen mer enn to år, er utsendt, til tross for at det er mange mindreårige generelt som er utsendt, eller uttransportert. På den bakgrunnen kan en legge til grunn at departementet har fått informasjon om retur tall og returer av mindreårige, også av lengeværende mindreårige. Det var ikke gitt noen føringer om tilbakeholdenhet når det gjelder arbeidet med denne gruppen, som skulle prioriteres på lik linje med andre barn. Dette var informasjon som kom løpende, og som ikke ble sett i forhold til bestemte mål, eller som ble summert opp på en sånn måte at en skulle finne bestemte avvik eksempelvis fra foregående år.

Når det gjelder det tredje spørsmålet, om opplysningsplikten, vil jeg vise til mine svarbrev til komiteen. Jeg mener den informasjonen som er gitt Stortinget fra min side, er i samsvar med de faktiske forhold. I trontaledebatten den 6. oktober 2014 forklarte jeg at det ikke er gitt politiske føringer om at sakene til lengeværende mindreårige skal prioriteres særskilt, men at alle saker som berører barn, skal prioriteres. Det stemmer overens med sakens faktum. Jeg forklarte også at det ikke var sendt noen sig-

naler fra regjeringens side som skal bety at en skal prioritere lengeværende barn, for at en skal sende dem raskere ut i forkant av et nytt regelverk. Også dette stemmer med sakens faktum.

I redegjørelsen den 2. desember gikk jeg kort gjennom hva som var skjedd med endringen i tildelingsbrevet og den manglende oppfølgingen i disponeringsskrivet. Det samstemmer også med sakens faktum. Temaet for denne gjennomgangen var feilen som var skjedd, og vi hadde ikke en samlet oversikt over eventuelle konsekvenser av den feilen på det tidspunktet.

Så registrerer jeg at Politidirektoratet og PU i ettertid har sagt at de har oppfattet og fulgt de politiske signalene på tross av feilen, og at de mener å kunne dokumentere at sakene som berører mindreårige med lang oppholdstid, ikke er prioritert foran arbeidet med sakene til barn generelt. Basert på dagens høring fremstår dette som om det ikke er riktig. Det viser et behov for å følge opp nye styringssignaler bedre og forsikre seg om at disse faktisk er oppfattet.

Det har ikke – og jeg vil understreke det – vært noen politisk intensjon å sende ut et høyt antall lengeværende barn. Men det er heller ikke gitt signaler om at de skal skjermes særskilt fra retur. Det ble gjennomført om lag 7 250 uttransporter i 2014. Over 2 800 av de uttransporterte var ilagt straffereaksjon. Det er nærmere 40 pst. av alle de returnerte og betydelig flere enn tidligere år. Kriminelle har vært, er og vil alltid være en prioritert gruppe. Andelen mindreårige som er uttransportert, er om lag 9 pst. Andelen mindreårige med oppholdstid over fire år er ca. 1,1 pst. av det totale antall som ble uttransportert.

Jeg mener således at min opplysningsplikt overfor Stortinget er oppfylt. Stortingets vedtak er fulgt opp. Samtidig er det ingen tvil om at saken har gitt grunnlag for læring og forbedring av rutiner og styring på feltet.

Jeg vil til slutt også gi uttrykk for at jeg er veldig fornøyd med at vi har fått på plass en langt bedre ordning for lengeværende barn enn tidligere, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre.

Takk.

Møtelederen: Da sier vi takk til justis- og beredskapsministeren, og da går vi i gang med utspørringen. Da er det sakens ordfører, Bård Vegar Solhjell.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk, leiar, og tusen takk for ei både grundig og nyttig utgreiing.

Den omtalte endringa i tildelingsbrevet, frå lengeverande barn til barn: Synest du det er ei klar politikkendring?

Statsråd Anders Anundsen: Saksordfører, det er egentlig to endringer i tildelingsbrevet som jeg mener samlet sett ...

Bård Vegar Solhjell (SV): Ja, men eg tenkjer på akkurat den endringa der ein tek bort nokre ord, frå at det står om barn som har vore lenge i riket, til at det berre står at barn skal verte prioriterte.

Statsråd Anders Anundsen: Men de to tingene henger sammen. Det ene handler om endringen fra lengeværende barn til barn generelt, og det andre som også har påvirkning på dette, er at vi satte inn en formulering om at en skulle prioritere utsendelser raskere etter avslag. De to tingene henger sammen, og det mener jeg er en politikkendring.

Bård Vegar Solhjell (SV): Så det er ikkje ei klar politikkendring, men det er saman med nokre andre ting ei politikkendring? Er det det du formidlar no?

Statsråd Anders Anundsen: Det er litt avhengig av hvordan du forventer at jeg skal gradere dette. Jeg mener det er en klar politikkendring at man prioriterer å sende ut korttidsværende personer foran langtidsværende personer, og da i kombinasjon med at man ikke skal prioritere lengeværende barn særskilt, men barn generelt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Er dette å mjuke opp fokuset, synest du?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, jeg synes definitivt dette er å myke opp fokuset med hensyn til lengeværende barn, fra at det har vært en prioritert gruppe – ikke for utsendelse, men for å igangsette arbeidet for å klargjøre for utsendelse – til at de skal være behandlet på lik linje med andre barn. Det mener jeg er en oppmyking.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg spør på den måten fordi det var sånn du beskreib det i Stortinget: som ei klar politikkendring, som ei viktig endring, som å mjuke opp fokuset. Så har vi no tidlegare høyrte politidirektøren seie at han ikkje var klar over denne endringa, han hadde ikkje fått ho med seg. Det har heller ikkje PUSjefen og ikkje tillitsvalde. Og politidirektøren sa i tillegg at han iallfall ikkje kunne minnast at han hadde fått nokre andre signal, beskjedar, samtaler, møte om at denne politikkendringa skulle verte gjennomført. Så eg spør justisministeren: Har du følgt opp det gjennom andre typar beskjedar i systemet enn akkurat det tildelingsbrevet?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror det først er viktig å legge til grunn at det som har vært utgangspunktet for denne klare politikkendringen, er tildelingsbrevet. Det er der vi har gitt uttrykk for at dette skal endres, og jeg må si at jeg som statsråd er nødt til å legge til grunn at underliggende etater faktisk følger opp det som departementet har sagt at de skal følge opp. Da er tildelingsbrevet helt sentralt.

Så tror jeg nok at hvis vi hadde fått rapporteringer som tydet på at noe annet var i ferd med å skje, tidlig, kan det være at vi hadde sett behov for å følge det opp. Men en må huske at vi hadde ikke noen grunn til å tro at disponeringsskrivet ikke hadde oppfattet hva tildelingsbrevet sa. Det er åpenbart at det er et forbedringspotensial i den kommunikasjonen. Og som jeg nevnte i innledningen min, går vi nå gjennom rutine våre for å sørge for at vi blir bedre på å

klargjøre vesentlige politikkendringer i tildelingsbrevet fra år til år.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg vil nok seie at mi erfaring er at dersom ein verkeleg vil ha noko gjort, må ein endre det formelle, men ein må òg følgje det opp.

Men eg la òg merke til at du sa – og det synest eg var positivt – at du i løpet av høyringa oppfatta at det ikkje har vore godt nok forstått nedover i systemet. Men du sa òg – dersom eg skjønnte det riktig – og la vekt på, at PU har fått tildelingsbrevet, og at det er sendt ut til dei, og at ein føreset at dei har lese det. Meinte du med det å seie at du synest at Politiets utlendingseining burde ha fått med seg at det var ein forskjell mellom dei to breva – disponeringsskrivet og tildelingsbrevet?

Statsråd Anders Anundsen: Som jeg sier, forutsetter jeg at underliggende etater og ledere leser tildelingsbrev og disponeringsskriv på en sånn måte at de oppfatter det som faktisk står der. Det er et viktig styringsverktøy, det er et av de viktigste styringsverktøyene som departementet har overfor underliggende etater. Men jeg registrerer jo hva som ble sagt i høringen.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg spør òg fordi det for mange av oss, trur eg, må synast sånn at dersom det iallfall var nokon som hadde grunnlag for å forstå at det var ein forskjell, var det jo Justisdepartementet, fordi Justisdepartementet får ein kopi av disponeringsskrivet – som er forskjellig frå tildelingsbrevet – og så får de eit brev i mars som de svarar på, der de får spørsmål om det med at ordet lengeverande står i parentes. De svarar med å gjenta setninga. Så får de i tillegg ein serie enkeltvis rapportar, der det i fleire av dei vert omtalt ei setning som vert brukt, om korleis enkelte barn oppfyller eller ikkje oppfyller vilkåra for amnesti. Så vert det vist til samarbeidsavtala. I tillegg har de tilgang til tala frå september, som – som justisministeren seier – viser ein klar oppgang.

Synest du sjølv at Justisdepartementet hadde grunnlag for å forstå at dette ikkje vart følgt opp nedover i systemet, sånn som høyringa har avdekt at det ikkje vart?

Statsråd Anders Anundsen: Nå har du laget en lang oppbygging, så jeg håper jeg får tid til å svare på dette: Det er riktig at vi fikk kopi av disponeringsskrivet – det er relativt vanlig. Det blir ikke lest i departementet for å kontrollere at disponeringsskrivet følger opp tildelingsbrevet, for det er på en måte lagt til grunn; vi har ikke en «kontrolllesing». Jeg tror det ville vært krevende hvis en ikke skulle ha tillit til at underliggende etater faktisk gjennomfører det som står i tildelingsbrevet.

I tillegg: Når det gjelder brevet det vises til i mars, så omhandler jo det egentlig en annen problemstilling, men man spør hvordan den problemstillingen vil påvirke prioriteringen av utsendelse av barn – og så står «lengeværende» i parentes. I svaret fra departementet er det klargjort med én setning: Det presiseres at det er barn som skal prioriteres. Som jeg nevnte i innledningen min, så mener jeg vi burde vært tydeligere på hva som faktisk lå i den til-

bakemeldingen. Det er det ingen tvil om at vi tar lærdom av.

Så får vi rapporter, som du viser til, ca. 70 i tallet. Vi får ulike typer rapporter om saker som kan skape medieinteresse, og det er det som er hensikten med de rapportene. Der er det for en del tilfeller lagt inn en – nær sagt – standardsetning som sier noe om årsaken til at det kan bli medieoppmerksomhet rundt det. Jeg har lyst til å sitere den, hvis jeg får lov til det: Det faktum at en barnefamilie tvangsreturneres, kan i seg selv skape medieoppmerksomhet eller andre reaksjoner, særlig med hensyn til regjeringspartienes asylavtale om amnesti for visse familier.

Dette gjelder da en familie som har vært i Norge i under to år, så disse varslene er ikke knyttet til lengeværende barnefamilier; det er ikke det som er utgangspunktet, men dette er bestemte situasjoner hvor de antar at det kan være medieoppmerksomhet rundt det.

Så er det i noen veldig få av disse varslene foretatt en vurdering fra PUs side om hvorvidt de vil fylle vilkårene eller ikke. Så vidt jeg har funnet i vårt bakgrunnsmateriale, er det to varsler hvor de sier at det er tilfellet at de vil fylle vilkårene. De to tilfellene alene synes jeg det er vanskelig å si skulle føre til at en fikk en reaksjon ut fra det, i og med at det ikke har vært intensjonen at lengeværende barn skal skjermes. Så en kan ikke bruke det samlede antallet varsler på den måten som jeg følte at du gjorde i spørsmålet ditt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Men du seier at du går ut frå at dei hadde skjønt dette i Politiets utlendingseining: Dei har lese papira og burde ha sett den endringa, men de får ein kopi av det, eit oppklaringsbrev, fleire brev om enkeltsaker – som iallfall burde ha fått eit par klokker til å ringe – og de får tala, og de oppdagar det likevel ikkje. Det finn eg merkeleg.

Eg skal gå vidare til eit par spørsmål om andre ting. Først til tala: Vi har nå etablert at både i absolutte tal og i delar, så auka talet på lengeverande barn. NOAS var klar over det i september, Politidirektoratet var klar over det i september: Var du klar over det i september, at tala peikte raskt oppover, som du sjølv var innom?

Statsråd Anders Anundsen: Nei. Den månedsrapporteringen som vi fikk for september, mener jeg vi mottok 8. oktober. Det var da vi fikk månedsrapporten for foregående måned, som viste et veldig stort utslag i forhold til tidligere. Det er derfor også viktig å få med at når du sier at vi fikk tallene, så fikk vi altså frem til september tall som ikke var spesielt urovekkende, sett med spørrerens utgangspunkt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Men ditt departement fekk brev om det i september, og media rapporterte om det i september – men du fekk det ikkje med deg?

Statsråd Anders Anundsen: Nå er jeg litt usikker på hva du tenker på, for da jeg svarte ...

Bård Vegar Solhjell (SV): At det vart sendt ut spesielt mange lengeverande barn i september?

Statsråd Anders Anundsen: Hvor mange det da dreide seg om, kom jo frem av rapporten for september.

Bård Vegar Solhjell (SV): Det er da du får det med deg?

Statsråd Anders Anundsen: At det var mange barn som ble utsendt i september, var jo en mediesak og som mange var oppmerksomme på, og det henger jo sammen med at det da ble uttransportert langt flere – samlet sett – enn det det gjorde tidligere. Så spørsmålet må jo være om vi fikk signaler om at det var helt spesielle forhold mellom dem som ble sendt ut, og gruppen lengeværende barn som skulle gjøre at vi måtte foreta undersøkelser.

Bård Vegar Solhjell (SV): Så har vi også fått belyst her tidlegare at dei sentrale årsakene til at mange vert sende ut, særleg i september, men òg utover hausten, er Nigeria og Afghanistan og ulike tiltak – dels frå august av, dels planlagde tiltak. Dei vil eg rekna med du kjende til, og eg vil òg rekne med at du kjende til tiltaksplanen som du hadde initiert, som Politiets utlendingseining sette i verk. Eg spør om dette, og det er mitt siste spørsmål – du får jo ei rekke munnlege og skriftlege spørsmål i Stortinget i oktober, november og desember av ulik valør, men med dette temaet. Ingen av dei gongene svarar du på desse med å ta opp at tala peikar oppover og er høge, eller at Nigeria og Afghanistan er ei særleg utfordring, at det vert sendt særleg mange dit, sjølv om ein veit om dette, eller at måltalfokuset har ført til ein god del endringar som gjer at ein samla sett sender ut fleire – eller nokon av dei andre tinga som i ettertid nå brukast av alle som forklaringar på at mange lengeverande barn vert sende ut. Kvifor informerte du ikkje Stortinget når dette vart teke opp så mange gonger?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror en må se på hva som faktisk var spørsmålene som ble stilt, og hvorvidt svarene er presise i forhold til spørsmålene som ble stilt, og jeg mener jo at de er det. Så kan man selvfølgelig alltid spørre om en bør opplyse om enda mer enn det som er temaet i spørsmålene. Og utgangspunktet for de fleste av disse spørsmålene har jo vært oppfølgingen av hvorvidt det har vært sendt politiske signaler for å påvirke utsendelse av lengeværende barn, slik at flere lengeværende blir utsendt. Det har det ikke vært. Det står jeg fortsatt svært tydelig på, at det har aldri vært gjort, og det har ikke vært intensjonen.

Så skjønner jeg at det skaper reaksjoner når man ser de tallene og det resultatet som kommer i praksis. Hvis de tallene på en måte hadde vist seg mye tidligere, så er jeg enig i at det ville vært grunn til å gjøre visse undersøkelser. Men jeg vil gjerne presisere at det har altså ikke vært gitt signaler om at man skal skjerme disse gruppene, og Stortinget har jo også behandlet det spørsmålet to ganger og sagt at en ikke skal ha en særskilt ordning. Men så har vi også hørt hvordan politiet har forholdt seg til akkurat det spørsmålet, med en viss skjønnsomhet.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg er straks ferdig nå, men eg spør fordi du får jo ikkje eitt spørsmål om dette; du får ei rekke spørsmål, både skriftlege og munnlege, og når det gjeld dei skriftlege, må ein gje dei moglegheit til å sjekke det i embetsverket. Dei er forskjellige, og dei handlar om ei vedvarande problemstilling med ein god del merksemd rundt. Eg skal berre lese opp eitt av dei, som er frå Trine Skei Grande: «Har han gitt noen beskjeder i systemet som gjør at vi får en massiv utsending før det nye regelverket trer i kraft?» Så svarer du: «Jeg er veldig glad for det spørsmålet – det har vi ikke gjort.» Og så legg du til nokre nyanseringar.

Men verken da eller andre gonger så tek du med dei tinga som vi nå veit er dei viktigaste forklaringane, og som var tilgjengelege på det tidspunktet – at fleire vart sende til Nigeria og Afghanistan, at tala i september er på veg opp, og at merksemda førde til ein tiltaksplan med ei rekke nye tiltak. Vurderte du det ikkje slik at det kunne vere relevant informasjon for å gje eit fullt bilete å fortelje om nokre av desse tinga?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg mener fortsatt at de svarene jeg har gitt, er gode nok i forhold til den problemstillingen som blir reist. Så kan man selvfølgelig se i ettertid, når man ser hva slags diskusjoner det blir utover det, om en skulle forutsett at en også burde gitt ytterligere opplysninger utover det som spørsmålene egentlig har dreid seg om.

Det jeg oppfattet, bl.a. av dette spørsmålet, var om vi hadde gitt konkrete signaler for at det skulle gi en effekt på lengeværende barn – som førte til at lengeværende barn ble utsendt – i forkant av et regelverk. Det har vi ikke gjort, og jeg står fortsatt ved at det ville vært en helt uholdbar måte å håndtere den situasjonen vi står i, på. Det er jo også det som er bakgrunnen for at vi gjorde de endringene i tildelingsbrevet, for å ære den enigheten som vi har med Kristelig Folkeparti og Venstre, men som ikke berører akkurat det spørsmålet, i forhold til berostillelse eller tilbakeholdenhet overfor lengeværende barn.

Så jeg mener jo at vi, iallfall etter beste evne, både har sagt det vi mener er riktig overfor Stortinget og har fulgt opp de forpliktelsene vi har – egentlig utover den enigheten som er mellom de fire partiene.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk skal du ha.

Møtelederen: Da går vi videre, og da er det Arbeiderpartiet og Jette F. Christensen.

Jette F. Christensen (A): Takk, leder.

Takk, Anundsen. Når jeg leser og hører deg, så høres det ut som om du endret prioriteringsrekkefølgen i tildelingsbrevet fordi du ønsket en politikkendring. På meg virker det i hvert fall slik, at du ønsket en politikkendring, og at det var derfor du valgte tildelingsbrevet som instrument for å få til en fundamental politikkendring, for du omtaler selv tildelingsbrevet som «det fundamentale styringsdokumentet fra et departement til underliggende etater». Er det riktig?

Statsråd Anders Anundsen: Det er riktig at tildelingsbrevet er et av de fundamentale styringsdokumentene vi har overfor underliggende etater, og det er riktig at jeg ønsket en klar politikkendring, ja.

Jette F. Christensen (A): Takk. Hvordan så du for deg at den klare politikkendringen, ut fra det tildelingsbrevet, skulle materialisere seg i politiets praksis?

Statsråd Anders Anundsen: Det gjelder da først og fremst prioriteringen av den porteføljen som PU vil jobbe med for å klargjøre til retur. Det er jo ikke sånn at det er mange som er klare til retur, som en kan prioritere mellom, det er jo den arbeidsinnsatsen som rettes inn mot hvem som skal klargjøres for retur, som tildelingsbrevet kan påvirke prioriteringen av. Det jeg forventet av underliggende etater, var at det førte til at når de skulle starte arbeidet med identitetsavklaring osv., skulle ikke lengeværende barn særskilt prioriteres foran andre barn.

Jette F. Christensen (A): Og det oppfattet de jo ikke, fordi den beskjedne aldri kom fram.

Vi har hatt politidirektør Humlegård inne her tidligere i dag. Det viser seg at han har en litt annen oppfatning av det fundamentale i tildelingsbrevet. Han sa flere ganger på spørsmål fra komiteen at tildelingsbrevet var viktig, men andre ting og andre signaler var vel så viktige. Er det sånn at det fins en uenighet mellom justisministeren og politidirektøren om hvorvidt tildelingsbrevet er en viktig og fundamental måte å kommunisere styring til politiet på?

Statsråd Anders Anundsen: Det håper jeg virkelig ikke. Men det jeg oppfattet at Humlegård sa, var at hvis man skulle ha en politikkendring som førte til skjerming av lengeværende barn i forhold til andre barn, ville det ha størst effekt hvis det ble gjort gjennom en instruks. Men at tildelingsbrevet er et fundamentalt styringsdokument for alle underliggende etater det gjelder, er det ingen tvil om, og jeg er helt sikker på at Humlegård ikke har ment å si noe annet enn det.

Jette F. Christensen (A): Han var å forstå som at hvis man ønsket en politikkendring, var det ikke sikkert at tildelingsbrevet var rett vei å gå, fordi han kunne få instruksjer også annetstedsfra.

Du fikk over 70 varsler. Du fikk kopi av brev som inneholdt feil. Jeg føler ikke at jeg har svar på hva det var som gjorde at du ikke opplevde at her var det en situasjon der det var nødvendig for justisministeren å undersøke om den klare politikkendringen som han ønsket gjennom tildelingsbrevet, var effektivt. Hvorfor lærte du om dette gjennom pressen?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror at hvis du ser på de varslene som er kommet, altså månedsrapportene som er kommet fra starten av året og ut september, som var den måneden hvor det virkelig var et stort antall både barn og lengeværende barn som ble sendt ut, var det ikke så mange av de varslene som bidro til at det skulle ringe noen bjeller

når det gjelder det at det skulle være spesielle utfordringer knyttet til den endringen som ligger i tildelingsbrevet. Det er to grunner til det. Det ene er jo at det var mange som ble sendt ut. Det var flere barn som ble sendt ut, og andelen lengeværende barn var da ikke urovekkende høy i forhold til det totale bildet. Så i den perioden var det ikke noen grunn til å reagere på at en kanskje kunne mistenke at dette signalet ikke var kommet frem til PU.

Jette F. Christensen (A): Det får være opp til øyet som leser eller ikke leser.

Men du leste heller ikke det brevet med feil i. Du sa nå i din innledning og i svarene til Solhjell at det ville vært krevende å ettergå den typen skriftlig kommunikasjon. Hva er da vitsen med å sende kopi til Justisdepartementet, hvis dere synes det er krevende å undersøke hvorvidt beskjedne dere har sendt videre gjennom det mest fundamentale styringsdokumentet, blir sendt videre til dem som skal gjøre jobben?

Statsråd Anders Anundsen: Nå var det vel ikke det at jeg syntes det var krevende med skriftlig kommunikasjon og å ettergå det. Det jeg sier, er vel at når vi styrer basert på tildelingsbrev – og vi forventer da at etatene følger det opp i disponeringsskriv – er det fordi vi må ha en tillitsbasert ledelse. Vi kan ikke kontrollere i alle ledd at disponeringsskrivet samsvarer med tildelingsbrevet, men vi har jo av denne saken lært at der det er politikkendringer, må vi være særskilt oppmerksomme, sånn at vi følger det nøyere opp i den etterfølgende dialogen. Men vi hadde altså ikke før denne problemstillingen dukket opp – egentlig gjennom media – noen grunn til å tro at disse føringene ikke var nådd frem.

Møtelederen: Da er tiden ute. Da er det Høyre og Michael Tetzschner, vær så god.

Michael Tetzschner (H): Takk skal du ha.

Kan du bare kort rekapitulere for oss hvem som tok initiativet til å endre prioriteringene, altså dem vi gjennomgikk med tidligere statssekretær Lønseth, over til de nye prioriteringene, eller endringene, som ble?

Statsråd Anders Anundsen: Endringen når det gjelder fra prioritering av lengeværende barn til barn og prioritering av raske utsendelser etter endelig avslag, var det jeg som foretok.

Michael Tetzschner (H): Hva var bakgrunnen for det?

Statsråd Anders Anundsen: Bakgrunnen for det var at jeg mente det ville være helt umulig å ha en formulering i et tildelingsbrev hvor en skulle prioritere arbeidet med lengeværende barn for utsendelse når vi samtidig jobbet med å få til gode løsninger for lengeværende barn, hvor barnets interesse skulle vektlegges i større grad. Da fikk vi på plass denne engangsløsningen 1. juli og den varige løsningen fra 8. desember.

Michael Tetzschner (H): Kan du kort beskrive funksjonsfordelingen mellom UDI/UNE som forvaltningsorganer og Politiets utlendingsenhet?

Statsråd Anders Anundsen: UDI og UNE er utlendingsmyndighetene som fatter vedtak i enkeltsakene. Det er de vedtakene og eventuelt domstolenes behandling som ligger til grunn for om personer får opphold eller ikke. I de tilfellene hvor endelig avslag er gitt, er det PU som har ansvaret for å uttransportere disse personene. Det betyr at de som uttransporteres, har vært gjennom en grundig saksbehandling hvor beskyttelsesbehovet er grundig vurdert, hvor hensynet til andre forhold er vurdert, og så skal PU jobbe frem det som er nødvendig for å returnere dem. Da består arbeidet veldig ofte av å sikre identitet, nødvendige reisedokumenter osv.

Det er i den prioriteringen av saker tildelingsbrevet var ment å sikre at man ikke skulle prioritere lengeværende barn foran andre barn.

Michael Tetzschner (H): Hvis man ønsker å endre utlendingspolitikken i noen retning, hva ville du med din politiske erfaring si er mest effektivt? Er det å endre regelverket som UDI/UNE arbeider etter, eller er det å legge vekt på selve rekkefølgen ved utsendelse?

Statsråd Anders Anundsen: Det er selvfølgelig bruk av lov- og forskriftsverk. Det er på den måten man styrer utlendingsforvaltningen.

Michael Tetzschner (H): Der er det jo i din tid og under ditt initiativ kommet en forskriftsendring. Kan du kort redegjøre for på hvilke måter den adskiller seg fra tidligere forskrifter?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, det er i grunnen kommet to. Den ene er engangsløsningen, som ble satt i kraft den 1. juli, hvor poenget var at man skulle lage en mulighet for barn som hadde særskilt tilknytning til riket, og som oppfylte også en del andre bestemte vilkår som samarbeidspartiene hadde blitt enige om, til å få anledning til å få opphold. Det har så langt medført – og det er fortsatt saker til behandling – at om lag 60 lengeværende barn som sannsynligvis ikke hadde fått opphold etter tidligere regelverk, har fått opphold.

Så er den andre regelendringen den varige ordningen, hvor poenget egentlig er det samme: å sikre at barns interesser blir vektlagt i større grad enn tidligere. Der er det også bestemte vilkår for å sikre det.

Men jeg har lyst til å understreke at det er ikke slik i noen av disse løsningene at en skal komme til et visst antall år, eller at det er helt absolutte vilkår, for at en skal kunne få bli. Dette handler om saker som blir behandlet individuelt, og hvor utgangspunktet er at det ikke foreligger beskyttelsesbehov, men jo lenger man er i et land, jo lenger man går på skole, er i et nærmiljø, blir en del av det landet man oppholder seg i, blir det på et eller annet punkt en skjæring mellom barnets interesse og det at foreldrene – på en måte – ikke har fulgt opp det vedtaket som de er pålagt. Det

er jo det som har vært viktig for både regjeringen og Kristelig Folkeparti og Venstre, slik jeg har forstått det, å sikre at barnets interesse her må trumfe på et tidspunkt, og det er det som har vært hensikten med disse to regelendringene.

Michael Tetzschner (H): Hvordan vil du vurdere denne forskriften, som gjaldt lengeværende barn og begrunnelse i vedtak som berører barn, og dens faktiske betydning for det andre vi diskuterer her, nemlig rekkefølgen på utsendelse?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg er litt usikker på hva du tenker på da, men utgangspunktet er jo at disse...

Michael Tetzschner (H): Jeg kan presisere det. Er ikke en del av den prioriteringsdiskusjonen noe mer teoretisk hvis man allerede har en forskrift som de facto griper inn i prioriteringen ved regler av materielt innhold som ikke fastlegges i PU, men i UDI og UNE?

Statsråd Anders Anundsen: Det er helt riktig. Etter at den varige løsningen kom på plass, vil jo problemstillingen med lengeværende barn være helt annerledes, for da har man et nytt regelverk å forholde seg til. Det betyr at de barna som nå sendes ut, enten det er lengeværende eller ikke, ikke tilfredsstiller de kravene som forskriften setter, mens det vil være flere barn som har vært her lenge, som nå vil tilfredsstille kravene til å få opphold.

Michael Tetzschner (H): Synes du da, med bakgrunn i det vi har vært igjennom i dag, at det er overraskende at Humlegård anså at selve politikken endringen lå i de materielle forskriftsendringene og ikke akkurat i rekkefølgen for utsendelse?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg forstår den betraktningen. Samtidig har det vært viktig for oss da vi gjorde de endringene i tildelingsbrevet, at det skulle ha en konsekvens for den prioriteringen av arbeidet med saker for forberedelse til utsendelse som PU bedriver.

Michael Tetzschner (H): Takk.

Møtelederen: Da er det Fremskrittspartiet og Helge Thorheim.

Helge Thorheim (FrP): Takk. Når det gjelder det om lengeværende barn som står i tildelingsskrivet, var det deg som tok initiativ til å få det med?

Statsråd Anders Anundsen: Ja.

Helge Thorheim (FrP): Og hvordan jobber man da med tildelingsskrivet? Er departementet involvert i å produsere tildelingsskrivet?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, nå svarte jeg vel egentlig litt feil på det første spørsmålet, for det var ikke jeg som tok initiativ til å ta med det med lengeværende,

det var meg som tok initiativ til å fjerne det som sto om lengeværende barn. Det er en viktig presisering.

Arbeidet med tildelingsbrevet pågår over tid, men er knyttet til budsjettprosessen og skal materialisere i praksis hva man forventer av oppfølging etter at budsjettet er vedtatt. Der er f.eks. måltall viktige kriterier, og det er viktige premisser for hvordan denne jobben skal gjøres i praksis. Det er litt av årsaken til at jeg må erkjenne at jeg ble noe overrasket tidligere i dag, hvor jeg har forstått at en ikke har klart å legge tilstrekkelig vekt på tyngden til delingsbrevet faktisk har. Det har jo da også ført til at vi må gjennomgå våre rutiner for å sikre at det vil være bedre i fremtiden.

Helge Thorheim (FrP): Litt mer om dette med budsjettprosessen: Jeg oppfatter det slik at dette er en del av budsjettprosessarbeidet. Er det bare departementet som jobber med det, eller er det underliggende etater også som er inne i den loopen?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, det er egentlig i oppfølgingen av budsjettvedtaket i Stortinget at tildelingsbrevet lages. Det gjøres i nær dialog med underliggende etater.

Helge Thorheim (FrP): Det har vært fokusert litt på dette med måltall, og det var vel egentlig tillitsvalgte, som også har vært i media om det, som har sagt at det har vært fokusert for mye på måltall. Nå hadde vi Lønseth inne før i dag, og han fikk også et spørsmål om dette med måltall. Han var veldig klar på dette med måltall i forhold til Stortingets måltall. Han kalte det marsjordre. Kan du kommentere hvordan du ser på Stortingets måltall i denne sammenheng?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, jeg mener at Stortingets måltall er det jeg skal levere, og det er min jobb å sikre at underliggende etater faktisk leverer de målene som Stortinget fastsetter, også på dette området. Det gjelder jo ikke bare returner. Det gjelder også på andre viktige områder hvor Stortinget fastsetter mål. Vi har jo en målstyring i staten hvor det på en måte er grunnlaget for styringen i veldig stor grad. Sånn sett ser jeg på alle vedtak og innstillinger fra Stortinget som marsjordre. Det er det jeg skal jobbe hardt for å levere.

Og hvis jeg får lov å legge til: Det har vært problematisert at vi i et møte i august ga uttrykk for at måltallene skulle følges opp. Jeg mener jo at det ville vært oppsiktsvekkende hvis vi ga et annet signal enn at måltallene skulle nås. Dette er måltall som Stortinget har fastsatt. Det har fulgt ressurser med disse måltallene, og måltallene er innenfor rammen av det etatene har ment de kan levere. Da ville jeg si at det var oppsiktsvekkende hvis jeg som statsråd sa at det ikke var så viktig å nå disse målene.

Helge Thorheim (FrP): Takk, da har jeg ikke mer for denne gangen.

Møtelederen: Da går vi til Kristelig Folkeparti og Hans Fredrik Grøvan.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Takk for det. Vi har dokumentasjon på at det er faglige instanser i politiet som har advart mot å sende for mange asylsøkere til Afghanistan. Hvordan har du forholdt deg til de advarslene?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg er litt usikker på hva du tenker på da. Dette er jo enkeltsaker hvor vedtaksmyndighetene vurderer om grunnlaget for retur er til stede. Alle de hensynene som må tas i de enkelte sakene, blir tatt under utlendingsmyndighetenes vurdering av det spørsmålet. Så vil det alltid være ulike oppfatninger av hvor riktig, hvor farlig eller ufarlig det er å returnere til ulike land. Der er vi nødt til å stole på fagmyndighetene. Det gjør vi. Og i de returene som har skjedd i samråd med afghanske myndigheter i 2014, tror jeg det er én retur som det har vært problemer med. Det gjaldt en utfordring knyttet til identitet, hvor vedkommende senere ble returnert da identiteten var avklart. Jeg tror det er viktig at en husker på at disse spørsmålene blir grundig vurdert av vedtaksmyndighetene i hvert enkelt tilfelle.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Gjorde du deg noen vurderinger av at det kunne være en konflikt mellom måltall og den annonserte politikkendringen med forandring fra lengeværende barn til barn?

Statsråd Anders Anundsen: Det er egentlig et krevende spørsmål, for som både PU og andre har vært inne på tidligere i dag, er det veldig ofte returforutsetningene som er avgjørende for hvor man kan returnere til. I perioder kan returnemulighetene til bestemte land være veldig vanskelige, og da blir det returnert veldig få. I andre perioder kan det forandre seg, og det kan forandre seg raskt. Det er løpende dialog med mottakerlandenes myndigheter for å sikre at dette skjer på en forsvarlig og ryddig måte. Sånn sett kan man selvfølgelig si at hvis man sender ut flere til bestemte land, vil det kunne motvirke andre deler av målbildet. Men der er det viktig at underliggende etater faktisk forholder seg til de føringene som er gitt, og det må jeg som statsråd kunne forutsette.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Vi har fått et sterkt inntrykk i løpet av dagen i dag av at måltall og returnemuligheter trumfer prioriteringer. Er det også din oppfatning?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg har også fått med meg den beskrivelsen i dag, og jeg må si jeg er litt overrasket over den, rett og slett fordi jeg mener det som er hensikten med føringene i tildelingsbrevet, er jo å vurdere hvilke saker som PU, i denne sammenheng, skal starte sitt arbeid for å klargjøre. Jeg legger til grunn at når vi sier at kriminelle skal prioriteres, så blir de prioritert. Når vi sier at en skal sette i gang retur av personer som har vært her kort, for at det skal være kortest mulig avstand mellom endelig avslag og retur, forventer jeg rett og slett at det skjer. I veldig stor grad gjør det jo det. Så ser vi at tallene etter denne siste optellingen viser at det også har hatt som konsekvens at det har vært utsendt en høyere andel lengeværende barn enn tidligere. Men jeg hører hva etatene sier

om årsaken til det, og det er da først og fremst knyttet til returmuligheten til Nigeria og Afghanistan, etter hva jeg har forstått.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Statsråd, er det ikke litt underlig at det har fått lov til å plante seg en sånn holdning i politietatene, til tross for at en har hatt jevnlike dialogmøter gjennom et helt år, og til tross for at vi har hatt en statsråd som har vært kjempetydelig på at vi skal ha en politikkendring? Hvordan er det mulig at dette skal kunne feste seg i en etat, så til de grader understreket både fra PUs leder og fra PODS leder i dag?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg er litt usikker på om det beskriver noen holdning. Jeg forutsetter jo at en forholder seg til de styringsrammene en har fra departementets side. Så er det også en del andre ting som spiller inn, som vi har hørt, og det står jo også i tildelingsbrevet at en kan vurdere å fravike prioriteringene i tildelingsbrevet dersom det f.eks. av strategiske årsaker er hensiktsmessig. Så det er jo også en viss fleksibilitet i dette systemet.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Men ut fra det som vi har fått høre i dag, vil du si at politikkendringen er gjennomført?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, det er i grunnen et veldig godt spørsmål. Jeg mener at vi har gjort det vi kan i første omgang for å sikre en politikkendring, både gjennom engangsløsningen og gjennom denne varige løsningen, som er klare politikkendringer. I tillegg har vi i tildelingsbrevet omtalt hvordan vi mener en bør prioritere arbeidet med klargjøring av retur i PU. Så ser jeg at det er vanskelig da å konstatere at politikkendringen faktisk har gitt resultat når du ser de tallene som er, men jeg kan ikke gjøre annet enn å legge til grunn den forklaringen som etatene gir av det.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Hvem sitt ansvar er det?

Statsråd Anders Anundsen: Alt som skjer i underliggende etater, er mitt ansvar.

Møtelederen: Da er det Senterpartiet og Per Olaf Lundteigen – vær så god.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Tusen takk. Hvilke feil har politidirektøren gjort?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg synes ikke jeg skal sitte her og si ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jo, det er veldig viktig for meg å få klarhet i hvilke feil en har gjort, for det er det helt essensielle spørsmålet som var grunnlag for din påpekning i Stortinget.

Statsråd Anders Anundsen: Men uavhengig av hvem som har gjort feil, er det mitt ansvar.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men hvilke feil er det politidirektøren har gjort, siden du beklaget politidirektørens opptreden?

Statsråd Anders Anundsen: Nei, jeg beklaget at føringene i tildelingsbrevet ikke var videreført i disponeringsskrivet, og det er mitt ansvar.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Vel, det ser vi i referatet. Innebærer den feilen at innholdet i det som kalles politikkendring, ble forandret?

Statsråd Anders Anundsen: ... om endringen i tildelingsbrevet medførte at politikken faktisk ble forandret?

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jeg spurte om hva som var feilen. Hvis vi er enige om at feilen var tildelingsbrevet, har vi jo fått svar på det. Feilen ved at det tildelingsbrevet ikke ble kopiert riktig, er det det som kalles politikkendringen – når vi snakker om feil?

Statsråd Anders Anundsen: Feilen er at den endringen som kom i tildelingsbrevet, ikke ble videreført i disponeringsskrivet. Samtidig får alle underliggende etater begge skrivenne.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Klar over det, klar over det – men er den feilen av en sånn karakter at det kan betegnes som politikkendring?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg mener at det var en politikkendring, det vi gjorde i tildelingsbrevet. Når det ikke ble videreført ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Greit.

Statsråd Anders Anundsen: ... er det en feil.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Da har vi en interessant situasjon, for både politidirektøren og Politiets utlendingsenhet er uenig i at det kan kalles for en politikkendring. De har gjentatte ganger sagt til oss at skulle det være en klar politikkendring, må det være en ny instruks eller et amnesti. Er statsråden uenig i politidirektørens og Politiets utlendingsenhets uttalelser tidligere i dag?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror nok det må bero på en litt spesiell tolkning av det. Det forstår jeg for så vidt, for de var ikke helt klare på det området, men politikk ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jo, de var veldig klare – det var det som var poenget.

Statsråd Anders Anundsen: Det de da beskrev, var at hvis man skulle hindre retur av lengeværende barn, måtte man gjøre det gjennom f.eks. en instruks, for det er det de må forholde seg til.

Det som har vært politikkendringen i dette, er knyttet til PUs klargjøringsarbeid før retur. Det er ikke slik at man

*68 Åpen høring i kontroll- og konstitusjonskomiteen 6. feb. – Høring med statsråd Anders Anundsen, statssekretær i 2015 Justis- og beredskapsdepartementet Jøran Kallmyr og tidligere statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet Himanshu Gulati

har et stort antall personer som er klare for retur, og at man kan prioritere a eller b i så henseende.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men på det punktet er det vel ikke gjort noen feil fra politidirektørens side?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg er litt usikker på hva du mener med det spørsmålet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Jeg er ute etter feil. Hvilke feil er det politidirektøren eller underliggende etater har gjort i forhold til det som var den politiske viljen?

Statsråd Anders Anundsen: Den feilen som er gjort, er at den politiske viljen i tildelingsbrevet ikke er videreført nedover i etatene.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Greit.

Kan jeg få lov til å stille noen spørsmål til tidligere statssekretær Gulati?

Statsråd Anders Anundsen: Det kan du gjerne.

Per Olaf Lundteigen (Sp): I den styringsdialogen som var, er det vel en tradisjon at statsråden ikke er den som er i front i alle saker – også statssekretærer har en sentral rolle. Hvilken rolle hadde du i forbindelse med utarbeidelsen av dette tildelingsbrevet?

Himanshu Gulati: Takk for spørsmålet.

Nå er det jo slik at statssekretærene – på sine områder – ofte forbereder sakene før de kommer opp til ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Korrekt.

Himanshu Gulati: ... statsrådene. Så jeg var med og bearbeidet en del av materialet i tildelingsbrevet på mitt område før det gikk til statsråden.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så du leste tildelingsbrevet før statsråden godkjente det endelig?

Himanshu Gulati: Ja, man kan si det på den måten.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Fint. Var det ikke da naturlig, siden dette var en politikkendring, at du også leste det som kom fra underliggende etat, når de sendte det til dere, for å forsikre om at politikkendringen var gjennomført?

Himanshu Gulati: Som statsråden nevnte, ble ikke de disponeringsskrivene sendt til oss med sikte på kvalitets-sikring.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Alle brev som blir sendt til dere, er vel sendt i den hensikt at en skal ha en overordnet myndighet, som kan gripe inn dersom en har forstått det feil?

Himanshu Gulati: Vi fikk en kopi av de brevene, men jeg må innrømme at jeg kan ikke huske at vi fikk dem opp til politisk ledelse som kopi.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Du kan ikke huske om du fikk dem opp til politisk ledelse som kopi.

Til Saglie: Går ikke sånne brev til politisk ledelse? Av erfaring mener jeg å huske at det skjedde.

Møtelederen: Saglie – med statsrådets tillatelse.

Statsråd Anders Anundsen: Ja, det er greit.

Tor Saglie: I dette tilfellet tror jeg ikke det skjedde.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Ok, så den politikkendringen var ikke så viktig at det skulle forelegges statssekretær eller statsråd, Saglie?

Statsråd Anders Anundsen: Det tror jeg nesten jeg må svare på – viktigheten av politikkendringer tror jeg statsråden må kunne svare på selv.

Dette var en viktig politikkendring fordi det berører et viktig område i samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre. Men disponeringsskrivet sendes ikke til departementet for godkjenning eller en slags oppfølging på noen måte. Men det vil jo være greit for et departement å kunne bruke det f.eks. som oppslagsverk, hvis det skulle være spesielle forhold som dukker opp i styringsdialogen med underliggende etater.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Vel, da har vi fått klarlagt hva som er formålet med det – det er mer arkivet enn at det skal fungere som en dialog, forstår jeg.

Statsråd Anders Anundsen: Nei, det var ikke det jeg sa. Jeg sa: hvor man kan bruke det i forbindelse med oppfølgingen videre i styringsdialogen. Det tror jeg jeg sa.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Statsråd, kunne jeg få stille Saglie et spørsmål til, om måltall?

Tor Saglie, har dere vært i den situasjonen at dere kunne returnere flere enn det dere faktisk har returnert, i din tid som departementsråd?

Tor Saglie: Det er det veldig vanskelig for meg å svare på. Vi har ...

Per Olaf Lundteigen (Sp): Er det det?

Tor Saglie: Ja.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Er det ikke for å øke måltallene dere gir mer penger, fordi det må økt ressursinnsats inn?

Tor Saglie: Jo. Vi hadde en klar politisk målsetting om å øke antallet returer, og gjennom Stortingets behandling fikk vi ressurser til å gjøre det.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Dette kan godt gå til statsråden: Er det ikke krevende å oppfylle måltall? En var vel ikke i den situasjonen at en kunne sendt ut flere enn det måltallet tilsa, for da hadde en vel i tilfelle overoppfylt måltallet?

Statsråd Anders Anundsen: Utgangspunktet er at måltallet, som Stortinget tar stilling til, følges opp av midler. Det har vært tilfellet her også – for at en skal sikre nødvendige ressurser.

Utgangspunktet er at man skal nå måltallet. Det kan skje at man likevel kommer over måltallet. I 2014 kom man faktisk over måltallet, samlet sett.

Møtelederen: Ett spørsmål til, hvis du har det, Lundteigen. Så er det stopp.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Vi fikk den klare forståelsen fra underliggende etater at det å greie å nå måltallet samtidig som en kunne gjennomføre en politisk prioritering, var tilnærmet umulig fordi en hele tida kjempet med å få tilstrekkelig antall personer identifisert og tilstrekkelig antall personer som kunne sendes tilbake. Det var altså måltallet som var styrende over den politiske prioriteringa. Er det også statsrådets forståelse av situasjonen?

Statsråd Anders Anundsen: For det første: Når det gjelder måltall, står det at det minimum skal sendes ut 7 100.

Måltall er en klar politisk styring. Det er ikke slik at måltallet er én form for prioritering, og så er det andre prioriteringer som skal overkjøre eller ikke overkjøre måltallet. Måltallet er en klar politisk prioritering. Innenfor det måltallet skal det prioriteres i henhold til det som fremkommer i tildelingsbrevet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk.

Møtelederen: Da er det Venstre og Abid Q. Raja – vær så god.

Abid Q. Raja (V): Takk, komitéleder.

Den 6. oktober spurte Trine Skei Grande statsråden om følgende:

«Har han gitt noen beskjeder i systemet som gjør at vi får en massiv utsending før det nye regelverket trer i kraft?»

Det svarte statsråden nei på. Men er konsekvensen av beskjeden nedover i systemet i august om at måltallene på død og liv skulle holdes, nettopp en slik beskjed?

Statsråd Anders Anundsen: Nei, det er det absolutt ikke. Det at en statsråd sier at man skal nå et måltall fastsatt av Stortinget, er veldig vanlig. Det er helt oppsiktsvekkende hvis en statsråd ville se bort fra måltallet.

Så er det gjennomført endringer i PU for å sikre at en oppnår måltallet. Men jeg synes det er veldig krevende å se at en skulle være i en situasjon hvor det at man skal nå et måltall fastsatt av Stortinget, skulle kjøre over det som

er de andre politiske prioriteringene som fremgår klart av et tildelingsbrev.

Abid Q. Raja (V): Ville statsråden grepet inn om statsråden visste at så mange lengeværende barn ble sendt ut på høsten?

Statsråd Anders Anundsen: Det er et litt vanskelig spørsmål. Hvis vi hadde sett en slik type trend mye tidligere i året, tror jeg nok vi hadde måttet gripe inn – på den måten at vi hadde måttet se hva som var årsaken til at så mange lengeværende barn ble returnert. Utfordringen her var jo at de store tallene kom på høsten, og det var i forkant av ...

Abid Q. Raja (V): Men spørsmålet mitt dreide seg om høsten. Ville du ha grepet inn om du visste at mange lengeværende barn ble sendt ut på høsten?

Statsråd Anders Anundsen: Vi fikk jo vite det utover høsten, særlig at september hadde vært en veldig «stor» måned.

Men så er det heller ikke slik at vi kan gripe inn for å stanse bestemte utsendelser, eller gjøre noe slikt. Det vi kunne ha gjort, var selvfølgelig å ta kontakt med våre samarbeidspartier.

Abid Q. Raja (V): Nå har du svart begge deler, så jeg må bare vite hvilken versjon det er: Er det ja, du ville ha gjort det hvis du hadde visst det, eller er det nei, vi kunne ikke ha gjort det, fordi dette gjør vi ikke?

Statsråd Anders Anundsen: Vi kunne ha snakket med våre samarbeidspartier. Vi kunne kanskje ha sagt at vi må lage en endring i tilnærmingen.

Abid Q. Raja (V): Men det er ikke samarbeidspartier som kan stanse utsendelsene eller fokusere på det, det må jo ...

Statsråd Anders Anundsen: Men hvis jeg bare får fullføre resonnementet, så ville en, hvis en hadde hatt den informasjonen tidligere, kunne foretatt seg noe. Samtidig ligger det jo i bakteppet her at Stortinget to ganger har sagt at vi ikke skulle legge utsendelser på vent, at vi ikke skulle vente på nytt regelverk før utsending og retur. Og det var jo også enighet mellom partiene.

Abid Q. Raja (V): Men denne, jeg kaller det massive, eller store, utsendingen av lengeværende barn på høsten var jo i strid med den politikken og i strid med de ønskene du hadde. Det var jo den klare politikken du hadde bebudet, at man ikke skulle ha noe fokus på lengeværende barn.

Statsråd Anders Anundsen: Nei, det er feil. Det vi sa, og det som er politikken, er at lengeværende barn skal prioriteres på lik linje med andre barn. De skal altså ikke prioriteres foran andre barn, som tilfellet var tidligere,

men på lik linje. Det betyr jo at lengeværende barn også ville blitt utsendt. Det er ikke sånn at det har vært forutsatt at lengeværende barn ikke skulle bli returnert.

Abid Q. Raja (V): Skulle det ikke være noen endring?

Statsråd Anders Anundsen: Jo, endringen var at disse ikke skulle prioriteres foran andre barn, men på lik linje. Det er en viktig endring.

Abid Q. Raja (V): Nå har POD vært her, og de har sagt at de har skjont at det er kun lengeværende barn som kunne komme inn under engangsløsningen, som det var klar politikkendring på. Ellers var det som før når det gjaldt lengeværende barn. Da var de like høyt prioritert som før. Hva tenker du om det?

Statsråd Anders Anundsen: Det skyldes vel at oppmerksomheten rundt tildelingsbrevet ikke har vært god nok.

Abid Q. Raja (V): Når ble dere klar over at denne klare politikkendringen som dere mente framgår tydelig i tildelingsbrevet, ikke ble fulgt opp?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror det er viktig at en ser dette i en litt større sammenheng. Ut fra de rapportene vi fikk første halvår, var det relativt få lengeværende som ble sendt ut. Så fikk man september, hvor det var veldig mange, og så gikk det noe ned igjen i oktober. Hvis man på en måte hadde jevnet det ut og sett dette bildet under ett, er det ikke sikkert at det at det i noen få måneder blir sendt ut mange, når det samtidig andre måneder har blitt sendt ut få, ville ha stor effekt for prioriteringen. Jeg må erkjenne at jeg ble ikke klar over at den prioriteringen vi hadde lagt inn i tildelingsbrevet, ikke var fulgt opp i disponeringsskrivet før i desember, da dette var oppslag i media.

Abid Q. Raja (V): En klar politikkendring skulle komme, men nå ser vi i alle fall at både andel og antall lengeværende barn gikk opp når det gjelder utsendelse. Er dette faktum noe du vil beklage nå?

Statsråd Anders Anundsen: Vi har fått til en klar politikkendring sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, bl.a. med engangsløsningen.

Så må jeg si at også jeg ble overrasket da jeg så hva slags utslag dette hadde fått når det gjelder andelen og antallet lengeværende barn som var returnert. Det var ikke den politiske hensikten, som jeg også nevnte i innledningen min.

Abid Q. Raja (V): Flott. Det er veldig bra. Jeg hører at det ikke var den politiske hensikten. Men når det nettopp har fått det som konsekvens, er det noe statsråden ønsker å beklage?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg skulle jo ønske at vi da hadde andre tall, på én måte. På den annen side er det

vanskelig å finne det tallet som da er riktig, så lenge vi ikke hadde skjermet lengeværende fra utsendelse.

Abid Q. Raja (V): Jeg skjønner det, men det er beviselig blitt sendt ut, både i antall og i andel, flere lengeværende barn. Det er i strid med det statsråden ønsket, det har skjedd med statsråden i ledelsen, og det er underliggende etater som har gjort det. Er dette faktum noe statsråden ønsker å beklage?

Statsråd Anders Anundsen: Det som har skjedd, er at den politikkendringen som vi ville ha igjennom i tildelingsbrevet, ikke har ført til endret arbeidsform i PU. Hva slags utslag det ville hatt i praksis hvis de hadde forstått den politiske føringen, er vanskelig for meg å si.

Abid Q. Raja (V): Så du vil ikke beklage noe om dette?

Statsråd Anders Anundsen: Jo, jeg beklager ...

Abid Q. Raja (V): Du beklager kun at direktøren ikke sendte dette nedover, men du beklager ikke at du selv ikke har skjont det og ikke gjort noe med det.

Statsråd Anders Anundsen: Jeg beklager at vi har kommet i en situasjon hvor den klare politikkendringen ikke er videreført nedover i etatene, og de ...

Abid Q. Raja (V): Men det er fremdeles ikke deg selv, det er ikke din egen opptreden?

Statsråd Anders Anundsen: ... konsekvensene det har hatt.

Abid Q. Raja (V): Én ting – med tillatelse, komitéleder – og det er hvorvidt du har kontroll på PU, basert på noe av det PU-sjefen her sa, for det vi vet, er at de beviselig fikk feil versjon av den de skulle ha fått, og den skal de jo i utgangspunktet følge, fordi det er den de har fått – men den sier hun at de har valgt å se bort fra, angivelig. Så har de valgt å følge noe de ikke har fått, som de skulle ha fått, men de har klart å tyde seg fram til at det var det de skulle ha fått, og det har de valgt å følge. Og så sier hun da til slutt: Uansett hva de hadde fått, hadde resultatet blitt det samme.

Det er jo uhyre spennende. Så da hadde justisminnerens ord, uansett i hvilken form du hadde sendt det til PU, altså ikke fått noen konsekvenser, det hadde blitt som PU ville allikevel. Har du ingen kontroll på PU?

Statsråd Anders Anundsen: Vi styrer jo ikke PU direkte, men gjennom Politidirektoratet. Jeg fikk med meg deler av det som nå ga oppsparket til dette resonnementet, og jeg mener at det definitivt gir rom for god læring. Jeg mener det er merkelig hvis ikke de signalene som er så tydelige i et tildelingsbrev, faktisk har konsekvenser for hvordan tjenestene utfører sine tjenester, og det kommer vi til å følge opp i departementet.

Abid Q. Raja (V): Et siste spørsmål, Kolberg. – Takk.

PU har sendt varsler tilbake til departementet. Det går litt til Gulati, egentlig, for ut fra det jeg skjønner av statsråden, har statsråden sagt at disse egentlig har gått til ansvarlig statssekretær, som var Gulati. Statsråden har også sagt at noe av dette har tilflytt ham, så spørsmålet går også litt til statsråden – men først til Gulati: Så du dette? Så du alvoret i disse 25 varslene, som hadde samme beskjed: at vi har ikke fått noen beskjed om noen politikkendring på dette? Hva gjorde du med det? Formidlet du dette videre til statsråden? Og til statsråden: Så du noe av dette selv?

Himanshu Gulati: Dette var jo varsler vi fikk i forkant av saker som kunne tenke seg å få medieoppmærksomhet, så det var ikke et representativt utvalg av de 7 100 sakene som måltallet var på. I noen tilfeller, der jeg vurderte at det var veldig sannsynlig at statsråden kunne få spørsmål om sakene fra media, orienterte jeg også videre, men det gjaldt ikke alle tilfellene, det gjaldt bare noen tilfeller. Men jeg fant ikke noen grunn til å undersøke noe nærmere på bakgrunn av disse tallene, for det var ingenting som gjorde at vi trodde det var noe feil med praksis.

Jeg vil også begrunne det, for hvis man ser fra 28. februar, som var den dagen de fire partiene signerte den såkalte asylavtalen, og fram til 1. juli, da engangsløsningen kom på plass, ser man at nesten alle disse varslene gjelder personer som åpenbart ikke vil komme inn under engangsløsningen, fordi de kommer fra land som ikke var omfattet, eller fordi de hadde søkt etter det som var objektive frister. Hvis man ser på f.eks. september måned, som jo er en måned som peker seg ut, fordi det var flere barn som ble sendt ut den måneden enn andre måneder, fikk vi totalt fem varsler som gjaldt 49 personer, men kun seks av de personene var barn. Så jeg så ingenting i de varslene som ga meg noen grunn til å tro at de føringene som var gitt, ikke ble fulgt.

Abid Q. Raja (V): Med respekt, det var ikke svar på det jeg spurte om. For der skriver jo PU at vi har ikke fått føringer om noe annet, så vi kjører på – i korttekst. Skjønte du hva det betydde, og brakte du det videre til Anundsen?

Himanshu Gulati: Det stemmer at vi ikke har gitt noen føringer om å skjerme lengeværende barn, selv om vi har gitt føringer om at de ikke skal prioriteres. Det jeg brakte videre til statsråden, var de tilfellene, de enkeltsakene, der jeg anså det som sannsynlig at han kunne få spørsmål fra media.

Møtelederen: Vær så god, Anundsen.

Statsråd Anders Anundsen: Hvis jeg bare får si litt til det, for det er et viktig punkt, synes jeg. Jeg har da lyst til å vise til et av de varslene hvor det står om akkurat denne problemstillingen. Det som står, er altså:

«Det er imidlertid mulig at det faktum at en barnefamilie tvangsreturneres, i og for seg kan skape medieoppmærksomhet eller andre reaksjoner, særlig mht. Regjeringsplattformens og Firepartiavtalens varsel om

s.k. amnesti overfor visse barnefamilier. PU har imidlertid ikke mottatt føringer om tilbakeholdenhet overfor denne gruppen og gjennomfører derfor uttransporter som planlagt.»

Det er den formuleringen jeg forstår Raja er opptatt av. Og det er jo riktig, for det har ikke vært gitt noen føringer om at man ikke skal returnere lengeværende barn. Men vi har gitt føringer om at det arbeidet PU gjør for å klargjøre retur, ikke særskilt skal prioritere lengeværende barn, men barn generelt. Så jeg tror en må lese disse varslene i det lyset. Det er altså ikke et varsel om at en retur skulle være i strid med noen avtale, at det skulle være spesielle forhold ved denne utsendelsen som skulle føre til en bestemt tilbakeholdenhet. Det er en konstatering av det som har vært enigheten, nemlig at nytt regelverk gjelder fra det tidspunktet det nye regelverket gjelder. I mellomtiden gjelder eksisterende regler.

Abid Q. Raja (V): Dere kunne ikke ha skjont det før BT avslørte det? Dere kunne overhodet ikke på noen måte selv klart å skjønne at noe var galt nedover i systemet før BT avslørte det i starten av desember?

Statsråd Anders Anundsen: Men jeg tror – når du viser til disse varslene ...

Abid Q. Raja (V): Ikke bare totalbildet. Ikke på noen måte sier statsråden at departementet eller statsråden kunne ha skjont at den klare politikkendringen ikke skjer nedover i systemet, før BT avslører det.

Statsråd Anders Anundsen: Utover høsten kunne vi kanskje ha bidratt til å undersøke nærmere om det var noen grunn til at det plutselig var mange lengeværende barn som ble returnert. Det har vi jo også fått forklart fra PU, for de forteller at da åpnet det seg returmulighet til to land som det tidligere ikke har vært returmuligheter til, og at det har vært forklaringen på at tallet økte så pass som det gjorde. Hvis det ikke hadde vært for de to landene, ville antall returnerte lengeværende barn være ganske lavt i 2014.

Møtelederen: Da er tiden til Venstre ute, og da er det Rasmus Hansson fra Miljøpartiet De Grønnes tur.

Rasmus Hansson (MDG): Statsråden brukte for kort tid siden formuleringen: signalene som var så tydelige i tildelingsbrevet om de signalene om politikkendingen som er utgangspunktet for hele denne saken. På basis av det har du og statsministeren avlevert en ganske heftig kritikk av sjefen for Politidirektoratet i Stortinget.

Vi har fått det helt klart gjennom denne høringen for det første at den direkte oppfølgingen av disse signalene som er sendt, ikke har vært særlig offensiv, og for det andre at verken POD eller PU skjonte disse signalene. Jeg skjønner også godt hvorfor de ikke skjonte de signalene! Det tror jeg mange skjønner.

Vi har dessuten fått høre at i både POD og PU er det klar enighet om at et signal av den typen som ble sendt vedrørende lengeværende asylbarn, oppfattes som en mye

mindre sterk føring enn det signalet som måltallet for utsendelser utgjorde. Det ble framstilt nærmest som en selvfølge at måltallet ville trumfe et annet signal.

For å oppsummere – og i etterpåklokskapens lys – vil statsråden være enig i at feilen som ble begått i dette tilfellet, et svært uklart signal som ble fulgt svært dårlig opp fra statsrådets side, var langt større enn den, i mer eller mindre grad, misforståelsen som ble begått av politidirektøren?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg er ikke enig i at det signalet er så veldig vanskelig å tyde, for der står det klart at en skal prioritere saker hvor barn er involvert. Det er en forskjell fra året før. Men jeg er helt enig i at denne saken viser at på områder hvor det foregår en politikkendring, må vi være bedre til å følge opp at det faktisk gjennomføres.

Jeg må innrømme at jeg fortsatt har lagt til grunn at når vi foretar den typen endringer i et tildelingsbrev, som er et så viktig fundament for et departements styring av underliggende etater, forventer jeg rett og slett at det leveres resultater basert på det. Hvis man ikke kan levere resultater, må vi få en rapportering opp til departementet for å se hva vi da skal gjøre.

Rasmus Hansson (MDG): Gjør det ikke inntrykk på deg at du omtrent er alene om å synes at dette er et klart signal – praktisk talt alle andre som er involvert og som har hørt det, oppfatter det som et oppsiktsvekkende uklart signal.

Statsråd Anders Anundsen: Jeg leser det ikke på den måten.

Rasmus Hansson (MDG): Du hører at alle andre oppfatter det sånn. Poenget med kommunikasjon er at de man kommuniserer med, skal oppfatte det som foregår.

Statsråd Anders Anundsen: Ja, men da er det i hvert fall en forutsetning at man leser det man skal forholde seg til. Det er vel det som har vært en utfordring i denne sammenhengen. Så ser jeg at vi også kunne vært tydeligere på det signalet i vår formulering i tildelingsbrevet. Det har vi selvsagt tatt lærdom av på den måten at tildelingsbrevet for dette året vil være annerledes formulert enn det det var for 2014, nettopp for å sikre at en ikke skal komme i en situasjon hvor det kan oppstå misforståelser. I tildelingsbrevet kunne vi vært tydeligere, og også i svarbrev vi sendte i mars og oktober til Politidirektoratet, burde vi vært tydeligere.

Møtelederen: Da er denne delen av utspørringen over. Da går vi over på oppsummeringsrunden. Den er satt til 15 minutter, men jeg annonserer her at vi skal bruke den tiden som er nødvendig.

Da begynner jeg med ordfører for saken, Bård Vegar Solhjell – vær så god.

Bård Vegar Solhjell (SV): Det er mange ting i denne saka som er uforståelige, og så er det eit par ting først og

fremst, synest eg, som òg er veldig vanskelege å forstå av det du fortel oss no.

Du held fast ved at det er ei klar politikkendring, at ho var viktig – den typen språkbruk. Det som har skjedd, er at ingen nedover i systemet har fått det med seg. Og du har ikkje følgt opp endringa med telefonar, møte eller sjekkerunde og sagt frå – du har ikkje på noko tidspunkt sett behovet for å sjekke.

Eg må berre spørje: Korleis følgjer ein opp ei klar politikkendring? I dei tusenvis av sidene vi har vore så heldige å få kome oss igjennom her, finst det eit slikt eksempel: det er måltal. Eg har vorte ekspert på måltal etter å ha lese tusenvis av desse sidene. Det er eit tema på alle møte. Det vert sjekka, ordna og styrt og heile tida fokusert på det. Når ein får beskjed oppover i systemet om at det er vanskeleg å nå, innkallar ein til eit møte og set himmel og jord i bevegelse for å få det til – slik ein statsråd skal når noko er viktig. Er det viktig, følgjer ein opp. Korleis vil du få oss til å tru at det du har fortalt Stortinget om viktig og klart, faktisk var slik du såg det og slik du følgde det opp når du ikkje gjorde noko for å sjekke, aldri tok det opp, og då signala ikkje vart oppfatta frå departementet ditt, vart det ikkje følgt opp?

Statsråd Anders Anundsen: For det første er beskrivelsen av møtet i august ikke helt riktig – det var et orienteringsmøte med en rekke andre temaer. Det var ikke et møte vi innkalte til fordi at vi så at måltall ikke ble oppnådd. Snarere tvert imot var det en orientering i forbindelse med en rekke andre orienteringer den dagen, hvor PU ga en kort orientering om utfordringene med å nå måltallet. Da sa jeg, som enhver statsråd bør si, at det er viktig å nå måltallet. Det er en føring fra Stortinget som jeg mener det er viktig at vi skal levere på.

I august var det ingenting som i utgangspunktet skulle få noen varselplaner til å blinke. Det var ikke sånn at lengeværende barn ikke skulle returneres – lengeværende barn skulle også returneres, men de skulle ikke prioriteres for retur før andre barn. Det har vært viktig at saker med barn involvert, blir prioritert. Derfor var det ikke i august noe grunnlag for å tro at de signalene som vi har gitt i tildelingsbrevet, ikke var oppfylt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Ein annan ting som er veldig vanskeleg å forstå, er nemleg at du i haust aldri sjekka – etter mange spørsmål – og aldri tok opp ein del av dei tinga som kan tyde på at det ikkje gjekk som det skulle. Du får ei rekkje skriftlege og munnlege spørsmål utover som gjeld desse spørsmåla, der du svarar med at du har gjennomført ei politikkendring ved å ta vekk ordet «lengeverande» føre «barn».

Ein kunne i alle fall ha tenkt seg at når du så ofte seier det til Stortinget, ville du tenkt: Ok, lat oss berre ta ein sjekk på at dette faktisk skjer der ute – det har ikkje vore sjekka. Eller at nokon rundt deg kanskje sa: Vi skal sjekke og gje eit signal og finne ut at det faktisk er på gang.

Det andre er at ein del av dei tinga som vi no i ettertid veit at fører til at det ikkje går den vegen – som du eigentleg ryddig i stad sjølv sa – at dei absolutte tala og delane går opp, er det openbert grunnlag for å vete.

Nigeria-charteren som går i september, er ifølge PUSjefen planlagt frå våren av, og er ei planlagt utsending, som, om du ikkje kjenner til det i ditt system, ein må vere klar over. Til Afghanistan vert det trappa gradvis og planlagt opp, får vi vite, utover sommaren, og måltala både for Nigeria og Afghanistan vert skrudde opp frå PU i tiltaksrapporten i august. Det vert rapportert i media om den kraftige auken i utsendingar i september. Så kvifor tek du ikkje med nokre av dei forholda som da er kjende i det minste i ditt system, sånn at det fulle og heile biletet er gjeve til Stortinget? Og kvifor sjekka du aldri, slik ein gjer når det gjeld måltala når de får dei oppover i systemet, at det faktisk vert gjennomført?

Statsråd Anders Anundsen: Hvis vi tar en liten kikk på de tallene, ser vi at det i siste halvår ble en vesentlig økning i antall utsendelser generelt. Det ble også en vesentlig økning i antall utsendelser av barn generelt. Da vil det også være naturlig at det vil være flere lengeværende som blir sendt ut.

Til Afghanistan returnerte vi i 2014 438 personer. Det var 84 barn, og det var om lag 42 som hadde lengre oppholdstid enn tre år. Det er den forholdsmessigheten som en i tilfellet måtte reagere på, at det var en vesentlig høyere andel lengeværende barn i forhold til andre barn, for de skulle nå prioriteres for utsendelse på likt grunnlag.

Så er da hovedforskjellen mellom de tallene vi hadde fått tidligere på året, og det som vi fikk utpå høsten, at det åpnet seg en returmöglichkeit som myndighetene hadde jobbet lenge med når det gjaldt Afghanistan og Nigeria. Så disse tallene får på en måte en naturlig forklaring. Så er spørsmålet: Hva slags antall er det som er for mye, og hva slags antall er det som ikke er for mye? Det er ikke så innmari enkelt å svare på når en ser det i forhold til alle de andre utsendelsene som skjedde akkurat på den samme tiden.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg skal runde av no, men éin ting til: Eg er einig i at Nigeria og Afghanistan er forklaringar, men det er ikkje forklaringar som berre dett ned i hovudet i ettertid – det er ting som er planlagde og skjer. Lat oss sjå på tala. I august begynner det å gå betydeleg opp – det er den raude kurva. I september går det rett i taket her. Så er det framleis ganske høgt i oktober. Så det må iallfall vere grunnlag for å seie at noko skjer då. Ein kan ikkje kjenne det fulle bildet for 2014 i august eller september, men dersom noko er viktig, og dersom du fortel Stortinget at det er viktig, og får gjentekne spørsmål, kunne ein vel iallfall forvente at du nyanserer, at du tek med det fulle bildet, og at du etterspør om det faktisk vert gjennomført som planlagt, og kva for veg det går med tala, som med måltala.

Statsråd Anders Anundsen: Men vi har naturligvis i forbindelse med forberedelsene av disse svarene etterspurt informasjon, som vi har fått, til å utforme de svarene. Når det gjelder september, fikk vi ni varsler, som omhandlet elleve returere av barn, så antall varsler ble heller ikke dramatisk mye høyere i september enn det det hadde vært de

foregående månedene. Det er nok litt av bakgrunnen for at en kanskje ikke hadde den nødvendige bevissthet rundt at dette var en så stor utfordring som det har vist seg å være når det gjelder antall lengeværende barn. Men jeg tror det er viktig å huske at når man sender ut mange generelt, har det som konsekvens at man også returnerer flere barn generelt, og da vil også flere lengeværende barn bli returnert, for det var ikke gitt signaler om tilbakehold når det gjelder den gruppen, de skulle håndteres på like linje. Så har vi hørt PU og POD i dag forklare hva som er årsakene til at prioriteringene er blitt sånn som de har blitt, hvor det er returmöglichkeiten som i veldig stor grad avgjør den faktiske prioriteringen i siste rekke. Uten de to landene ville som sagt antall returere av lengeværende barn være ganske lavt.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk, eg gjev meg.

Møtelederen: Jette F. Christensen.

Jette F. Christensen (A): Anundsen, mens du står og står i Stortinget og svarer og svarer på spørsmål om politikkendringen, som du får gjentatte spørsmål om, og du svarer at fokuset er myket opp, at politikken er endret – imens er politiet ute og er travelt opptatt med ikke å følge opp det brevet som de aldri har sett. De spør seg om hva som egentlig er beskjeden fra justisministeren. Dette er et sitat fra Geir Petter Pettersen:

«Hvis han hadde ønsket en klar endring i hvordan vi skulle forholde oss til barnefamilier, så ville vi nok fått vite om det, men det er ikke en beskjed som er nådd frem til oss.»

Men dette er virkeligheten. En virkelighet i politiet, en virkelighet fra justisministeren til Stortinget. Så må jeg spørre: Når representanten Raja spør deg om du vil beklage det du har sagt og gjort, unngår du det spørsmålet. Men jeg ønsker meg et resonnement. Hvorfor mener justisministeren at det er høvelig å beklage at politidirektøren ikke har sendt videre beskjed? Justisministeren mener at det er høvelig å beklage at de som skulle effektivere oppdraget, ikke har fått beskjeden, men justisministeren mener ikke at det er høvelig å beklage at han selv ikke har lest brev han har fått, at han selv ikke har reagert på elleve måneder på at politikken han selv har varslet Stortinget at skal skje, ikke har skjedd. Hvorfor er ikke det høvelig å beklage?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror jeg vil være litt mer presis med tanke på hva som ble sagt i Stortinget den aktuelle dagen. Det jeg sa, var:

«Jeg er veldig glad for det spørsmålet – det har vi ikke gjort. Vi har økt måltallet for returere generelt, og det fører også til at flere blir sendt ut. Men det vi har gjort i så henseende, er at vi egentlig har myket opp fokuset i vårt tildelingsbrev i forhold til den forrige regjeringen. Den forrige regjeringen sa i 2013 at saker som omfattet barn som har oppholdt seg lenge i Norge uten tillatelse, skal prioriteres. Vi har gjort det om, på den måten at det ikke er de som har vært her lenge, som skal prioriteres, men barnefamilier generelt, slik at

en får sammenheng mellom vedtakstidspunkt og utsendelse, for at man skal unngå situasjoner hvor barn blir værende veldig lenge i Norge. Men det er altså ikke sendt noen signaler fra regjeringens side som skal bety at en skal prioritere lengeværende barn for at en skal sende dem raskere ut i forkant av et regelverk.»

Jeg mener det er ganske riktig. Der henviser jeg til måten vi har jobbet på for å få til den politikkendringen, og viser konkret til tildelingsbrevet. Så er jeg lei for at ikke det har kommet frem til underliggende etater. Det skulle det ha gjort, og det er uansett mitt ansvar.

Jette F. Christensen (A): Men justisminister, du sendte jo ikke dette brevet bare for at du skulle sende et brev. Du sendte jo det brevet fordi du ønsket at det skulle skje en reell politikkendring. Og når Stortinget spør etter hele sannheten, spør Stortinget etter hele sannheten. Hvorfor valgte du å ikke gå tilbake igjen og sjekke om dette var noe som var blitt effektivt? Og det har ikke blitt effektivt, politiet sier at de ikke har fått beskjed. Hvorfor synes ikke du at det er nok til å beklage, når du synes at det er nok å beklage at det er noen andres feil at beskjeden ikke har kommet fram?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg må si at jeg reagerer litt på dette med «at det er noen andres feil». Det er jeg som har ansvaret som sjef i alt i mine underliggende etater. Det er det ingen tvil om, og jeg har beklaget at ikke det signalet har kommet frem. Jeg tror ikke det er lett å gjøre det på noen bedre måte enn det jeg faktisk har gjort.

Møtelederen: Jeg har tegnet meg selv. Jeg vil begynne med å si at på begge sider av bordet vet vi hva denne saken handler om. Den handler om statsrådets opplysningsplikt overfor Stortinget, som er midt i kontrollkomiteens kjerneområde og ansvar, og det handler om det usedvanlige at statsråden, og statsministeren for den saks skyld, har gitt underliggende etater ansvar og skyld i stortingssalen. Riktignok ledsager statsråden også i denne høringen veldig plikttoppfyllende at det er hans ansvar, men det er ingen tvil om at alle som hørte hva statsråden sa i salen, hørte at han plasserte ansvaret hos politiet, hos politidirektøren, direkte – det sa statsministeren, og vi hørte også at politiets utlendingssjef fikk skylden for at han ikke hadde fulgt opp dette. Det er foranledningen til at vi sitter her. Det er dette det handler om, og ikke noe annet enn det.

Så har vi altså sittet her siden kl. 9 i dag, og vi har hatt den opplevelsen at i sekvens etter sekvens kommer det tydelig fram, for det første, at det ikke har vært noen forandring i politikken. Det har ikke vært noen forandring, det har ikke vært noen konsekvens av det som statsråden sier i denne høringen har vært en vesentlig og viktig ting for ham. Tvert imot sier også statsråden selv akkurat nå i et av sine innlegg at man sitter med et resultat der man har sendt ut enda flere lengeværende barn enn på veldig lenge – enn kanskje noen gang. Det er resultatet.

Jeg kan ikke forstå noe annet enn at når man snakker om politikkforandring under henvisning til lengeværende barn, er det rart at resultatet er at man har sendt ut mange

flere, når man har sendt ut en beskjed om at så nærmest ikke skulle skje fordi man trodde at hvis man tok «lengeværende barn» ut av setningen, skulle politiet automatisk forstå at da skulle de ikke gjøre det – uten at det er noen kommunikasjon mellom departementet, direktoratet og underliggende etater. Det skal bare være et brev. Jeg må si, statsråd, at dette forstår jeg ikke, at da er det liksom dekkende å si at nå har vi fått en vesentlig forandring på denne politikken. Jeg har ikke noe ansvar for avtalen som din regjering har inngått med Venstre og Kristelig Folkeparti, men jeg har et ansvar for at du snakker riktig i salen, og det er dette som jeg ikke forstår sammenheng i.

Dette er et langt innlegg, men dette er et helt nødvendig innlegg fra min side. Nå har jeg sittet her i hele dag, og jeg har ansvaret for denne komiteen.

NOAS sier at i deres samtaler med utlendingsenheten sier utlendingsenheten at det ikke er noen forandring. Det blir ikke bestridt av utlendingsenheten i høringen tidligere i dag. Politidirektøren sier at hvis vi skulle fått en forandring, måtte vi gått over på forskrift og på amnesti. Så har de advart departementet på en rekke hold, og jeg må si at jeg vet ikke hvor de brevene har blitt av. Det er visst ingen av dere som har lest dem, ikke har dere lest kopien, og ikke har dere lest alle de advarslene som har kommet. Det er i hvert fall ingen av dere som tilkjennegir dette. Her sitter departementsråden, sjefen for politiavdelingen, statsråden og den statssekretæren som hadde ansvaret, men ingen har visst sett dette. Allikevel sier dere at dette er veldig viktig, og resultatet er altså at det er sendt ut enda flere enn noen gang. Og så mener du at vi skal mene at det er dekning for at du har sagt i Stortinget at en vesentlig politikkendring har funnet sted?

Det er din tur igjen til å forklare dette. Jeg vet at dette er indirekte besvart på mange spørsmål, men allikevel: Du må nå, før vi avslutter denne høringen, godtgjøre at du har dekning for det du har sagt, også under henvisning til det resonnementet som jeg har. Jeg vil gjerne, hvis du vil – og det synes jeg du bør – be både Saglie og Aass si noe om de har lest disse brevene, og om de har skjont at denne politikken ikke ble gjennomført som den burde. Og hvorfor har de da i tilfelle ikke meddelt seg eventuelt til Gulati eller til deg om det? Det vil jeg også gjerne vite som en del av dette resonnementet.

Statsråd Anders Anundsen: Dette var et langt resonnement, og jeg mener det var basert på ganske mange feil premisser. Jeg har forklart ganske inngående flere av de problemstillingene som lederen tar opp i sine spørsmål, som lett kan ettergås når spørsmålene har vært konkret stilt.

Jeg har sagt at den politikkendringen som vi ønsket gjennomført, var gjennom ikke et hvilket som helst brev, men gjennom tildelingsbrevet, som er et av de viktigste styringsdokumentene for styring av underliggende etater, som komitélederen selvfølgelig er kjent med. Der legges det også premisser for hvordan en skal nå de målene og følge opp de budsjettvedtakene som Stortinget har fastsatt. Det er på en måte et helt fundamentalt styringsverktøy i offentlig sektor.

Så har ikke vi sagt at det er ingen som har lest kopien av disponeringsskrivet. Det som er sagt ...

Møtelederen: Unnskyld ...

Statsråd Anders Anundsen: Hvis jeg bare får fullføre ...

Møtelederen: Unnskyld, statsråd, men hvem er det som har lest det? Kan noen svare på det.

Statsråd Anders Anundsen: Bare først – får jeg fullføre resonnementet?

Møtelederen: Ja.

Statsråd Anders Anundsen: Det som er sagt, er at det ikke er lest med henblikk på å se om det er samsvar mellom tildelingsbrev og disponeringsskriv, for det legger man i utgangspunktet til grunn som en premiss for all statlig styring.

Så er jeg enig i at vi burde kontrollert det bedre. Derfor har vi gjennomgått rutinene nå, for å sikre at de rutinene blir bedre oppfylt der hvor det er politikkendringer. For det har ikke vært gjort godt nok nå.

Møtelederen: Er det en innrømmelse?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, det er definitivt en innrømmelse, fordi vi burde ha gjort dette enda bedre for å se om den politikkendringen, og helt sikkert også på andre områder enn akkurat dette området, kunne vært fulgt opp på en bedre måte.

Møtelederen: Svekker ikke det grunnlaget for din kritikk av politiet i stortingsalen?

Statsråd Anders Anundsen: Det er det andre premisset som jeg mener er veldig feil, for jeg kritiserte ikke politiet. Det er altså slik at det er jeg som ikke bare har et formelt ansvar, men et reelt ansvar for det som skjer i underliggende etater. Det er helt åpenbart at vi skal sørge for at underliggende etater gjennomfører den politikken som vi vedtar at de skal gjennomføre, men det er også like åpenbart at hvis man skal ha et fundament for tillitsbasert ledelse, kan man ikke ha et kontrollregime som ødelegger muligheten for selvstendig ledelse. Jeg tror det er noe av læringen vi har fått i forhold til andre typer gjennomganger av ledelse. Det å detaljstyre, detaljkontrollere og følge opp bidrar veldig sjelden til at man får en bedre ledelse. Men det som er utfordringen med tillitsbasert ledelse, er at det noen ganger kan glippe. Det har det gjort i dette tilfellet, og det er mitt ansvar.

Møtelederen: Jeg vil også spørre: Du har sagt i dag at lengeværende barn skulle heller ikke skjermes. Men hva er politikkforandringen egentlig når det gjelder lengeværende barn, som er temaet? Hva er politikkforandringen? Ikke er det på bakken, det er i hvert fall helt klart for oss. Det viser

alle tallene – resultatene er helt tydelige. Men hva er det som er innholdet i denne viktige politikkforandringen som du har informert Stortinget om? Jeg forstår ikke det.

Statsråd Anders Anundsen: Innholdet i den politikkendringen er at når Politiets utlendingsenhet skal arbeide med saker for klargjøring av retur etter endelig avslag av utlendingsmyndighetene, eksempelvis avklaring av identitet, etterforskningsarbeid, sikre returmuligheter osv., da, på det stadiet i en sak hvor man begynner klargjøring av en sak, kan man styre ressursinnsatsen. Der har vi vært tydelige på, i motsetning til under den rød-grønne regjeringens styre, at det er ikke sånn at innsatsen skal legges inn mot dem som har vært lenge i landet, men mot barn generelt. Det betyr også at lengeværende barn vil kunne bli utsendt. Men de skal ikke prioritere den arbeidsinnsatsen i forhold til andre barn. Jeg synes det er en ganske viktig politikkendring, for alternativet er at de skal jobbe frem de sakene hvor det er lengeværende barn, og prioritere å få dem klargjort for retur. Nå gjorde vi den endringen, sånn at det ikke skulle være tilfellet, nettopp fordi vi jobbet med store politikkendringer på dette området gjennom to forskriftsendringer. Den ene er engangsløsningen og den andre den varige ordningen.

Møtelederen: Det siste spørsmålet fra min side, i denne omgang iallfall, er det som du sa – jeg vil i hvert fall bare ha klarhet i det – at presiseringen burde vært tydeligere i tildelingsbrevet. Er det også en innrømmelse her i denne høringen? Det er i tilfelle den andre.

Statsråd Anders Anundsen: Det er ikke noen tvil om i lys av de diskusjonene som har vært i ettertid, at den presiseringen, kanskje særlig i oppfølgingen av det brevet som departementet fikk fra Politidirektoratet, burde vært langt tydeligere.

Så synes jeg også det er viktig å understreke at jeg har ikke noen problemer med å komme med innrømmelser i en type sak som denne. Jeg mener det er mange læringspunkter i denne saken. Jeg mener det er nødvendig å gå igjennom de rutinene vi har for oppfølging av tildelingsbrevet på områder hvor det er politikkendringer. Det synes jeg er viktig. Men jeg synes også vi skal huske på at skal man basere statlig styring og ledelse på tillit – være tillitsbasert – stiller det også krav til at en faktisk har handlingsrom i underliggende etater. Men det er da en premiss at en følger opp de klare styringssignalene, uansett politikkområde, som kommer i tildelingsbrevet.

Møtelederen: Jeg må tillate meg et til allikevel – vi skal bruke litt tid på dem som har bedt om ordet, så alle får tid.

Jeg vil bare si: Men, statsråd Anundsen – en gang til – alle de advarslene som vi har lest, vi har lest advarslene som kom fra Utlendingsdirektoratet om sakene, og som dere har blitt informert om – vi har lest dem selv, sett det, og det er mange – og det var ingen reaksjon hos dere. Jeg spør en gang til: Hvem i departementet satt med denne informasjonen og eventuelt ikke brakte den videre opp til deg, slik at du kunne grepet inn når du sitter her i denne

høringen og i stortings salen og sier at dette er så vesentlig for deg? Hva er det som har skjedd i departementet som gjør det, og jeg sier det i lys av at du har gitt politiet skylda i Stortinget. Uansett hvordan du snur og vender på det, har du gitt dem skylda og plassert ansvaret der fordi de ikke har lest godt nok. Så har vi hele settet med informasjon fra politiet opp om at i denne saken og denne saken og denne saken og denne saken – i flere titalls – vi har sett det selv, men det er ingen av dere, tydeligvis, som har sett det, eller i hvert fall tilkjenner gir at de har sett. Kan vi få vite noe om det nå?

Statsråd Anders Anundsen: For det første tar jeg avstand fra at jeg har plassert ansvaret et annet sted enn hos meg. Det er jeg som har ansvaret for de feilene som er begått, det er jeg som har ansvaret for det som skjer i underliggende etater.

For det andre er ikke dette snakk om advarsler, dette er snakk om meldinger om retursaker helt generelt – ikke bare om barn, det er andre personer også – som kan skape medieomtale. Hvis en leser hva som faktisk står der, er det ingen advarsel om noe annet enn at det faktisk kan skape medieomtale, og det er vanskelig å se at det skulle medføre at noen røde varsellamper skulle lyse basert på det. Det er sånn i mange saker hvor det er et sterkt lokalt engasjement som skaper medieomtale. Hvis vi skal på reiser eller andre steder, er det viktig å være varslet om det. Tidligere har jeg også sagt at dette sendes både til embetsverket og til statssekretær, så de har kommet opp til politisk ledelse de varslene som du etterspør. Men jeg gjentar at det er ikke advarsler mot en politikkendring eller manglende gjennomføring av en politikk, det er altså advarsler om saker som kan gi medieomtale. Det ene varselet jeg siterte i sted, gjaldt en familie som hadde vært i Norge i to år.

Møtelederen: Jeg skal eventuelt komme tilbake. Da er det Grøvan først.

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Jeg registrerer, Anundsen, at du har sagt i dag at du burde fulgt opp politikkendringen på en bedre måte, og at det er behov for læring og forbedring ut fra den erfaringen en har. Men samtidig, med bakgrunn i det du ga som svar bl.a. til meg i sted om at politikkendring ikke var blitt gjennomført, med bakgrunn i PODs og PUs uttalelser her i dag om at måltall trumfer alt, og en total mangel på oppfølging i dialog med politiet når det gjelder den eneste endringen når det gjelder prioriteringen i tildelingsbrevet, som du har lagt vekt på, hvordan er det mulig da å informere Stortinget om at det virkelig har skjedd en klar politikkendring, sånn som vi opplever du har sagt til oss ved et par anledninger?

Statsråd Anders Anundsen: Det jeg rent faktisk har sagt, er jo at vi har gitt uttrykk for en prioritering i tildelingsbrevet, og så har jeg lagt til grunn at det er fulgt opp av underliggende etater. På det tidspunktet var ikke jeg klar over at dette ikke var fulgt opp av underliggende etater. Det er jo derfor vi har en læringskurve når det gjelder dette. For vi kunne, da vi fikk kopi av disponeringsbrevet, fulgt

opp bedre om den politikkendringen i realiteten hadde blitt oppfattet nedover i systemet.

Møtelederen: Var du klar, Grøvan?

Hans Fredrik Grøvan (KrF): Ja, foreløpig.

Møtelederen: Da er det Abid Raja.

Abid Q. Raja (V): Takk.

Statsråd, til noe av det som Kolberg var inne på, sa du at man ikke skulle gå løs eksplisitt på de lengeværende barna. Nå viser det seg jo at denne endringen faktisk ikke skjedde. I systemet har man ikke sjaltet mellom dette. Det er egentlig alvorlig. Selv om du har beklaget at den endringen ikke gikk nedover, osv., er det alvorlig. Jeg må stille spørsmålet: Skal ikke det få følger for noen utover de ungene som faktisk er sendt ut?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg er litt usikker på hva du vil frem til her. Det har vært viktig for oss at en ikke skal særskilt prioritere lengeværende barn for utsendelse.

Abid Q. Raja (V): Ja, og det jeg skal fram til, er at i systemet har man ikke gjort den distinksjonen. Du ville ikke at man skulle gå spesielt etter de lengeværende barna, men de har ikke gjort denne forskjellen, man har bare tatt dem som det var returforutsetninger for, og bare kjørt på – ikke gjort noen forskjeller. Bør ikke da det at du ønsker at det skal gjøres en forskjell, og at det ikke etterleves nedover i systemet, få noen konsekvenser for noen utover de ungene det har gått ut over?

Statsråd Anders Anundsen: Nå forutsetter du at det er et bestemt tall som ville være greit, og et annet tall som ikke ville være greit.

Abid Q. Raja (V): Nei.

Statsråd Anders Anundsen: Det jeg må forholde meg til, er forklaringen fra underliggende etater om hva som er årsaken til at dette har skjedd.

Abid Q. Raja (V): Har din politikkendring gått gjennom systemet? Det er et ja/nei-spørsmål. Den klare politikkendringen, gikk den helt ned i systemet eller ikke?

Statsråd Anders Anundsen: Nei, det er det ingen tvil om at den ikke gjorde.

Abid Q. Raja (V): Ingen tvil om at den ikke gjorde det – skal det få konsekvenser for noen?

Statsråd Anders Anundsen: Det er avhengig av hva slags konsekvenser du er ute etter. Vi kommer selvfølgelig til å gå gjennom dette på en skikkelig og grundig måte for å sikre at sånne ting ikke skal skje i fremtiden.

Abid Q. Raja (V): Ja, men når systemet ikke implementerer det du helt klart vil, skal det få konsekvenser for noen, eller skal alt være greit?

Statsråd Anders Anundsen: Altså, hvis du mener at jeg skal begynne å rulle hoder mens jeg sitter her, så synes jeg det ville være svært upassende. Jeg synes også det er vanskelig å si at det vil være ett tall som er riktig, og ett tall som er feil, når du hører hva underliggende etater faktisk forklarer om årsakssammenhengen her.

Abid Q. Raja (V): Ålreit. Kan du iallfall garantere at ingen lengeværende barn er sendt ut i fjor høst som kunne kommet inn under den forskriftsendringen?

Statsråd Anders Anundsen: Nei, det kan ikke jeg garantere. Men et eksempel på årsakene til at disse tallene ble høye, er jo at f.eks. den returmogligheten som åpnet seg i Nigeria, omhandlet barnefamilier som for lenge siden var klare for retur.

Abid Q. Raja (V): Det er greit, det er en lang forklaring. Men dersom det nå viser seg at enkelte barn har blitt sendt ut i strid med den forskriften som kom på plass, er det beklagelig?

Statsråd Anders Anundsen: Det er beklagelig på den måten at vi da i tilfelle skulle fått forskriften på plass tidligere, og det skulle jeg ønske vi hadde fått til.

Abid Q. Raja (V): Men hvis systemet hadde forstått den klare politikken, så hadde disse barna fått bli fram til den forskriften kom på plass. Og dersom gjennomgangen nå viser – som du har bebudet selv, i Stortinget, du har sagt at det foreløpig ikke er klart i hvilken grad den manglende oppfølgingen har hatt konsekvenser i praksis, men at det vil bli undersøkt på en grundig måte – at noen barn uriktig har blitt sendt ut, i strid med det klare signalet du ga, hva er da det riktige å gjøre i de sakene?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror det er viktig å huske hva som var det klare signalet, for det handler om hva slags arbeidsinnsats PU skal gjøre for å klargjøre til retur, ikke antall returer eller hvor mange som skal returneres i ulike grupper av barn. Jeg tror det er ganske viktig å få med seg.

Abid Q. Raja (V): Nå snakker du deg bort fra saken. Dersom det viser seg at unger har blitt sendt ut i strid med den helt klare praksisen, den klare politikken, som du selv bebudet, og de ikke fanget opp det i systemet, da har det jo gått ut over noen individer det ikke skulle ha gått ut over, fordi noen i systemet ikke skjønnte det du sa. Skal det da i siste ende være sånn at det er de som skal bære konsekvensene av det – de som har blitt sendt ut i strid med det du ville?

Statsråd Anders Anundsen: Nå forutsetter du at det er sånn at du kan velge å sende ut den eller den personen.

Det er ikke det prioriteringen går ut på. Prioriteringen går ut på hva slags arbeidsinnsats PU skal legge i å klargjøre for retur. Så er det et spørsmål om i hvilken grad det vil ha praktiske konsekvenser. Jeg kan ikke gjøre annet enn å høre hva PU og Politidirektoratet sier om det, og de mener at det ikke har hatt eller ville hatt noen konsekvens.

Abid Q. Raja (V): Det du sier, er at du ikke kan garantere at ingen barn har blitt sendt ut som ikke skulle ha blitt sendt ut?

Statsråd Anders Anundsen: Nei, dette vet jo representanten Raja godt er saker som behandles ...

Abid Q. Raja (V): Jeg spør deg, statsråd: Kan du garantere at ikke noen har blitt sendt ut som ikke skulle ha blitt sendt ut? Det er et veldig tydelig ja/nei-spørsmål, egentlig.

Statsråd Anders Anundsen: Som representanten Raja vet, så er jo dette basert på individuelle behandlinger av konkrete saker, og de sakene er jo ikke konkret behandlet etter et nytt regelverk, i samsvar med det som har vært forståelsen av dette.

Abid Q. Raja (V): Så du vet ikke om de skulle ha blitt sendt ut eller ikke?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg kan ikke garantere at ingen er sendt ut i forkant av ikraftsettelsen av et nytt regelverk, for det har ikke vært ...

Abid Q. Raja (V): Det er greit. Jeg godtar det. Jeg synes det er greit, det er riktig svar det, men mitt spørsmål er: Hva er det etisk og moralsk riktige å gjøre hvis det viser seg at noen har blitt sendt ut i strid med den klare politikken du selv ville ha? Er ikke det moralsk og etisk riktige da at de ikke skal sitte igjen med svarteper ved å ha blitt sendt ut på feil grunnlag?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror jeg må være litt utydelig når det gjelder hva prioriteringen og politikken faktisk gikk ut på, for den gikk altså ut på hvordan PU skal prioritere sin arbeidsinnsats for å klargjøre til retur. Der skulle ikke lengeværende prioriteres.

Abid Q. Raja (V): Men de har ikke skjønt den.

Statsråd Anders Anundsen: Hvis jeg bare får fullføre: Det er ikke slik at politikken gikk ut på at man ikke skulle sende ut lengeværende barn.

Abid Q. Raja (V): Men de har jo ikke skjønt det, det er jo hele poenget! De har jo gjort som de skulle, likevel – de sier jo rett ut at det ikke hadde spilt noen rolle hva Anundsen hadde sendt nedover, resultatet hadde blitt det samme. Da har det jo ikke blitt slik du ville. Hvis det da viser seg at det har gått ut over en del unger som kunne kommet inn under den nye forskriften som har trådt

i kraft, er ikke det moralsk og etisk riktig å hente dem hjem igjen?

Statsråd Anders Anundsen: Det er jo slik at et nytt regelverk gjelder fra det tidspunkt et nytt regelverk blir satt i kraft. Det har det ikke vært noen store diskusjoner om utover ...

Abid Q. Raja (V): Så systemfeilene skal gå utover individene, det er det du sier?

Statsråd Anders Anundsen: ... utover det som har vært behandlet i Stortinget, og Stortinget har to ganger sagt at en ikke skal ha den ...

Abid Q. Raja (V): Jeg skal ikke stille flere spørsmål, komitéleder, jeg bare bruker den siste muligheten her, for å forstå litt rimeligheten i dette.

Møtelederen: Siste spørsmål.

Abid Q. Raja (V): Takk.

Du ville ha en klar politikkendring. Systemet nedover har ikke skjont den klare politikkendringen. De sier rett ut at det spiller ingen rolle hva som hadde kommet derfra, for de hadde sendt ut dem de skal sende ut, allikevel. Det er det de har sagt. Det er helt tydelig at den politikkendringen som du bebuder – det du har sagt i Stortinget – ikke har gått nedover. Og så sier du samtidig at man kan ikke garantere at noen ikke har blitt sendt ut i strid med det. Men er det ikke rett og rimelig, statsråd, at hvis det du har sagt skal være en klar politikkendring, får følger for enkeltindivider og særlig barn, at de ikke skal sitte igjen med konsekvensene av at ditt ord ikke har blitt fulgt nedover i systemet? Hvis ordet var blitt fulgt, så hadde kanskje noen fått bli – kanskje, det vet vi ikke, det får gjennomgangen vise. Men hvis det viser seg at de skulle ha fått bli, er det ikke da riktig etisk og moralsk å hente dem hjem igjen?

Møtelederen: Nå må Anundsen få svare.

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror vi snakker om to forskjellige ting, for politikkendringen handler om en prioritering av arbeidsinnsats, ikke om et regelverk, om noen skal få bli eller ikke.

Abid Q. Raja (V): Du snakker om en annen ting, du vil ikke skjønne dette.

Statsråd Anders Anundsen: Hvis jeg bare får fullføre ...

Møtelederen: Raja, ikke avbryt flere ganger nå. Anundsen, vær så god.

Statsråd Anders Anundsen: Det er ikke slik at PU har sendt ut noen som ikke skulle returneres. Alle har fått sakene sine grundig og godt behandlet. Det som er utfordringen, er at de ikke har prioritert arbeidsinnsatsen sin ved klargjøringen av saker i tråd med det som har vært den politiske endringen.

Jeg er enig i det PU sier, at det hadde ikke spilt noen stor rolle, for de prioriterer dem som kan returneres, som er returklare, hvor returmuligheten foreligger. Det er en større utfordring når en er i en sann type situasjon at en ikke får til den arbeidsinnsatsprioriteringen som politikkendringen gikk ut på. Men politikkendringen gikk altså ikke ut på at noen flere eller færre skulle bli værende i Norge utover den politikkendringen som vi har fått til sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti, gjennom engangsløsningen og gjennom den varige ordningen. De to ordningene trer i kraft fra et bestemt tidspunkt. Så har jeg hørt politiet og Politiets utlendingsenhet i dag si at de har utvist en viss skjønnsomhet i så henseende ved retur, og det synes jeg er fornuftig.

Møtelederen: Da er det Michael Tetzschner.

Michael Tetzschner (H): Jeg skjønner at vi er over i avdelingen for moralsk skjønnhetskonkurransen. Jeg skal prøve å stille et mer eksakt spørsmål: Merket du deg politidirektør Humlegårds utsagn? Jeg tror det var noenlunde dette: Ingen er utsendt som ikke skulle vært utsendt.

Han er vel i denne sammenhengen vår fremste fagekspertise på dette. Eller tar jeg feil?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg mener at du har rett i det, og det er begrunnet i at alle har fått sakene sine grundig behandlet av utlendingsmyndighetene, også i forkant av retur der UNE har blitt kontaktet.

Michael Tetzschner (H): Da har jeg ikke flere spørsmål i denne omgangen, men jeg vil nå varsle at jeg vil problematisere gjennomføringen av høringen ut ifra vårt eget reglement. Grunnen til at jeg tillater meg dette, er at et underliggende tema er aktørenes evne til å kunne forstå skriftlige retningslinjer. Jeg vil da minne om at reglementet vårt – § 4, punkt nr. 6 – sier om gjennomføringen av høringen:

«Meningsutveksling mellom komiteens medlemmer skal ikke finne sted under høringen. Medlemmene skal heller ikke kommentere de svar som avgis, annet enn der dette inngår som en naturlig del av et oppfølgingsspørsmål. Upassende eller fornærmelig atferd eller spørsmål er ikke tillatt. Dette skal påtales av møteleder.»

Jeg kan bare varsle at vi må gå tilbake til den gamle ordningen, Martin, hvor vi skiller aktørutspørring og møteledelse.

Møtelederen: Da går vi videre. Bård Vegar Solhjell, vær så god.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk. Eg har nokre få spørsmål til slutt, dels om ting som ikkje har vore så mykje oppe til no.

Afghanistan og det at det opna seg ei moglegheit for fleire utsendingar dit, som er formuleringa som du og andre har brukt, har vore eit tema i denne høyringa. Så langt har vi i alle fall fått vite at det frå norsk side vart lagt vekt på å få det til, ein planla gradvis for fleire. Men eg

synest ikkje vi har fått gode svar på om det skjedde noko på afghansk side som gjorde at ein tok i bruk den moglegheita i sterkt aukande grad når det gjaldt barn, hausten 2014.

Kan du seie litt om det, justisminister?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, i den sammenhengen skjer det ofte ting gradvis i dialog mellom partene i returavtalen, og det er det som har vært tilfellet her. Vi har også fått signaler fra ambassaden om hvor viktig det er å holde oppe antallet returer til Afghanistan. Det som menes med at det har åpnet seg en mulighet, er at afghanske myndigheter igjen sier ja til å ta imot sine egne borgere – også barnefamilier. Det har vært mye mer krevende tidligere. Det kan igjen bli mye mer krevende. Derfor er det de snakker om når det gjelder åpning av returmulighet, hvordan en faktisk får til praktiseringen av den avtalen man har. Utgangspunktet er at ethvert land plikter å ta imot sine egne borgere – også barnefamilier.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg vil berre presisere litt likevel, for vi veit jo at i store delar av 2013 er den moglegheita open, men vi nyttar oss ikkje av ho. Tidlegare statssekretær Lønseth forklarte at det var fordi det var kontroversielt og vanskeleg, og dei var redde for å setje returavtalen på spel. Så veit vi at moglegheita i ganske liten grad vart nytta våren 2014. Når det gjeld tala særleg for lengverande, er dei markert høgare i haustmånadane, frå august av og nokre månader framover. Og måltala på asylområdet vart kraftig auka av Politiets utlendingseining i tiltaksplanen deira i august.

Skjer det noko bestemt rundt det som gjev grunnlag for det, utover eit ønske om å uttransportere fleire?

Statsråd Anders Anundsen: Det som skjer, etter hva jeg har forstått på dem som har holdt denne dialogen åpen, er at afghanske myndigheter underveis i den prosessen åpner for å ta imot flere. Det har vært sterke restriksjoner fra afghanske myndigheters side når det gjelder antall, tidligere, og så har man en dialog som fører til at den muligheten blir større. Den dialogen vil igjen kunne føre til en reduksjon i antallet returer i en annen type sammenheng. Som flere har vært inne på tidligere, er det med tvangsretur et ganske ømtålig tema i de landene som skal motta returer, derfor er det viktig for oss å ha en god og nær dialog. Og det er ambassaden som i veldig stor ivaretar dette.

Bård Vegar Solhjell (SV): Takk. Ein kan gå innom dei varsla som går til Justisdepartementet om enkeltsaker, men eg har berre lyst til, litt systematisk, å spørje Gulati og Anundsen: Det er mange varsel, men så vidt eg kan finne – du òg – er det to der ein eksplisitt formulerer seg sånn som dette:

«Det bemerkes at gjeldende familie fyller vilkårene for amnesti slik disse er beskrevet i asylavtalen.»

Og:

«PU har imidlertid ikke mottatt føringer om tilbakeholdenhet overfor denne gruppen og gjennomfører derfor uttransporten som planlagt.»

Det er fire til, der det står ting av typen: «oppfyller ikke alle vilkårene» eller «muligens» om dei som kanskje er i eit grenseland.

Det eg lurar på, er: Kva slags refleksjon gjer ein seg i den politiske leiinga når ein får ein sånn beskjed, altså om at det ikkje er innanfor den avtalen ein har inngått, at det er eit tvilstilfelle, og at ein ikkje er tilbakeholden? Kan de seie noko om det? Kva tenkte de – i alle fall du, Gulati, som fekk dette – då du las det?

Himanshu Gulati: Som jeg nevnte: Av gjennomgangen av de varslene vi fikk første halvår, var det ganske åpenbart at nesten alle gjaldt personer som åpenbart ikke ville få opphold ut ifra engangsløsningen. Det var i hvert fall vårt inntrykk at de som ble sendt ut, først og fremst og i aller størst grad, var personer som ikke oppfylte kravene til å få opphold.

Bård Vegar Solhjell (SV): Det eg las frå, var frå januar, og då var du statssekretær. Las du òg dei varsla der det var tvil om dei kunne få opphald, eller dei der dei til og med seier at dei fyller vilkåra? Det var det eg lurte på. Då du las dei, kva tenkte du då?

Himanshu Gulati: Jeg husker ikke alle enkeltvarslene fra da vi fikk dem, men jeg tror at det ene varselet du viser til, var fra før den såkalte asylavtalen var undertegnet. Så det var før man hadde en enighet om forskriften.

Bård Vegar Solhjell (SV): Men det er samarbeidsavtalen det vert vist til her.

Himanshu Gulati: Ja, jeg tenker på da avtalen om forskriften ble undertegnet. Men jeg forlot min stilling i oktober, så det kan være andre ting som statsråden eventuelt kan utdype.

Bård Vegar Solhjell (SV): Eg vil spørje Gulati litt meir, for eg synest ikkje han svarte. Det eine varselet er frå januar, og då var du statssekretær.

Himanshu Gulati: Ja.

Bård Vegar Solhjell (SV): Og det vert ikkje vist til asylavtalen frå februar, men til samarbeidsavtalen som de har med Kristeleg Folkeparti og Venstre. Mitt poeng er: Eg ville tenkt – i alle fall når det er nokre saker seinare som er i eit grenseland – at det ville fått dykk til å spørje dykk kvifor dette skjer: Kva er dette?

Det er det eg er ute etter. For å spørje på ein annan måte: Fekk du dette med deg?

Himanshu Gulati: Jeg husker ikke det konkrete varselet som du viser til nå, men det generelle inntrykket vårt var at det ikke ble sendt ut mange personer som kunne oppfylle kriteriene for engangsløsningen.

Statsråd Anders Anundsen: Hvis jeg kan få si litt om det. Når det gjelder rolleforståelsen til PU, som også er litt

forunderlig når en leser akkurat de to varslene, for så vidt noen flere også, hvor de konkluderer med at de ikke fyller vilkårene, så er jo det vittrilig ikke opp til PU å vurdere. Det skal utlendingsmyndighetene, UDI og UNE, vurdere. Jeg har ikke sett disse før forberedelsen til denne saken konkret, og jeg må si at jeg reagerte på at de i det hele tatt hadde kommentert den typen spørsmål i varslene, for det er det faktisk ikke de som er vedtaksmyndighet for. Og dette er to varsler av de rundt 70 som kom i den perioden.

Bård Vegar Solhjell (SV): Det er to pluss fire. Men eg òg reagerte umiddelbart og syntest at det var litt rart at dei skreiv det og brukte ord som «amnesti» osv. Det var derfor eg tenkte at nokon i den politiske leiinga som las det, kanskje òg ville ha syntest at det var litt rart, som både statsråden og eg synest når vi no i ettertid les det.

Takk for svar.

Møtelederen: Til slutt – Per Olaf Lundteigen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Takk skal du ha.

Vi har vært innom måltall og politiske prioriteringer, og før statsråden kom, ble det beskrevet som om det var motstridende mål. Og statsråden sa at han var overrasket over at en her sto overfor motstridende mål. Det du da sier, statsråd, er i virkeligheten at det er ulik virkelighetsforståelse mellom statsråden og underliggende etater. Er det feil?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg er ikke sikker på om virkelighetsforståelsen er veldig ulik, for måltallene er viktige. Men innenfor måltallsprioriteringene ligger det i tildelingsbrevene en klar prioritering, f.eks. at kriminelle skal prioriteres først for utsendelse, deretter dublinere, og så andre som ikke har fått utsatt utreisefrist. Så jeg legger til grunn at Politiets utlendingsenhet legger den prioriteringen til grunn når de skal prioritere de sakene de skal jobbe med og klargjøre for retur, hvor de skal etterforske identitet, osv. Det hørte vi også underliggende etater si ganske tydelig at de gjorde, f.eks. når det gjaldt kriminelle.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Så du ser det ikke sånn at dere har ulik virkelighetsforståelse på punktet om hvorvidt det er motstridende mål når det gjelder måltallene og de politiske prioriteringene?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg tror nok at i noen situasjoner kan det komme i en viss konflikt til hverandre, men måltallet er ett politisk mål, prioriteringen i tildelingsbrevet er det andre politiske målet, og en skal jo tilstrebe å få dette til å samstemme i så stor grad som mulig. Men det er åpenbart at de målene som Stortinget har satt med hensyn til returer – som er fulgt opp av ressurser – er en veldig viktig styringsparameter for underliggende etater og for departementet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Det står litt uklart for meg her hvordan en skal greie å trekke lærdom av det du nå sier, for det er et rimelig uklart svar – men jeg skal prøve å gå litt videre.

Jeg har forstått det sånn at når statsråden har hatt sånn fokus på måloppfyllelse, er det fordi det er vanskelig å nå målet. En har hele tida vært i den situasjonen at det ikke har vært tilstrekkelig antall personer som har avklart ID og mulighet til å bli returnert til hjemlandet sitt. Så en har hele tida måttet stresse dette for å få det til, og dermed, hvis det har kommet fram personer – gamle eller unge – som har dette avklart, kommer de med i den gruppen som skal oppfylle måltallet. Er ikke det en riktig beskrivelse?

Statsråd Anders Anundsen: Vi var jo i en situasjon hvor det var svært mange personer i Norge uten lovlig opphold, og det var nødvendig å gjennomføre tiltak for å sikre at de som ikke har lov til å være i Norge, blir returnert. Det har vært fokus på måltall bestandig, hadde jeg nær sagt. Som vi hørte PF sa her før, var det enda større fokus på måltall tidligere enn det det var nå.

Så har jeg også lyst til å vise til at f.eks. da måltallet i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett ble økt fra 6 700 til 7 100, var det i gruppen bort- og utviste, hvor det er en stor andel – bortimot 70 pst., hvis jeg ikke husker feil – som er kriminelle. Så sånn sett prioriterer man også utsendelser av bestemte grupper, f.eks. kriminelle, når man setter måltallene.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Helt fram til de siste innleggene dine har jeg forstått at politiske prioriteringer var knyttet til grupper. Den tidligere statssekretæren opererte med fire grupper, det er ulike grupper, og så har du nå i de siste innleggene dine sagt at nei, det er feil å forstå dette som grupper. Det er en politisk prioritering knyttet til arbeidsinnsats. Så det er arbeidsinnsats du har ment hele tida når en har snakket om grupper?

Statsråd Anders Anundsen: Ja, det er den arbeidsinnsatsen som må gjøres for å klargjøre personer til retur. Det er jo ikke sånn at alle er klargjort til retur, og at man kan prioritere mellom noen som nødvendigvis er klare. Man må jo jobbe for å få dem klargjort til retur. Det er en av hovedutfordringene våre, det at en må bruke så mye ressurser på å finne identitet og få til en returavtale og en returaksept fra mottakerlandet. Alt dette arbeidet og den prioriteringen av arbeidsinnsatsen følges opp av den prioriteringen som ligger i tildelingsbrevet.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Bare to spørsmål til – så skal jeg gi meg, ordstyrer.

Feilen som politidirektøren har beklaget, er det du kaller politikkendringen. Er det korrekt?

Statsråd Anders Anundsen: Både ja og nei. I utgangspunktet er konsekvensen av at dette ikke gikk ned i etatene, at ikke den politikkendringen faktisk ble gjennomført i praksis. Sånn sett så er det riktig.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Når det da var en så stor feil at du uttrykte deg sånn på Stortingets talerstol, var det at den feilen innebar at politidirektøren med underliggende etater brukte arbeidsinnsatsen sin feil.

Statsråd Anders Anundsen: Det er det vi har risikert ved at den politikkendringen ikke har kommet frem.

Per Olaf Lundteigen Sp: Jeg snakker ikke om å risikere. Har politiet brukt arbeidsinnsatsen sin feil fordi en ikke har greid å kopiere dokumentene korrekt?

Statsråd Anders Anundsen: Politiets utlendingsenhet og politidirektøren har jo sagt at de ikke har gjort det, og at det ikke har hatt noen konsekvenser for det praktiske resultatet. Men risikoen ved at den politikkendringene ikke er kommet frem, er at en f.eks. har lagt til grunn å prioritere klargjøring av lengeværende barn fremfor andre barn, og det var overhodet ikke det som var meningen.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Likevel sa du til Stortinget på en slik måte – som jeg gjerne skulle hatt tid til å sitere her – at det var ganske klart at det var politidirektøren som hadde ansvaret for at ikke ting var på stell.

Statsråd Anders Anundsen: Vi har gjort endringer i tildelingsbrevet som vi forutsetter skal følges opp av underliggende etater. Det må være en helt fundamental pilar i statlig styring. Og så har jeg, som jeg har sagt flere ganger i dag, sett at vi kunne gjort ytterligere tiltak for å sikre oss at den politikkendringen faktisk ble oppfattet. Det jobber vi nå med å få nye og bedre rutiner for å få til.

Per Olaf Lundteigen (Sp): Men du beklager ingenting med tanke på det du sa i Stortinget, hvor du la skylda på politidirektøren?

Statsråd Anders Anundsen: Jeg beklager at vi ikke har hatt de rutinene tilstrekkelig på stell, og det retter vi opp i nå.

Møtelederen: Takk.

Da er denne høringen slutt – nei det er den ikke, hvis Anders Anundsen ønsker å si noe, det må jeg huske på.

Vær så god – hvis du ønsker å legge til noe nå.

Statsråd Anders Anundsen: Ja, leder. Jeg vil i grunnen bare si at jeg har satt pris på denne anledningen til å svare på komiteens spørsmål. Det er oversendt et omfattende materiale som etter min oppfatning på en veldig god måte belyser saken. Jeg legger til grunn at komiteen nå har fått de opplysningene de ønsker å få ut av det, men jeg er selvfølgelig til disposisjon om det skulle være ytterligere spørsmål underveis. Og så tror jeg at de fleste områdene er behørig berørt i mine svar underveis i komiteen.

Så da ønsker jeg dere en riktig god helg.

Møtelederen: Da sier jeg tusen takk til Anundsen. Komiteen vil gå videre i sitt arbeid og fremme sin innstilling for Stortinget.

Da er denne høringen over.

Høringen slutt kl. 18.56.
